

ΝΕΟΣ
ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

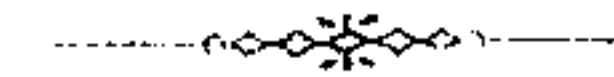
ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΠΑΡΚΗΣΤΗΡΙΩΝ

*Ἡξιώθη τοῦ Ζαππείου βραβείου ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου
πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων.*

ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
1908

ΤΡΕΙΣ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΜΟΝΩΔΙΑΙ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΟ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ ΑΛΩΣΙΝ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀξιοπερίεργοι εἶνε αἱ δύο κατωτέρω τὸ πρῶτον ἐκδιδόμεναι ἔμμετροι μονωδίαι εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Τούτων ἡ μὲν πρώτη σώζεται ἐν φ. 180^α-186^α τοῦ ὑπ' ἀρ. 35 κώδικος τῆς Πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης τοῦ Καίρου, φέρουσα ἐπιγραφὴν « Μονωδία εἰς τὴν Θεσσαλονίκην διὰ μέτρων ἡρωικῶν », ἡ δὲ δευτέρα περιλαμβάνεται ἐν φ. 3^α-6^α τοῦ ὑπ' ἀρ. II-E-18 κώδικος τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης Νεαπόλεως. Εἶνε δὲ ἀμφότεροι οἱ κώδικες γεγραμμένοι τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα.

Καὶ φέρονται μὲν ἀμφότεραι αὗται αἱ μονωδίαι ἀνώνυμοι ἐν τοῖς κώδιξιν, ἀλλ' ἡ πρώτη αὐτῶν δύναται ἴσως νὰ νομισθῇ ἔργον Ἰωσήφ τινος, ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι τούτου ἔργον εἶνε ὁ ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι Προςφωνηματικὸς εἰς Δημήτριον Παλαιολόγον, πιθανῶς δὲ καὶ ἄλλα ἔργα τῶν ἐν αὐτῷ περιλαμβανομένων. Ἄλλὰ καὶ πάλιν τίς οὗτος ὁ Ἰωσήφ ἄγνωστος.

Περίεργον δ' εἶνε, ὅτι ἀμφότερα τὰ ποιήματα, καίπερ ὄντα ὅλως ἀνεξάρτητ' ἀλλήλων, ἔχουσι πολλὰ τὰ κοινά. Εἶνε δὲ ταῦτα πλὴν τινῶν ὁμοίων φράσεων πρῶτον μὲν ἡ ταυτότης τῆς ἐπιγραφῆς « Μονωδία εἰς τὴν Θεσσαλονίκην », εἰς ἣν μόνον ἡ τοῦ Καίρου φέρει τὴν προσθήκην « διὰ μέτρων ἡρωικῶν », δεύτερον δὲ ἡ κοινὴ ἐν ἀμφοτέροις ἀναδρομὴ εἰς τὸ παρελθὸν μετὰ παραλληλισμοῦ ἢ ἀντιθέσεως πρὸς ἀλώσεις ἄλλων πόλεων,

τρίτον δὲ τὰ γραμματικὰ καὶ συντακτικὰ σφάλματα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀνορθογραφίαι χάριν εὐοδώσεως τοῦ μέτρου πολλαχοῦ καὶ τέλος ἢ περὶ τὸ μέτρον ἀδυναμία καὶ ἀστοχία. Καθιστάνει δὲ αὕτη δυσχερεστάτην, δὲ δ' εἶπεῖν καὶ ἀδύνατον, ἐν μέρει δὲ καὶ περιττὴν τὴν κριτικὴν ἐπανόρθωσιν, διότι ἀποβαίνει δυσδιάγνωστον ποῦ ἔχομεν ἀπλᾶς ἀμαρτάδας τῶν βιβλιογράφων καὶ ποῦ πταίσματ' αὐτῶν τῶν ποιησάντων. Περιττὴ δ' ἀποβαίνει καὶ ἢ ἐν ταῖς κριτικαῖς σημειώσεσιν ἐπανόρθωσις τῶν ἔνεκα τοῦ μέτρου προφανῶς παμπλείστων ἀνορθογραφιῶν, αἵτινες ὄφειλον κατ' ἀνάγκην νὰ διατηρηθῶσιν ἐν αὐτοῖς τοῖς ἐκδιδόμενοις κειμένοις, εἰ καὶ ἢ ὄψις αὐτῶν ἀποβαίνει ἀλλοκότως ἀηδής. Καὶ δὴ ἐν τῇ κατωτέρῳ ἐκδόσει μόνον τὰ βεβαίως καὶ ἀναμφηρίστως ἐφαρμμένα ἐπληρωθῶσιν, δὲν ἐπεχείρησα δὲ νὰ προβῶ εἰς διορθώσεις ἐπισημασθεῖς ἐκεῖ ὅπου ἦτο φόβος μὴ διορθώσω τυχὸν αὐτοὺς τοὺς γράψαντας μᾶλλον ἀντὶ τῶν ἀντιγραφῶν.

Ἐνεκα δὲ τῶν κοινῶν τούτων χαρακτήρων ἠδύνατο ἴσως καὶ νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι τὰ δύο ταῦτα στιχουργήματα ἐγράφησαν οἶονεὶ ἐξ ὑποδείγματος καθ' ἐνιαίας ὑποθήκας καὶ ὁδηγίας διδασκάλου τινὸς ὑπὸ μαθητῶν αὐτοῦ περὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα σπουδαζόντων. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει δὲν θὰ ἦτο ἀπίθανον νὰ ὑπολάβωμεν, ὅτι ὁ δοὺς τὴν ἐντολὴν τῆς συντάξεως αὐτῶν ὑπῆρξεν ὁ Θεσσαλονικεὺς Θεόδωρος ὁ Γαζῆς, ὅστις ἄλλως ἔτη τινὰ μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄλωσιν τῆς γενετείρας ἀπῆλθεν ἀλγῶν εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Τῶν δύο δὲ τούτων μονωδιῶν ἢ μὲν δευτέρα, ἢ ἐν τῷ κώδικι τῆς Νεαπόλεως σωζομένη, ἢ τις καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν εἶνε χειροτέρα, εἶνε πολὺ μᾶλλον ἀόριστος καὶ ἐλάχιστος εἰσφέρει νέα εἰς τὰ ἤδη γνωστὰ περὶ τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀλώσεως τῆς Θεσσαλονίκης ἐν ἔτει 1430. Διὰ τοῦτο δὲ δυνάμεθα καὶ νὰ εἰκόσωμεν, ὅτι ὁ γράψας αὐτὴν οὐτ' ἐξ αὐτοψίας οὐτ' ἐκ μελέτης ἐγίνωσκε πολλὰ τινα περὶ αὐτῆς, ἢ δὲ μονωδία αὐτοῦ

εἶνε ἀπλοῦν στιχουργικὴν γύμνασμα. Ἄλλ' ὅτι καὶ αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὴν ἄλωσιν ὑπὸ τῶν Τούρκων γίνεται σαφὲς ἐκ τῶν στίχων 97-98, ἐν οἷς γίνεται ἀωνύμως μνεῖα τοῦ κασιγνήτου τοῦ αὐτοκράτορος, ἦτοι Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἰωάννου Η' καὶ ἀδελφοῦ τοῦ Μανουήλ. Ἦρξε δὲ ὡς γνωστὸν ὁ Ἀνδρόνικος οὗτος ἐν Θεσσαλονίκῃ μέχρι τοῦ 1423, ὅτε κατέλαβον τὴν πόλιν οἱ Βενετοὶ, ἐξαγοράσαντες αὐτὴν ἀντὶ πεντήκοντα χιλιάδων δουκάτων.

Πολὺ δὲ μᾶλλον τοῦ στιχουργήσαντος τὸ ἐν τῷ κώδικι τῆς Νεαπόλεως ποίημα διατρίβει περὶ τὰ καθ' ἕκαστα τῆς ἀλώσεως ὁ πρῶτος στιχουργὸς ὁ ποιήσας τὴν ἐν τῷ κώδικι τοῦ Καίρου περιλαμβανομένην μονωδίαν, ὅστις φαίνεται ἢ ἐξ αὐτοψίας πολλὰ γινώσκων ἢ ἐξ ἀκοῆς πολλὰ περὶ αὐτῆς μαθῶν. Ἐνεκα δὲ τούτου τοῦ λόγου ἢ μονωδία αὐτοῦ ἀποτελεῖ εὐπρόσδεκτον προσθήκην εἰς τὰς μέχρι τοῦδε γνωστὰς πηγὰς περὶ τοῦ ἀξιολόγου τούτου γεγονότος τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας. Γνωστὸν δὲ εἶνε, ὅτι κυριώταται πηγαὶ περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Θεσσαλονίκης ὑπὸ τῶν Τούρκων εἶνε τὰ ἱστορούμενα ὑπὸ τοῦ Φραντζῆ¹, τοῦ Χαλκοκονδύλη² τοῦ Δούκα³ καὶ μάλιστα ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ ἀναγνώστου⁴ ἐν τε τῇ «Διηγῆσει περὶ τῆς τελευταίας ἀλώσεως τῆς Θεσσαλονίκης» καὶ ἐν τῇ «Μονωδία ἐπὶ τῇ ἀλώσει τῆς Θεσσαλονίκης»⁵.

¹ Ἐκδ. Βόννης σ. 155,12-156,5.

² Ἐκδ. Βόννης σ. 235,9-17.

³ Ἐκδ. Βόννης σ. 199,12-201,8.

⁴ Ἐν τῇ ἐκδόσει Βόννης ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ καὶ ὁ Φραντζῆς σ. 483-528.

⁵ Αὐτόθι σ. 529-534.

Μονωδία εἰς τὴν Θεσσαλονίκην
διὰ στίχων ἠρωικῶν.

ᾠμοὶ γὰρ πώποτε γιγνομένων ἱερὸν τε καὶ θεῖον
 χρῆμ' ἀπάσης Εὐρώπης χάριεν ἠδὲ πρῶτον
 ἅμα καὶ κάλλιστον μετὰ τὴν πρωτίστην πόλιν.
 Ποῖος δ' ἄρ' ἱκανὸς γένοιτο θρηῆνος πενθῆσαι
 5 ἄλυστον πάθος ἦκον ἐπ' αἶαν τηλικουῖτον ;
 Ὀρφῆως ἠττηνται μουσικοῦ Θαμύριδός τε
 λυρ', ἔτι μὲν Τερπάνδρου ἀμύμονος Λεσβαίου.
 Φιλίπποιο μὲν ἄστου γὰρ Μακεδόνος θ' ἰάλω, φεῦ,
 βαρβάρων ὑπολίην ἰχθίστων πολεμίων·
 10 δυσμενέων θειοστυγῶν ἔργον γίνεθ' ἠδὲ.
 Καλύπτεις μέντοι μεγέθει πάθος ἤς πρότερόν τε
 αἰθ' ὦρ' εἶδ' ὡς μάλιστ' ἂν ἀτυχῆσαντας.
 Θήβας φασὶν Ἀλέξανδρον πάντη γ' ἐκπέρσαι·
 κρείττον' ἀριθμοῦ λείαν ἦχετο λαβῶν· κείσει,
 15 τείχεα τῆσδε στρέψε κατ' ἔλδωρ θυμοῦ ρέξας·
 αὐτόθι μὲν χροῶ θ' ἅπαντα διώλωλε χαλκῷ,
 ἐν παρατάξει μάχης ἀλλήλοις συνιέντων.
 Παιρετέρω δ' αὖ οὐ προέηκε ξίφος χάρμη.
 Αὐτὰρ ἐνθάδε διπλοῦν ἀνθ' ἀπλοῦ πόρε ποινήν
 20 ἢ δειλαία. Ὡς ὄφελόν γε πύλαις Ἀἶδαο
 κεκρυφθαι πάντη περικαλλῆ ταύτης κόσμον.
 Τίς μὲν ὄσα βλεφάροις χεῦει κατὰ δάκρυ· οὐ μὲν
 δύνατ' ἀειρομένην φλέβα ἐξάραι κραδίης
 24 τόσσον ὄδυρομένης. Ὡς μήκιστα μηκίστων
 φ. 180⁶ || ἰδῶν καὶ ἀκούσας πένθος μὲν γ' ἐτάροισι,

3. κάλλιστον 5. ἀλυστον 9. ὑπὸ 11. μεγέθει ἤς 12. ὦρ'
 13. θήβης 16. διώλωλε 20. ὡς 21. κεκρυφθαι
 περικαλλῆ 22. κατα 24. ὄδυρομένης 25. μὲν

χάρμη μέγιστον δυσμενέων τε μάλιστα θεοῖο.
 Ὡς αὐδὴ λευγαλή πτερόεσσα τάχιστ' ἔλθοῦσα
 πᾶσαν ἐπ' αἶαν Ἰριδος φήμη ἀπανταχῆ·
 ἀρίζηλον ἐὼν μέντοι ἄστου γὰρ πάροιθεν
 30 οὔνεκα θνητῶν ἀριπρεπέων λαχόντες
 ἀνδρῶν ἠρώων σαφίης θύραθεν μάλα
 τῆς γ' ἀνωθεν ἐπιούσης ἄμμιν θεοειδοῦς
 νηῶν ἀπείρων ἀμίμητον ἰδέσθαι χρῆμα
 βουληθέντα μὲν οὐ χαλεπῶς ὑμνήσ' ἀξίως.
 35 Αὐτὰρ ἀδύνατον ἐξῆς ἀεῖδειν αἶνον τούτων.
 Νῦν προῦκειτ' ἀλεγεινὸν πάντ' ἐσόραμα φευκτὸν
 ἰδῶν καὶ ἀκούσας, πένθος μὲν γ' ἐτάροισι
 καὶ μὲν ἄξιον πολλῶν δακρύων χεῦμα.
 Ἔθνεϊ μέντοι βαρβάρων ὀράεται τῆσδε
 40 ἄσπερνα παιανίζοντι, λιγαίνει δ' εὐδαιμον
 ἡμᾶρ ἐν ἡμετέρῃσι τύχης φάος ἠελίοιο.
 Ταῦθ' ὀρώων ἐξ ὕψους οὐκ ἔστραπτ' ἀντίως
 τὴν τε πορείαν ἡμεροφαῆς πρὸς δυσμάων.
 Ἰερικούντια κάπτεισσι τείχεα πάν' ἰφθιμα
 45 εὔτ' ἂν Ἰησοῦς ρεῖθρον Ἰορδάνοιο περᾶται
 Ἰσραηλίτην λαὸν ἀνίκμοις ποσὶ Νκυῆ
 αἰρομένης παλάμησιν ἔχων, ὕψοῦ θ' ἴστησιν
 δυσμενέων τρόπαιον κατ' ἠελίοιο πορείαν
 παλίνοστ' εἰργάσατο ὤρησιν ἐνὶ μάχῃ.
 50 Τρισὶ δύναι γὰρ ἠπειγ' ὕψοθεν αὐτὸν κάτα
 Οὐλυμπίου κάρτος ἀριπρεπέος μάλιστα
 φ. 181^α || ἐκπέρσαι πτολίεθρον τῶν πάντων μεμαώς.
 Τὰ δ' ἐτελείετο πάντα κατὰ μοῖραν ἠρώος·
 ἀλλ' ἐνταῦθ' ἅπαν ἀντίον, ὡς οἴμ', εἰληλούθει.
 55 Πάρος μὲν κλέος ἀήττητον Δημητρίου
 τῆσδε πόλιος ὑπερπρόμαχον τ' ἦν αἰεὶ βίη,
 ἀνὰ οὐλαμόν τ' ἀνδρῶν πολεμίουσιν βάλλον

35 ἀδύνατος 41. ἡμᾶρ ἐνὶ ἡμετέρῃσι 43. πρὸς 45. περᾶτε
 48. κατ' ἠελίοιο 51. ἀριπρεπέος 53. μοῖραν

τείχος γ' ὦν ἐτάροις ἀπόρθητον πολεμίοις,
αὐτὰρ μάλα κραδίην σείων τῇ φύζα.

60 Τίς δ' ἄρ' ἐπέσχε μιν ὄφρ' ἐλάσει γ' ἐνταῦθα μάλιστα
ἔθνε' ἀπειρέσια πολεμίων τηλόθι πάτρης·
ὡς κε τελείως μὴ ἀνάστατον ἄρδην ἔθνος
ιδέσθ' ὀφθαλμοῖς ἀεικέσι τὸν μάρτυρα
τοσσάτιον καὶ οἶον βαρβαρικῆς ἔργον

65 χεῖρός; Τί δ' ἄρ' ἄλλ' ἢ γ' εἰσπραξίς τε δικαίη
ὦν παπαρωνήκαμεν θεῖον ἐπ' ἀσύγγνωστα;
οὐνεκα πάϊς φίλον πατέρα καὶ πότνια
μήτηρ θυγάτρ' ἀγομένην ἐθεώρ' ἀηδῶς·
ἰσχανόωντο μὲν ἀρρήγειν τοῖς ἐς δύναμιν,

70 χεῖρε δ' αὐτὰρ ἐπέιχοντο κλοιοῖσιν ἀλύτοις.
'Ἄλλ' ὅπερ ἦν ἐξῆς ἄκος ἀγομένοις περιπαθῶς,
τοῦτό γε μάλιστ' ἔδρων κατ' ὀφθαλμῶν δάκρυ
ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ κασιγνήτῳ ἢ φίλ' ἐταίρῳ,
σύμμικτον στοναχαῖς τ' ἔχευον ὁμοίως κρήνη.

75 Τούτων οἱ μὲν Ἀσιάτιδα γαίην ἔλεσινῶς
ξύνδου ἦτοι γε πλείους ὀρόωντο πέδησιν
ἀφύκτοις γοερῶς ἱκανον, οἱ δὲ θρηκικὸν

φ.181⁶ || κλίτος παρελέγοντ' ἐς τὰ κύκλω πρωτίστως.

Ἀύσονίων φιλοχρίστοις ἄνδρες' εἰς ὦνῆν

80 τληπαθεῖς προὔκειντ' ἀλεγεινὸν πᾶσι θεάμα,
οὐ τι φορητὸν ἐπαλεῖν, μήτοι γ' ιδέσθαι,
ἀνδρῶν, φεῦ, πολιὰς χειρῶν ὑπὸ βαρβαρικῶν
ἐλκομένας ἀτίμως. Τούτων αἰδέσται πάρος
Ναζιραίων τε θεῶ περι ἀνατεθειμενάων τε

85 πόντιον σμῆνος νηυσὶ πεντήκοντα πρὶν,
ὡς ἐνέπουσιν οἱ ταυτὶ γράψαντες, πρὸς τρισὶν
ἰξωρμημένοι γαίης Αἰγύπτου Σηρακηνῶν,
τήνδ' ἐπολιόρκουν ἀλὸς ἀτρυγέτοιο κατ' ἡμαρ,

58. τεῖχος 61. τηλόθι ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος τηλόθει 65. ἢ

68. θυγατραγομένην ἐθεώρ' ἠηδῶς 69. ἀρωγεῖν 72. τοῦτο

74. στοναχοῖς 77. οἱ δε 78. κλίτος πρωτίστης 80. προὔκειντ' ἀλεγεινὸν 86. ὡς ἐνεπουσιν ταυτὶ 87. ἐξορμημένοι 88. καθῆμαρ

ἦν γε παραστησάμενοί θ' ὡς οὐκ ὤφελεν, ὦμοι,
90 τῶν ἄλλων πρωτίστους διαφερόντως εἰς ἔν
συλλεξάμενοι αἰμοβόροι σκύλακές τε παρ νηῶ

τριακοσίους θειοτάτου μεγάλ' ἐν μάρτυσι
ἥρωός τε Γεωργίου κοσμήτορος ἀνδρῶν
ἡγεμόνων σκηπτούχων ἠδὲ βασιλείων τε

95 νηλεῖς ἀκρίτως πάντας κατέπεφνον ἄρδην,
ὡς ἐπέτελλ' ἔξαρχος ναῶν, φασί γε, τάων.
Πάντα λεῶν ἐξηνδραποδίσαντο πτολιέθρου
γηραιῶν ἡμὲν νηπυτίων χωρὶς γυναικῶν·
αὐτὰρ ἡλικίην ὅσ' ἔμελλ' ἐγγυαλίξαι

100 λύτρ' ἀπειρέσια δῆσαντες, κατ' ἐνθόντες
ναυσι γλαφυρῆσι, ἀτὰρ λαῖφος διάραντες,
φίλην ἐς πατρίδα γαίην καθυπενόστουν,
τήν τε πόλιν μέγ' ἄρ' ἄπασαν Ἰφαιστῷ παρέσχον,

φ.182^a || γηραιούς δ' αὐ, νηπίων πληθὺν νεόλεκτον,

105 ἔθνεά τοι κλαυθυρίζοντα οὐκ ἐλέαιρον.

Παιανίζοντες πατρίδα γαίην οὐτοί γ' ἐκίχθειον.

Ἄστου γ' ἐνιαυτοῦς διήρκεσε δύο ἐφεξῆς
πρὸς τρισὶν εἰκάσιν, ἠδ' αὐθις μιᾶ δεκάδι τε
ἄοικον, ἄπειρον ἐκ μερόπων θεάμα ἀλεγεινόν.

110 Αἰνῆν ἄλωσιν πολύδακρυν Ἄρηά τοι πάντη
βουλομένοις ὀράαν ἦν. Καὶ τάδε μὲν πάροιθεν·
νῦν δ' αὐ πολλῶ διαφέροντα ὄσφ καὶ χεῖρω
τῶν προτέρων γεγεννημένα ἐξερῶ μάλιστα
οὐνεκα θυμοῦ ἀπώλειαν ἐσχάτην τε,

115 τῆμος ἐπεὶ καὶ πολλοὶ μάρτυρες ἀνεφάνησαν,
οὐρανίων τε γερῶν ἀξιωθέντες πάνυ.
Νῦν αὐτὰρ οὐκ ἦν τοῖον καυχῆσασθ' οὐδέν·
τίς γε πόρει κεφαλῆ μου ὕδωρ, ὀφθαλμοῖσι
πηγαίην δακρῶν ἀένναον Σιών

120 ὡς κε μυρήσοιμ' ἂν ἀξίως πάθεος ἦδη.

89. οὐκ 94. σκυπτούχων βασιλείων 98. νηπιτίων 99. ἐγ-
γιαλίξαι 100. κατ 101. ἀταρ 103. μέγαρ' 106. οὔτοι
ἐκύχθειον 109. ἀλεγεινὸν 120. ὡς

Ἄειθαλῆς ἦν ὅτε πολλὸν χαρίτων τε
 βριθουσα λευγαλέον ἤμαρ πάντ' ἀλέγεινεν
 ἐκτροπιαζομένη αἰεὶ κήδεα λυγρὰ τύχη.
 Καὶ μὲν ἔην αὐτῆς χάρι' ἅπαν τὸ πλήρωμα
 125 ὡς ῥὰ ἐνισκῆψάν τ' οὐκ οἶδ' ὄθεν θρηκικοῦ τοι
 βορραίου πλήρες νέφος οἴστων δὴ πυρίνων
 ἠδὲ χαλάζης· αὐτὰρ ἀειρόμεν' Ἀδριανοῖο
 βασιλῆος ἀπειρον κάλυπτον κατά γαῖαν
 Μακεδονίης· ἄλλη μέντοι πορεῖ' ἐμφαῖνον
 φ. 182⁶ || ποιεῖσθ'· εἶσι δ' ἄρ' ἀτεχνῶς Φιλίπποιο γ' ἄσται.
 131 Τῆδε γὰρ ἔσχε νόον περιβαλεῖν Θειτταλῶν τε
 πρωτίστην πόλεων ἐξ Ἄγαρ ἐνθ' ἄκλῳ
 λαβῶν καὶ περινοστήσας γόνος ὠκύμωρος
 ἐξώλης προόλης τε ἄλός γ' εἰς ἄλλα στρατῶ,
 135 πάνδεινα βλεμεινῶν, καὶ μιν οὐκ ἀφέξειν,
 πρὶν ἂν παραπτήσοιτο τήνδε πάροιθεν. Ὡς γὰρ
 ᾤετο μύθοισι κεῦθειν ἀπατηλοῖσι
 βούλευμα δόλ'· ἐπεὶ δ' οὐκ ἦνυε, μῆνιν σφοδρῶς
 οἰκουροῦσαν ἔχων, ὤρμικνε βίη πρὸς μάχην.
 140 Καὶ μὲν οἴστοις πυκινοῖς ἔβαλον λοιγὸν εἴπω
 ἢ προῖάψειν δεινὸν ἅπαν ἤκιστ' ὀροδοῦση
 κείθεν ἰόν τ' ἔγχριπτόν τ' ἄσται κλίμακας ἐξω
 τηλόθεν ἐγγιστα φέρον, ἠρειδόν τ' ἐπὶ τείχει,
 ἄλλοι δ' ἀποθε βάλλον τοῖσι βέλεσι πλείστοις
 145 παραπλήσι' οὐρανίοις ἄστρασι. Κεφαλῆς
 ὑπερ ἄηρ ἅπας ἐπληροῦτο, βιῶν δὲ κλαγγὴ
 πλείστον ἀειρομένη βρέμεται τόσον ὡς μηδαμῶς
 οὐδὲν κλύειν ἄτερον ἀγαυὴν ἑτέροιο.
 Αὐτὰρ ἔνδοθεν ἑσταῶτες τοῖσι προμαχῶσιν
 150 ἔμπροσθεν δ' ἐμάχοντ' ἀγνηνορῆ μεγαθύμως,
 ἀκροβολισμοῖς χρώμενοι καὶ καταπέλταις τισί,
 δόρρασιν ἔγχεσί τε κλονέοντες δηρὸν αἰεὶ

122. βρύθουσ' ἀλευγαλέον 125. ἐνισκῆψαν τῆ 126. βορραίου
 128. κάλυπτον κατά 142. ἐγχριπτόν 147. μηδαμῶς
 148. ἄτερος

ὡς πρωτίστην ἡμέραν ἀλλήλοισι φέροντες
 Ἄρην· χεῦντο δ' ἀπειρίσι' αἵματα πολύδακρυ
 155 ἀμφοτέροισιν ὁμοίως. Ἐξῆς τῆ τριτάτῃ
 φ. 183¹ || εἰσωθοῦντο οἱ μὲν δι' ὀρυγῶν τείχεος ὑπο
 ἠγμένοι κύκλω, αὐτὰρ ἄλλοθι που βεβαῶτες.
 Ὡς σμῆνος μελισσῶν, ἠνίχ' ὁ γόνος τῶν σίμβλων
 ἐκφορέοιτό γ' ἐφεξῆς ἔνδοθεν εἶναι ἀνάγκη
 160 ἐσθίειν ἀλλήλας ἠδὲ μάχεσθαι πλήθει,
 ὡσαύτως οἶδ' ἐμπίπτοντες ξὺν ἀλλήλοισι.
 Μάλ' ἐραίζετο ἀνδρῶν ἠρώων φίλον ἦτορ.
 Ἴν δ' ὄρααν πάντη γ' αἰμάτων ἀπείρων χεῦμα,
 οἰμογὰς οὐλομένων ἀντίβιον, αὐτόθι δ' ἠχῆ
 165 Οὐλύμποιο καρήνας ἀειρομέν' αἰθιρ' ὦρτο
 νηπιτίων ἀεικέα λοιγὸν σφῶν γοερῶς τε
 κλαυθυριζομέν' ἄορι κασιγνήτους αὐτῶν
 γειναμένους πνεύοντας ὀλοίσθια ἠδὲ καίρια
 πείσασθαι μελλόντων ἄλλη τε γλυκὺ φάος
 170 μητρόων ἀπαῖρον κλοιὸν ἐνὶ δειρῆ φέρον. Ἄτάρ
 καὶ ὄν ἐφίλει μάλιστα γέ τοκεὺς πάροιθεν
 υἷα τῷ χέρ' ὄπισθε πέδησεν ἀλύτοις δεινῶς
 τυπτόμεν' ἐξάγοντος πείρετ' ἀνιή θυμὸν,
 πάντοθεν ὀξὺ οὐτάμενος βέλει ἀτδήλω.
 175 Πυρὶ ὁμοίσιον ἦγετο Κουρήτων, ἐσμός τε
 βαρβάρων ὑπὸ χειρῶν πρηθῆν' Αὐσονίοις γέ
 μέλλων Ναζιραίων πληθὺς θ' Ἰερῶν κάρτος
 παρθενικῶν γυναιῶν πολυάριθμον σύνταγμα
 ἔθουσ' ἀριθμῶ πλείω γ' ἑξακισχιλίων
 180 συνελέγοντ' ἡμὲν νεκύων ἀνδρῶν ἠρώων.
 Τῆδε τάφους ἀναμοχλεύοντες θειοστυγεῖς
 φ. 183⁶ || ὤρμαινον ἄρδην αὐτοῖς νηοῖς στρέψαι κάτω.
 Τίς δέ κε ταῦτα θυμῶ ἀδακρυτὶ παρσίη,
 εἰ μὴ τοι κάλλος γ' εἶη ὄδε αὐτόχρημα;

158. σίμβλων 161. ὡσαύτως ξυναλλήλοισι 166. νηπιτίων
 167. κλαυθυριζομέν' 168. ὀλοίσθια 170. Τὸ μητρόων νοσεῖ.
 184. κάλλος

185 Τίς δύναται ἂν ἀναγράψαιτο λόγος πάνθ' ἐξῆς
 ἱστορίῃ μὲν δοῦναι κρατίστοις ἀνέρεςσι,
 τίς δ' αὖθις τόσσον κλέος ἔσχε λόγου Μουσάων
 πάντ' ἰέναι ῥηιδίως τότε γιγνομένων;
 Καὶ πρότερον Σιναχηρεῖμ ἀγείρας στρατὸν οὐ τι
 190 τάχ' ἀριθμῶ βληθῆν' ἐκ Περσίδος γαίης
 καθ' Ἱερουσαλήμ. πορθήσων ἱκταὶ μεμαῶς,
 πλείστα γὰρ ἠνορέῃ ὄφρα κάρτος γὰρ κατασχῶν
 ἀνάξουξ' ὡς φέτο κοσμήσων οἰκείαν
 λαφύροις ἐντεῦθεν ἀγῆνωρ. Ἐνθ' εἰςβάλλει
 195 πάντοθεν ἦτοι ὁ γ' ὡς ἐνόμιζε παραστήσασθαι
 τήνδε ἀναιμοτὶ νήπιος. Αὐτὰρ ἔγνω παθῶν·
 ὡς γὰρ ἐπεὶ φάος ἠελίοιο ἔδυν' ὑπὸ γαίαν
 καὶ νύξ πάντη διεσκίδνατ' ἐπ' αἶαν, στρατὸν
 νήδυμος ὕπνος ἔσχεν ἅπαντα· κατ' Οὐλύμποιο
 200 καρῆνων ἀνωθεν διαπτὰς κατέπεφνεν
 ἄγγελος αὐτόθι, μικροῦ γ' ἐξέρω, ἅπαντας.
 Καὶ γὰρ Σιναχηρεῖμ βασιλεὺς Περσῶν ἐπανῆκε,
 πολλοστὸν πάνυ ἠδ' εὐαριθμητὸν μεθ' ἑαυτοῦ
 στρατόπεδον φορέων ἠσχυμένος, αὖθι δ' ἀνήει.
 205 Ἐξῆς οὐδὲν τοιοῦτόν γ' ἐμέλησεν ἔτι οἱ,
 ἀλλ' οὐδ' ἐνταυθοῖ θεομηνίαν τιν' ὀρώμαι
 οὐνεκά τοι σὺς ἠμὲν χλόου κατέστραπται
 φ. 184α || τάδε· ἵνα δ' ἐρέω μάλιστα ὑποφητῶν θείας
 αὐδὰς καὶ ταυτησί χρήσομαι ὡδ' ἐγκαίρως.
 210 Ἑλλώρια μὲν οἰωνοῖσι τε πᾶσιν ἔθεντο
 κύνεσι, βορρὰ δὲ χροά τ' αὖθις κυδαλίμων
 θνησιμαῖά τε τῶν δούλων σου βρώματα φηρσὶν
 ὑπαιθρα, καὶ παρῆν γ' ἐνταφιάσων οὐ τις.
 Θυγάτηρ μὲν Σιών καταλέλειφθ' ὡς σκηνῆ
 215 φυταλήν δὴ βοτρυῶν οὐκ ἔντων οὐδέν·
 ἐξέχεαν δ' αὖ αἶμα ὡσεὶ ὕδωρ γῆς κύκλω,

191. καθιερουσαλήμ ἱκταὶ 192. πλείστα 197. ἐπει 199. νή-
 διμος 205. ἐτί 208. μάλιστα 209. ἐγκαίρως 210. ἐλλώρια
 οἰωνοῖσι 212. θνησιμαῖα 214. καταλέλειφθ' 216. τῆς

ἰρὰ δὴ τεμένη ἐβεβήλωσαν τὰδ' ἐναγεῖς,
 κατορχήσαντ' ἀνιέρως αἱ βέβηλοι· ἄλλα
 μὴν κατωρύξαντο θεμέθλων, οἴομεν' εὐρεῖν
 220 γαίην ὑπὸ χρυσόν τ' ἠδ' ἄργυρον σφίσιν αὐτοῖς.
 ὦ πόποι, τίς δ' ἄρ' ἀξίως τραγωδεῖ πτώσιν
 ἄστυος, ἧς οὐδεὶς ἀνήκοος ὑφ' ἠλίω;
 ὦ πρότερον μὲν ἔδος κόσμιον ἐρατεινόν τε
 οὐδὲν τοῖον ὅσα γὰρ μάλιστα εὐφραίνειν οἶδε·
 225 ὦ πάρος μαρτύρων ἀγλάισμα θεῖον
 ἢ τε μὲν ἅπασα διάφορος σοφίῃ παραιρεῖται.
 Στηλογραφίαι θεῖων ἐκτυπωμάτων τε
 τὰ μὲν ἐρριπτοῦντ' εἰς ἔδαφος γὰρ ἀτίμως, πᾶσι
 δυσμενέσαι προὔκειντ' εἰς ἄγος αἰεὶ κοινόν.
 230 ὦ καὶ ταῦτα μὲν ἔπλετο εἵνεκα ἀμπλακίων.
 ὦ μελέων εὐρύθμων φωνῶν ἀοιδῶν τε,
 θεϊότατον πάρος σκηπτούχων ὠράισμα,
 νῦν δ' ἄλυστον πένθος ὀρᾶσαι θεωρεῖν πᾶσι
 φ. 184β || βουλομένοις μετέπειτ' οὐδεὶς γὰρ ἀνορθῶσαι
 235 δύναται ἂν οὐνεκα παρερύης ἄλλη τῆ ἀλσα.
 δυσμενέει μάλιστα φύλῳ ὑποέπλετο δεινῶς
 σκηπτούχων αὐτοκρατόρ' ὡς πορρωτάτω γὰρ.
 Αὐτὰρ θεῖς κίνδυνον νῦν θυμοῦ πέρι· κύκλω
 γὰρ σέο, κύκλω Πέρσ' ὀλετῆρες, ἀτίθασον φύλον.
 240 Σμύρνης πάλαι πεσοῦσης κρηπίδων ἐξ αὐτῶν,
 εὐρατο τάχος πτώματος ἀνάκλησιν ἄποικος.
 Ἀθήνησιν τε Αὔσονίων τηνικάδε αὖθις
 ἀνῆκ' ἐς μάλιστα ἀρχαῖον κόσμον τόσσον
 οὐ πόρ' ἔοις οἰκήτορσι γόνον· ὡς ὄφελλες
 245 καταδύν' ἄπαξ ὡς πρότερον θρυλλοῦμεν' ἄστου γὰρ
 πενταπόλιος ἐν ἀμφιτρίτῃ τὰ γὰρ ἐφεξῆς
 δεξόμεν' ἄλγ' ἠμελλες ἀλαισίνειν δύςμορ' ἔμοιγε.
 Νῦν δ' ὀράεται δισσωῶς ἀλοῦσ', εἰ καὶ τρίτην

220. ἠδ' 222. ἄστυος ὑψηλίω 229. προὔκειντ' 230. εἵνε-
 κα διορθωτόν εἰς εἵνεκεν; 231. ἀοιδῶν 232 (καὶ 237). σκηπτούχων
 235. οὐνεκα 239. πέστ' 245. καταδύν' 248. ἀλοῦσ'

- μοῖραν θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι ἐπιέναι μάλα
 250 πρωτίστην Λατίνων τε θεοῖο παρατραπέντων
 ἀφραδί' ἡμὲν ἀγνορίῃ δογμάτων χάριν
 γιγνομέν' ἐξ Ἴλαρ ἀνάστασις ἀνδραποδισμὸς
 τῶν τεκέων μικρῶν τριτάτην γε τελευτῶν
 τὰ οἰκίαι· οἱ δ' ὑπονόστησιν μὲν ἰκοῦσαν
 255 σφίσι τε γιγνομένην μεγάρων καὶ ἄλλων αὐτοῖς
 ἀκινήτων τε κτεάνων. Φιλέουσι μάλιστα
 δὴ μέροπες σφετέραν πάτρην ξέν' ἔδαφος θ' ὑπὲρ
 εἴ τοι καὶ πρὸς αἴρ' οὐχ ἥκιστ' εὐαγῶς σχοίη
 ἢδ' εὐθηνί' ἔδωδ' ἰμῶν πλέον οἰκείας
 φ. 185^α || ναιετάειν. Ἐπτά μὲν Λατίνων ἔτεα ἔσχον
 261 οἷδ' ἐς ἐπικουρίην ἔθνος, ἴν' ὡς ἐκάς ἄλμα
 τὴν ἔφοδον συστέλλωσιν Ἰσμαλιητῶν
 καὶ πόρρω που τῆς γε πόλιος ἐκείνων Ἰλας
 ἀποθέειν κυδάλιμον κῆρ μεγαθύμονι γνώμη
 265 ἀντίβιον πάρος εἶργειν ὅσση δύναμις ἦν.
 Πολλάκι κατηγωνίσαντ' ἐκχυθέντ' ἄφνω
 καὶ τρόπαιον στήσαντες παλαμναίων ἄπο,
 ἀλλ' ὕστατον ἄμιν τόσα λυγρ' ἀπάντησε ταύτη
 συμβῆν' οἷδμασι λευγαλαίοις πόντοιο
 270 στρατοῦ μάλα πολυφλοίσβοιο ἄπειρ' Ἀσίης
 ἢδ' Εὐρώπης, ὥστε περιδρομον αἰεὶ κλύσαι.
 Καλύπτουσι μὴν πάρος ἀνδρῶν ἠρώων τε
 μάχας καὶ τρόπαια· πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον δὴ
 ἐκβάν ἕκαστον τῶν πραγμάτων ὡς τὰ πολλὰ
 275 κρίνεται· ἀλλὰ σὺ γε χρόνιος τεὸν ἄλγος πέψη,
 οὐλομένην αἴσαν μελετῶσ' αἰεὶ, καὶ κόσμον
 ὃν προλαψ' ἐς πύλας Ἀἰδοιο θάτερον ἢδ' ἡ
 ἠνδραποδισμένον ἀνοικτι καθοράας ἄγχη
 καὶ ὅσοι μέλλουσιν ἐνέπειν κατόπ' ἐξερέουσι.
 280 Ἴρθης μὲν πρότερον κρείττων πόλιων, ἐνίων πλὴν,

- νῦν δ' ὡς εἰ ὕδωρ ῥέον ἐξέλιπεν χειμῶνος
 ὦρη τῆσι χαράδραις, ἠνίχ' ὑετός γ' ἄνωθεν
 οὐ κατενεχθὲν πρότριτα ἢδ' ἔτι παρμενέειν.
 Καὶ γὰρ ἔοικε παραδείσῳ ἀειθαλεῖ μάλα
 285 τερπνὴν ἠδίστην ἐπιβάλλουσιν ὀφθαλμοῖς,
 φ. 185^β || χάριν ὅσσην βραβεύοντι θέσεώς τε θεωρίας
 καὶ προσέτι γ' ἀπολαύσεως· ἐπιὼν ῥαγδαίη τε
 κατ' Οὐλύμποιο καρῆνων νεφεληγερέτας
 ἄνωθεν χάλαζα, βορραίου θρηκικοῦ
 290 πνεύσαντός γ' ἐπὶ ῥοίζῳ τουτοῦ ριζόθε σείσει,
 τινάξει δ' αὖ ἄωρόν γ' ἔτι ὄζοις καρπὸν
 βριθόντ' ἀειθαλῆ ἀείζων θεῖον.
 Κεῖται μεσσηγῦ Μακεδονίης Ἑλλάδος οἶον
 τι κέντρον τοῦ οὐρανοῦ κύκλου περὶ γαῖαν,
 295 ἦτοι μὲν ἀμφιτρίτη κοινωνεῖ Ἀσίης
 Εὐρώπης δ' ἀτὰρ ἠπειρῶ διάκοσμον θεῖον
 νηῶν ἀγακλειτῶν πάνυ γε χαριέντων,
 πρὸς δέ γε Μουσάων ἔργα ἢδ' Ἑρμοῦ, τῆμος
 πλείονά που ἦρ' εἶδέ τις, ὅς κε δύναίτο φράσαι,
 300 πρωτίστης βασιλίδος ἄτερ μάλιστα ἦνθι
 ὅσα παροῖθεν. Ἀναβλύσεις αὐτὰρ πηγαίας
 ῥεῖθρων δαψιλῶς μαρτυρικῶν λειψάνων
 ἀενάων ἄχρι τήμερον ἄρδει πλεῖστα
 ἔθνεα καὶ σφίσι γίγνεται ἀλεξίκακον αὐτοῖς
 305 φάρμακον μεγαλήτορος. Ὅς δὴ Ἑρκούλιον
 δεινὸν ῥα κατέπεινε δράκοντά πω μάλα
 δειδιότα, πῦρ μέντοι γ' ἐκπνεῖοντ' αἰδηλον·
 τὸν δ' ἄνωθ' ἐνδύς πανοπλίαν ἐξενάριξεν
 κάρτος ἀριπρεπὲς ἄορι θεῖος Δημήτριος.
 310 Ἄγαλμα Θετταλῶν νίκην ἦρατ' ἀρίστην
 τοῦ σφετέρ' ἔγνωκ' ὀλισθήματος ὁμοῦ πλάνην τε
 φ. 186^α || οὐλομένην ὀρίων Γάζης νόσφι προλαψεν,

249. μοῖραν 257. ἔδαφος 268. λυγρὰ πάντυσε 270. πολυφλο-
 ἰσβοιο 274. ταπολλά 275. πέψει 280. κρείττω πόλιων

282. ὦρητῆσι 283. παρμενέειν 284. ἀειθαλῆ 291. ἄωρον
 292. βρύθοντ' 293. μεσιγῦ 294. περιγαῖαν 303. ἀενάων
 306. ῥὰ δράκοντα πώμαλα

- κλειομένους πτύχας γε πάροιθεν ἔρωϊ λύθρου
 ἄνω διάρας. Οὐλύμποιο φαινοτάτου δὲ
 315 πυρσὸν ἀνήψας ναυαγοῦσιν ἀέριον ἄμμιν
 ἠδὲ περαιοῦσ', ἢ τε πέλαγος ἀχανὲς τῷδε
 βίῳ ἠέροεν μάλιστ' ἀλαμπές θεῖον
 βουλομένοις ὑπέρχεσθ' εὐθαρσῶς τὸν ἀγῶνα,
 νῦν μὲν ἀείρας ἔνθεν σεῖο πολίσματος ἄνω
 320 ἀλήκτους πρὸς σκηνὰς ἀειγενετῶν, ἀμὸν
 ὑπὲρ νοῦν βαίνοντας κλῆρον τῆδε κάλιπες,
 ἐξοχ' ἄριστε μεγαθύμων. Αὐτὰρ σέο ἔθνει
 ἄποθεν ἡμῖν αἰδῆλως ἐχθαίρων πάντη
 Αὔσονίων δόξαν ἀπούρας τηλόθι λαβῶν
 325 ἔσχεν. Ὁ δ' αὖχεϊ ἠνορέη, καὶ κύδει φυσῶν
 κάρτει ὡς μεγάλως πόλεμον διενεγκεῖν τούτῳ
 καὶ νίκην ἄρασθαι ἐπ' αἴαν σχεδὸν πᾶσαν
 ἦτοι ἐγὼν ὀράας ὥσπερ τὸ καὶ ἀλύω,
 καὶ μευ ἄλγεα θυμοῦ ἀγαννόφρονος οὐ τι
 330 ῥηιδίως φορέω σείθεν ὑπερ. Ἐκατηέργῳ
 μέντοι χραισμεῖν ἀπολέλοιπεν. Νῦν, ὡς οἶσθα,
 λείπεται διὰ λόγ' ἐξερέειν τῆς τραγωδίας,
 ἠδ' ὡς οἶμαι ταύτη συνείρειν τε ἔπαινον
 οὐ τι μὲν εὐχαρι κατ' ἄλλον δὴ, ὥσπερ ἐγῶμαι.

2.

Μονωδία εἰς τὴν Θεσσαλονίκην.

ᾠ πόποι, ἢ θαῦμα μέγα οἷς ὀφθαλμοῖσιν ὀρῶμαι
 ἄστου γ' ἐκ τῶν παντὸς αἰῶνος γιγνομένων

315. ἀνήψας 322. ἐξοχ' 325. δ ἠνορέει 328. ὥσπερ τυ
 330. ἐκάτη ἔργω 333. τὲ 334. ἐγ' ὦμαι
 2. τοῦ

- οἶον τ' ἤδη γ' Εὐρώπης τε μέγ' Ἀσιάτιδος
 γαίης κάρτα πελώριον οὐθ' ἕτερον τοιόνδε·
 5 οὐ μὴν αὖθις δ' ἔσσεται ἀγλαὸν οἶον κάλλος
 μεσσηγὺς ἠπείρου τ' ἀμφιτρίτης ἄλός·
 χωρὶς τὴν πρώτην μετέπειτ' αὖθις Ῥώμην τε
 οὐ τι δραμάτων τε τραγικῶν τε θ' Ὀμήρου
 γλῶττ' ἐξαρκεῖν πρὸς τοίαν πηγαίαν τε,
 10 βεῖθροις γὰρ εἰκυῖαν, Ὠκεανοῖο δακρύων.
 Ἄστου Φιλίππου οὐκουν γ' ὑπέστη πάρος
 θάτερον Ἰσην τε πτώσιν· ἐάλω γὰρ τοι πᾶν
 ἄγαλμά θ' ἔσταός πάντοσ' ἐνιδρυμένον γε
 οὐ μετρίοις ὦραις σφι δ' αὖτ' ἀγλαταῖς·
 15 αὐτὰρ ἐξωθεν πηγαί Νυμφάων εἴσω
 χωρέουσι πανταχόσε· τῆ δὲ κλύζουσι περ
 ὑψηλαῖς δὴ νάουσ' ὀρέων κάρησιν αὐταί,
 πόρρωθεν δ' αἴης μεσσηγὺς τοι πέτροισι
 λιθοτόμων γὰρ ἤδη, οὔτι μικρόν τ' ἔργον·
 20 τέχνην αὐτὰρ ἀποκρύπτων χωρὶς πηγῶν
 πᾶσαν ναμάτων τῆδ' ἐκβλυζόντων πάντη
 νεκταρῶδες μὴν ἠδιστον κάλλιστόν τε.
 Ὅφρα γοῦν ἀνωτάτω δυνάμεις ἦσαν,
 ἀριστεύς δ' ὁ γε θεῖος μύστης φρουρός ταύτη,
 25 τόφρα πτολίεθρον ἄρρηκτον ἠδ' εἰστήκει
 πρὶν μηδαμῶς πάνδεινον τοῖον κινηθεῖν·
 οἶον δ' ἄρα γε ἀποίσει τὴν πτώσιν βεῖα.
 Οὔτοι μὴν δεδικυῖα πάρος δ' ὑπὲρ αὐτῆς ἔσχα
 φ.36 || πᾶνθ' ὑψηλὴν κάρτεράν ἰοῦσαν αὐτοῦ χεῖρα·
 30 πρόσθεν μέντοι γε σμῆνος βαρβάρων ἤδη
 οὐ τι μέτριον ταύτη συρρεῦσαν ἦλω
 εἶπε κέ τις δ' αὖ τηνικαῦτα· ᾠ πόποι τί δε,
 οὐ πλήθη μερόπων τ' ἐχθαίρη ἀμπλακίων·
 ταύτη τοι θεῖον δ' ἄρ ἡμέας λιπῶν γ' ὄντως;

3. οἶον 6. μεσσηγῆς 9. προστοῖαν 11. ἄσται 12. πτώσιν
 25. ἄρρηκτον ἠδ' 26. πάνδυνον κινηθεῖν 28. οἶον 34. Τὸ ἔ
 τοῦ λιπῶν ἐπὶ διεξομένων ἐντελῶς ἄλλων δύο γραμμάτων

- 35 τηνικάδ' ἦν ἐλπίειν κείνων τε κλήσιν αὐθις·
 ἐαλωκυιά περ ἦδ' ἐοῦσα πάγχυ κατὰ κράτος
 νῦν ἠκιστ' ἄρα τοιόν γε δίδωσιν ἔλπειν.
 Πεπλήρωκε γὰρ αὐτὴ ἀμφ' αὐτὴν ὀφίων τε,
 ἔθνεα δ' οὐ τι φορητὰ μακάρεσσιν ἦδη
 40 ἠρώων δὴ δώματ' Ὀλυμπίοι' ἐχόντων ταυτί·
 τοῖσι μὲν γὰρ αἰεὶ διεχθαίρουσι γνώμη.
 Τίς μὴ λίθος γ' εἴη ὀράαν οὐ θρηνηῆσαι
 τοιά γε γιγνομένα ἐνὶ ἄστει οἶόν τ' οὐδὲν
 θάτερον ὡς ἔναγχος διηλέχθην αὐτοῦ γε·
 45 ἦτοι μὲν ὄδ' ἀπαχθεὶς οἰκιστῶν πόρρω που
 ὡσπερ ἐν λαβυρίνθῳ ἐξοδὸν ἀπείργονται
 οἶδ' οἱ προώλεις πανώλεις τέ γε, ὅποιοι ἄλων
 τόξῳ καὶ δόρυ ληφθέντες δ' ἄρ ἐν ἀλλοδαπῇ·
 θάτεροι δ' ἔργον ἄλός τ' ἀμφιτρίτης ἠκιστα
 50 καθεκτόν περ ταύτῃ τοι κακοῦντες κόλπῳ,
 ὡστ' ἔργον σφίσι τόδε νύκτωρ ἦδ' ἤματι·
 ἄλλος δ' αὐ κώνιον πῶρε θυμὸν ἐξεῖλε.
 Ὡς δ' ὅτε τις λέων ἢ σκύμνων κάρτος οὐ τι
 μέτριον ἀνυπόστατον ἔχων γούνατ' ἄρ βεῖα
 55 ποιμνιοῖό γ' ὑπερπηδήσας εἰσω διοῖς
 τείχεά τοι οὐπω γε παρεόντων ποιμενικῶν τε
 τὰ μέντοι δηϊῶν ἢ θάτερα θεῖη κύκλω
 φ.4^α ἥλοιοι σταθμοῖσιν ἔστιν ἃ δὴ κεραλῶν
 ἠδέ γ' ἐπωμάδιον ἀείρων ὑψοῦ κάρη
 60 κυδιῶν τε φέρων παλινοστήσας ἀπέδρα·
 σκύλακες μέντοι θεῖουσι τε τάχει πολλῶ
 κατόπι, τῷ δ' οὐπω ἔσχ' ὑποτρέσσαι οὔτε
 μὴν ἀναδύναι· ὦ; οἶδ' Ἴθνια μέγα κάρτα
 θνητῶν τῆδ' ἀναίδην καίτοι σφείας αὐτούς γε
 65 οὔτι μὲν βίη τ' ἄστυ γ' ἐκοντί σφίσι δόντες.

36. ἐαλωκυία 38. ὀφίων 40. Μετὰ τὸ Ὀλυμπίοι' γράμμα ἐντελῶς
 διεξεσμένον 41. διεχθ' αἰρουσι ἐν τῷ μεταξὺ διαξεσθέντος γράμματος ἐνός
 43. τοῖα ἄστει οἶον 46. ἃ πείργονται 51. ἦδ' 52. ὅτε
 ἐν τῇ φφ Παραβολῇ 55. Τὸ διοῖς ἐκ τοῦ οἶος νοσεῖ 63. ἀναδύνει

- Ὡ μοι κάλλος ἀμίμητον χρῆμά τοι θεῖον
 οἶ' ἄττα ῥέεθρα εὐρεῖος δ' αὐ ποταμοῖο
 στηλῶν εἴσω γ' Ἰρακλέους τυγχάνει πάντα,
 ἠδὲ περικλείει μὴν εἰδός τ' ἄφογον ἦδη
 70 καὶ μὴ τοιάδε φάος μέντοι ἠέλιος
 ἀνίσχων Ἰοῖ λιπῶν αὐτὰρ κύτος ἄλός·
 θεῖη γὰρ ὑπερ ἡμέας κάρησιν Ὀλύμποιο·
 παιδιὰ μέντοι σικελικὸν πάθος Ἀθήνησι
 κλίπερ ὡς πάντῃ στρατὸς τοῖος διαφθαρεῖη.
 75 Οὐ τις ὀρόων τοιάδε δύναϊτ' ἂν ὀφέλλειν κείνα·
 οὐ μὴν Ὀρφέως γ' ἠ λύρα τραγωδεῖη ταυτί·
 μήτε Θάμυρις δ' ἄρ ἐξαρκεῖη πένθους γε.
 Παιδιὰ νύ τις ἐνὶ στρατῷ Θηβαίων ἄρῃην
 ἐκτριβέντων, καίπερ ἑόντων ἀριστήων·
 80 πυλάων μέντ' ἀσφαλεῖ πέρι ἐμβεβαῶτες
 κάρτος τ' ἐθνέων ἀπείρων ἐξωθεν δ' ἵνα
 χάρακά τε φερόντων ἀγγί που τείχε' ἱσταῖσιν·
 δεῖμος δ' ἄρ ἐνὶ στήθεσιν ἤρει τοὺς τ' ἑόντας γε
 εἴσω πτυχῶν τε πτολίεθρον πραπίδεςσαι.
 85 Μηχανὴ τις αὐτὰρ οὔτ' ἔην μάχης τοίας·
 φ.4^β ἡκείνων μὲν γὰρ οὐδαμῶς τροφῶν ἀπορούντων
 οἶ δέ γε τῶμαλ' ὁμοίως ἄτάρ ἔσχον, τάων
 ἐντός γε ἤκουσιν, οὐνεκα βῆ δ' ἵεναι συμμάχους
 κτεάνων σφίσι μεγάρων πάντ' ἄπιστον ἔθνος
 90 θυμέων αἰεὶ μεμαῶτων τριήρεσσι βίη
 θεοῖο γε δόξαν μακάρων αἰειγενετῶν
 ἔμπης ἀνάγκη πείσαι δ' ἄκων ὀτρῦναι,
 στείλασθαι λογάδας τε σφῶν ἐν εὐβίᾳ πόλει.
 Οὐκ ἦν δ' ἄρα γε ὡστ' ἀναβάλλεσθαι τὸ δράμα.
 95 Καίρανος ταύτῃ χροῖ δ' ὄρχαμος πρῶτός γε
 ἄριστος βουλευφόρος ἐνὶ σκηπτούχοις πᾶσι
 διελέλυτ' ἄρ οὐκ ἔσκειν, μήτ' αὐθις ὄρπηξ

67. οἶάττα εὐρεῖος 69. εἶδος 72. κάρησιν 76. τραγωδεῖ
 77. ἢρ ἐκ τοῦ ἂν 87. τὸ ὁ τοῦ ὁμοίως ἐπὶ γράμματος διεξεσμένου
 88. ἐντός οὐνεκα 94. ὡστ' δράμα 95. πρῶτος 97. ὄρπηξ ἐκ

κασίγνητος Ῥωμαίων σκῆπτρα κρατοῦντος·
 τόν θ' ὦρα κάλλει κ' ἰσχύι ἀνὴρ δαίμων
 100 κρείττοσι, δοξάν ὡς, ἀπιέν' αὐτὰρ φρουρέειν ἄμα
 ἠδὲ καὶ διοικεῖν πολίων ἀρίστην τήνδε.
 Ἔθε κε μὴν τοῦργον μετὰ πείρας εἰληλούθει·
 ἄρτι δ' εἰστήκει πταλίεθρον ἄρραγές πάνυ·
 δαίμων δ' ἄρα τις βασικίνας τοῦτό γε ρίψας·
 105 νόον μέντοι γε παρόντ' οὔτι ἔσχον γ' ὡς ἐχρῆν·
 ἀβελτηρία τε βίβιο παραιρεῖτ' αὔθις·
 ἡμεδαπῶν δ' ἄρα μερόπων αὐτοῦ φυέντων
 δίκη θ' ὑπερορία νήσων ἠδὲ ἠπείρων.
 Ἄπολις οὖν φερέοικος πάτρης οἰκείας τε.
 110 Πάρος μέντοι Φιλίπποιο παρὰ θ' ἀλωκῶσι·
 κακῶς δ' ἄρα γε πράξασιν Ὀλυμβίοις τε
 αὔθις πάλιν δεῖλαιοι Φωκαεῖς οὔ τι
 μέτριον τοῖσι· καὶ μὴν τοῦτό γε μάλα γνοιῖα
 φ. 5^α μὴ τήνδ' ἔσσειται τις ἐς τὰ πρόσθεν πρεσβῆια,
 115 ὅς ῥα μάλλον ἐτήτυμόν τε σκοπέων τῶν ἠδῆ.
 Χρήσαιτο δ' ἂν τις τέκμαρσι πάρος γε νήσοισι
 ἠδ' ἠπείροισι τάων οὐδὲν ἄμμιν νοστήσας,
 ὅς δῆ πείσυνος βεῖα μάλα γ' ἔξειν ἠδὲ σχήσειν
 εἴως τερμάτων ἀλλότρια, οὐκ οἶδ' ἄρα
 120 φρεσσὶν εἴσιν ὅδε πρὸ ὦρας τάχα ροήσει,
 μὴ εἰδῶς ἴσα κ' ἠρινοῖς ἀνθεσσί τε
 ταῦτ' ἄρα γε παραιρεῖται κάλλιϋ κρήνων
 βάρων μὲν πάροισιν Σμύρνης διασειθείσης·
 ἀλλ' οὔπω γε βασιλεῦσι κοιράνοισι λῆθε,
 125 πᾶσαν αὐτὰρ Ἀντωνίνου Μάρκου τήνδε
 ὡςπερ ἔην τὸ πρὶν ἀκαρεῖ καταστάντος,
 καίτοι δεισιδαιμονία περ ἐμπλαχθέντος γε·
 ἠγείρε κλέος δ' ἄρα αἰψ' ὃ γ' ὁμῶς ὡς πάρος

τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος ὄρηπξ 99. δαίμων 101. πόλιων 102. τοῦργον
 μεταλείρας ἠληλούθει 103. τοῦτο 114. τὴν δ' ἐπεταῖ πρεσβῆια
 115. ῥα ἐπὶ τῷ μόν μεταξύ διεξεσμένου ἑνὸς γράμματος 117. ἠδ' 118.
 μάλα 119. εἴως 120. ροήσει 127. δεισιδαιμονία 128. ὁ ὁμῶς

ἄμφω λαὸν δ' ἀγείρας ἀμύμων ἐνήκε.
 130 Τείχεα μέντοι Σεμιράμιδος Βαβυλωνίων
 ἠκιστα μιμητά γ' ἐξοχ' ἀποκρύπτων πρόσθεν
 Κύρου βασιλέως Περσῶν ἐλωκότα Μήδου
 ἡμὲν σκηπτούχου Δαρείου τηρηθέντος
 καὶ ἐόντων ὡς μάλιστά περ μὴ βλαφθέντος
 135 ἔθνεος παντὸς κοιράνων ἄγαν πολεμίων.
 Ἄμμιν γὰρ πόλεως εὐ ναιομένης Θετταλῶν
 ὡςπερ ἀπάντων πασῶν ἐκράτει πολίων τε.
 Ὡς ὑπερήλασε κακῶς πράττων· θεοῖο δ' ἄρα
 τήνδ' ὥστ' ἐκπέρσαι βαρβάρων ἔθνεϊ δόντος·
 140 λειῶς γὰρ ὠλέκητ' ἀναίδην ἀχνύμενος ἦδη·
 πίπτον δῆ νεῶν κάλλε' οἶδ' εἰς ὀφθαλμοῖσιν
 φ. 5^β ἠκοπτόμενοί γε ὀρόωντες σφίσι αὐτοὺς ἀτάρ·
 ἦν ζωὴν ἔχειν εἰκάζοντες ἀβίωτον
 νήπια τέκνα φίλα σφέων ἀλόχοισι σὺν ἄμα
 145 ἔκ τε μεγάρων ἠδὲ γε πάτρης πόρρω τοὺςδε
 λυγρῶς ἐξοστρακισθῆναι φίλον γε ἦτορ
 ἀχνυμένους· ὡς ὤφελον ἄρα ὄν θυμὸν αὐτοῦ
 πρὶν ιδέσθαι ἀλεγεινὸν θέαμα κυδάλιμον κῆρ
 ἐκλιπεῖν, Ἄϊδαο πυλάων μάλλον δ' οἰκεῖν.
 150 Πολλὸν μέντοι στρατὸν ξυναείρας πάλαι
 ὄρχαμος τε Βαβυλωνίων Ἀθήνησι
 Ξέρξης Δαρειογενῆς· ὡς γὰρ ὤρσε τὸ φίλον
 ἦτορ πᾶσαν ἐπ' αἶαν ἄρδην Ἑλλάδος τ' ἐκπέρσαι,
 ὅς τοι μῆδεια πυκινὰ δ' ἠκιστα τε Ἀθήνη
 155 θυμὸν ἐνήκ' ἐπιών δ' ἄρα τριήρεσσι πόντον
 Αἰγαῖόν τε σχεδὸν ἀποκρύπτων δῆ πάντα
 ἄστου μὲν φθίνων ἀφειδῶς ἠδὲ καὶ κώμησι.
 Δίκη γὰρ οὐ μέλλεν εἶαν ποιεῖν τοιάδε,
 ἀλλὰ τάχος γ' ὡς εἶχε μετῖε τόνδ' ἀξίως·
 160 μὴ ἐμβὰς ὑπερ οἱ δ' ὄφρα γε γνοιῖα μάλα
 ἑσταῶτα καλῶς, τόν γε δῆ ἄφν' ἐκπέρσαντα

131. ἐξοχ' 137. πόλιων 141. πίπτον 146. ἐξοστρακισθῆναι
 150. ξυναείρας 156. αἰγαῖον 160. ὑπερ 161. ἑσταῶτα

- τούς τε ὄρους οὐς πρὶν ἔσχε' ἐς νομόν ἐν δίκῃ τε
 μηδὲ τετύχθαι ἀγήνωρ ἠδὲ ὑπερφιάλος.
 Δειλαίων τ' Ἑρρετριαίων ἀναρπάζτων
 165 γιγνομένων πάντοσ' ἔργον τὴν ἀλεωρήν.
 Οὐνεκα ληθόντων αὐτὰρ ὡς ἐν σαγήνῃ,
 πρόσω δ' ἄρα χωροῦντα Θεβείων ἠδὲ
 Ἑλλάδος τε πάσης, ἠδὲ Θετταλῶν, Λακῶνων
 πλὴν, ἢ γ' Ἀθήνησι καὶ ἐνίων συμμάχων
 φ. 6^α || τοῖδ' ἀλλέες χωρὶς φιλτάτων νηπίων
 171 καὶ ἀργῶν ἄλλων μὴ δυναμένων τῇ τε
 αἰνῇ ναυμαχί' ἀρωγεῖν τάων πάντων
 ἐξέθεντ' ἐν Τροϊζήνι, αὐτὰρ οἴδ' ἐπόρουσαν
 πρὸς κοιράνῳ δὴ συμβαλλεῖν Σαλαμῖνι.
 175 Πρησθέντων μέντοι μεγάρων τειχέων τ' ἀρραγῶν
 βίην χαλκοχιτώνων μὴ δονέεσθαι πάντη
 μοχλευθέντων πυρὶ τ' αἴθοπι ἠδὲ πτώσει·
 τοῖσι δ' ἄρα τὸν βάρβαρον συμβαλόντ' ἀμφω
 τράπετ' ἐνθεν παλίνορσος εἰς φόβον κάρτ' αἰσχύνῃ·
 180 τῇ δ' ἔσθη τρόπαιον Ἑλλησιν ἄμα γ' ἐκ πολεμίων.
 Τραπέντων δ' ἠδὲ τάων κατὰ φυγὴν κράτος
 δυνήθη μόγις οὐ πολὺν μετὰ θάτερον, αὐτοῦ
 ἄρδην λιπόντος ἀρχοῦ, ἠφανίσθη θ' ἄπαν,
 ὡς γ' Ἀθηναῖοι ἐκ πάτρης ἦσαν ἔλοντο.
 185 Τὺ δ', ὦ δειλαία πασῶν πολιῶν, μήτε σαυτὴν
 οὐθ' ἕτερον δύνασθ' ἀμύνειν ὦρα γε μάχης,
 προύθηκας ἀτὰρ πολεμίοις σαυτήν. ὦ μοι
 θεῖον ἄγαλμ' ἀρρητον γαίης ἢ θαλάττης
 πάντα μὴν ἀποκρύψας κάλλει πάντα γε πτώσει.
 190 ὦ μήκιστα μηκίστων ἰδῶν ἐοῖς ὅσσοι
 πάντοσε χειρομένη τὸν ἴδιον δ' ὦμοι κόσμον.
 ὦ κύκλος τειρέων, πῶς δ' ἄρ' ἔτλης τοιάδε

163. μηδὲ τετύχθαι ὑπερφύαλος 164. ἔρρετριαίων ἐνθα τὸ Ἑρε-
 τριέων παρεμφερωθῆ δεινῶς χάριν τοῦ μέτρου εἰς ἔρρετριαίων 166. οὐ-
 νεκα 173. τριζήνη 174. σαλαμῖνη 175. τειχέων 181. καταφυ-
 γὴν 182. μετὰ 185 τὺ πόλιων 187. προύθηκας 189. πάντε γε

- σοῖς ὀφθαλμοῖς ὄρααν, Πηληιάδες Ἰάδες τε
 ἠδὲ καὶ Ὠρίωνος φαεινὸν πᾶσι γε φάος;
 195 ὦ Ἡελίοιο κροκόπεπλον φέγγος· Σελήνης
 αὐτὰρ ἐνύχιον θ' ἄρμα· πῶς γὰρ δυνήσθην
 ἀνύσαι ὄν πόρον τοῦ τ' Ὀλυμπίοιο ἠδὲ χάους·
 γαίης δὲ πλάτος Ὠκεανοῖό τε ρέεθρα ὄντι
 φ 6^β || λείψκντες σφέων βάρων ἠδὲ θεμέθλων δύντε.
 200 ὦ νήσων τε καὶ ἠπειρῶν ἔθνεά τοι πολλὸν
 ἀπείρων, ἠέρα ἐσσάμενοι παρειάων
 ἀπαλάων πύττοντες κόνιν κάραισί τε,
 αἰ τ' αὐτὰρ ἄλοχοι κρηκομύωσαι τῆδε
 θαλάμοισι κάδμεναι τανύπεπλοι· ἦσι
 205 δ' ἄρ' ἀγλαέσαι τε κόμησι σφίσι ξένουσαι.
 ὦ νεῶν κέλλη οἰκείος κόσμος πτολιέθρου
 καὶ Μουσῶν παντοίων ἄρα γε ταύτη κύκλος
 καὶ ἀρητήρων πληθὺς οὐκ ἄτιμος εἶτι.
 ὦ δικῶν τε θρόνων καὶ ψήφων ἀρίστων τε
 210 κρείττων ἢ Ῥαδαμάνθους, ἠδὲ γε καὶ Σώλωνος,
 οὐς μάλιστ' ἐπιφημίζουσιν Ἑλληνές τε
 ἐν τε σοφίᾳ καὶ δίκῃ. Ἰθλος ὁ Μίνως ἐκείνος
 ἠδὲ Λυκαῦργός τ' εὐχός θ' ἄμα τοῖς Λάκωσι
 καὶ κῦδος τοῖσιν οὐ μέτριον τῷδ' ἄρα.
 215 Νῦν αὖθις ὦρα βοστρύχους σφετέρους ἐκτίλλειν
 ἠδ' ἐξωθεν εἰςκαλέειν πρὸς θ' ἐόν Ἰθῆνον τοῦσδε.
 Καὶ γὰρ λεῶς σὸς πύγχυ πλὴν ἐνίων ἀτίμων
 ἐξέλιπ' εἰς τέλος, νῦν δ' ἤματι μέντοι ἐνὶ οἴκῳ
 πυλάων πάντοσε ἢ προθύρων ἀσφαλῶς τε
 220 τῶνδε κεκλεισμένων τοῦσ τ' ἐνδοθεν αἰεὶ κλάειν,
 αὐτὰρ ἐν νυξὶν κωκυτῶν σμερδαλέων τ' ἱεῖν
 ἐσσαμένους ἠέρα καλέειν ὦδ' ἀπαλλαγὴν.

194. πᾶσι 198. ὠκεανοῖο 199. δύντε 205. Καίτοι ἔγραφε ξέ-
 νουσαι ἀντὶ ξαίνουσαι, τὸ μέτρον δὲν εὐδοῦται 210. Τὸ Σώλωνος χάριν
 τοῦ μέτρου δὲν εἶνε τὸ μόνον τερατώδες ἐν τούτῳ τῇ στιχοιργίᾳ 213. Λυ-
 κοῦργος εὐχός 214. τῷδ 216. θ' ἐόν ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος
 θεόν 219. ἢ ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γρα- φέντος ἢ 222. ὦδ

*Ὡρα δὴ σοι φύσιν ζητεῖν ἀλλάξασθαι
 ἢν πρώιον ἔσχεις ἄρα, ὡς παῖδες θ' Ἑλλήνων
 225 ἰννέπουσι· τὰς μὲνθ' Ἡλιάδας αἰγείρου
 τόν τ' ἀδελφεόν ὃν ἀλλάξασθαι φύσιν φασίν
 Ἄλκυώνην δ' ἄρα γε ὄρνιν τήνδε γενέσθαι.

Μετὰ δὲ τοὺς δύο τούτους ἐμμέτρους Ὀρήνους ἐκδίδω καὶ τρίτην τινὰ μονωδίαν, καταλογάδην γεγραμμένην καὶ σωζομένην ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 2005 Παρισιακῷ κώδικι, γεγραμμένῃ ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου Νικολάου Βουλλωτοῦ, ἐν φ. 327^a-327^b. Καὶ λέγεται μὲν ὑπὸ τοῦ κ. Omont αὕτη Anonymi lamentatio de CP. a Turcis expugnata¹, ἀλλὰ, καθ' ἃ ἔγραψα ἤδη ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι², ἀναφέρεται εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ὄχι τὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀποδεικνύεται δὲ τοῦτο σαφῶς ἐκ τε τῶν λέξεων ὅσῃ μία αὕτη καὶ μόνη πόλις ἅμα μὲν ἀρίστη καὶ θαυμασία καὶ τῶν ἄλλων ἐξηρημένη σοφία καὶ εὐσεβεία καὶ ἀρετῇ τὰς ἄλλας νικῶσα καὶ μετὰ ἐὴν βασιλίδα τοῖς πᾶσιν εὐθύς κτλ. καὶ ἐκ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ἀγίου Δημητρίου, τοῦ πολιούχου τῆς Θεσσαλονίκης. Ἄλλως δὲ ὁ κώδιξ ἐγράφη ὑπὸ τοῦ Βουλλωτοῦ κατὰ τὸ ἐν αὐτῷ σημείωμα τῷ 1447, ἦτοι ἐξ ὄλα ἔτη πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως³. Εἶνε δὲ ἡ μονωδία αὕτη ἀκέφαλος καὶ κολοβή, καὶ δὲν γινώσκωμεν ὑπὸ τίνος ἐγράφη.

Ἐχει δὲ τὸ ἐν τῷ Παρισιακῷ κώδικι σωζόμενον μέρος ὧδε·
 . . . Σὺ δὲ, ὡς ἀληθῶς σὺ καλλίστη καὶ θειοτάτη πόλεων, τὴν τοιαύτην χαλεπὴν ὑπέστης πληγὴν. Οἴμοι λυγρᾶς ἀγγελίας καὶ πικροτάτης καὶ φήμης καὶ θείας, διὰ πάσης ψυχῆς καὶ καρδίας τομώτερον παντός ξίφους ἐλθούσης καὶ μέχρις ὀστέων καθικνουμένης, ὁ

224. παῖδες 227. ἀλκυώνην

¹ Inventaire sommaire des manuscrits grecs de la Bibliothèque Nationale. Ἐν Παρισίῳ, 1888 Τόμ. Β' σ. 177.

² Τόμ. Ε' σ. 200 καὶ 269.

³ Νέου Ἑλληνομνήμωνος Τόμ. Δ' σ. 303.

2. λιγρᾶς ἀγγελίας 4. καθικνουμένης τῆς ἄνωθεν διορθώσεως οκ
 διαγραφείσης 4. οἶον

φασί, καὶ μυελῶν. Φεῦ, οἶον ἐπὶ γῆς ἀγαλμὰ σε προδείξας ὁ χρόνος καὶ μηχανησάμενος, εἶτα τοσαύτη καθυποβαλεῖν ἐμελλεν ἀτυχίᾳ καὶ συμφορᾷ πάντα λόγον νικῶσῃ καὶ Ὀρῆνον ἀτεχνῶς ἅπαντα καὶ πᾶσιν τραγωδίας ὑπερβολὴν. Ὡ δὺςμορον γένος ἡμεῖς, οἷα καὶ νῦν πεπόνθαμεν. Ὡ πληγῆς πάντων μὲν ἀψαμένης, πάντων δὲ καὶ ψυχαῖς καὶ 5 καρδίαις κατασκηψάσης ὡς τις τῶν ἀπ' οὐρανῶν παγκοσμίων καὶ θεηλάτων πληγῶν. Κατακλυσμός τις ἕτερος οὗτος || ἢ καταστροφή φ.327^b σχεδὸν τοῦ παντός ἢ τι τῶν παραπλησίων. Ὡ πάλαι ποτὲ περιώνυμον Ἰωμαίων ἔθνος, οἶον δὴ τοῦτο καὶ νῦν ἐπειδὴς δεινὸν πάντα τῷ μεγέθει νικῶν τὰ προτοῦ ὅσῃ μία αὕτη καὶ μόνη πόλις ἅμα μὲν ἀρίστη καὶ 10 θαυμασία καὶ τῶν ἄλλων ἐξηρημένη σοφία καὶ εὐσεβεία καὶ ἀρετῇ τὰς ἄλλας νικῶσα καὶ μετὰ τὴν βασιλίδα τοῖς πᾶσιν εὐθύς, ἅμα δὲ καὶ πρὸς μεγίστην ἡμῖν συντέλειαν ἀντὶ πολλῶν καὶ ἀπείρων ἐκείνων περιλειφθεῖσα, τέλος καὶ αὕτη τοῖς ἀσεβέσιν ὑπέκυψε καὶ δούλειον ἡμᾶρ εἶδε καὶ πικροῦ πολέμου καὶ ξίφους παρανάλωμα γέγονε πρὸς αὐτῶν. 15 Εἶτα, ὦ μέγιστε μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Δημήτριε ὁ τὴν πόλιν καὶ οἰκῶν ἀεὶ καὶ συνέχων καὶ κινδύνων πολλάκις ρυόμενος παρ' ἣν ἔφυς καὶ εἰς ἣν ἐτρέφης καὶ ἐν ἣ τούς ὑπὲρ τῆς πίστεως ἄθλους ὑπέστης καὶ τὸ μακάριον ἐξέχεες αἷμα καὶ οἶον τις ποταμὸς ἀέναντος ἐξ Ἐδέμ τὰ τῆς οἰκουμένης ἠρδευες πέρατα, κοινὸς εὐεργέτης καὶ ρύστης καὶ βοηθός 20 ἐξ αὐτῆς πρὸς πάντας φαινόμενος, πῶς ὑπήνεγκας τοῦτο δὴ τὸ δεινὸν ἐπ' αὐτῇ; Πῶς, ἄρδην τοῦ κοινοῦ τῶν ἀπάντων ἐχθροῦ καὶ ὀλετήρου καὶ πολεμίου καὶ δράκοντος Ἀσσυρίου τοῦ πικροῦ τυράννου ὡς μονιοῦ τινος ἀγρίου ταύτην κατανεμομένου, αὐτὸς οὐκ ἔστησας οὐδ' ἀνέκοψας τῆς φορᾶς, οὐδ' ἔβαλες, οὐδ' ἀντέστης καὶ ὅπως οὖν 25 πρὸς τὰ δεινὰ τὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ σὴν ἂν τις εἴποι κληρονομίαν ἐλευθερώσας τοσοῦτων καὶ τηλικούτων κακῶν, ἀλλ' ἐμπεπυρισμένην πυρὶ καὶ ἀνεσκαμμένην περιεῖδες ἰδῶν; Ἄλλ' ὁμως, ἵνα τι καὶ ὑπεραπολογῆσωμαι, τὸ πλῆθος, οἶμαι. . .

2. καθυποβαλεῖν 3. Ὀνήνον 5. ἀψαμένης 7. ἕτερος

8. ἢ τι πάλαι ποτὲ 9. πᾶντα 10. προτοῦ ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος πρῶτοῦ 16-17. οἰκῶν ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος οἰκῶν

17. ρυόμενος ἐκ τοῦ ρυόμενος παρ 19. ἀέναντος 24. τινός

ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος τινός 25. ἐδαλλες

27. ἐλευθερώσας 28. τί 28-29. ὑπεράπολογίσωμαι

ΤΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ ΤΟΥ ΤΥΠΙΚΟΥ
ΤΗΣ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΜΟΝΗΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Ὁ κ. P. Bezobrazon ἐξέδωκε τῷ 1887¹ βραχεῖαν, ἀλλὰ περισπούδαστον πραγματείαν, ἐπιγραφομένην Ἀνέκδοτα μοναστηριακὰ τυπικά, ἧς μακρὰν ἀνάλυσιν εὐρίσκωμεν ἐν τῇ Byzantinische Zeitschrift τοῦ 1893². Ἐν ταύτῃ δὲ γίνεται λόγος καὶ περὶ τοῦ Τυπικοῦ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μονῆς τοῦ Παντοκράτορος, ἧς σώζονται μέχρι καὶ τῆς σήμερον τὰ λείψανα, μεταβεβλημένα εἰς τζαμίον. Ἐξεδόθη δὲ τὸ Τυπικὸν τοῦτο τῷ 1136 ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Κομνηνοῦ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Εἰρήνης. Εἶχε δὲ ὁ κ. Bezobrazon ὑπ' ὄψιν κώδικα τοῦ Τυπικοῦ ἀποκείμενον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς σχολῆς. Εἶνε δὲ οὗτος ἀντιγεγραμμένος, συμφώνως πρὸς τι σημείωμα φερόμενον ἐν τέλει αὐτοῦ, τῷ 1749 ἐκ τοῦ πρωτοτύπου, εὐρισκομένου τότε ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ βοεβόδα Νικολάου Μαυροκορδάτου. Ἄλλο δ' ἀντίγραφον εὔρεν ὁ κ. Bezobrazon ἐν ἰδιωτικῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Ζακύνθου, ἐλλιπὲς τῆς ἀρχῆς, καθ' ἃ καὶ ὁ κώδιξ τῆς Χάλκης, οὗ ἀπόγραφον εἶνε προφανῶς ὁ Ζακύνθιος. Εἶτα δὲ τὸ Τυπικὸν τοῦτο ἐξεδόθη ὀλόκληρον ὑπὸ τοῦ κ. A. Dimitrijevskij ἐν τοῖς ῥωσιστὶ ἐκδεδομένοις Ἔργοις τῆς ἐν Κιέβῳ Θεολογικῆς ἀκαδημίας³ ἄνευ μνείας τῆς προτέρας ἀναλύσεως τοῦ κ. Bezobrazon καὶ τοῦ κώδικος ἐξ οὗ ἐλήφθη, ὅστις εἶνε πιθανώτατ'

αὐτὸς ὁ τῆς Χάλκης¹. Καὶ διαφόρους δὲ γραφὰς τοῦ Τυπικοῦ ἐξέδωκεν ἔπειτα ὁ κ. Dimitrijevskij ἐκ τοῦ Παρισιακοῦ κώδικος 389, ἀντιγεγραμμένου ὁμοίως τὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα².

Κατὰ ταῦτα καὶ οἱ τρεῖς γνωστοὶ μέχρι τοῦδε κώδικες τοῦ Τυπικοῦ, ὁ τῆς Χάλκης, ὁ Ζακύνθιος καὶ ὁ Παρισιακός, εἶνε πολὺ μεταγενέστερα ἀντίγραφα, ἄγνωστος δὲ ἦτο ὁ πρωτότυπος κώδιξ, ὃν κατὰ τὸ σημείωμα τοῦ χειρογράφου τῆς Χάλκης κατεῖχεν ἄλλοτε ὁ Νικόλαος Μαυροκορδάτος. Ἀλλὰ τὸν ἄγνωστον τοῦτον πρωτότυπον κώδικα, ἐξ οὗ ἀπέρρευσαν οἱ λοιποὶ, ὡς ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς ὁμοίως ἐν αὐτῷ ἀπουσίας τῆς ἀρχῆς τοῦ προλόγου, εὔρον τὸν Ἰούνιον τοῦ 1902 ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου.

Ὁ κώδιξ, γεγραμμένος τὸν δωδέκατον αἰῶνα ἐπὶ περγαμηνῆς διὰ μεγάλων γραμμῶν τοῦ μικρογραμμάτου ρυθμοῦ ἄνευ ὑπογεγραμμένου ἰῶτα, σύγκειται ἐκ φύλλων 88· αἱ δὲ διαστάσεις αὐτοῦ εἶνε 0,25×0,185. Ἐν δὲ φ. 88^a φέρει χειρὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰωάννου Κομνηνοῦ τὸ ἐξῆς σημείωμα, εἰς ὃ ἔπεται αὐτῇ χειρὶ τοῦ αὐτοκράτορος ἡ ὑπογραφή αὐτοῦ γράμμασι κοκκίνοις· Ὑπεσημάνθη τὸ παρὸν τυπικὸν τῆς ἰδιοκτητοῦ μου μονῆς τοῦ Παντοκράτορος Χριστοῦ παρὰ τῆς βασιλείας μου κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον Ἰνδικτιῶνος πεντεκαίδεκάτης ἔτους ἑξακισχλιοστοῦ ἑξακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ πέμπτου +++.

+ Ἰῶ ἐν Χῶ τῷ θῶ πιστὸς βασιλεὺς πορφυρογέννητος καὶ αὐτοκράτωρ ὁ Κομνηνός.

Κατωτέρω δὲ παραθέτω τὸν ἀκέφαλον πρόλογον τοῦ Τυπικοῦ τούτου καὶ χωρῖα τινὰ καὶ λέξεις ἀξίας προσοχῆς ἐξ ἄλλων φύλλων τοῦ κώδικος χάριν ἀντιβολῆς πρὸς τὴν ἔκδοσιν τοῦ κ. Dimitrijevskij.

... καὶ πάσης ἐνέδρας καὶ μηχανῆς ὑπέρτερον ἀναδείξασα καὶ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ζωστῆρα τῆς πατρικῆς Αὐσόνων ἀρχῆς ἀνω-

¹ Ἐν τῷ ῥωσικῷ περιοδικῷ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας σ. 65-78.

² Τόμ. Β' σ. 627 κ. ἑ.

³ Ἐν ἔτει 1895 σ. 537-585. Δυστυχῶς τὴν ἔκδοσιν ταύτην δὲν ἔχω οὐδ' εὐρίσκω Ἀθήναις.

¹ Ἴδε Byzantinische Zeitschrift Τόμ. Β' (1896) σ. 371.

² Ἐν τοῖς Ἔργοις τοῖς ἐν Κιέβῳ Θεολογικῆς ἀκαδημίας 1896 σ. 527 κ. ἑ.

δύνως κατὰ καιρὸν ἐμβιβάσασα· συνδρόμως ὡς ἂν τις εἶποι τῷ ἐπι-
 τελευτίῳ νεύματι καὶ βουλήματι τῆς θείας ἐκείνης τοῦ τικόντος ψυ-
 χῆς· εἶτα καὶ μετ' ἐκείνην τὴν ἐξαισίαν ἀνάβασιν τὰς πολυπλόκους
 ἐπιβουλάς τῶν φαινομένων ἐχθρῶν καὶ τῶν ἀφανῶν διαλύσασα καὶ
 πάσης ὑπεξελούσα παγίδος καὶ πάντας τοὺς ἐναντίους τοῖς ποσὶν ὑπο-
 τάξασα. Πῶς ἂν ἐφεξῆς καταλέξω τὰ κατὰ Περσῶν καὶ Σκυθῶν καὶ
 φ. 16⁶ Δαλμάτων καὶ Δακῶν καὶ Παιόνων τῆς || θείας δεξιᾶς ἐπ' ἔμοι θαυμά-
 σια, τὰς κατὰ πάντων ἀρρήτους τροπαιοχίας, ὅπως πολλάκις ἕτερα-
 τούργησε μετ' ἔμοῦ πάντων τῶν ἐπείσπεσόντων ἐχθρῶν κατευμεγεθύ-
 νασα καὶ τοὺς ἐντός καὶ τοὺς ἔξωθεν λόχους διατεμοῦσα καὶ διαρρή-
 ξασα καὶ τοὺς ἐκ τῶν φίλων καὶ τῶν πλησίων ἀπεναντίας μοι στάν-
 τας καὶ ἀπομακρυνθέντας κακῶς τῆς ἀδελφικῆς ὁμοιοῦς καθελοῦσα
 καὶ συμποδίσασα; Τί οὖν ὑπὲρ τῶν τοιούτων χαρισμάτων ἀντεπενέγ-
 κω τῷ πανοικτίρμονι; Τί σοι, φιλάγαθε δέσποτα, τῶν τηλικούτων ὀφλη-
 μάτων ἀντιμετρήσαιμι ἢ πάντως τὴν ἐπιστροφὴν τὴν πρὸς σέ καὶ τὴν
 φ. 2^α ὀλόψυχον σύννευσιν, ὑφ' ἧς || καὶ ναὸν ἐκ καινῆς δομησάμενος τῇ παν-
 τοδυνάμῃ Σοφίᾳ σου καὶ πρὸ τοῦ τεμένους κἄν τοῖς ἀδύτοις εἰκονίσας
 τὸν ἀπερίγραπτον σοὶ προσφέρω τὰ σὰ διὰ σοῦ, συγκοινωνόν τῆς προ-
 θέσεως καὶ τῆς πράξεως εὐρῶν τὴν τοῦ βίου κοινωνὸν καὶ συλλήπτορα
 κἄν πρὸ τῆς ἐντελοῦς τοῦ ἔργου συστάσεως μετέστη τῶν τῆδε, τοῖς
 ἀρρήτοις σου κρίμασι, κἀμέ συναποτεμοῦσα τῇ μεταστάσει καὶ διχό-
 τομον ἀποδείξασα; Πλὴν τὸ βάθος τῆς ἀρρήτου σοφίας σου τῆς πρὸς
 τὸ συμφέρον οἰκονομούσης τὰ καθ' ἡμᾶς οὐκ ἔχων κατανοεῖν, εὐχαρι-
 στῶ τῇ μακροθυμίᾳ σου καὶ πρὸς τὸ τέλος ὡς δυνατόν ἐξάγω τὸ ἐπι-
 φ. 2^β χεῖρημα, || χορὸν ἀσκητικὸν σοὶ προσάγων, τρίμιον ἄθροισμα Ναζιραίων
 τῇ μονῇ προσανέχειν ὀφείλοντας καὶ ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημά-
 των ἐξιλεῦσθαι τὴν σὴν ἀγαθότητα. Τούτοις ἐπισυνάπτω καὶ ἱερὸν
 κατάλογον, κληρὸν ἐκλελεγμένον, μερίδα τιμίαν, ἀφοσίωμα κάλλιστον,
 ἱερεῖς καὶ λευίτας καὶ ὅσον ἐφεξῆς τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ βήματος σύντα-
 γμα. Συνανιστῶ γὰρ καὶ θεῖον κατοικητήριον ἕτερον τῇ Ὑπεράγνῃ
 Παρθένῳ τῇ ἀσπόρως τεκούσῃ σε καὶ τὴν θείαν τούτου δοξολογίαν
 διὰ τῆς ἱερᾶς τοῦ κλήρου συντάξεως κατὰ τὸ πρέπον συνίστημι· σὺν
 τούτοις δέ σοι προσάγω τῷ φιλαγάθῳ τοὺς ὀμοδούλους, οὓς ἀδελφοὺς
 φ. 3^α ὁ συμπαθῆς κατω||νόμασας, γήραξ καὶ πόνοις τετραχωμένους καὶ τῇ
 πενίᾳ συνθλιβομένους καὶ νόσοις πολυτρόποις ὀδυνωμένους· τοὺς δὲ

καὶ αὐτὰ λελωθῆμένους τὰ σώματα καὶ τὴν προσήκουσαν δεχομένους
 ἐφ' ἅπασιν ἐπιμέλειαν, τοὺς μὲν κουφίζομένους τῶν πόνων καὶ ἀνα-
 κτωμένους τῆς ἀσθενείας καὶ τῶν τραυμάτων δεχομένους συνούλωσιν·
 τοὺς δὲ τῆς ἐνδείας ἀνιωμένους καὶ τὴν παράκλησιν ἐφευρίσκοντας ταῖς
 διατροφαῖς ταῖς ἀρκούσαις καὶ τοῖς σκεπάσμασι. Τούτοις σοὶ πρέσβεις
 ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων πλημμελημάτων προσάγομεν· τούτοις τὴν σὴν εὐ-
 μέλειαν ἐφεγκόμεθα· διὰ τούτων παρακαλοῦμεν τὸ σὸν || εὐσμπάθη- φ. 3^β
 τον· τῆς γὰρ κηδεμονίας καὶ προνοίας καὶ διοικήσεως τῶν τοιούτων
 ἐμψύχων ὁμοῦ καὶ ἀψύχων ναῶν κατὰ τὸ προσῆκον τὴν φροντίδα
 ποιήσαντες κατὰ μέρος ἐνταῦθα διατυποῦμεν τὰ ἐπ' αὐτοῖς γενησό-
 μενα. Ἦν μὲν οὖν ἐν τοῖς θείοις ὕμνοις ἀκολουθίαν τῆς εὐαγοῦς ταύ-
 της μονῆς βουλόμεθα προβαίνειν κατὰ τὸ γεγονός παρ' ἡμῶν ἐκκλη-
 σιαστικὸν τυπικόν. Ἡ δὲ ὀρθρική σύναξις κατὰ μὲν τὰς Κυριακὰς καὶ
 τὰς μεγίστας τῶν ἑορτῶν...

|| ἐν δὲ ταῖς συνάξεσι τοῦ ὀρθρου, τῆς λειτουργίας καὶ τοῦ ἑσπε- φ. 9^α
 ρινοῦ ἀπέσθωσαν μὲν κύκλῳ τοῦ χοροῦ...

|| ἐν δὲ τοῖς δωδεκαφωνίοις τοῖς ἱσταμένοις ἔμπροσθεν τῆς προκει- φ. 10^α
 μένης ἀγίας εἰκόνας τοῦ Σωτῆρος κηρία λιτραια καὶ εἰς τοὺς χοροὺς
 λαμπάδες ὀκτάλιτροι ἔξ...

Ἐκάστῳ δὲ Σαββάτῳ, καὶ ἕτερι || προσφορὰ ἐξ ἀλεύρου γινέσθω· φ. 12^α
 σταν, ἤγουν τοῦ μακαρίτου πάππου τῆς βασιλείας μου τοῦ κουροπα-
 λάτου, τῆς μακαρίτιδος μάμμης μου τῆς πρωτοβεστιαρίας, τοῦ ἀν-
 δρός αὐτῆς, τοῦ μακαρίτου θείου τῆς βασιλείας μου τοῦ σεβαστοκρά-
 τορος, τῆς μακαρίτιδος νύμφης τῆς βασιλείας μου τῆς συμβίου τοῦ
 περιποθήτου μου υἱοῦ τοῦ βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου· τοῦ μακαρίτου
 ἀδελφοῦ μου τοῦ σεβαστοκράτορος κυροῦ Ἀνδρονίκου· τῆς αὐταδέλ-
 φης μου τῆς μοναχῆς κυρᾶς Εὐδοκίας· τοῦ καίσαρος καὶ γαμβροῦ μου
 τῆς βασιλείας μου τοῦ Βρυεννίου· τοῦ ἑτέρου μου γαμβροῦ τοῦ Ἐφορ-
 βηνοῦ· τοῦ θείου τῆς βασιλείας μου τοῦ μεγάλου δομestίκου· τῆς θείας
 μου τῆς συμβίου αὐτοῦ τοῦ κυροῦ Μανουήλ· τοῦ θείου τῆς βασιλείας
 μου τοῦ καίσαρος· τῶν || μακαρίτιδων τριῶν θείων τῆς βασιλείας μου φ. 13^α
 τῆς καισαρίσεως· τῆς πανυπερσεβᾶστου, καὶ τῆς κυρᾶς Ξένης· τοῦ
 θείου τῆς βασιλείας μου τοῦ πρωτοστράτορος· τοῦ ἑτέρου θείου αὐτῆς
 τοῦ μεγάλου δουκός· τοῦ σεβαστοῦ κυροῦ Γεωργίου τοῦ Παλαιολόγου·
 τῆς θείας μου τῆς παντίμου· καὶ τῆς ἑτέρας μου θείας τῆς συμβίου

τοῦ Παλαιολόγου· καὶ ὑπὲρ τῶν τελευτησάντων ἐγγόνων μου, προσφοραὶ δύο· ὑπὲρ δὲ αὐτοῦ τοῦ ποθεινοτάτου ἐγγόνου κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ παιδὸς τοῦ περιποθήτου μου υἱοῦ τοῦ σεβαστοκράτορος κυροῦ Ἰσακίου ἰδικὴ προσφορὰ μία· γενέσθωσαν δὲ κοινῶς ὑπὲρ πάντων ὁμοίως κατὰ Σάββατον καὶ διὰ κολύβων κανίσκια τρία· μνημονευθήσονται οὖν διὰ τούτων αἱ δηλωθεῖσαι ὀνομασίαι τῶν κεκοιμημένων. φ. 136

Κατὰ δὲ τὸ Σάββατον τῶν ἀπόκριων· τὸ Σάββατον τῆς Τυροφάγου· καὶ τὸ Σάββατον τῆς Πεντηκοστῆς, μνημονευθήσονται καὶ οὗτοι· ὁ ἀποιχόμενος ἐκεῖνος εὐνοῦχος Ἰωάννης ὁ μυστικός· ὁ ἕτερος μυστικός, ὁ Τζυκανιστηριώτης· ὁ σεβαστὸς κῦρις Κωνσταντῖνος ὁ Ῥογέρης· ὁ σεβαστὸς Εὐστάθιος ὁ Καμύτζης· ὁ Μιχαλίτζης ὁ Στυπειώτης· ὁ ἰατρὸς Νικήτας ὁ πρῶτος· ὁ Γεώργιος τοῦ δικαν. . . καὶ ὁ βεστικρίτης τῆς βασιλείας μου Θεόδωρος ὁ Βερσίτης· διδομένης καὶ ὑπὲρ ἐκάστου τούτων προσφορᾶς μιᾶς. Μετὰ δὲ τὴν ἡμετέραν μετὰστασιν προστεθήσονται ὑπὲρ μνημοσύνου ἐκάστης ἡμέρας καὶ αὐταὶ αἱ προσφοραὶ ἤγουν ἐμοῦ· τῶν περιποθήτων μου υἱῶν καὶ πορφυρογεννήτων· τοῦ φ. 14^α βασιλλέως κυροῦ Ἀλεξίου· τοῦ σεβαστοκράτορος κυροῦ Ἀνδρονίκου· τοῦ σεβαστοκράτορος κυροῦ Ἰσακίου καὶ τοῦ σεβαστοκράτορος κυροῦ Μανουήλ· τῶν φιλάτων μου θυγατέρων· τῆς καισαρίσσης κυρᾶς Μαρίας· τῆς κυρᾶς Ἄννης· τῆς κυρᾶς Θεοδώρας, καὶ τῆς κυρᾶς Εὐδοκίας· γενήσεται δὲ καὶ κανίσκιον ἕτερον ἄπαξ τῆς ἐβδομάδος διὰ κολύβων. Γραφήσονται δὲ καὶ τὰ ὀνόματα πάντων ἐν τοῖς διπτύχοις· καὶ ἐσόμεθα μνημονεῦόμενοι τηνικαῦτα ἐν τῇ προσκομιδῇ καὶ τοῖς θείοις μυστηρίοις· ἀλλὰ καὶ νῦν ἔσονται γεγραμμένα ἐν τοῖς διπτύχοις τῶν ζώντων τὰ ἡμέτερα ὀνόματα καὶ μνημονευθήσονται ὁμοίως ἐν τῇ προσκομιδῇ καὶ τοῖς θείοις μυστηρίοις. Ἐπεὶ φ. 14^β δὲ καὶ ὁ ἐπ' ἀνεψιᾷ γαμβρὸς || τῆς βασιλείας μου ὁ σεβαστὸς κῦρις Ἰωάννης ὁ Ἀρβαντηνὸς θελήσας ἐν τῇ τοιαύτῃ τῆς βασιλείας μου ἰδιοκτῆτῃ μονῇ ταφῆναι διάφορα ἀπὸ τῶν οἰκείων ἀκινήτων ταύτῃ ἀφιέρωσεν· οἶκον τὲ καὶ κτήματα ἔχοντα προσόδους ἰκανάς· ἐφ' ἧς γίνεσθαι καθ' ἡμέραν παννουχίδα ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τρισάγιον ὀρθρινὸν τὲ καὶ ἐσπέριον παρὰ τινῶν μοναχῶν ἀπὸ τῆς μονῆς, εἰ μὴ πλειόνων, τέως τεσσάρων, πρὸς τούτοις δὲ ἠθέλησεν ὁ αὐτὸς ἀπὸ τῶν προσόδων τῶν αὐτῶν ἀκινήτων δίδεσθαι κατὰ τοὺς καιροὺς τῶν μνημοσύνων αὐτοῦ εἰς ψυχικὰς διαδόσεις τὸ τρίτον μέρος τῶν προσόδων τῶν ἀφιερωθέν-

των παρ' αὐτοῦ ἀκινήτων, τυποὶ καὶ ἡ βασιλεία μου ταῦτα οὕτω γίνεσθαι· ὥστε καὶ || τρισάγιον ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκτελεῖσθαι ἐκάστης ἡμέρας φ. 15^α παρὰ τινῶν μοναχῶν κατὰ τὸν ὄρθρον καὶ μετὰ τὸ λυχνικὸν καὶ παννουχίδα ὁμοίως παρ' αὐτῶν ψάλλεσθαι παρακλητικὴν ὑπὲρ αὐτοῦ· καὶ κηρίον ἀκοίμητον καὶ κανδύλκην ὁμοίως ἀκοίμητον ἐν τῷ τάφῳ τούτου διηνεκῶς ἄπτειν· καὶ ψυχικὰς διαδόσεις πρὸ τῶν μνημοσύνων αὐτοῦ καὶ μετὰ τὰ μνημόσυνα γίνεσθαι προσεχῶς καὶ συμποσοῦσθαι τὰ δι' ἀμφοτέρων διδόμενα εἰς τὸ τρίτον τῶν προσόδων τῶν ἀκινήτων αὐτοῦ καὶ ταύτην τὴν ἀκολουθίαν οὕτω προβαίνειν ἀναλλοίωτον ἐς αἰεὶ· διὰ τὸ καὶ τοῦτον ἐπὶ τοιαύτῃ ἐλπίδι ἀφιερῶσαι τὰ διαφέροντα αὐτῷ τῇ τοιαύτῃ μονῇ τῆς βασιλείας μου. Ἐν μέντοι τοῖς τάφοις ἡμῶν ἤγουν || τῆς περιποθήτου μου συζύγου, καὶ τῷ τῆς βασιλείας φ. 15^β μου, ἀντὶ ἐνὸς ἀκοιμήτου κηρίου ἀνά δύο ἄπτειν ὀφείλουσι. Καιρὸς δὲ καὶ περὶ τῆς κοινῆς τραπέζης τῶν ἀδελφῶν διαλαβεῖν.

Ἐν φ. 24^α. ψωμίου μοδίων θαλασσίων δύο.

Ἐν φ. 28^α. Ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μοναχῶν προσήκον διαλαβεῖν, ἔσονται μονάζοντες οἱ πάντες οὐκ' ἐλάττους τῶν ὀγδοήκοντα· πλὴν οἱ μὲν ἐκκλησιαζόμενοι ἄχρι τῶν πενήκοντα παραστήσονται καὶ τῇ θείᾳ δοξολογίᾳ ἐγκαρτερήσουσι καὶ τοῖς ἱεροῖς ὕμνοις ἀδιασπᾶστως παραμενοῦσιν· οἱ δὲ λοιποὶ ταῖς ὑπηρετικαῖς διακονίαις καταμερισθήσονται.

Ἐν φ. 32^α. Ἐπεὶ δὲ χρεῖα τοῖς ἀδελφοῖς καὶ περιβλημάτων τῶν ἀρκούντων, ἐτοιμασθήσεται ἐκάστῳ αὐτῶν κατὰ τὸν τῆς πασχαλίας καιρὸν ὑποκάμισα δύο· ἱμάτιον βαμβακερὸν ἐν ἔχον βαμβάκιον λίτρας τέσσαρας καὶ καλίγια ζυγαὶ δύο καὶ κατὰ χρόνους δύο μανδύας εἰς καὶ ἐπιστήθιον ἐν καὶ αὐτὸ κατὰ διετίαν· ταῦτα δὲ λήψονται οἱ μοναχοὶ τὰ παλαιὰ πρότερον || τῷ καθηγουμένῳ ἐμφανίζοντες ὥστε οἱ φ. 32^β κonomεῖσθαι ταῦτα παρ' αὐτοῦ καθὼς ἄρα καὶ βούλεται.

Ἐν φ. 38^α. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἕτερα μοναστήρια παρὰ τῆς βασιλείας μου προσηνώθησαν τῇ τοιαύτῃ μονῇ· ἤγουν ἡ μονὴ τῶν Νοτισιῶν· ἡ μονὴ τῆς Μονο||καστάνου, ἡ μονὴ τῶν Ἀνθιμίου, ἡ πέρα φ. 38^β θεν ἀντικρὺ τῆς πόλεως μονὴ τοῦ Μηδικαρίου, ἡ μονὴ τῶν Γαλακρηνῶν, καὶ ἡ μονὴ τοῦ Σατύρου, κατὰ τὴν γενομένην ἐπ' αὐτῇ πατριαρχικὴν οἰκονομίαν μετὰ πάντων δηλαδὴ τῶν διαφερόντων αὐταῖς ἐν τῇ πόλει καὶ ἐν ταῖς ἐξωθεν, βούλομαι γίνεσθαι πρότερον ἀπὸ

τῶν προσόδων αὐτῶν τὴν πᾶσαν οἰκονομίαν καὶ πρόνοιαν καὶ διοίκη-
σιν αὐτῶν τε τῶν μοναχῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς μοναῖς ἐκκλησιῶν καὶ τὰς
συνήθεις ἐορτάς καὶ τὰ μνημόσυνα καὶ τὰ ἄλλως ἐκάστη τῶν μονῶν
ἀναγκαῖα . . .

Ἐν φ. 37^α. Ἐξεῖ δὲ ἡ μὲν τῶν Νοσσιῶν μονὴ κοινοβιακὴν δίκαι-
ταν κατὰ τὸ τυπικὸν αὐτῆς· αἱ δὲ λοιπαὶ κελλιωτικὴν διαγωγὴν ἔξουσι
καθὼς μέχρι τοῦ νῦν. Ἐπεὶ δὲ ἐκάστη τῶν τοιούτων μονῶν ἀδιαφόρως
ἔσχε μέχρι τοῦ νῦν ἐσωμονίτας τινὰς καὶ ἐξωμονίτας κατὰ τὸ δόξαν
ταῖς ἐπιτηροῦσιν αὐτάς, μήτε τῆς μοναχικῆς καταστάσεως ἐν ταύταις
φυλαττομένης, τῶν μὲν εὐρεθέντων νῦν προσετάξαμεν γενέσθαι κατὰ-

φ. 37^β στιχον καὶ ἐπιδοθῆναι τῷ καθηγουμένῳ, ὥστε συντηρηθῆναι || τούτους
ἀδιασπάστους· ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ οὔτε ἐσωμονίτας οὔτε ἐξωμονίτας ἐν
τινὶ τῶν τοιούτων μονῶν ταγίσειται· ἄχρις ἂν ἡ τῶν ἐν ἐκάστη τού-
των μοναζόντων ποσότης περιστῆ εἰς τὸν ἐνταῦθα δηλούμενον ἀρι-
θμόν. Βουλόμεθα γὰρ τὴν μὲν τῶν Νοσσιῶν μονὴν ἔχειν μοναχοὺς
κοινοβιακῶς ζῶντας δυοκαίδεκα καὶ διακονητάς ἑτέρους ἕξ πᾶσαν τὴν
τῆς μονῆς ἀναγκαίαν ὑπηρεσίαν ἀναπληροῦντας· ἡ δὲ διαγωγή τού-
των ἔσται κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς κυρίας μονῆς τοῦ Παντοκράτο-
ρος. Τὴν δὲ τῆς Μονακαστάνου μονὴν βουλόμεθα μοναχοὺς ἐσωμονί-
τας κελλιῶτας ἔχειν δεκαεξί· καὶ λήφονται οἱ τοιοῦτοι μοναχοὶ εἴ τι
φ. 38^α καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐκάστῳ τούτων ἐ||δίδοτο κατὰ τὴν περίληψιν οὐ
ἔχουσι τυπικοῦ καὶ τὸ παρακολουθῆσαν ἐπ' αὐτοῖς ἄχρι τοῦ νῦν ἔθος.

Ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀνθεμίου ἔσονται μοναχοὶ κελλιῶται δώδεκα καὶ
λήφονται καὶ αὐτοὶ εἴ τι καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐλάμβανον κατὰ τὸν
παρακολουθῆσαντα ἐπ' αὐτοῖς τύπον. Ἐν τῇ μονῇ τοῦ Μηδικαρίου
ἔσονται μοναχοὶ ἐσωμονίται κελλιῶται ἕξ καὶ λήφονται καὶ αὐτοὶ ὁμοί-
ως. Ἐν τῇ μονῇ τῶν Γαλακρηνῶν ἔσονται μοναχοὶ ὁμοίως κελλιῶται
ἕξ τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν τοῖς λοιποῖς κελλιῶταις ἔχοντες. Ἐν τῇ μονῇ
τοῦ Σατύρου ἔσονται μοναχοὶ κελλιωτικῶς ζῶντες δεκαοκτώ· καὶ λή-
φεται ἕκαστος τούτων εἴ τι καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐλάμβανεν. Ἠγούμενος

φ. 38^β δὲ || ἐπὶ οὐδεμιᾷ τῶν τοιούτων μονῶν ἔσται, ἀλλὰ δι' οἰκονόμων ἐνεργη-
θησονται τὰ ἐν αὐταῖς, συναριθμεῖσθαι καὶ συνεισάγεσθαι ὀφειλόν-
των τῷ δηλωθέντι ποσῷ τῶν ἀδελφῶν ἐφ' ἐκάστη μονῇ. Πᾶσαι δὲ
ὁμοίως ὑπὸ τὸν καθηγουμένον τῆς τοῦ Παντοκράτορος μονῆς ἔσονται
καὶ ὡς ἐν σῶμα διαφόροις συναρμολογούμενον μέλεσιν ὑπὸ μίαν τα-

χθήσονται κεφαλὴν, τὸν δηλωθέντα καθηγούμενον.

Ἐπεὶ δὲ καὶ ναὸν ἠθέλησεν ἡ βασιλεῖα μου οἰκοδομηθῆναι πλησίον
τῆς τοιαύτης μονῆς ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραγίας μου δεσποίνης καὶ
Θεοτόκου τῆς Ἐλεούσης καὶ μεταξὺ τοῦ τοιούτου ναοῦ καὶ τῆς μο-
νῆς ἕτερον εὐκτήριον ἐν σχήματι ἡρώου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀρχιστρατή-
γου Μιχαήλ· ἐν ᾧ || καὶ τοὺς τάφους ἡμῶν τεθῆναι διευτυπωσάμεν,
ἰδοῦ καὶ τὰ περὶ τῆς ἀκολουθίας τῶν τοιούτων δύο ναῶν ἐνταῦθα δια- φ. 39^α
ληπτέον.

Ἐν φ. 47^α. Τὰ δὲ περὶ τῶν μνημοσύνων ἡμῶν γενήσονται καθὼς
ἐν ἑτέρῳ, μυστικωτέρῳ, χαρτίῳ ἡ βασιλεῖα μου διατάξατο . . . καὶ
τοῦ περιποθήτου μου υἱοῦ καὶ βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου, εἴπερ κάκει-
νος θελήσει ταφῆναι σὺν ἐμοί.

Ἐν φ. 48^α . . . ἀγιογεωργάτα νομίσματα . . . Ἐπεὶ δὲ καὶ ξε-
νῶν ἀφωρίσθη . . .

Ἐν φ. 49^α . . . παρακράββατον ἐν . . .

Ἐν φ. 62^α . . . μέτρα θαλάσσια . . .

Ἐν φ. 63^α : . . . τοὺς δύο ἰατροὺς τῶν γυναικείων ἀνά νομίσμα-
τα ὁμοία ἕξ ὑπὲρ προσφαγίου ἀνά τρίτον καὶ ἀνά σίτου μοδίους τρια-
κονταεξί . . .

Ἐν φ. 64^α . . . τὴν ἰάτραιναν νομίσματα ὁμοία τρία σὺν τῷ προσ-
φαγίῳ καὶ σίτου μοδίους εἰκοσιεξί . . .

Ἐν φ. 68^α . . . νομίσματα τρικέφαλα πέντε ἐκάστῳ μηνί . . .

Ἐν φ. 68^α . . . νομίσματα τραχέα . . . νομίσματα ὑπέρπυρα . . .
τεταρτηρά . . .

Ἐν φ. 68^α . . . ἀλλὰ καὶ χερνιβοξέστα χαλκᾶ ἔσονται διόλου
καθ' ἕκαστον ὄρδινον ἐν· πρὸς τὸ ἀπονίπτεσθαι τοὺς ἰατροὺς μετὰ τὸ
ἐκτελέσαι ἐπὶ τοῖς ἀρρώστοις ὅποσα ἐκάστῳ πρὸς θεραπείαν συμβᾶλ-
λεται . . .

Ἐν φ. 70^α . . . διδάσκαλος τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης . . .

Ἐν φ. 70^α . . . εὐκτήριον γενήσεται καὶ περιτείχισμα κτισθήσει-
ται διὰ τοίχου ἐμπήλου.

Ἐν φ. 73^α . . . σίτου μόδιος θαλάσσιος . . .

ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΠΥΡΟΒΟΛΟΥ, ΤΟΥ ΤΥΦΕΚΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΥΡΙΤΙΔΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙΣ

Ὁ Κωνσταντῖνος Παπαρρηγόπουλος ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους¹, ποιούμενος λόγον περὶ τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐν ἔτει 1430 πολιορκίας τῆς Θεσσαλονίκης, ἔγραψε τὰ ἑξῆς: «Εἰς τὴν πολιορκίαν ταύτην ἐγένετο πάλιν χρῆσιν τοῦ πυροβολικοῦ. Περὶ τούτου ὁμιλῶν ὁ Ἰωάννης Ἀναγνώστης, πρῶτος, καθ' ὅσον ἠξεύρομεν, ἀναφέρει ῥητῶς τὴν πυρίτιδα, ὀνομάζων αὐτὴν σκευὴν καὶ βοτάνην, ὅπως καὶ ὁ μετ' ὀλίγον περιγράφας τὴν τελευταίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πολιορκίαν Κριτόβουλος ὁ Λήμνιος». Οὐδ' ἀντιπαρετήρησέ τι πρὸς ταῦτα ἐν τῇ νεωτάτῃ παρὰ Φέξη ἐκδόσει τῆς αὐτῆς Ἱστορίας ὁ συνάδελφος κ. Καρολίδης².

Ἀλλὰ πλὴν τοῦ σφάλματος περὶ τὴν πατρίδα τοῦ Κριτοβούλου, ὅστις δὲν ἦτο Λήμνιος, ἀλλὰ Ἰμβριος, καὶ ἄλλως δὲν ἔχουσι ταῦτα ὁρθῶς ἐν τοῖς περὶ σκευῆς ὡς ὀνόματος τῆς πυρίτιδος καὶ τοῖς περὶ τῆς παρ' Ἰωάννη τῷ ἀναγνώστῃ πρώτης χρήσεως τοῦ ὀνόματος τούτου³.

Καὶ δὴ πρῶτος ποιεῖται χρῆσιν τῆς λέξεως ὁ Ἰωάννης Κα-

¹ Ἐκδ. α' Ἐν Ἀθήναις 1874. Τόμ. Ε' σ. 328.

² Τόμ. Ε' σ. 328.

³ Ἄπορον εἶνε πῶς ὑπέπεσεν εἰς τοῦτο τὸ λάθος ὁ Παπαρρηγόπουλος, ἐν τῇ ἱκανῶς ὀρθότερα λέγει ἐν Τόμ. Ε' σ. 406: «Καὶ τὰ μὲν ἄλλα εἶναι ἴσως ἀληθῆ, ἂν καὶ οὔτε ὁ Φραντζῆς (ὁ ὀνομάζων ἐλεβόλους τὰ πυροβόλα), οὔτε ὁ Κριτόβουλος (ὁ ἀποκαλῶν αὐτὰ μηχανάς, ἢ ἐλεπόλαις ἢ ἀφετήρια, ἐπιλέγων δὲ «κοινῶ δ' ὀνόματι ταύτην καλοῦσι πάντες οἱ νῦν ὄντες σκευὴν» καὶ τινόντι ὁ Δούκας οὐ μόνον χωρεῖν, ἀλλὰ καὶ σκευὴν ὀνομάζει τὸ πυροβόλον) ἀναφέρουσι τοιαύτας λεπτομερείας, ὁ δὲ Χαλκοκονδύλης (ὅστις τηλεβόλους λέγει τὰ πυροβόλα καὶ τηλεβολιστὴν τὸν πυροβολιστὴν), ἱστορεῖ ἀπλῶς ὅτι ὁ Ὀρβανὸς διατρίδων πρότερον παρ' Ἑλλήσι κατέλιπεν αὐτοὺς δεόμενος βίου».

νανός, περιγράφων τὴν ὑπὸ τοῦ σουλτάνου Μουράτ ἐν ἔτει 1422 πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ δὲ χωρίον αὐτοῦ ἔχει ὧδε: «Καὶ πλοκοτὰς ἀπὸ βέργας ἐθήκαν (οἱ Τούρκοι) ἔμπροσθεν τῆς παστίας, ἵνα δέχωνται τὰς σαγιττίας τῶν τόξων καὶ τῶν τζαγρῶν τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν βουμπάρδων τὰς πέτρας . . . Τὰς δὲ σκευὰς τὰς μεγίστους¹ ἐκείνας, ὁποίας εἶχον τὰς ἐλπίδας ὅτι δι' ἐκείνας τὰ τεῖχη τῆς Πόλεως θέλουν χαλάσειν καὶ ἀπὸ τούτου τὴν Πόλιν αἰχμαλωτίσαι, ἔστησαν περιέργως εἰς τόπον ἐν ᾧ σοῦδαν οὐκ εἶχεν ὁμοίαν σοῦδῶν τῶν ἐτέρων, ἀλλὰ κεχαλασμένη ὑπῆρχεν, καὶ ἔκπαλαι γέμουσαν (γρ. γέμουσα) χῶμαν, καὶ ἀντικρυς ταύτης πύργος εὐρέθην ἐκ συμβάσματος λίαν σεσαυρωμένος καὶ ἐσχισμένος ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. Καὶ προσδοκῶντες οἱ Τούρκοι ὅτι τῶν μεγίστων βουμπάρδων αἱ πέτραι τὸν σεσαυρωμένον πύργον ἐκείνον θέλουν χαλάσειν, καὶ ἐπεὶ ὁ τόπος σοῦδαν οὐκ ἔχει τοὺς Τούρκους νὰ ἐμποδίση, ἀκωλύτως εἰς τὸ ἔξω κάστρον θέλουσι φθάσειν καὶ ἐκ τοῦ χαλάσματος τοὺς Ῥωμαίους θέλουν διώξειν καὶ τὴν Πόλιν θέλουν δουλώσειν»². Ὁ δὲ Παπαρρηγόπουλος λέγει: «Ὁ Ἰωάννης ὁ Κανάνος (γρ. Κανανός) ὀνομάζει τὰ πυροβόλα βομπάρδους καὶ σκευὰς ἀναφέρει τοιαῦτα καὶ παρὰ τοῖς πολιορκουμένοις καὶ παρὰ τοῖς πολιορκηταῖς καὶ λέγει ὅτι τὰ τῶν πολιορκητῶν ἦσαν μὲν μεγάλα, οὐδεμίαν ὁμῶς ἐπροξένησαν σπουδαίαν βλάβην εἰς τὰ τεῖχη»³. Καὶ φαίνονται μὲν πράγματι παρὰ τῷ Κανανῷ συνώνυμοι αἱ λέξεις σκευαὶ καὶ βομπάρδαι, οἷον θηλυκὸν τύπον μᾶλλον ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ boimbarda πρέπει νὰ ποδεχθῶμεν ὡς ὀνομαστικὴν τοῦ μόνου ἐν τῇ γενικῇ πληθυντικῇ τρίς παρὰ τῷ Κανανῷ εὐρισκομένου ὀνόμα-

¹ Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ διορθωθῇ εἰς μεγίστας, ἀλλ' ἰσχυρῶς οὕτως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κανανοῦ. Ἴδε καὶ ἀνωτέρω ἐν ἐκδ. Βόννης σ. 460, 17: ἀλλ' αὕτη ἢ μία πολλὰς ὑπερέβην μεγίστους.

² Ἐκδ. Βόννης σ. 460, 22—461, 20.

³ Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐκδ. α' Τόμ. Ε' σ. 324.

τος τούτου. Ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ βέβαιον, ἂν πρόκειται παρ' αὐτῷ ἤδη περὶ πυροβόλων ἢ περὶ πετροβόλων ὄλων καὶ ἂν κατὰ ταῦτα σκευὴ εἶνε τὸ τηλεβόλον.

Τὸ δὲ χωρίον Ἰωάννου τοῦ ἀναγνώστου, εἰς ὃ ἀναφέρεται ὁ Παπαρρηγόπουλος ἐν τῇ ἀνωτέρῳ παρατεθείσῃ πρώτῃ περικοπῇ τῆς Ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἔχει ὧδε· Πλέον δὲ τῶν ἄλλων ἐχρῶμεθα τῇ καλουμένῃ σκευῇ, ἧς ἤχον μὲν ἠκούομεν μόνον, ἔργον δὲ οὐδέποτε εἶδομέν τι λαμπρὸν, καὶ ταῦτα πολλῆς ἐν ἡμῖν οὔσης τῆς ἐσκευασμένης βοτάνης, ἀφειδῶς κατὰ πάντα καιρὸν ἀναλισκομένης. Ὁρθῶς δὲ ταῦτα μετέφρασεν ὁ Λέων Ἀλλάτιος διὰ τῶν ἐξῆς· Sed ante alia eo utebamur instrumento, cuius strepitum tantum auribus percipiebamus, factum vero, quod equidem innotuisset, nunquam vidimus, licet pulveris praeparati copia abundaret et largiter profuseque omni tempore insumeretur. Εἶνε δὴλα δὴ προφανές, ἔτι σκευὴ μὲν ὀνομάζεται παρὰ τῷ Ἰωάννῃ τὸ πυροβόλον, ἢ δὲ πυρίτις καλεῖται βοτάνη. Ἐτι δὲ σαφεστέρα γίνεται ἡ ἔννοια τῆς σκευῆς ἐκ τῶν λεγομένων ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου κατωτέρω¹. οὐ βέλεσι δὲ μόνον ἐχρῶντο τὸ πλῆθος, ἀλλὰ καὶ τῇ καλουμένῃ σκευῇ μικρὰ δὲ τις ἦν αὕτη πρὸς συντριβὴν τῶν ἐπιτὰς ἐπάλλξεις ξυλίνων διαφραγμάτων, καὶ μὴ δύνασθαι στήναί τινος ἐφ' ὅπερ ἐπέμπετο μέρος.

Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ Κριτοβούλου γίνεται καταδηλότατον τὸ πρᾶγμα. Οὗτος τὰ πυροβόλα τῶν Τούρκων κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ πολιορκίαν καὶ κατόπιν ὀνομάζει ἐπτάκις πετροβόλους μηχανάς², ἐν ἀπείροις δὲ χωρίοις ἀπλῶς μηχανάς³.

¹ Σελ. 504, 34 κ. ε.

² Müller Fragmenta Historicorum graecorum Τόμ. Ε' σ. 61, 5, 6. — 70, XX, 2. — 74, XXV, 3. — 144, XVIII, 4. — 151, III, 2. V, 1. — 154, VII, 1.

³ Ἀπόδοι σ. 66, 11, 14. — 75, XXVI, 3. XXIX, 1. — 78, XXIX, 7, 8. XXX, 3, 6. — 79, XXXI, 1, 2, 3. — 80, XXXII, 1, 2. XXXIII, 2. XXXIV, 2. — 81, XXXV, 3. — 82, XXXVII, 3. XXXVIII, 1. — 83, 3. — 84, XL, 1. — 88, LIV, 4, 5. — 89, XLVII, 1. — 91, LI, 1, 4. — 92, LII, 1. LIV, 2. — 93, LV, 3. LVI, 1. — 94, LVIII, 3. — 105, 2. —

Περιγράφων δὲ διὰ μακρῶν τὴν κατασκευὴν τοῦ μεγάλου πυροβόλου τοῦ Ὀρβανοῦ, καλεῖ τὴν πυρίτιν ἐπανειλημμένως βοτάνην. Οὕτω λέγει· πρὸς ὑποδοχὴν τῆς ἀναμενομένης βοτάνης¹· καὶ κατωτέρω· ἀποκλείουσα καὶ συνέχουσα τὴν βοτάνην οὕτω τοι ἰσχυρῶς, ὥς, μηδ' ἂν εἴ τι καὶ γένοιτο, δυνηθῆναι ταύτην ἄλλω τῷ τρόπῳ ἐκεῖθεν ἐξαιρεθῆναι, μὴ τῆς βοτάνης ἀναφύσεως τῇ βίᾳ²· καὶ πάλιν ἔπειτα· εἶτα πῦρ ἐπέβαλον αὐτῇ, διὰ τῆς ὀπιαθεν βραχείας τρυμαλιᾶς ἀνάψαντες τὴν βοτάνην³. Προςθέτει δὲ καὶ ταῦτα· Εὗρεμα δὲ τοῦτο νέον ἐστὶ Γερμανῶν Κελτῶν, ἐτῶν που μάλιστα πενήτηκοντα ἢ καὶ ὀλίγω πλειόνων, σοφώτατον πάνυ καὶ περινενοημένον· καὶ μάλιστα δὴ ἡ τῆς βοτάνης ἔμβολή τε καὶ σκευασία ἐξ εἰδῶν συγκειμένη θερμωτάτων καὶ ξηροτάτων, νίτρου καὶ θείου καὶ καρβούνου καὶ βοτανῶν ξηρῶν καὶ θερμῶν πνεῦμα ἀποτελούντων, ὅπερ ἐναποκλειόμενον καὶ στεγανῶ ἰσχυρῶ καὶ ξυμπεπιλημένῳ σώματι τοῦ χαλκοῦ καὶ μηδαμῇ μηδαμοῦ διέξοδον ἔχον ἄλλοθί πη ἢ ταύτῃ, τῷ ἐνδοθεν ὠθισμῶ καὶ τῇ βίᾳ κινούμενον, τὴν τοσαύτην καὶ τηλικαύτην βίαν τε καὶ φορὰν τοῦ λίθου, ἀλλὰ δὴ καὶ ῥῆξιν τοῦ χαλκοῦ πολλάκις ἐργάζεται⁴.

Βοτάνην δὲ λέγει τὴν πυρίτιν καὶ ὁ Δούκας ἐν τοῖς ἐξῆς⁵· καὶ τὴν πέτραν καλῶς ἐνθελὲς καὶ τὴν βοτάνην σταθμῆσας, τὴν αὖριον ἔμελλεν ἀπολύσειν αὐτήν... Πρῶτ' οὖν βαλὼν πῦρ ἐν τῇ βοτάνῃ, καὶ διαθερμανθέντος τοῦ πνεύματος καὶ ἐκκρου-

111, IX, 5. — 114, XVII, 1. — 115, XVII, 2. XVIII, 2, 3. — 116, 4. — 118, XXII, 1, 3. — 121, III, 1. — 122, III, 13. — 123, IV, 4. VI, 3. — 126, X, 3. — 127, XI, 5. — 138, II, 1, 2. — 145, XII, 2, 6. — 147, XV, 7. — 152, II, 3. — 154, VII, 4, 10. — 157, XI, 3. — 158, XIII, 1. — 160, XVI, 5.

¹ Ἀπόδοι σ. 77, 22.

² Ἀπόδοι σ. 78, λXX, 2.

³ Ἀπόδοι σ. 78, XXX, 4.

⁴ Ἀπόδοι σ. 78 κ. ε., XXX, 7.

⁵ Ἐκδ. Βόννης σ. 249, 2 κ. ε.

σαμένης τῆς πέτρας, ἀπελύθη τῆς χωνείας¹ σὺν ἤχῳ βαρεῖ ἀεροβάτῳ, πληροῦντι τὸν ἀέρα καπνοῦ καὶ ὀμίχλης. Ἡ δὲ βοή ἀφίκετο μέχρι σταδίων ρ' τὸ μῆκος, ὃ δὲ λίθος ἔπεσε μακρόθεν τοῦ ἀφειμένου τόπου ὡς μίλιον ἓν, ἐν δὲ [τῷ] τόπῳ τῷ πεσόντι ἐγένετο βόθρος ὅσον ὀργυιᾶς μιᾶς· τοσαύτη ἔστιν ἡ δύναμις τῆς ἀναμιγῆς τῶν βοτανῶν τῆς ἀκονιζούσης τὸν λίθον. Διδακτικώτατον δὲ εἶνε τὸ ἐξῆς ἄλλο χωρίον τοῦ Δούκα, ἐν ᾧ ὁμοίως γίνεται χρῆσις τῆς αὐτῆς λέξεως βοτάνη ὑπ' αὐτοῦ. "Ἐπεμπον γὰρ εἰς αὐτοὺς βολίδας μολιβδίνης, ὅσον καρύου Ποντικοῦ τὸ μέγεθος ἀπὸ κατασκευῆς χαλκῆς ἐχούσης ἐντὸς τὰς βολίδας καθ' ὀρμάθον πέντε ἢ καὶ δέκα. Ἐξόπισθεν οὖν τῆς χαλκῆς καλάμου βοτάνης σκευασία ἐκ νίτρου τεάφης καὶ καρβούνου ἰτέας πλήρης. Ὁσμὴν οὖν ἀσπίδος ἢ τοῦ σπινθῆρος πυρός, εἰ πλησιάζειεν τῇ ἀναμιγῇ ταύτῃ, αἴφνης ἐξάπτει, καὶ στενοχωρουμένου τοῦ πνεύματος ὑπὸ τῶν βολίδων, ἐξ ἀνάγκης ὠθεῖ τὰς βολίδας, καὶ ὠθουμένων ἢ πρὸς τὴν βοτάνην ἐγγὺς ὠθεῖ τὴν πρὸ αὐτῆς, ἢ δ' αὐτὴ τὴν ἔμπροσθεν. Καὶ οὕτως ἡ δύναμις μέχρι τὴν εἰς τὸ στόμιον προκειμένην βολίδα πέμπεται, καὶ ἀποπέμπει ταύτην ἄχρι μίλιου ὁδὸν καὶ τὸν τυχόντα εἰ ἄνθρωπον εἴτε ζῶον, εἰ καὶ σιδηροφοροῦσιν, ἀλλ' ἡ δύναμις τῆς βοτάνης τόσον ὑπερισχύει, ὅσω καὶ περονήσας ἢ βολίς τὸν ἓνα οὐ χαννοῦται πρὸς τὸν ἕτερον, καὶ οὐδὲ ἐν τοῖς δυοῖν σώμασιν ἀτονεῖται ἡ δύναμις, εἰ καὶ σιδηροφόροι καὶ ἔνοπλοι. Ἀλλ' ὅταν ἡ βολίς τύχη σιδήρου ἢ ἄλλης τινὸς ὕλης ὀπλοποιᾶν στενοχωρουμένης, τὸ σφωρῶδες εἰς γραμμὴν μετασχηματίζει, καὶ ὡς περ ἦλος ὁ βόλος γίνεται, καὶ διέρχεται τοῖς τῶν ἐγκάτων ἐντέροις καθὸ ποταμὸς πύρινος². Καὶ ἀλλαχοῦ δὲ ποιεῖται χρῆσις ὁ Δούκας τῆς λέξεως βοτάνη ἐνθα ὁ λόγος περὶ τῆς ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς πολιορκίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως

¹ Ἴδε περὶ τῆς λέξεως ταύτης κατωτέρω.

² Ἐκδ. Βόννης σ. 211,9 - 212,6.

ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ ἐκτινάξεως μολυβδοβόλων ἀπολυομένων διὰ βοτανῶν πέντε καὶ δέκα ὀμοῦ¹, σμικρὸ ὡς κάρυα Ποντικὰ τὸ μέγεθος, ἀποτελοῦντα δύναμιν τρήσεως, ὡς, εἰ τύχοι ἐμπεσεῖν σιδηροφόρῳ σώματι, καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ σῶμα διατρήσας ἐξέρχεται καὶ εἰς ἄλλο μεταπηδᾷ, εἰ τύχοι, εἶτα ἐξ αὐτοῦ εἰς ἕτερον, ἕως οὗ ψυχρανθῇ ἡ δύναμις τῆς βοτάνης².

Ἔχομεν δὲ καὶ λέξιν σκευοβότανον μνημονευομένην ἐν τῇ περὶ χυμείας διατριβῇ Κοσμᾶ τοῦ ἱερομονάχου³.

Τὸ δὲ πυροβόλον ὁ Κριτόβουλος ὀνομάζει κατ' ἐπανάληψιν καὶ ἐν τῇ περιγραφῇ τοῦ μεγάλου πυροβόλου τοῦ Ὀρβανοῦ μηχανῆν, ἀλλ' ἐν τέλει προσθέτει καὶ τὸ δημῶδες ὄνομα σκευή, λέγων τάδε· Ἀλλ' οὐδὲ ὄνομα παλαιὸν εὐρίσκεται ταύτῃ τῇ μηχανῇ, εἰ μὴ που τις αὐτὴν ἐλέποιν εἶποι ἢ ἀφειτήριο, κοινῶ δ' ὀνόματι ταύτην καλοῦσι πάντες οἱ νῦν ὄντες σκευήν⁴. Τοῦ δὲ ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἀρχαιώτερον προτεινομένου ὀνόματος ἀφειτήριο ποιεῖται αὐτὸς χρῆσιν τετράκις, λέγων μηχανὰς πυροβόλους καὶ ἀφειτήρια⁵, ἀπαξ δὲ μόνον λέγων καὶ ἀπλῶς ἀφειτήρια⁶.

Καὶ ὁ Δούκας δὲ, περὶ οὗ ἄλλως ἴδε κατωτέρω, καλεῖ τὰ πυροβόλα τρεῖς σκευὰς ἐν οἷς λέγει καὶ τὰ ζητούμενα χρειώδη ἐδίδοσαν ἀφθόνως τῷ τυράννῳ καὶ ἔλαιον διὰ τὰς σκευὰς⁷, καὶ ἀλλαχοῦ καὶ σκευὰς ἐτοίμους παραταξάμενοι⁸, καὶ κατωτέρω οἱ δὲ Τοῦρκοι ἐν τῇ βοτάνῃ τῆς σκευῆς πῦρ βάλλοντες⁹.

¹ Ἐκδ. Βόννης σ. 266, 18.

² Ἀυτόθι σ. 266, 18 - 267, 1.

³ Ἴδε *De Oange Glossarium ad Scriptores mediae et infimae graecitatis* Τόμ. Β' σ. 1286 ἐν λ. Ῥάσουχθην.

⁴ *Fragmenta Historicorum graecorum* Τόμ. Ε' σ. 79, XXX, 8.

⁵ Ἀυτόθι σ. 144, XI, 4. — 151, III, 1. V, 1. — 154, VII, 1.

⁶ Ἀυτόθι σ. 154, XII, 7.

⁷ Ἐκδ. Βόννης σ. 275, 16.

⁸ Ἀυτόθι σ. 277, 15.

⁹ Ἀυτόθι σ. 277, 19.

Κατὰ ταῦτ' ἀναντίρρητον εἶνε, ὅτι βοτάνη μὲν ἐλέγετο ἢ πυρῖτις, σκευὴ δὲ τὸ πυροβόλον.

Ὀνομάζεται δὲ οὕτω τὸ πυροβόλον οὐ μόνον παρὰ τῶ Κανανῶ καὶ Ἰωάννη τῶ ἀναγνώστη, τῶ Κριτοβούλῳ καὶ τῶ Δούκῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῶ ἐμμέτρῳ Θρήνῳ ἐπὶ ἀλώσεως τῆς Πόλεως τῶ ἐκδοθέντι ὑπ' ἐμοῦ ἐκ τοῦ κώδικος 1238 τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης Παρισίων. Ἐν στ. 20 κ. ἐ. τοῦ στιχουργήματος τούτου ἀναγινώσκωμεν περὶ τοῦ Μωάμεθ τὰ ἑξῆς:

Καὶ μῆνας τέσσερεις λοιπὸν πολιορκίξει ταύτην

σὺν πλήθει μυριάριθμῶ ὀπλιζομένων πάνυ,

τῇ δὲ σκευῇ κατέρρηξεν ταύτης τὰ τεῖχη κάτω¹.

Οὕτω δ' ἐχόντων τῶν πραγμάτων, δὲν πρέπει νὰ παρεξηγηθῇ καὶ τὸ χωρίον τόδε περὶ τῆς πολιορκίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως: καὶ τύπτουσι τὸ τεῖχος ἀδιαλείπτως διὰ τῶν καλουμένων σκευῶν πέτραι δὲ εἰσὶν ἀμαξοπληθεῖς. Εὐρίσκομεν δ' αὐτὸ ἐν τῶ σημειώματι τοῦ βιβλιογράφου τοῦ Vaticanus Graecus 163 τῶ ἀντιγραφέντι καὶ ἐν τῶ κώδικι τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης Νεαπόλεως III-B-26². Βεβαίως ὁ βιβλιογράφος ὁ γράψας ταῦτα κατ' αὐτὰς ἐκεῖνας τὰς ἡμέρας, καθ' ἃς ἐπολιορκεῖτο ἢ Κωνσταντινούπολις, οὐδαμῶς συνέχεε τὴν ἀφετήριον μηχανὴν πρὸς τοὺς ἐξ αὐτῆς ἐκτοξευομένους λίθους, ἢ δὲ φράσις πέτραι δὲ εἰσὶν ἀμαξοπληθεῖς δὲν εἶνε ἐρμηνευτικὴ τῆς λέξεως σκευῶν, ἀλλὰ προσθήκη δηλοῦσα τὸ μέγεθος τῶν ἐξ αὐτῶν ἐκτινασσομένων πετρῶν.

Καὶ ὁ Ἐμμανουὴλ Γεωργιλλᾶς ἐν τῇ Ἱστορικῇ ἐξηγήσει περὶ Βελισαρίου λέγει:

τξάγκρας καὶ μπαλαιστρέριδες, τόξα καὶ τοξατόρους,

σκευὴ καὶ πουμπαρδιέριδες, τομφάκια, συρπεντίναις³.

Ἄλλὰ καὶ ἐν τῇ Πολιτικῇ Ἱστορίᾳ Κωνσταντινουπόλεως

¹ Νέου Ἑλληνομνημῶνος Τόμ. Ε' σ. 257.

² Ἀυτόθι σ. 261.

³ Wagner Carmina graeca medii aevi. Ἐν Λειψίᾳ. 1874 σ. 326, στ. 127 κ.ε.

ὀνομάζεται σκευὴ τὸ πυροβόλον. Οὕτω: φύλακας, σκευὰς καὶ ἄλλα ὄπλα¹ μετὰ τῆς μεγάλης σκευῆς² ἀφέντες σκευὴν βομβάρδαν καλουμένην ἐκ τῶν κατέργων³.

Ἐπανειλημμένως δ' ἔπειτα εὐρίσκομεν τὸ πυροβόλον καλούμενον σκευὴν ἐν τῇ Χρονικῇ ἐκθέσει. Τὰ δὲ ῥήματα τὰ συναπτόμενα ἐν αὐτῇ μετὰ τῆς λέξεως σκευὴ εἶνε γομίζειν, ῥίπτειν, σύρειν, τιθέναι⁴. Ἄλλὰ καὶ σκεῦος λέγεται τὸ πυροβόλον ἐν τῇ Χρονικῇ ἐκθέσει⁵, κατασκευαὶ δὲ ὀνομάζονται αἱ πολιορκητικαὶ μηχαναὶ⁶ καὶ ξυλοσκευαὶ αἱ ἐκ ξύλου μηχαναὶ⁷ σκευοκάραβον δὲ εἶνε τὸ πλοῖον τὸ μεταφέρον σκευὰς⁸.

Πλὴν δὲ τῆς λέξεως σκευὴ ἐγένετο χρῆσις πρὸς δήλωσιν τοῦ πυροβόλου καὶ τῶν λέξεων χῶνος, χώνη καὶ χωνεῖα. Οὕτω λέγει ὁ Δούκας: καὶ ἐν τῶ πύργῳ τοῦ Χαλλί πασία χῶνας χαλκοῦς ἀπολύοντιας πέτρας⁹, τοῦθ' ὅπερ εἰς χῶνους διώρῃωσεν ὁ Müller¹⁰. Ἄλλ' ὅμως ὁ αὐτὸς Δούκας λέγει παρακατιῶν τάδε: ὁ τὰς πετροβολιμαίας χῶνας κατασκευάζων¹¹, εἶτα δὲ ἀναγινώσκωμεν παρ' αὐτῶ εἰ δύναται κενῶσαι χωνεῖαν μεγάλην πέτραν φέρουσαν ὑπερμεγέθη¹². Καὶ ἄλλαχού δὲ πολλαχού εὐρίσκομεν παρ' αὐτῶ τὴν λέξιν χωνεῖαν¹³.

Παρὰ δὲ τῶ Κριτοβούλῳ χωνεῖται εἶνε οἱ κλίβανοι, εἰς οὓς

¹ Ἐκδ. Βόννης σ. 16,4.

² Ἐνθ' ἀν. σ. 17,21.

³ Ἐνθ' ἀν. σ. 19,10.

⁴ Seyer. P. Lambros Ethesis chronica and Chronicon Athenarum. Ἐν Λονδίνοι. 1902 σ. 12.—13,11.—14,6.—34,21.—35,3.—63,14.—71,18.—72,11,15, 22.—73,25,28.—80,5.—84,6.

⁵ Ἀυτόθι σ. 34,10.—63,12.

⁶ Ἀυτόθι σ. 73,7.

⁷ Ἀυτόθι σ. 13,14.

⁸ Ἀυτόθι σ. 84,8.

⁹ Ἐκδ. Βόννης σ. 246,7.

¹⁰ Fragmenta Historicorum graecorum Τόμ. Ε' σ. 61,6 ἐν σημ.

¹¹ Ἐκδ. Βόννης σ. 247,6.

¹² Ἀυτόθι σ. 247,18.—273,3,10.—278,10.

¹³ Ἀυτόθι σ. 247,20.—248,1,4,22.—271,22.

ἐνεβάλλετο τὸ μέταλλον τὸ ἀναγκαῖον πρὸς τὴν τῶν πυροβόλων κατασκευὴν. Οὕτω λέγει· Ἴπνοι δὲ δύο σύνεγγυς τούτων ἀμφοτέρωθεν κατασκευάζοντο εἰς χωνείας¹, καὶ κατωτέρω· Χαλκοῦ δὲ καὶ κασιτέρου πολὺ τι χρῆμα καὶ πολυτάλαντος ὀλκῆ ἐνεβέβλητο χωνείαις².

Ὁ δὲ Φραντζῆς διὰ μὲν τὴν πυρίτιν οὐδεμίαν ἔχει λέξιν, τὸ δὲ πυροβόλον καλεῖ ἐλέπολιν ἢ ἐλέβολιν, ἣτις καὶ διὰ ψιλῆς γράφεται πολλάκις ἐν τῇ ἐκδόσει Βόννης³. Καὶ πολὺ δὲ ἀργότερον ἐν τοῖς περὶ τῆς πολιορκίας τῆς Ῥόδου ὑπὸ τοῦ Σουλεϊμάν ἐν ἔτει 1522 λέγει τὸ Χρονικὸν βραχὺ ἐπολέμει αὐτὴν διὰ πλείστων ἐλεπόλεων⁴. Ἀλλὰ σημειωτέον, ὅτι ἐλέπολις ὀνομάζεται τὸ πυροβόλον παρὰ τῷ Φραντζῆ μόνον κατὰ τὸν Μονάχειον κώδικα 239 (M) καὶ τὸν παρ' ἐμοὶ εὕρισκόμενον, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Ἐμμανουὴλ Βεκκέρου ἀντιβληθέντα Παρισιακὸν Suppl. 80 (P), ἐν ᾧ εὕρισκομεν τὸ ὄνομα τηλεβόλον συμφώνως πρὸς τὰς ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς Βόννης παρατεθειμένας διαφορὰς γραφάς.

Τέλος δὲ μόνον παρὰ τῷ Λαονίκῳ Χαλκοκονδύλῃ εὕρισκομεν γινομένην χρῆσιν συχνοτάτην τῆς λέξεως τηλεβόλου, ἣν καὶ ἡμεῖς σήμερον μεταχειριζόμεθα, ἀλλ' ἐν ἀρσενικῷ γένει, ὃ τηλεβόλος ἢ ὃ τηλεβόλος⁵. Καὶ τηλεβολιστῶν δὲ ποιεῖται μνείαν ὁ Χαλκοκονδύλης⁶. Τὴν δὲ πυρίτιν λέγει ὁ Χαλκοκονδύλης κόνιν ἐν ἀξιομνημονεύτῳ χωρίῳ περὶ πυροβόλου καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πυρίτιδος, ὅπερ δὲν θεωρῶ ἄσκοπον νὰ παραθέ-

¹ Fragmenta Historicorum graecorum Τόμ. Ε' σ. 77,5.

² Αὐτόθι σ. 78,6.

³ Ἴδε σελ. 237,4.—239,1,11,17.—242,4,15.—243,9.—246,1,3,9.—247,2.—252,11.—253,8.—254,6.—259,6.—260,10.—262,10,12.—268,8.—273,15.

⁴ Ἐκδ. Βόννης μετὰ τὸ Χρονικὸν τοῦ Δούκα σ. 524,13.

⁵ Ἐκδ. Βόννης σ. 231,6,10.—342,10.—343,22.—351,10.—354,18.—364,5,8,15,18.—385,2,3,6.—386,3.—387,11,19.—389,4,6,10.—390,17.—398,10.—443,19 καὶ ἀλλαχοῦ.

⁶ Αὐτόθι σ. 385,10.—389,7.

σω ἐνταῦθα ὀλόκληρον· Ἀμουράτης μὲν ὡς ἐπέλασε καὶ ἐπολιόρκει Βυζάντιον ἀπὸ θαλάττης εἰς θάλατταν, τηλεβόλοις τε ἔτυπτε τὸ τεῖχος καὶ ἐπειράτο, οὐ μέντοι κατέβαλέ γε. Εἰλικον δὲ οἱ λίθοι τῶν τηλεβόλων σταθμὸν τρία ἡμιτάλαντα ὥστε ἀντεῖχε τὸ τεῖχος ὄχυρόν τε ὄν πρὸς τε τούτους τοὺς τηλεβόλους καὶ οὐδαμῆ ὑπεῖκον. Δοκεῖ μὲν οὖν ὁ τηλεβόλος οὐ πάνυ παλαιὸς εἶναι, ὥστε συνιέναι ἡμᾶς ἐπὶ νοῦν ἐληλυθέναι τοῖς παλαιοῖς τὸ τοιοῦτον. Ὅθεν μέντοι ἀρχὴν ἐγένετο, καὶ τίνες ἀνθρώπων ἐς τὴν τοῦ τηλεβόλου ἀφίκοντο πείραν, οὐκ ἔχω διασημῆσαι ἀσφαλῶς· οἴονται μέντοι ἀπὸ Γερμανῶν γενέσθαι τε τούτους, καὶ τούτοις ἐπὶ νοῦν ἀφίχθαι ταύτην τὴν μηχανήν. Ἀλλ' οἱ μὲν τηλεβολίσκοι ἀπὸ Γερμανῶν καὶ ἐς τὴν ἄλλην κατὰ βραχὺ ἀφίκοντο οἰκουμένην· οἱ δὲ τηλεβόλοι οὐκ ἂν εἰδείην σαφῶς ἰσχυρίζεσθαι ὅθεν ἐγένοντο τὴν ἀρχήν. Τὴν δὲ ἰσχύν τε καὶ φορὰν τὴν ἀμήχανον, ἣ ἐπιφερόμενος ὁ λίθος, ὅποι ἂν γένοιτο, μεγίστην τοῖς σώμασιν ἐπιφέρεται βλάβην, ἣ τε κόνις παρέχεται τῷ παντὶ, καὶ ἀπὸ ταύτης ἐνήνεκται, τῆς δὲ κόνεως τὸ νίτρον ἔχει τὴν δύναμιν ἀνδρακί τε καὶ θείῳ ἐπιμιγνυμένη (γρ. ἐπιμιγνυμένης). Οὕτω δὲ ὡς ἄμεινον ἔχει τὰ τῆς οἰκουμένης ἐς τὰ ὄπλα. Διὸ καὶ ἀρετῆς ἔλαττον ἴσχει αὐτῇ τὴν δαιμονίαν ἐκείνην φορὰν. Δοκεῖ δὲ γενέσθαι σιδηρῆς (γρ. σιδηροῦς;) μὲν τὸ πρῶτον, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τοῦ χύματος καλουμένην ἐπιφράσασθαι πείραν, τοῦ χαλκοῦ σὺν τῷ κασιτέρῳ μεμιγμένου, εὐδοκιμεῖν ἐς τὸ ἀφιέναι τὸν λίθον ἄμεινόν τε καὶ βιαιότερον. Τὸ μέντοι σχῆμα διεξιέναι οἶον ἐστὶ (γρ. οἶόν ἐστι) περιεργον μέντ' ἂν εἴη πᾶσι καθορῶσιν ἀπανταχῆ. Ἐπίμηκες δ' ὄν ὄσον (γρ. ἀπανταχῆ, ἐπίμηκες ὄν. Ὄσον) δ' ἂν εἴη ἐπιμηκέστερον, τοσοῦτῳ ἐπὶ μήκιστον ἀφίησι τὸν λίθον ὥστ' ἂν γενέσθαι τηλεβόλον ἢ ἐπυθόμεθα, ἀφιέντα τὸν λίθον, ἐπὶ ἑβδομήκοντα σταδίους, πέριξ σειομένην τὴν γῆν κατ' ἀμφω τῷ διαστήματι. Δοκεῖ δ' ἢ τοῦ πυρὸς αὐτῆς δύναμις τὸν τε ψόφον ἀπεργάζεσθαι καὶ τὴν φορὰν, ἣ

ὁ λίθος φέρεται βιαζόμενον γὰρ τὸ στοιχεῖον τοῦτο πάμμεγα καὶ δαιμόνιον τι δύνασθαι δοκεῖ, ἢ δὴ καὶ τὸν σκηπτὸν ἀπεργάζεται τὸ πνεῦμα εἰς τὸ πῦρ μεταβάλλον. Εἴτε μὲν οὖν τὸ μὴ κενὸν συγχωρεῖσθαι, τὸν τε ψόφον γίνεσθαι καὶ τὴν φορὴν, εἴτε ταύτη τοῦ πυρὸς τιθεμένου τῇ δυνάμει, ἐπειδὴν προςβιαζόμενον ὕλης ἐπιλάβηται, ἀνάγκη ταῦτα ἀπεργαζόμενον ἴσχειν ἄμφω ταῦτα. Δοκεῖ δὲ τοῦ πυρὸς τὴν δύναμιν εἶναι ταύτην ξύμπασαν καὶ τὴν κόνιν ἀξιοῖ πεφυκυῖαν, τὴν τοῦ πυρὸς δύναμιν, διὰ τοῦ πυρὸς κινεῖν τε ἀμήχανον καὶ βιάλλειν μακρότατα¹.

Πότε δὲ τὸ πρῶτον παρουσιάζεται τὸ ὄνομα τῆς πυρίτιδος δὲν εἶνε γνωστὸν. Οὐχ ἤττον ὁ Στέφανος Κουμανούδης ἐν τῇ Συναγωγῇ νέων λέξεων ὑπὸ τῶν λογίων πλασθεισῶν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως ἄχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων² πρώτου μνημονεύει ποιουμένου χρῆσιν τῆς λέξεως τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως τῷ 1805, εἶτα δὲ τοῦ περιοδικοῦ Λογίου Ἑρμοῦ τῷ 1811 καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Βαρδαλάχου τῷ 1812. Κατ' αὐτὸν δὲ ὁ Νικηφόρος Θεοτόκης τῷ 1767 ἔλεγε τὴν πυρίτιν πύριον κόνιν, καθ' ἃ καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Κούμας τῷ 1812.

Τὰ δὲ μικρὰ πυροβόλα ὄπλα, δι' ἃ καθιερώθη ὡς στρατιωτικὸς παρ' ἡμῖν ὄρος ἡ λέξις τυφέκιον, πολλὰ φέρουσιν ὀνόματα παρὰ Βυζαντινοῖς. Ἡ ἀρχαιοτάτη δὲ λέξις ἦν εὐρίσκομεν εἶνε σκλώπος ἐκ τοῦ νεολατινικοῦ *sclopus*, ἐξ οὗ ἐνδεικνύεται, ὅτι, ὡς εἶδος, παρὰ τῶν Ἰταλῶν παρέλαβον τὸ ὄνομα τῶν ὄπλων τούτων οἱ Ἕλληνες τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος. Πρῶτος δὲ ποιεῖται μνείαν τῆς λέξεως ταύτης ὁ Ἰωάννης Κανανός ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς ὑπὸ τοῦ Μουράτ πολιορκίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν οἷς ἀναγράφει τὰ ποικίλα ὄπλα τῶν Μουσουλμάνων, λέγων ἕτεροι δὲ σκλώπους³. Τὴν αὐτὴν δὲ λέξιν εὐρίσκομεν κατόπιν καὶ ἐν τῇ Χρονικῇ ἐκθέσει Ἰσταμμένου γὰρ

¹ Ἐκδ. Βόννης σ. 231, 5-233, 2.

² Ἐν Ἀθήναις. 1900 Τόμ. Β' σ. 875.

³ Ἐκδ. Βόννης σ. 469, 17.

αὐτοῦ καὶ ἀντιμαχοῦντος, ἐλθοῦσα βολὴς ἐκ σκλόπου δέδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν δεξιὸν πόδα¹.

Ὁ δὲ Δούκας καλεῖ τὸ τυφέκιον μολυβδοβόλον, ἔχων πιθανώτατα ὑπ' ὄψιν γόμωσιν διὰ πολλῶν ὁμοῦ σφαιρῶν, ἀνάλογον πρὸς τὰς σημερινὰς βολιδόφορους βεΐδας, ἐν οἷς λέγει διὰ μολυβδοβόλων ἀπολυομένων διὰ βοτανῶν πέντε καὶ δέκα ὁμοῦ, σμικρὰ ὡς κάρνα Ποντικὰ τὸ μέγεθος, ἀποτελοῦντα δύναμιν τρήσεως, ὡς εἰ τύχοι ἐμπεσεῖν σιδηροφόρῳ σώματι, καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ σῶμα διατρήσας ἐξέρχεται καὶ εἰς ἄλλο μεταπηδᾷ, εἰ τύχοι, εἶτα ἐξ αὐτοῦ εἰς ἕτερον, ἕως οὗ ψυχρανθῇ ἢ δύναμις τῆς βοτάνης· καὶ διὰ μιᾶς προςβολῆς δύναται ζημιῶσαι δύο καὶ τρεῖς². Καὶ ἀλλαχοῦ δὲ λέγει ὁ αὐτός· ἐπλήγη γὰρ διὰ μολυβδοβόλου³.

Ὁ δὲ Φραντζῆς λέγει κατὰ τὸν Μονάχειον κώδικα καὶ τὸν ἐμὸν ἐλεβολίσκου⁴ καὶ ὁ Χαλκοκονδύλης ὡς καὶ ὁ Παρισιακὸς κώδιξ τοῦ Φραντζῆ τηλεβολίσκου⁵. Οὐδὲ δύναται νὰ σημαίνει τι ἄλλο παρὰ τοῖς δύο τούτοις συγγραφεῦσι τὸ ὑποκοριστικὸν τοῦ ὀνόματος, δι' οὗ ἐκάτερος αὐτῶν δηλοῖ τὸ πυροβόλον. Δὲν πρέπει δὴλα δὴ νὰ ὑπολάβωμεν, ὅτι διὰ τῶν λέξεων τούτων θέλουσι νὰ σημάνωσι πυροβόλα μικρῶν διαστάσεων, ἐπειδὴ ἐν τοῖς πολλοῖς χωρίοις, ἐν οἷς ποιοῦνται μνείαν ἐλεπόλεων καὶ τηλεβόλων, δὲν φαίνονται ποιούμενοι δι' ὑποκοριστικῶν διακρισιν μικρῶν καὶ μεγάλων, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἐξαιρέτως μέγα πυροβόλον τοῦ Ὀρβανοῦ ὁ μὲν Φραντζῆς καλεῖ ἀπλῶς μεγάλην ἐλέβολιν⁶, ὁ δὲ Χαλκοκονδύλης, ποιούμενος λόγον περὶ τοῦ Ὀρβανοῦ καὶ δύο ὑπερμεγέθων πυροβόλων, λέγει· οὗτοι δὲ δύο

¹ *Sprgr. P. Lambros* *Bethesis chronica and Chronicon Athenarum* σ. 13, 27.

² Ἐκδ. Βόννης σ. 266, 1-267, 2. Ἴδε καὶ ἀνωτέρω σ. 405.

³ Ἐνθ' ἀν. σ. 284, 15.

⁴ Ἐκδ. Βόννης σ. 236, 16.

⁵ Ἐκδ. Βόννης σ. 385, 10-389, 7.

⁶ Ἐκδ. Βόννης σ. 239, 1.

μέγιστοι¹, καὶ εἶτα ἀντιδιαστέλλει πρὸς αὐτοὺς ἐλάττους τηλεβόλους δύο². Ἄλλως δὲ καὶ ἡ ἱστορία τῶν τυφεκίων ἀποδεικνύει, ὅτι ταῦτα τὸ κατ' ἀρχὰς ἦσαν πολὺ μεγαλειότερα τῶν νῦν καὶ προῆλθον ἐκ σμικρύνσεως τῶν τὸ πρῶτον ἐπιζομένων πυροβόλων. Τοιοῦτον εἶνε τὸ ἀρχαιότατον τῶν σωζομένων, τὸ ἐν ἔτει 1849 εὑρεθὲν ἐν τοῖς ἐρειπίοις τοῦ Tannenberg ἐν τῷ μεγάλῳ δουκάτῳ τῆς Ἑσθίας, ἔχον ὀρειχαλκίνην κάνναν διαμετρήματος δεκαεπτὰ χιλιοστῶν τοῦ μέτρου καὶ μῆκους τριάκοντα καὶ τριῶν ἑκατοστῶν, αἵτινες διαστάσεις εἶτα ηὐξήθησαν ἢ ἐμειώθησαν διὰ τῶν αἰώνων. Κατὰ ταῦτ' ἀριστα ἠδύνατο νὰ γείνη χρῆσις τῶν ὑποκοριστικῶν ἐλεβολίσκος καὶ τηλεβολίσκος πρὸς δῆλωσιν τῶν τυφεκίων.

Ἦδη δ' ἐνωρίς, παρὰ τῷ Κριτοβούλῳ, εὕρισκομεν καὶ τὴν τουρκικὴν λέξιν touleng, ἐξ ἧς τὸ σημερινὸν τυφέκιον, ὑπὸ τὸν τύπον τούφακας. Πέντε δὲ εἶνε τὰ χωρία, ἐν οἷς ποιεῖται χρῆσις αὐτῆς· α') τοὺς τε τοξότας καὶ τοὺς τὰς μηχανὰς ἔχοντας ἐν χεροῖν καὶ τοὺς τούφακας³. β') οἱ δὲ τοξόται καὶ οἱ τὰς μηχανὰς ἔχοντες καὶ τοὺς τούφακας⁴. γ') οἱ τοξόται πρῶτοι καὶ σφενδονῆται καὶ οἱ τὰς μηχανὰς καὶ τοὺς τούφακας ἔχοντες⁵. δ') τοὺς μὲν τοξότας τε καὶ σφενδονήτας καὶ τοὺς τούφακας ἔχοντας⁶. ε') τοῖς ἀπὸ τῶν μηχανῶν καὶ τουφάκων σιδηροῖς καὶ μολυβδίνοις βόλοις⁷. Καὶ τουφακοφόρους δὲ λέγει τοὺς φέροντας τούφακας ὁ Κριτόβουλος τρεῖς· α') τοξότας τε καὶ τουφακοφόρους βάλλοντας ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων⁸. β') ὀπλίταις τέ φημι καὶ τοξόταις καὶ τουφακοφόροις τὰ μάλι-

στα¹. γ') τοὺς τε τοξότας καὶ τουφακοφόρους καὶ σφενδονήτας². Καὶ πρῶτος μὲν παρετήρησε τὴν χρῆσιν ταύτην τῆς λέξεως τούφακας παρὰ τῷ Κριτοβούλῳ ὁ Παπαρρηγόπουλος τῷ 1874³, εἶτα δὲ συνέλεξε τὰ εἰρημένα χωρία ὁ κ. Κόντος τῷ 1878⁴ πλὴν τοῦ πέμπτου, ἐν ᾧ γίνεται μνεία τῶν τουφάκων, ὅπερ τὸ πρῶτον προστίθεται ἐνταῦθα.

Ὀλίγον δὲ ἀργότερον τοῦ Κριτοβούλου πιθανῶς συνέταξεν ὁ Ἐμμανουὴλ Γεωργιλλᾶς τὴν Ἱστορικὴν ἐξήγησιν περὶ Βελισαρίου, ἐν ἧ ὑπάρχει καὶ τὸ ἀνωτέρω παρατεθὲν χωρίον, ἐν ᾧ μνημονεύονται πρὸς ἄλλοις ὅπλοις καὶ τομφάκια⁵. Εἶνε δὲ προφανῶς τομφάκια οἱ ὑπὸ τοῦ Κριτοβούλου λεγόμενοι τούφακας, καὶ ἴσως πρέπει νὰ διορθώσωμεν παρὰ τῷ Γεωργιλλᾶ τομφάκια.

Ἔλος δὲ ἡ σφαῖρα, ἣν εἶδομεν λεγομένην βολίδα παρὰ τῷ Δούκα καὶ ἐν τῇ Χρονικῇ ἐκθέσει⁶, καλεῖται πρὸς τούτοις καὶ βόλος ὑπὸ τοῦ Κριτοβούλου λέγοντος, καθ' ἃ εἶδομεν καὶ ἀνωτέρω, τοῖς ἀπὸ τῶν μηχανῶν καὶ τουφάκων σιδηροῖς καὶ μολυβδίνοις βόλοις⁷.

¹ Ἐκδ. Βόννης σ. 385,7.

² Αὐτόθι σ. 385,15.

³ Fragmenta Historicorum graecorum Τόμ. Ε' σ. 91, LI, 1.

⁴ Αὐτόθι σ. 91, LIV, 4.

⁵ Αὐτόθι σ. 92, LIV, 2.

⁶ Αὐτόθι σ. 93, LVII, 7, 2.

⁷ Αὐτόθι σ. 93, LIV, 2.

⁸ Αὐτόθι σ. 93, LIV, 2.

¹ Αὐτόθι σ. 152, 4.

² Αὐτόθι σ. 157, 8.

³ Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους Τόμ. Ε' σ. 420.

⁴ Ἐν τῷ Παρνασσῷ Τόμ. Α' σ. 891.

⁵ Ἴδε ἀνωτέρω σ. 406.

⁶ Ἴδε ἀνωτέρω σ. 404, 411 κ. ε.

⁷ Fragmenta Historicorum graecorum Τόμ. Ε' σ. 93, LIV, 2.

ΚΥΡΙΑΚΟΣ Ο ΑΓΚΩΝΙΤΗΣ

ΕΝ Τῇ ΛΑΚΩΝΙΚῇ

Εἰς τῶν περιεργωτάτων τύπων τῆς Ἀναγεννήσεως εἶνε ὁ ἐξ Ἀγκῶνος λόγιος τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος Κυριακὸς de Rizicollī. Γεννηθεὶς τῷ 1391 καὶ ὑπὸ τοῦ πρὸς τὴν ἀρχαιολογίαν ζήλου καταληθθεὶς, ἐγκατέλιπε τὴν ἐμπορίαν, εἰς ἣν ἦτο τὸ κατ' ἀρχὰς προωρισμένος, καὶ ἐτράπη εἰς περιηγήσεις ἀρχαιολογικάς, αἵτινες, διακοπτόμεναι ἐν τῷ μεταξῦ, διήρκεσαν ἐν ὄλῳ τριάκοντα καὶ πέντε ἔτη, ἀπὸ τοῦ 1412 μέχρι τοῦ 1447. Ἐπιγραφαί, νομίσματα, μνημεῖα ἀπετέλεσαν κατὰ τὰς περιουσίας αὐτοῦ ταύτας τὸ κυριώτατον αὐτοῦ ἐνδιαφέρον.

Ἰδίως δὲ ὑπῆρξεν ὁ Κυριακὸς εἰς τῶν πρώτων ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ στρεψάντων τὴν προσοχὴν εἰς τὴν περισυλλογὴν ἀντιγράφων ἀρχαίων ἐπιγραφῶν, ἅτινα καὶ μέχρι τῆς σήμερον διὰ τὴν ἀπώλειαν πολλῶν πρωτοτύπων εἶνε ἀξία πολλοῦ λόγου καὶ μελετῶνται μετ' ἰδιόζοντος ζήλου ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων. Δὲν εἶνε δὲ ὑπερβολὴ νὰ εἰπωμεν, ὅτι ὑπῆρξεν ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἐπιγραφικῆς, καθ' ἃ πράγματι καὶ ἐπεκλήθη ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ Ziebarth. Ἀλλὰ τὴν ἀντίληψιν ταύτην πρέπει νὰ περιορίσωμέν πως, ἀποδεχόμενοι, ὅτι Κυριακὸς ὁ Ἀγκωνίτης ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος συστηματικῶς περισυλλέξας ἐπιγραφάς. Ἀπεδείξαμεν δὲ ἀλλαχοῦ, ὅτι καὶ ἐν τούτῳ ὑπῆρξε μαθητὴς τῶν Βυζαντινῶν, οἵτινες καὶ πρὸ αὐτοῦ δὲν εἶχον ἀμελήσει ἀντιγράφοντες σποράδην ἀρχαίας ἐπιγραφάς ἐν χειρογράφοις¹.

Ἄλλ' ὁ Κυριακὸς, περιηγούμενος τὰς ἐλληνικάς χώρας ἐξ

ἀρχαιολογικοῦ ζήλου, δὲν ἡμέλει καὶ τῶν συγχρόνων πραγμάτων. Διὸ διαφόρους ἀξίας γνώσεως εἰδήσεις μετέδωκέν εἰς ἡμᾶς περί τε τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ δὴ καὶ τῆς Πελοποννήσου κατὰ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα. Μάλιστα δὲ τοιαῦτ' ἀπομνημονεύματα ἐκ τῶν περιουσιῶν αὐτοῦ εὐρίσκομεν ἐν τῷ Ὀδοιπορικῷ¹ καὶ ἐν ταῖς Ἐπιγραφαῖς ταῖς εὐρεθείσαις ἀνὰ τὸ Ἰλλυρικόν², ἔργῳ ἐκδοθέντι τρεῖς ὄλους αἰῶνας μετὰ τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἤκμαζεν ὁ Κυριακός. Οὐδὲν δ' ἀπ' ἐναντίας περὶ Πελοποννήσου περιλαμβάνεται ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς καὶ τοῖς Commentarij τοῦ Κυριακοῦ.

Αἱ δὲ πλεῖσται τῶν ἀφηγήσεων τοῦ Κυριακοῦ περὶ τῆς Λακωνικῆς ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐν ἔτει 1436 περιουσίαν αὐτοῦ. Ἐφθασε δ' εἰς τὸν Μυστράν, τὴν πρωτεύουσαν τοῦ δεσποτάτου, τῇ ὀγδόῃ τῶν Ὀκτωβρίων καλανδῶν, ἤτοι τῇ 24 Σεπτεμβρίου³. Βλέπομεν δ' αὐτὸν ἐρχόμενον εἰς τὸν Μυστράν (ad ipsam Spartanam Mysithratem) Archasana ex villa. Καὶ ἐκ μὲν πρώτης ἀπόψεως ἠδύνατο νὰ νομισθῇ, ὅτι villa Archasana εἶνε οἱ σημερινοὶ Ἀρκασάδες τοῦ δήμου Φάριδος· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε πιθανόν, διότι ὁ Κυριακός, ὅστις κατέβη εἰς τὴν Λακωνικὴν ἐκ Πατρῶν, διαβὰς τὸν Ἀλφειὸν, καθ' ἃ διηγεῖται, per tres rivulos, primumque Argyropotamon, secundum Licurion, tertium Karbona, οὐδένα λόγον εἶχε χάριν μεταβάσεως εἰς τὸν Μυστράν νὰ κατέλθῃ πρῶτον χιλιόμετρα ὄλα πρὸς τὰ νοτιοανατολικά τοῦ Μυστρά, ὅπου κεῖνται οἱ Ἀρκασάδες. Τοιαύτη ὀδοιπορικὴ παραπλάνησις δὲν θὰ ἦτο ἀδύνατος, ἂν ὁ Κυριακός ἦτο ὄλως ἀνερμάτιστος περὶ τὸ περιηγεῖσθαι. Ἄλλ' ἀπ' ἐναντίας εἶχε πείραν ἰκανὴν, ἐποιεῖτο δὲ χρῆσιν ἐμπείρων ὁδηγῶν. Τοιοῦτον

¹ Kyriaki Anconitani Itinerarium nunc primum ex Ms. codice in lucem oratum. Ἐκδ. Λαυρεντίου Mehler. Ἐν Φλωρεντίᾳ. 1742.

² Inscriptiones seu Epigrammata graeca et latina reperta per Illyricum a Cyrillaco Anconitano apud Liburniam, designatis locis, ubi quaeque inventae sunt cum descriptione Itineris. Ἐν Ῥώμῃ. 1747.

³ Inscriptiones seu Epigrammata σ. XXXVII.

¹ Ἰδε Νέον Ἑλληνομνημόνα Τόμ. Α' σ. 257 κ. ἐ., 385 κ. ἐ., Τόμ. Β' σ. 29 κ. ἐ.

εἶχε κατὰ τὴν περιοδείαν τοῦ ἔτους ἐκείνου μέχρι μὲν τῶν πηγῶν τοῦ Ἀλφειοῦ τὸν ὄνομαστί ὑπ' αὐτοῦ μνημονευόμενον Musacchum Agogitem, ἦτοι ἀγωγιάτην Μουζάκον ἢ μᾶλλον Μουζάκην, Ἀλβανὸν πιθανῶς. Ἐκεῖθεν δὲ προεχώρησε πρὸς τὴν Λακωνικὴν, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ φίλου αὐτοῦ Μέμνονος, οὗ ποιεῖται μνημῆν ἐν ἐπιστολῇ πρὸς τινὰ ἱερέα Δανιήλ, φίλον αὐτοῦ, ἄγνωστον ἂν ὀρθόδοξον ἢ καθολικόν¹. Ἦτο δὲ ὁ Μέμνων οὗτος, περὶ οὗ προστίθεται ex Praefecturae Memnonis praefati rure κερπινίας, ὁ τότε ἄρχων τῆς Κερπινῆς παρὰ τὰ Καλάβρυτα νόθος υἱὸς Καρόλου Β' Τόκκου τοῦ δουκὸς Λευκάδος.

Ὁ Κυριακὸς λέγει τὴν ἀρχαίαν Σπάρτην ἀφισταμένην τοῦ Μυστρᾶ τρία μίλια, τὸν δὲ Μυστρᾶν κείμενον ἐπὶ τῆς κορυφῆς λόφου, ὅστις ἐκαλεῖτο Spartanus. Ἀναφέρει δ' ἔπειτα, ὅτι εἶδεν ἐν Μυστρᾷ ἄρχοντα τὸν δεσπότην Θεόδωρον Παλαιολόγον τὸν πορφυρογέννητον (Theodorum Palaeologum Porphyrogenitum Despotem regnantem vidimus). Ἦτο δὲ οὗτος Θεόδωρος Β', ὁ υἱὸς τοῦ αὐτοκράτορος Μανουήλ Παλαιολόγου καὶ ἀδελφὸς τοῦ Κωνσταντίνου· ἤρχε δ' ἐν Μυστρᾷ ἀπὸ τοῦ 1407, διαδεχθεὶς τὸν θεῖον Θεόδωρον Α', υἱὸν τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Παλαιολόγου. Τοῦτον δὲ βεβαίως καὶ ἐκ τοῦ πλησίον εἶδεν ὁ Ἀγκωνίτης, ἐπισκεφθεὶς ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Μυστρᾶ, καὶ ταύτην, ὡς εἶκός, ἔχει ἔννοιαν τὸ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενον vidimus. Ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν λέγει εἰς ἡμᾶς πλείονερά τινα περὶ τοῦ δεσπότη τοῦ Κυριακοῦ. Ἐμείνε δ' ὁ περιηγητὴς ἐν Μυστρᾷ μίαν καὶ μόνην ἡμέραν· τὴν δ' ὕστεραίαν (die postero), 25 Σεπτεμβρίου, κατήλθεν εἰς τὸ πεδῖον (ad planiciem), καὶ εἶδε τὰ εἰρηπια τῆς ἀρχαίας Σπάρτης.

Ἡ δ' ὑπὸ τοῦ Κυριακοῦ περιγραφὴ τῶν εἰρηπιῶν τούτων εἶνε βραχεῖα, ἀλλὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεγόμενα εἶνε ἄξια προσοχῆς, ἐπειδὴ τὰ τότε σωζόμενα εἰρηπια τῆς ἀρχαίας Σπάρτης ἦσαν περισσότερα καὶ ἀξιολογώτερα ἢ νῦν. Καὶ δὲν εἶχε μὲν μείνει

¹ Ἴδε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἐν ταῖς Inscriptiōnes seu Epigrammata σ. XXXX.

ἢ Σπάρτη ἀοίκητος διὰ τοῦ χρόνου, ἐν ἣ περιπτώσει ἔτι πλείονα θὰ ἐσώζοντο ἴχνη τοῦ παρελθόντος, διότι ὅπου ἐν Ἑλλάδι συνεχῆς ὑπῆρξεν ἢ οἰκησις ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων πλείοτεραι ὑπῆρξαν αἱ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων οἰκητόρων ἐπελθοῦσαι καταστροφαι τῶν ἀρχαίων μνημείων, ἐποικοδομούντων ἢ μεταποιούντων τὰ προὑπάρχοντα κτίρια ἢ μεταχειριζομένων τοὺς ἀρχαίους λίθους χάριν τῶν νεωτέρων κτισμάτων. Ἀλλ' οἵαιδ᾽ ἴσχυε καὶ ἂν εἶχον ἐπέλθει βλάβαι εἰς τὰρχαῖα μνημεῖα κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους, καθ' οὓς τὴν θέσιν τῆς Σπάρτης ἐπεῖχεν ἢ πόλις Λακεδαιμονία, ἢ προῖουσα καταστροφή· εἶχε βεβαίως ἀνασταλῆ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῶν Παλαιολόγων, καθ' οὓς τὴν Λακεδαιμονίαν ἐγκαταλειφθεῖσαν εἶχε διαδεχθῆ ὁ Μυστρᾶς ἐν ἣ θέσει πρὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ δεσποτάτου εἶχον τειχίσει τὴν ἀκρόπολιν οἱ Βιλλαρδουῖνοι.

Δὲν εἶνε διὰ τοῦτο ὑπερβολικὰ ὅσα διηγεῖται περὶ τῶν σωζομένων εἰρηπιῶν τῆς ἀρχαίας Σπάρτης ὁ Ἰταλὸς περιηγητὴς. «Εἶδομεν, λέγει, εὐρυτάτης πόλεως λείψανα, ἀγάλματα ἐπιφανῆ, κίονας μαρμαρίνους καὶ ἐπιστύλια τῆδε κάκεισε ἀνά τοὺς ἀγροὺς ὑπὸ τῆς μακρᾶς ἀρχαιότητος συμπεπτωκότα. Ὡς μάλιστα δὲ ἀξιοσημείωτα τῶν μεγίστων καὶ ἐπιφανεστάτων κτιρίων τῆς πόλεως ὅσα εἶδον ἀναγράφω τὴν σκηνὴν τῶν γυμνασίων (Gymnasiorum scenam), διαγινωσκόμενην μέχρι τοῦ νῦν κατὰ μέγα μέρος, ἐκπρεπῆ καὶ ἐκ λείου μαρμάρου, ἧς εἶνε δραταὶ οὐκ ὀλίγαι μαρμάριναι βάσεις ἀγαλμάτων». Εὔρε δὲ καὶ ἀντέγραψεν ἐν τῇ Λακεδαιμονίᾳ τῇ ἐπεχούσῃ τὸν τόπον τῆς Σπάρτης δεκαεπτὰ ἀρχαίας ἐπιγραφάς, τὰς μὲν πλείστας ἐκ τοῦ γυμνασίου, ἄλλας δ' ἐξ ἄλλων μνημείων. Ῥητῶς δὲ μνημονεύει τῶν μεγάλων καὶ ἐκπρεπεστάτων μαρμαρίνων ἐπιτυλλῶν κίωνων, τῆς μαρμαρίνης βάσεως παρὰ τὴν ἀγορὰν, τῶν μαρμαρίνων ἀγαλμάτων Κάστορος καὶ Πολυδεύκου, τοῦ κολοσσοῦ ἀνδριάντος τοῦ Λυκούργου, τῶν μαρμαρίνων ἐπιτυλλῶν παρὰ τὴν ἐπιφανῆ σκηνὴν τῶν γυμνασίων.

Ὡς εἰκός, οἱ χαρακτηρισμοὶ τῶν ἀρχαίων μνημείων, οὓς παρέχει ὁ Κυριακὸς, δὲν στηρίζονται πάντες εἰς τὰ πράγματα. Ἀλλὰ πόθεν αἱ ὀνομασίαι αὗται; Ἐπλασεν αὐτὰς αὐτὸς ὁ ἀρχαιομαθὴς περιηγητής; Τοῦτο εἶνε λίαν ἀπίθανον. Πολὺ δὲ πιθανώτερον εἶνε, ὅτι ἐφέροντο αὗται ἀνὰ τὰ στόματα τῶν Λακεδαιμονίων, ἐν μέρει μὲν διασωθεῖσαι ἐκ λαϊκῆς παραδόσεως μέχρι τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος, πολλῶ δὲ μᾶλλον εἰσαχθεῖσαι ὑπὸ λογίων ἢ ἡμιμαθῶν ἀνδρῶν τῶν περὶ τοὺς Παλαιολόγους τοῦ Μυστρά. Ἀδύνατον δὴλα δὴ νὰ μὴ συνέβη καὶ ἐν Σπάρτῃ ἀνάλογόν τι πρὸς τὰ μνημεῖα τῆς Ῥώμης, ἅτινα εἶχον τὰ *Mirabilia* αὐτῶν, καὶ πρὸς τὰ τῶν Ἀθηνῶν, περὶ ἃ ἐπλάσθησαν τὰ μυθάρια, ὧν ἀπηχῆσεις εἶνε οἱ Ἀνώνυμοι τῶν Παρισίων καὶ τῆς Βιέννης.

Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐν ἔτει 1436 ἀνθολογία τοῦ Κυριακοῦ. Ἀλλ' οὐχ ἦττον περίεργα εἶνε ὅσα διηγεῖται περὶ ἐξαιρέτου τινὸς Σπαρτιάτου θηρατοῦ καὶ Ῥωμαλέου νεανίου, ὃν εἶδε κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς *villa Archasana* εἰς Μυστράν ὁδοποιρίαν. « Σήμερον, γράφει τῇ 24 Σεπτεμβρίου, ἐν ᾧ ἐπορευόμεθα μετὰ τῶν ἡμετέρων συνοδοιπόρων ἐκ τῆς *villa Archasana* πρὸς αὐτὸν τὸν Μυστράν, εἶδομέν τινα Σπαρτιάτην νεανίαν, ὑψηλὸν τὸ ἀνάστημα καὶ λίαν περικαλλῆ, ἐπονομαζόμενον Γεώργιον Χοιροδόνην »¹. οὕτω μᾶλλον ἢ Χοιρόδοντα εἰκάζω καλούμενον τὸν *Georgium Chirodonta*, scilicet *Apri-dentem*. « Λέγουσι δὲ, ὅτι οὗτος, ἐν ᾧ ἐκυνήγει μεθ' ἐτέρων πέντε ἀνὰ τὰ δάση, ὑπαντήσαντος αὐτῷ ἀγρίου κάπρου, ἐπιπηδήσας ἀνωθεν ἐπὶ τῆς ῥάχεως, διὰ μόνης τῆς ἰσχυρᾶς χειρὸς κατέστρεψε καὶ ἐφόνευσε τὸ θηρίον. Πρὸς δὲ τούτοις ποτὲ δύο κοινὰ ἀνδρῶν σώματ' ἀνασηκώσας διὰ τῆς χειρὸς μετέφερον ὑπὸ τὰς ἀμπέλους εἰς ἀπόστασιν βημάτων τινῶν. Καὶ ἐμὲ δὲ χάριν ἀνακουφίσεως καὶ ὅπως ἐκδηλώσῃ τὴν καλοκάγαθίαν αὐτοῦ, παρὰ τὴν ὄχθην ποταμίου τινὸς ἀναλαβὼν διὰ τῆς χειρὸς ὑπὸ τὸν βραχίονα, κατέθηκεν εἰς τὸ ἀντικέραν μέρος τοῦ ποτα-

μοῦ· προσεγγίζοντες δ' εἰς τὴν πόλιν εἶδομεν αὐτὸν διαστρεβλώσαντα καὶ θρυμματίσαντα εἰς τεμάχια ῥάβδον σιδηρᾶν ἔχουσαν πάχος τριῶν δακτύλων »¹.

Ἡ δ' ἐν τῇ ἄνω διηγῆσει μνεία τοῦ ὑπὸ τοῦ Χοιροδόνη φονευθέντος ἀγριοχοίρου δὲν πρέπει νὰ ἐκπλήξῃ ἡμᾶς. Ἡ Πελοπόννησος εἶχε κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου καὶ ἄλλα ἄγρια θηρία, καὶ δὴ καὶ ἄρκτους, ὡς ἐξάγομεν ἐξ ἄλλων σημειωμάτων τοῦ Κυριακοῦ. Καὶ δὴ, ὅτε μεσοῦντος τοῦ Σεπτεμβρίου εἶχε φθάσει παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ἀλφειοῦ καὶ συνηντήθη ἐκεῖ μετὰ τοῦ Μέμνονος Τόκκου, προσῆλθον πρὸς τοῦτον πανταχόθεν ἐκ τῶν περιχώρων ἀγρόται ἐκ τῆς θήρας ἐπιστρέφοντες καὶ φέροντες ἄλλοι μὲν ποικίλους ἰχθῶς ἐκ τῶν ρείθρων τοῦ Ἀλφειοῦ, ἄλλοι δὲ ὀρθόκερων ἔλαφον καὶ ἄλλοι παμμεγέθη ἄρκτον. Αὕτη δὲ εἶνε πιθανώτατα ἢ αὐτὴ ἐκ τῆς Κερπινῆς ἄρκτος, ἧς τὴν δорὰν ἔστειλεν ὁ Κυριακὸς διὰ τοῦ ἀπολυθέντος ἀγωγιάτου Μουζάκη εἰς τὸν φίλον Δανιὴλ τὸν ἱερέα, ἵνα ἐπιμεληθῇ αὐτῆς διὰ τινος ἐμπείρου τῶν τοιούτων.

Προχωρῶν δ' ὁ Κυριακὸς πρὸς τὴν Σπάρτην (*ad ipsam Spartanam Arcem*) καὶ τὰ πεδία καὶ τὰς ὄχθας τοῦ Εὐρώτα καὶ θεώμενος μετ' ἐκπλήξεως τοὺς γεραροὺς τόπους, ὅπου ἔκειτο ἢ ἀξία πολλῆς μνήμης πόλις τῶν Λακεδαιμονίων, κατέσπαρμένους ἔτι καὶ νῦν, ὡς λέγει, ὑπὸ παμμεγίστων ἐρειπίων, ἤκουσεν αὐτόθι τῆς μούσης Καλλιόπης, ἧτις, ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καταπτᾶσα, ἔψαλεν εἰς αὐτὸν ἐν γλαφυρωτάτῳ ἰταλικῷ ἰδιώματι ἐπίγραμμα, ὅπερ καὶ παραθέτει ἀπαραλλάκτως ὧδε:

Alma Città Laconica Spartana

Gloria de Grecia già del Mondo exemplo

D' arme, e de Castità Ginnasio e Templo

E d' ogni alma virtù specchio e fontana.

¹ Inscriptiones seu Epigrammata n. XXXXII x. i.

Se politia costumi e legge humana,
 Con l'altre tuoi moral virtù contemplo,
 Puoi te remiro in Eurotia extemplo,
 Exclamo al cuor dell' Alma tua Diana

Deue¹ el tuo bon Licurgo, ove Dioscori
 Divi gemelli Castore, et Polluce,
 Anaxandrida, Orthriada, et Gilippo.

Euriste, et Leonida, ove demori
 Atride, et Pausania, o chiaro Duco
 Lisandro, Aristo, Agesilao, et Xanthippo.
 Non Roma, non Filippo

Dixit ma el secol vil nostro ad confino
 La volta² in Mysithra sub Constantino.

Διὰ τοιοῦτου πλάσματος ἐδικαιολόγησεν ὁ Κυριακὸς τὴν ἔμπνευσιν τὴν ἐπελθοῦσαν αὐτῷ ἐπὶ τῇ θείᾳ τῶν ἐρειπίων τῆς Σπάρτης. Τοῦ δὲ ἰταλικοῦ τούτου ἐπιγράμματος, ἐν ᾧ δὲν λείπουσιν ἱστορικαὶ συγχύσεις, ἔχομεν καὶ ἑλληνικὴν πεζὴν μετάφρασιν, γενομένην ἴσως ὑπὸ τοῦ περιφανοῦς λογίου τῆς δεκάτης πέμπτης ἑκατονταετηρίδος Γεωργίου τοῦ Γεμιστοῦ. Ἔχει δὲ αὕτη ὡδε·

ὦ λαμπρὰ πόλις λακωνικὴ Σπάρτη, κλέος Ἑλλάδος τῆς τε οἰκουμένης πάσης παράδειγμα, ὄπλων καὶ σωφροσύνης γυμνάσιον καὶ τέμενος καὶ τῆς ἄλλης πάσης θείας ἀρετῆς ἔνοπιρον καὶ πηγὴ. Ἐὰν τὴν πολιτείαν σου καὶ ἔθνη νόμον τε ἀνθρώπων σὺν ταῖς ἄλλαις σου ἠθικαῖς ἀρεταῖς ἀνασκοπῶ καὶ ἔπειτά σε ὀρῶ, πρὸς Εὐρώτιαν ἐξαίφνης ἀνακράζω, πρὸς χῶρον τῆς κυδίστης σου Ἀρτέμιδος· Ποῦ ἐστὶν ὁ σὸς ἀγαθὸς Λυκοῦργος, ποῦ Διόσκοροι οἱ δίδυμοι θεοὶ Κάστωρ καὶ Πολυδεύκης, Ἀναξανδρίδας, Ὀθρυάδας καὶ Γύλιππος; ὦ Εὐρύσθενες καὶ Λεω-

¹ Γραπτέον don' d.

² Γραπτέον La volta ἢ L' avvoltò.

νίδα, ποῦ διαιτᾶσθε, Ἀτρεΐδα καὶ Πανσανία, ὦ λαμπρότατε ἡγεμόν, ὦ Λύσανδρε, ὦ Ἀρίσιων, Ἀγησίλαέ τε καὶ Ξάνθιππε; Οὐ Ῥόμη, οὐ Φίλιππος, ἔφη, ἀλλ' ὁ χρόνος καὶ τῶν ἡμετέρων γενεῶν ἡ ἀνανδρία καὶ ἑαθυμία μεταβληθῆναι παρεσκεύασεν εἰς Μυσιθρᾶν ὑπὸ Κωνσταντῖνον¹.

Ἡ ἐν τῷ ἐπιγράμματι τούτῳ μνεία τοῦ Κωνσταντῖνου δύναται νὰ ἐξηγηθῇ κατὰ διπλοῦν τρόπον. Πρῶτον μὲν δυνάμεθα δῆλα δὴ νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι τὸ ἐπίγραμμα δὲν συνετάχθη τῷ 1436, ἀλλὰ κατὰ τὴν μεταγενεστέραν περιόδον τοῦ Κυριακοῦ τὴν ἀρξαμένην τῷ 1444, ἣτις συνέπεσε πρὸς τὴν ὀριστικήν ἐν Μυστρᾷ ἀρχὴν τοῦ Κωνσταντῖνου, ἀπὸ τοῦ 1443 μέχρι τέλους τοῦ 1448, ὅτε ἀνεχώρησεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως διαδεχθῇ ὡς αὐτοκράτωρ τὸν θανόντα ἀδελφὸν καὶ προκάτοχον Ἰωάννην. Ταύτην δὲ τὴν ὑπόθεσιν ἐξήνεγκα, ὅτε τὸ πρῶτον ἐξέδωκα καὶ διὰ μακρῶν ὑπερνημάτισα τὴν ἑλληνικὴν μετάφρασιν τοῦ ἐπιγράμματος τοῦ Κυριακοῦ². Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει θὰ ἔπρεπε νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Inscriptiones seu Epigrammata τοῦ Κυριακοῦ, ἣτις ἔγεινεν αἰῶνας ὄλους μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀγκωνίτου συλλογὴν τῶν ἀρχαίων ἐπιγραφῶν, συνανεμίχθησαν ἐκ συγχύσεως τὰ ἐκ τῶν δύο περιηγήσεων σημειώματα τοῦ Κυριακοῦ. Ἀλλὰ δύναται νὰ ὑποτεθῇ καὶ τι ἄλλο, ὅτι ἢ κατὰ τοῦ Κωνσταντῖνου Παλαιολόγου μομφὴ ἐκφέρεται ὑπὸ τοῦ Κυριακοῦ ἐκ κακοβούλων εἰσηγήσεων τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, τοῦ δεσπότη Θεοδώρου, ἀκριβῶς κατ' αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ἔτος τῆς πρώτης εἰς τὴν Σπάρτην ἐπισκέψεως τοῦ Ἀγκωνίτου, τὸ 1436, εὕρισκομένου εἰς ῥῆξιν πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον, πειραθέντα νὰ καταλάβῃ τὸν Μυστρᾶν³.

Εἰς τὴν αὐτὴν δὲ περιόδον τοῦ 1436 ἀναφέρονται καὶ ὅσα

¹ Ἴδε Σπυρ. II. Λάμπρον Ἐπίγραμμα Κυριακοῦ τοῦ ἐξ Ἀγκωνος περὶ τοῦ μεσαιωνικοῦ Μυστρᾶ ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τοῦ Παρνασσῶ Ἔτ. Ζ' (1903) σ. 39-48.

² Ἴδε Ἐπετηρίδα τοῦ Παρνασσῶ ἐνθ' ἀν. σ. 39 κ. ε.

³ Ἴδε τῆς ἐμῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος Τόμ. Γ' σ. 886.

κατόπιν διηγείται ὁ Κυριακὸς περὶ τῆς ἐπισκέψεως εἰς τὴν Κορώνην καὶ τὴν Πύλον¹. Ἀξιόλογος δ' εἶνε ἡ ὑπ' αὐτοῦ παρεχομένη λεπτομέρεια, ὅτι διέπλευσε τὸν λακωνικὸν κόλπον ἐπὶ πλοιαρίου (scapha), ὅπερ ἐκυβέρνα Ταινάρειός τις ἀγγινοῦστας ναύτης καλούμενος Ἰωάννης Ῥωσέας ἢ Ῥοζέας (Rosa). Ἐὔρε δ' ἐν Πύλῳ ὁ Κυριακὸς ὡς διοικητὴν, ἐγκατασταθέντα ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου, Ἰωάννην τινὰ Παλαιολόγον, συγγενῆ αὐτοῦ βεβαίως. Ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν δ' αὐτοῦ ὁ Κυριακὸς ἠδυνήθη νὰ ἐπισκεφθῆ τὸ σωζόμενον μέρος τῶν ἀρχαίων τῆς πόλεως τειχῶν καὶ ἀνεύρη μαρμαρίνην βᾶσιν ἀνδριάντος τοῦ καίσαρος Γορδιανοῦ κατωρορυγμένην κατὰ τὸ ἥμισυ ἐν τινὶ ἀγρῷ.

Ἄλλ' ἂν τῶν δύο ἀνωτέρω εἰκασιῶν περὶ τοῦ χρόνου τῆς περιοδείας τοῦ Κυριακοῦ ἐκείνης, καθ' ἣν συνετάχθη τὸ ἐπιγράμμα τὸ ποιούμενον ἐν τέλει μνείαν τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, ὀρθοτέρα ὑποτεθῆ ἢ πρώτη, ἢ καταβιβάζουσα τὴν περιήγησιν ἐκείνην εἰς τὰ ἔτη τῆς ὀριστικῆς ἐν Μυστρᾷ δεσποτείας αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1443 καὶ 1448, τὸν χρόνον τῆς περιοδείας ταύτης δυνάμεθα νὰ ὀρίσωμεν ἀκριβῶς ἐξ ἑλληνικοῦ τινος συνταγματίου τοῦ Κυριακοῦ.

Εἶνε δὲ τοῦτο τὸ μόνον ἑλληνιστὶ συντεταγμένον ἔργον τοῦ Ἀγκωνίτου, καὶ σώζεται ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 517 κώδικι τῆς ἐν Βενετίᾳ Μαρκιανῆς βιβλιοθήκης. Ἐπιγράφεται δὲ *Μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ τάξις κατὰ τοὺς παλαιοὺς Ῥωμαίους πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Παλαιολόγον πορφυρογέννητον καὶ πανάριστον Λακεδαιμονίων βασιλέα, ἐκ τοῦ αὐτοῦ αἰωνίου καὶ πιστοτάτου δούλου Κυριακοῦ τοῦ Ἀγκωνέως ἐν τῇ τῆς Σπάρτης πρὸς Ταῦγέτω τῷ ὄρει θεοφυλάκτῳ ἀκροπόλει Μυζηθρᾷ καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ λαμπρᾷ καὶ βασιλικῇ αὐλῇ. Καὶ τίς μὲν ἢ ἀφορμὴ καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ βραχυτάτου τούτου ἔργου δὲν γινώσκομεν. Ἄξιον δὲ λόγου εἶνε, ὅτι ἐπιφέρεται ἐν τέλει τῆς ἐπιγραφῆς ἡ μηνολογία ἐς τὸ προνόμων φεβρουαρίων εὐτυχῆς λαμπρᾷ καὶ Κυ-*

ριακῆν ἡμέρα, ἣν ὁ ἐκδοὺς τὸ μικρὸν ἔργον τοῦ Κυριακοῦ Γεώργιος Castellani δι' εὐφυῶν συνδυασμῶν καθώρισεν ὡς συμπίπτουσαν πρὸς τὴν 4 Φεβρουαρίου 1448¹.

Ὅμοίως δ' ἀξία προσοχῆς εἶνε ἡ ἐκ τῆς ἀνωτέρω παρατεθείσης ἐπιγραφῆς δηλουμένη φιλικὴ σχέσηις καὶ ἀφοσίωσις τοῦ Κυριακοῦ πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Παλαιολόγον. Παραβάλλοντες δὲ τὰ περὶ αὐτοῦ ἐν αὐτῇ λεγόμενα πρὸς τὸν τελευταῖον στίχον τοῦ περὶ τῆς Σπάρτης ἐπιγράμματος, πειθόμεθα ὅπόσον ἐπιπολαία ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ὑπὸ τοῦ Κυριακοῦ κατάκρισις τοῦ Κωνσταντίνου, αὐτοῦ ἐκείνου, οὗ ἔπειτα, γνωρισθεὶς ἐγγύτερον μετ' αὐτοῦ, ἀπέβη δικαίως θαυμαστῆς καὶ αἰώνιος καὶ πιστότατος δούλος. Ὅχι δὲ ἀτόπως ὠνόμασε λαμπρᾷ τὴν αὐλὴν τοῦ δεσπότη ἐκείνου, ὅστις ἤδη ἐν Μυστρᾷ ἐπέδειξε τὰς ἡγεμονικὰς ἐκείνας ἀρετὰς, ἃς διетράνωσε μετ' οὐ πολὺ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὡς τελευταῖος αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου.

¹ Un traité inédit de Cyriaque d'Ancone ἐν τῇ Revue des études grecques: Τόμ. Θ' (1896) σ. 225 - 230.

¹ Inscriptiones seu Epigrammata σ. XXXXIV.

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. CXLII-41 κώδικι τῆς ἐν Ῥώμῃ βιβλιοθήκης Vallicelliana φέρονται γεγραμμένα δεκαεννέα ἐν ἀρχαίᾳ γλώσσῃ ποιήματα εἰς μέτρον σαπφικὸν ἢ ἀνακρεόντειον καὶ ἐπιγράμματα, ὧν τινὰ τετράστιχα ἢ δίστιχα. Εἶνε δὲ ταῦτα, ὡς ἐπιγράφονται «Ἐκ τῶν τοῦ Ἀντωνίου Στρατηγοῦ διδασκάλου καὶ ἐπιστάτου τοῦ ἐν τῷ κλεινῷ Παταβίῳ Κωττουνιανοῦ Ἑλληνομουσείου». Δὲν εἶνε δὲ ἀπίθανον νὰ ἐγράφησαν ταῦτα ἐν τῷ κώδικι αὐτῇ χειρὶ τοῦ ποιήσαντος. Ἄλλ' ἐπειδὴ τοῦτο δὲν εἶνε βέβαιον, προέβην ἐκδίδων ταῦτα κατωτέρω ἀναγκαίως εἰς τὴν διόρθωσιν ἐνίων ὀρθογραφικῶν πταισμάτων τοῦ βιβλιογράφου.

Καὶ τίς μὲν ὁ Κωττούνιος ἢ Κοττούνιος, ὁ Μακεδῶν ἰδρυτῆς τοῦ ἐν Παταβίῳ Κωττουνιανοῦ Ἑλληνομουσείου, γινώσκει ὁ ἀναγνώστης τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμονος ἐκ τῶν ἀλλαχού περὶ αὐτοῦ ὑπ' ἐμοῦ γραφέντων¹. Ὁ δὲ Ἀντώνιος Στρατηγός, γεννηθεὶς ἐν Κερκύρᾳ ἐκ γονέων Κρητῶν, μετὰ τὰς ἐν τῷ Φλαγγινιανῷ φροντιστηρίῳ τῆς Βενετίας σπουδὰς αὐτοῦ μετέβη εἰς Πατάβιον, ὅπου καὶ ἀνεβιβάσθη εἰς τὴν ἐπιστάσιαν, ἤτοι διεύθυνσιν, τοῦ Κωττουνιανοῦ Ἑλληνομουσείου, διακριθεὶς ἐν αὐτῇ καὶ τιμηθεὶς ὑπὸ τῶν Παταβίων διὰ τῆς ἰδρύσεως ἀνδριάντος. Πλὴν δὲ τῶν τύποις ἐκδοθέντων ἐν Βενετίᾳ τῷ 1740 καὶ τῷ 1750 τριῶν αὐτοῦ βιβλίων, τῆς Διδασκαλίας θεωρηκοπρακτικῆς περὶ τῶν πυρετῶν, τῆς Ἱστορικῆς μυσταγωγίας καὶ τῆς εἰς τὸ κρητικὸν ἰδίωμα ἐμμέτρου μεταφράσεως τῆς Βατραχο-

μυομαχίας¹, ἦσαν μέχρι τοῦδε γνωστὰ αὐτοῦ μόνον ὀλίγα τινὰ ἄσματα καὶ ἐπιγράμματα, συνεκδοθέντα μετὰ τῶν εἰρημένων αὐτοῦ ἔργων².

Ἄλλὰ πολὺ πλείοτερα εἶνε τὰ ἐν τῇ Vallicelliana ἄσματα καὶ ἐπιγράμματα τὰ ἐκδιδόμενα τὸ πρῶτον ἐνταῦθα καὶ περιτράνωσ δεικνύοντα τὴν ἑλληνομάθειαν αὐτοῦ. Ἀναφέρονται δὲ τούτων τὰ πλεῖστα εἰς διαφόρους εὐπατρίδας, καρδιναλίους, ἐκκλησιαστικούς ἄρχοντας καὶ μοναχοὺς. Τρία δ' αὐτῶν ἐγράφησαν εἰς δύο Ἑλληνας, τὸν Κεραλλῆνα Ζώσιμον Περιστιανὸν, γενόμενον μοναχὸν τῆς ἐν Παταβίῳ καθολικῆς μονῆς τῆς Ἁγίας Ἰουστίνης, καὶ τὸν Ἀργεῖον εὐπατρίδην Ἀγγελὸν Τηγανίτην, διαπρέψαντα ὡς σύνδικον τῆς ἐν τῇ αὐτῇ πόλει νομικῆς Ἀκαδημίας.

Ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ τελευταίου τῶν ἐπιγραμμάτων γίνεται δῆλον, ὅτι τοῦτο ἐποιήθη ἐν ἔτει 1741 ἢ βραχὺν χρόνον μετ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος. Ἐῶν δὲ λοιπῶν δὲν γινώσκεται ὁ χρόνος τῆς συντάξεως. Τοῦτο δὲ μόνον εἶνε γνωστὸν, ὅτι ὁ Στρατηγὸς μετέβη εἰς Πατάβιον μετὰ τὸ 1720, ὅτε, διατρίβων ἔτι ἐν Βενετίᾳ, ἐποίησε δύο ῥάβρια ὡς ἐταῖρος τοῦ συλλόγου τῶν Ἀβλαβῶν. Κατὰ δὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Νικολάου Κομνηνοῦ Παπαδοπούλου ἤδη τῷ 1726 εὕρισκομεν αὐτὸν ἐπιστατοῦντα τοῦ Κωττουνιανοῦ φροντιστηρίου³.

Ἐν τέλει δὲ τῶν ἐπιγραμμάτων ἀναγινώσκομεν τὸ σημεῖωμα τόδε· *Νυνὶ ἄλλις τούτων ἰθεοῦ δὲ εὐδοκοῦντος καὶ τάδε παμπλείστοις ξὺν ἄλλοις αὐθις τύπῳ ἐκδοθήσεται*. Ἄλλ' ὁ σκοπὸς τοῦ Στρατηγοῦ ταῦτα προτιθεμένου δὲν ἐξεπληρώθη, καθ' ὅσον εἶνε γνωστόν.

¹ Δημητρίου Προκοπίου Ἐπιτεταμημένη ἐκπερίθμησις τῶν λογίων Γραικῶν παρὰ τῷ *Fabriceus-Harles* (Bibliotheca graeca. Ἐν Ἀμβούργῳ. 1808 Τόμ. ΙΑ' σ. 548). — Ζαβίρα Νέα Ἑλλάς ἐκδ. Γ. Π. Κρέμου. Ἀθήνησι. 1872 σ. 130 κ. ε. — Ἀνδρέου Παπαδοπούλου Βρετοῦ Νεοελληνικὴ φιλολογία. Ἐν Ἀθήναις. 1857 Τόμ. Β' σ. 50 ἀρ. 101, σ. 51 ἀρ. 104. — Κ. Σάθα Νεοελληνικὴ φιλολογία σ. 505 κ. ε.

² Σάθα Νεοελληνικὴ φιλολογία ἐνθ' ἄν.

³ *Historia Gymnasii Patavini*. Ἐν Βενετίᾳ. 1726. Τόμ. Α' σ. 39 ὑπ' ἀρ. VI.

¹ Τόμ. Β' σ. 371 κ. ε. Ἴδε καὶ Σάθα Νεοελληνικὴν φιλολογίαν σ. 301 κ. ε. Περὶ τοῦ ἀντιπροτάσεως τοῦ Κωττουνιανοῦ Ἑλληνομουσείου, τοῦ Ναξίου Μιχαὴλ Κονδῆ Μαρκέλλου, ἴδε Ν. Βέην ἐν Ἀρμονίᾳ Τόμ. Β' σ. 57 κ. ε.

1.

Εἰς τὴν ἔνδοξον ὕψωσιν τοῦ σεβασμίου λειψάνου
τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου
Γρηγορίου Βαρβαδίκου

τοῦ ποτὲ θεοστέπτως ἐν τῷ κλεινῷ Παταβίῳ ἱεραρχοῦντος
καὶ πανυπερτάτου καρδιναλέως τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας

Ἔσθμα Σαπφικόν.

Ὁλβιος γαίη Πάταβος φανείσθαι
σωφρόνων μήτηρ ἐσαεί προφάντων,
κῦδος Εὐρώπης, καθαρῶν τε λάτρις
νῦν ἐπιγῆθει.

5 Καὶ γὰρ, ὦ μοίρας· πάρος ὄν κατεῖχε
τύμβος αἰδήμων, ἄτε δὴ ταμείον
πότνιον Ῥώμῃ σεβασμοῖς, πρὸ πάντων,
σεῖο πορίζει.

10 Τίπτε διστάζεις; Τόδε Βαρβαδίκου
ἄμβροτον σῶμα χρόνος οὐ καθάψαι
οὐδαμῶς ἔτλη, ἐπιπνεῖον αὔρας
εἰσέτι θείας.

15 Ἰρέων στίφος σμαραγεῖτω ὕμνοις,
δόξα δ' ἀρθήτω Ἐνετῶν ἐς ὕψος
ὥστε φῶς τοῖον διοδεῦσαι ἄκρα
πεύρατα γαίης.

20 Ἄλλὰ γ' ἐν τούτοις προπεισοῦσ' ἐμείο
εὐλαβῶς, Μοῦσα, ζάθειον μετέρχου
οἰστρον, εἰθ' οὔτω ξυνελόντι μύθους
τούςδε προσαύδα.

11. αὔρας

ὦ τριευδαίμων, ἀρεταῖς ἀπέσαις
χρῶς, διαρθρώσας κέαρ, ἦμος ὦδε
ἦρχες εἰν οἰστρον τελετῆς ἀρίστου,
ὡς ἀμαρύσσεις.

25 Αὐτὸς ἦς μέντοι ὁ νομεὺς ὁ θεῖος,
ζῆλος ὄν τῆκε σταθεροῖο φίλτρου,
Γρήγορον κληῖσιν μεμκῶς προφκίειν
μᾶλλον ἐν ἔργοις.

30 Αὐτὸς ἐνστάθων πενιχροῖς ἐπ' ἡμαρ
πλοῦτον οὐχ ὦρας, ἐλεῶν γὰρ ἦσθα,
ὄν τρόπον Φοῖβος περιχεῖται ἄλλοις
ἄστρασι φέγγος.

35 Αὐτὸς ἀγγέλων βιοτὴν παρῆλθες,
εὐτ' ἂν ἱμέρου ἐπὶ γῆς φανῆναι
πνεῦμα Χριστοῖο, κρατερώς βαδίζων
αἰὲν ἐς ἄστρα.

Ἦνί σοι τοῖνον κλέος οἶον ἦρας
εἰκότως μόχθων σέθεν, οἷς ὑπέστης,
ὦδέ πως θεῖον παραμείβει ἔργα
θειοσεβείας.

40 Καὐτὸς ἀστράπτων ἀρετῆς φρονήσει
ἐκγονος πάτρῃ ἱκελος μεγίστῃ
χαῖρε, τοιοῦτου θρόνον ἱεράρχου
νῦν διασώζων.

45 Ἦ ρα δεσπόζεις θεικῶ τε ζήλῳ,
σφόδρα πατρώας μελετῶν πορείας,
ὥστε πᾶς ἄμμων ἀδεῶς βοῆσαι
οὔτος ἐκείνου.

22. ἦμος

37. ἦνι

ἦρας

40. Καὐτὸς

44. ρὰ

2.

Τῷ ὑψίστῳ θεῷ ἀφιερωθείσης
ἐν τῷ ἱερῷ παρθενῶνι τοῦ ἁγίου Ἰω-
άννου Λατεράνου

τῆς ἐκλαμπροτάτης κυρίας Ἑλένης Ῥουζίνης.

Προσφωνηθὲν τοῖς ἐκλαμπροτάτοις καὶ ἐξοχωτάτοις

κυρίοις Μάρκῳ Ῥουζίνῳ τῷ ἐν Σοφοῖς ὄντι

τῆς τῶν Ἑνετῶν πολιτείας μεγίστῳ

καὶ Μαρίᾳ Ῥουζίνῃ

προσφιλεστάτοις γεννήτορσι τῆς προορηθείσης παρθένου

ᾠσμα Σαλφικόν.

ὦ Διὸς κοῦραι πρόφρονες μολεῖτε
δεῦρο, οἱ θεῖον περιλάμπει εὖχος
ἄρτι Ῥουζίνῳ γενεῆς προφάντου
ἄμμιγα πᾶσαι.

5 Τοὶ δὲ Εὐτέρπη Ἐρατοὶ τ' ἐνέστῳ
φροῖμιον θεῖναι ἔραταῖς χορείαις,
ὧν καθηγείται ἀρετῆς ἀπάσης
σύλλογος ἄκρος.

10 Τίπτε ταρβείτε ξυνορῶσαι ὧδε
βωμόν, ἱρῆας, λίβανον σμιγέντα ;
Οὐκ ἄχους θῦμα· γλυκερὸν προφαίνει
χάρμα Ἑλένη.

15 Χάρμα, οὐ Μάρκος γενετὴρ ἐχέφρων,
Εἰνετῶν φέγγος σοφίης μεγίστου
γνώσεών τ' ἱδρις θεϊκῶν, ἐν ἄλλοις
ἤσθετο πρώτως.

20 Χάρμα, οὐ μήτηρ Μαριάμ καθῆψε,
οὔσα ὠραῖον γαμετῆς ἐκάστου
εὐσεβοῦς δεῖγμα· ξυνορᾷ γὰρ οἶαν
τέξατο κούρην.

Χάρμα τούντεῦθεν διαβαῖνον οἶκον
πάντα Ῥουζίνων· χ' ἄτε θεῖα φρυσις,
βηλόσ' ἐκπάγλως ἐπανήκει αὐτε
ἐνθεν ἀπῆλθεν.

25 Ἦνι Χριστοῦ ζαφλεγῆς ἑταίρη
παρθένων στίφει ἀγλαή παρέστη,
ἡμένας δᾶδας προτιθεῖσα, οἷα
σύμβολα φίλτρου.

30 Ἦνι κοσμήσεις ἀποβάλλει ἱφι
ἄς φέρει κόσμος· χαροπή δὲ στίλβον
πτήσεται εἶμα, πρόπαλαι ποθοῦσα
κάλλεα τοῖα.

35 Ἦνι Νεῶν πλήρη χάριτος πιφαύσκει
πνεῦμ' ἀληθείας, ὅτι ὧδ' ἀνῆπται
ἄκρα Ῥουζίνων μεγαλεία ἤδη
κράντορι θεῖῳ.

Τίπτε γοῦν, Μῶσαι, ἄλαλοι δοκεῖτε ;
Εἶα φωνεῖτε· ξυνέηκα, φεῦ, φεῦ·
οὐ λόγον στέργει, σίβασιν δὲ μάλλον
ἔργμαθ' Ἑλένης.

3.

Δίστιχον

αἰνιττόμενον εἰς τὰ τῶν γεννητόρων ὀνόματα
καὶ εἰς τὸ τοῦ θεοῦ Μάρκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας,
ᾧ τῆ προστασία ἀπ' ἀρχῆς ὑπετέθη
ἢ ἀριστοκρατία τῶν Ἑνετῶν.

Μάρκου καὶ Μαρίας Ἑνετῶν γάνος ἔκπαλ' ἀνῆπται·
νῦν δὲ Θεῶ Μάρκου καὶ Μαρίας Ἑλένη.

4.

Εἰς τὰ ἐνδοξότατα νύμφια
τοῦ ἐκλαμπροτάτου καὶ ἐξοχωτάτου κυρίου
Βενεδίκτου Βαλκαράννα
καὶ Κηκιλίας Πριουάλου

Παίγνιον ποιητικόν.

Τίπτ' Ἄρης Κύπριν γαμετὴν ἐμεῖο
αὖ ἐφαρμόζει στυγεραῖς ἐνέδραις;
τιπτ' ἐμοὶ δῆριν ξυνερείδει ἄρτι
πάντοθι γαίης;

β Νῆ Στύγα πλείστας στοναχὰς ἀνάψω
κῆρι εὐτόλμῳ ὑπὲρ ᾧν ἀνέτλη·
οὐ γὰρ ἐν ἄλλοις ἀκλεῆς ἐγώνη
εἰμὶ μακαίρων.

10

ἼΙ Διὸς τέκτων' παραχρῆμα δ' εἶλε
χρῦσον σειρῆν, περιβάλλη ὄφρα
Ἄδριης φύτλας δύο, ἄς γ' ὑφώρα,
ὡς ἔόν αἰσχος.

15

Κάρπιμον τοῦργον κομιδῆ κεν εἴη·
καὶ γὰρ ἐξήρτα λέχος Ἰφι, ἐνθα
ἠδέως κείτο ζάθεος νεᾶνις
ἀνδρὶ ἀμέμπτῳ.

20

Αὐτὰρ Ἴφαιστῳ κοπιῶντι Φοῖβος
λέξε· μὴ δίζου, φίλε, φροῦδα ρέζειν·
λανθάνει σαυτὸν προφανῶς ροδόχρους
Κύπριδος ὦρα.

25

ἼΙν ὄρας νύμφην ἀγλαήν, ὑπάρχει
Εἰνετῶν εὖχος γενετῆ, φρονήσει,
κάλλος ἢ δῶκαν Χάριτες φανῆναι
θαμβος ἐκάστῳ.

30

Τῆςδε ἠρώων πέλει ἱμαγεῖον
οἶκος ἐμπλήσας χθόνα, πόντον, αἴθρην
ἰχνέων κύδους σελαγοῦντος, ὥσπερ
ἀστέρες ἤμιν.

ἽΩς δ' αἰεὶ θάλλη σείλας, οἱ συνῆψεν
εἰκότως αὐτῆ πόσιν εὐκλεᾶ τε
νουνεχῆ τ' ἄδδην, ἱκελόν τε πᾶσι
δαίμοσιν ὄντως.

35

Θῆψεν Ἴφαιστου νόος ἀμβλυώττων
τοῖα δηλοῦντος μεγαλεία Φοῖβου,
εἶτα μειδήσας γλυκερῶς μετηύδα·
Τίσιν ὑφέξω.

Ἰμμένων δάδων προεδρεύω ἄλλοις,
ἀλλὰ δαδούχος συνεχῆς φανοῦμαι
νυμφίον τοίνδε· κλέος ὦδε τέκνοις
ἄφθιτον ἔσται.

5.

Εἰς Μάρκον Φουσκαρένον
κηδεμόνα τοῦ Ἁγίου Μάρκου
Ἰδσμα Σαπφικόν.

Εἰνετῶν εὖχος σελαγίζει ὅσσον
ἰδμεναι ὅστις κομιδῆ χατεύει
πᾶτα οὐ γαίη ἐνεπλήσθη, ἄρτι
Μάρκον ἀθρείτω.

5 Μάρκον, ὃν γλώττη βρόττος γεραίρειν
ἀδρανεῖ μέντοι νόον ὅττι κεύθει
ἔργμασ' ἠρώων φύσις, οἷα Φοῖβος
ὄψιν ἐν αἴγλαις.

10 Ἄνδρα τόνδ' ἔγνω χαλεπήσιν ὄρης
ἔμφρονα πρέσβιν βασιλῆς Βιέννη·
αὐτὸν δὲ ῥητῆρα γλυκερὸν φανέντα
θαύμασε Ῥώμη.

15 Σαρδός κράντωρ νέον οἶδε Μάρκον
καλλονὴν μύθων, σταθερόν τε γνώμης·
ἠδ' ἔφη Κόσμος μάκαρ, ἦν ὁμοίους
πλείονας εἶχεν.

20 Ἐξίθ' ἐν φέγγει γλαφυρὸν ἐκείνου
συγγραφῆς ῥύβδην· τόκα γὰρ συνήσει
πᾶς τις, ὡς κῦδος γενετῆ προσῆψε
Μάρκος ἐν ἄλλοις.

Καί γε μὲν θάμβος συνοδεῦεν ἔργα
δεινὰ Συγκλήτου προσεχεῖ μελήσει
Παλλάδος θείης· διὸ δὴ φερέσθω
ἄστρασιν ἦρωσ.

25 Ὑμνιν ἰσοῦται ὄδε Ναυαγήροις,
Βαρβάροις κ' ἄλλοις Ἐνετῶν τὸ πρόσθεν
δειγμα ὀφθέντων ἀρετῆς ἀπάσης
ἔκκριτον ἔντως.

30 Τεύξατ' ἰδραῖον τέμενος Σοφίη
ὑμμες ἐν μόχθῳ· καθαρῶς κεν ἦδη
τοῦτ' ἴδοιτ', ὅπως νεαροῖσι θάλλει
ἔρνεσιν εὖχους.

35 Σκύλα ἀρχαίων σπάνια προφάντων,
μεστὸν ὦν Ῥώμη ζάθεός μιν εἶδεν,
οὐ τυκτὸν λίκτο· ξυνετῶς δὲ μᾶλλον
ὡς ἐὰ λάμψη.

40 Ἴαρ εὐρῶεν τοσαχῶς ἀνῆκεν
αἰὲν εἰς ἄκρον· Γαλαρῆ δὲ πάτρη
πορφυρῶ φάρει ἴδος ἠδὲ χρώτα
οἱ περιθάλλει.

Μοῦσά μευ λέξον τίνα δῶκε χάρμην
πατρὶ ἐνδόξῳ, θεοσέπτῳ, οὐπερ
πάντοθεν φήμη ἀλαλάζει αὐθις
Μάρκος ἀγῆνωρ·

45 Ἡσθόμην φεῦ φεῦ κενεὸν ματεύσας·
καί γάρ ἠρώων φρένες οὐχ ὁμοίως
δημόταις κείνται· μεγαλεία κείνοις
ἔμφυτα πάντη.

34. ζάθεος μιν 39. ἴδος 48. πάντη

6.

Δίστιχον

αίνιττόμενον εἰς τοῦνομα τοῦ ρηθέντος
καὶ εἰς τὸ τοῦ Θεοῦ Μάρκου προστάτου τῶν Ἑνετῶν.

Δῶκε Θεουδεῖη Ἑνετοῖς πρόδικόν ποτε Μάρκον·
νῦν πρόδικον Μάρκῳ Μάρκε σε πατρὶς ἄγει.

7.

Εἰς τὸν αὐτὸν

Ἄνακρεόντειον.

Χάριτας μόγις πέπεισμαι,
γαίην ἐπεὶ μετῆλθον,
τὸ κῆρ Ἀριστοφάνους
λέξαι μονὴν ἐκούσας.
Ἔστω Πλάτωνι πειθῶ·
πιθανὸν ἔμοιγ' ἂν εἴη
μέλαθρά σου διαυγῆ
ἔλαιντ' ἂν ἄρτι, Μάρκε.

6 Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ στ. 3 Ἑνετῶν καὶ ἐν στ. 1 τοῦ δίστιχου τὸ Ἑνετοῖς μετὰ δασείας κατ' ἐξαίρεσιν.

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 7 Ἄνακρεόντειον ἔπονται τάδε

* Πλάτωνος εἰς Ἀριστοφάνην

Δίστιχον.

* Αἱ Χάριτες τέμενος λαβεῖν, ὅπερ οὐχὶ πεισείται,
ζητοῦσαι, ψυχὴν εὐρον Ἀριστοφάνους.

8.

Εἰς τὸν αὐτὸν

Ἐπίγραμμα.

Καίπερ μὲν Λιβύης περιέμμεναι ἢ διαβαίνειν
Ἄλπεις ἠρώων εὖχος ἔην πρόπαλαι,
κείνων ἀλλ' ἔμπης φροῦδα πτολεμήια ἔργα,
ξυγγραφίως προεχοῦς μὴ ποτινισσομένου.

5 Οὕτωςι γραφίδος πάντ' ἀνδραγαθήματα δεῖται,
ὡς μὴ πανδαμάτωρ καὶ τὰδ' ἔλοιτο χρόνος.

Ἄδρια εὐδαίμων, λελοχυῖα δαήμονα φῶτα,
ἔνδικα ὄν τίεις εἴματι πορφυρέῳ.

10 Οὐ μεγαρεῖς γραφεῖ Ῥωμαίων, τόνδε λαχοῦσα,
ἔργματα εὐφραδίῃ ζωपुरρόντα σέθεν.

9.

Εἰς Σίμωνα Κονταρένον,
κηδεμόνα τοῦ Ἁγίου Μάρκου

Ἐπίγραμμα.

Εὖγε, Σίμων, ἄνθος πολύοσμον γῆ τε θαλάττη,
οὐ βροτολοιγὸς Ἄρης οὐ ποθὶ πλήξε κέαρ.

Εὖγε, ἰδὲ ζῆθι, προφανῶς σὸν κῦδος ἐλαύνων
ἐνθα πατρὶς χατέει φέγγεος ἀνάου.

5 Κεῖνη πορφυρέῳ νυνὶ περὶ χ' εἶσατο κάλλι,
πρήξας δὲ Δαλματὴν Ὀρηκίην τε πόλει.

Τὸ δ' αὖ ἠρώων κατέχων φρένας, οὐ ποτε παύσῃ
δεικνύς, ὅτι γέρας τέρμα σὸν οὐ τελέθει.

8. στ. 1. λυβίης 9 στ. 5. περιχέισατο. Ἄλλ' ἴδε κατωτέρω . 11. στ. 6.

10.

Εἰς τὸν αὐτὸν

Ἐπίγραμμα.

Αἴθε γραφεὺς ζῶν Ῥωμαίων ἔκκριτος ἄρτι,
Μούκιον ἐξάρας εἰς λόγοισι πάλαι.

Οἶδα γὰρ ὅττι Σίμωνα ἰδὼν εἰσαῦθις ἄν εἴποι
λώιον ἢνὶ κλέος Ῥωμυλίοιο φύτλης.

5 Ἦρωσ ταῦτ' ἀφέρει νῦν στίγματα Μούκιος οἷσπερ
λάμψεν· ἀτὰρ διέχει ἀμφοτέρων ὁ τρόπος.

Καὶ γὰρ ἐκείνος ἐνέδραις χρήσατο, χεῖρ' ἐπιπλήξας·
ἀμφαδίην οὗτος χεῖρα πόρεν Ἄρει.

10 Μούκιον οὖν Ῥώμῃ ἀγρῶ ἠμείψατο τῆμος·
τόνδε πατρίς τίει κάλλεσι πορφυρέοις.

11.

Εἰς τὸν αὐτὸν

Ἐπίγραμμα.

Ἦνὶ Σίμων κατέχει πατρίδος μέλαθρ' ἄρτι, κομίζειν
ἤρωσ κρατεροῦς ἐνθ' ἀρετῇ φιλέει.

Ἦνὶ γάνος πτόλιος περιχεῖται πάντοσε· δῆμος
κέκραγε Ζῆθι, Σίμων, εὖχος ἀριπρεπέων.

5 Θάμβεεν ὡς αὖτος Θρήξ παρεὼν μεγαθύμῳ
ἀνδρὶ, τὸν ὠρρώδει χ' εἴματι πορφυρέῳ.

Καὶ γὰρ ἀλουργίς ἐκείνη Θρήκιον αἶμα παρῆχε,
ρίξεν ὁ Δαλματῆ, κράτειν εὖτε Σίμων.

10. στ. 5. ταυτὰ 11. στ. 6. ὠρρώδει

12.

Εἰς τὸν γαληνότατον κοίρανον
Πέτρον Γριμάνον

Ἐπίγραμμα.

Εἰνετίαζε φάτις, διοδεύσασ' ἔξοχα γαίης,
ἦκεν ἀειρομένη θάμβος ὁδοιπορίας·

αἰψα δ' ἰδοῦσα πλάτος, τὸ λίθοισιν ἐκαλλυνε τέχνη,
ἐνθα νεὼς Μάρκου ἰδρυτ' ἀγαυός, ἔφη·

5 Ὡ δάπεδον σοφίης Πέτρου ἀένναον εὖχος,
ἐνδίκ' αὖτ' ὁρᾶται ὄρχαμον Εἰνετίη.

Οὐκ ἔτι Βρεττανίης ἄγαμαι τόνδ' ἄνδρα τιθείης
ἰδμοσύνησιν ἐῆς βείδεον ἀγλατήν.

10 Τοίων γὰρ θ' ἠρώων ἱμερτὸν φαός ἔλκει
αἰὲν κῆρ πτόλεων, ἠελοίοιο δίκην.

Καὶ νῦ κλέος Πέτροιο τριπλῆ τετραπλῆ τε ἀνίσχον,
νῦν πολυπραγμοσύνης πείρας ἐμῆς τελέθει.

Ἦ φήμη πτερόεσσα· ἰδ' αὐτίκα λάϊνος ἔστη
σιγῇ ὡς σεβίση τόνδ' ἐπέεσι μάτην.

13.

Εἰς Δανιῆλ Βραγαδῖνον

ἱπλέα τῆς τε Συγκλήτου μέγαν ἐν Σοφοῖς
καὶ τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἀξιοπρεπέστατον κηδεμόνα,
τὸν ἐν Ἰσπανίᾳ πρῶτον, κᾶτα ἐν Βιέννῃ τὰ τῆς πρεσβείας
διαφερόντως ἀποτελέσαντα· τέως δὲ θείᾳ βροπῇ
βαρείας νόσου ἀπαλλαγέντα, κεκμηκότος τοῦ υἱοῦ,
ὃς τέκνον καταλέλοιπε μεγίστου πατρὸς παραμύθιον

Ἐπίγραμμα.

Εὖτ' Ἀδρίης κόλπον Βραγαδῖνος τόνδε μετῆλθεν,
Ἄρκτώοις κομίσας ἦν πόρεν Ἑσπερίοις

12. στ. 12. πείρας ἐκ τοῦ τὸ πρῶτον γραφέντος πείρας 14. τὸν
13. Ἐπιγραφῆς στ. 4. κᾶτα

πρεσβείας ἀγγλῆν, Γαιήοχος ὤρσε τριαίνην,
 ἦρωος δ' ἤχει κύμασιν εὐρὺ κλέος,
 5 ἔξοχα παντοίας ἀρετὰς ὅς πάντοθι σπεῖρεν,
 Εἰνετίησιν ἔχων ἔργματα νῦν Σοφίης·
 πότμε σὺ μοῦνος ἐνεδρεύσω βιοτὴν πτυγερῆσιν
 αἰψα νοσηλείαις ἀνδρὶ ἀριπρεπεῖ.
 Ἄλλ' οὖν ἠττηθέντα σε παρ Διὶ ὄφρα κροτήση,
 10 ἦις γῆς ἀπιῶν, πατρὶ γόνον παρέδω.
 Πορφυρὶς ὄν πάππου μεγαθύμου σφόδρα διδάξει,
 ὡς φάτις ἠρώων οὐποτε θνητοῖσιν ἴδε.

14.

Εἰς τὴν τῷ ὑψίστῳ θεῷ ἀφιερωθεῖσαν
 ἐν τῷ ἱερῷ παρθενῶνι τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Λατεράνου
 ἐκλαμπροτάτην κυρίαν Φλωρεντίαν Νάνη
 τὴν ἐν τῇ ἱερᾷ τελετῇ ἐπικληθεῖσαν Μαρίαν Κλάραν

Ἐπίγραμμα.

Δόγμα θεοῦτο πάλαι Μαρίην ἐξελέξατο κούρην
 ἐκ γενετῆς Δαβὶδ χάρμα κόσμῳ πορίσαν.
 Ἄλλὰ γε· ὦ μοίρας· Μαριάμ νῦν λέξατο αὐθις
 ἄνθος ἐξ Ἐνετῶν παῖσι δοτὴρ χαρίτων.
 5 Κεῖνη μὲν κάλλει ἀρετῶν ὑπερέπτατο οὖρον·
 ἦδε φέρειν κάλλους τέρμ' ἀρετῶν δοκείει.
 Κράντορος εἰ τοίνυν κατέχει προτέρημα ἐκείνου
 μητρός, ἔχει νύμφης ἢδ' ἐρατῆς τὸ γέρας.

15.

Εἰς τὸ τῆς αὐτῆς ἐπάγγελμα

Ἐπίγραμμα.

Ἦμος ἐνεπλήσθη χάριτος Μαριάμ, ὑπερήσθη
 κόσμος ἅπας, ἴδ' ἄλις στυγνὸς ἔην Ἀίδης·
 Τοῖα φέρει Μαρίη, Ἐνετῶν γάνος, ἄρτι μεγίστῳ
 νοῦν ἐπιθεῖσα θεῷ παρθενίης τε κλέος.
 5 Κεῖνη πατρός ἔρω, ἴδὲ υἱός ἄμμιγα δῶκεν
 ἡμῖν ἀλιτροῖς τικτομένην Σοφίην·
 ἦδε συνοικοῦσα θεῷ, θνητοῖς ἀποφαίνει
 μητρός ἔρωθ' ἀγνῆς ἀγαθείου τε γόνου·
 υἱέα εἰ κείνη ἐφορᾷ γοῦν ἔνδικα φίλτρῳ,
 10 ἦδ' ἐφορᾷ φίλτρον υἱῷ, ἀνακτι νόων.

16.

Εἰς Ζώσιμον Περισιανδὸν
 ἐκ Κεφαλληνίας, τὸν τοῦ ἁγίου Βενεδίκτου
 μοναδικὸν σχῆμα ἐνδυθέντα ἐν τῇ Παταβίῳ
 ἱερᾷ μονῇ τῆς ἁγίας Ἰουστίνης
 καὶ ἐν τῇ τελετῇ Ἀθανάσιον ἐπικληθέντα

Ἐπίγραμμα.

Υἱὲ Ὀδυσσεύος πάτρη, Χριστοῦ δὲ πίστει,
 τὸν δεκίττει γε πλάνη θῆκεν ἔρωσ σοφίης,
 ἠνί σε ναυαγοῦντα λιμὴν νῦν δέξατο οἶος,
 σώματι μὲν γυμνόν, νῶ δὲ πλέων χαρίτων.
 5 Ἦδ' οὐ Φαιήκων χώρα, οὐχ ὕλη ἀνάσσης,
 αὐτὰρ Ἰουστίνης σεμνὸν ἔδος τελέθει.

Οἱ κῦδος Βενεδίκτου παρ μοναχοῖς σελαγίζει
 παντοίαις ἀρεταῖς, ἡελίου τε δίκην.
 Ὀλβιος εἶ τοιάδε λαχὼν βιοτῆς θεοπέπτου·
 10 ὄλβια δ' αὖ περανεῖς τόνδε δρόμον μερόπων.
 Ψεύσεται οὐ βουλή πατέρων, οὐ ψεύσεται ἔμειο
 χρησμός· καὶ γὰρ ἔχεις οὐνομ' Ἀθανασίης.

17.

Εἰς Ἄγγελον Τηγανίτην
 εὐπατρίδην πόλεως Ἄργους
 ἐν τῷ τσῦ Συνδίκου λαμπρῷ ἀξιώματι
 τῆς ἐν τῷ κλεινῷ Παταβίῳ Ἀκαδημίας
 ἀμφοτέρων τῶν νομικῶν
 ἀξίως καθιδρυθέντα

Ἐπίγραμμα.

Σφόδρ' Ἀγαμεμνονίδην Ἐριννύες ἄμμιγα τεῖρον
 εὐτε πατροκτονήσι μητρός ἀνῆψε φόνω.
 Κεῖνον δὲ στοναχοῦντα ἐώρων ἤματα πάντα
 βουλήν Εὐμενίδων οὔρεα ἠδὲ πόλεις.
 5 Ἀλλὰ γε Παλλάς Ἀθήνη φθέγγατο Μῆ ἐπὶ πλείστον
 μοχθείτω κοῦρος, δῶκεν ὄν εὐγενίη.
 Ἄλλοτε γὰρ, ἐτέων προϊόντων, οὗτος ἀμείψει
 ἡμῖν ἐν Πατάβῳ Σύνδικον εὐκλεῖα,
 ὃς Νέμεσιν τίσει, Θέμιδος τε νομᾶς διασώζων,
 10 ἐμφανίσει ἐτέροις ὅλον ἔχει πρόγονον·
 ὡς δὲ νέοις πορίσει, ἀρετῶν κειθ' ἔξοχα δειγμα,
 οὐ λήσει μέντοι ἔμφρονα Εἰνετίην.
 Τισιφόνη, Ἀληκτώ, ἠδὲ Μέγαιρα ἐνεῖδον
 15 αἰρόμενον πόρρω ἄγγελον, οἶα νέφος.
 Αἶψα δὲ κλάγξαν ἄπασαι Φεῦ, εἰ ἡμῖν Ὀρίστης
 ἔκπαγλα τοῖα φέρει ἔκγονα ἰδμοσύνης.

16. στ. 9 τοιάδε 17. στ. 15. πόρρω

18.

Εἰς τὸν αὐτὸν
 διὰ σαπφικῶν μέτρων
 Παίγνιον ποιητικόν.

Ἑλλάς ἡρώων γενέταιρ' ἀρίστων,
 Ἄργους ὦ, Σπάρτη, γεραραὶ Μυκῆναι,
 Θετταλῶν ἦβη, Ῥοδίων τε, Κρήτης,
 ἔγρεο αὐθις.

5 Ἐξοπλίζου παραχρῆμα, ὅστις
 ὄρκον Ἀτρεΐδαις ἐπιδοὺς ἀπῆλθεν
 ἔκπαλαι Τροίην ἀνατρέψαι· ἄδδην
 θυμὸς ἀνώγει.

10 Ἵνδαρις μέντοι Πάριδος φανεῖσα
 ἀρπαγὴ τῆμος, κρατεροῦς ἐφ' ὄπλα
 ὤρσεν οὐκ ἄλλως, ὕβρεως ἐχούσης
 σφόδρ' ἀφορήτως.

Νῦν δὲ Ἀντήνωρ θεμιτὸν καθείλεν
 εὐκλεῖα πτόρθον, παρελὼν μὲν Ἄργους
 15 ἄγγελον· δύσνους ἔρις αἶψα σίγα·
 ἠπεροπεύη.

Κυπρίης ἔργον τόδε οὐχ ὑπάρχει,
 ἀλλ' Ἀθηναίης Πατάβον φιλούσης,
 ὡς πάρος Λητῶ παρὰ πάντα στέρξεν
 20 ἔνδικα δῆλον.

᾿Ωδε Τρῶς ἠρώς νομικοῖσι τάξεν
 ἄνδρα τοιοῦτον ξύνεσιν φοροῦντα
 ὄφρα Ἑλλήνων μέγα κῦδος εἴη,
 βουλήν Ἀθῆνης.

25 Οὐ γὰρ Ἀντήνωρ γενετῆ μεγαίρει
 Ἄργος πάμπαν, φιλικῶς δὲ μᾶλλον
 εἰσαεὶ χράται, ἀρετῆς μιν ἄλλοις
 δεῖγμα πορίζων.

30 Ἄγγελος τοίνυν ἰθυναῖ πορείας
 ἔνθα ἠρώων ἀναλάμπει ἶχνος
 ἠδὲ νοστήσει, ἅτε δὴ Ἰήσων,
 πατριδ' εἰς αἶαν.

35 Ζεὺς ἔπος τοῖον στεροπῆ συνείρε·
 Μουσέων στίφη γλυκερῶς δὲ κλάγξαν
 Παλλάδος ζῶη πρύτανις δαήμων
 δηρὸν ἐν ἡμιν.

40 Ἄψ Ἔρις πρῶτον, στυγερώς ὄρῶσα
 χαρμονὴν πάντων, ὑπερῆλθεν ἦτορ,
 εἶτα λυσσώδης λίθινον μετῆλθε
 θειόθεν εἶδος.

19.

Εἰς τὴν ἀπροςδόκητον τελευτὴν,
 καταδαρθέντος, κλίνης τε ἐκπεσόντος νυκτὶ, τοῦ σοφωτάτου
 ἀρχιάτρου ἐν τῇ τοῦ κλεινοῦ Παταβίου ἀκαδημείᾳ
 Ἀλεξάνδρου Κνύψ Μάκοπν βαθυγήρω
 ἔπει αἰψὸν ἐνάτην ἰσταμένου Βοηδρομιῶνος.

Τετράστιχον.

Οὐ σύμπτωμα βλοιο ἀφείλετο ἐννυχον, αὐτὰρ
 πτώμα γέροντα μόρφω δὴν τερατευόμενον.
 Ὅν δὲ μόρος δραπέτευεν ἄϋπνον ἐόντα, διῆρεν
 εὐδοντ' ὀκνήσας μὴ φέρη αὖθις ἄχη.

18. στ. 27. μιν 19. Ἐπιγραφῆς στ. 4. βαθυγήρως 5. ἐνάτην
 ἰσταμένου 3. διῆρεν

20.

Ἔπει αἰψα δανείσαντός μου τὰ τοῦ Πινδάρου
 τινὲ τῶν τοῦ Παταβίου εὐγενῶν οἴκοθεν κατὰ συμβεβηκὸς
 μία τῆς βίβλου σελὴς κατεφλέχθη πυρὶ.

Δίστιχον.

Οὐ ποθὶ Πινδαρέων μεγάρων πῦρ ἤψατο· φεῦ, φεῦ·
 ἤψατο δ' ἐν Πατάβῳ, Τρῶας ἀμυνόμενον.

Εἰς δόξαν Θεοῦ ἀμήν. 1748 Μαΐου 30.

Ἐν τῇ Μήλῳ.

Ἀντιγραφὴ τῆς ἰδιοχειρῶς μου γραφείσης διαθήκης
τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου Ταταράκη.

Εἰς δόξαν Θεοῦ ἀμήν. 1748 Μαΐου 17.

Ἐν τῇ Μήλῳ.

ΔΙΑΘΗΚΗ ΕΚ ΜΗΛΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΣΑ ΕΝ ΕΤΕΙ 1748

Πρὸ μακρῶν ἐτῶν μοι εἶχε παραδώσει ὁ ἐκ Μήλου ὀρμώμενος μακαρίτης καθηγητὴς γυμνασίου Ἀριστείδης Ταταράκης νεώτερον πιστὸν ἀντίγραφον τῆς κατωτέρω διαθήκης τοῦ Ἰωάννου Ταταράκη, γεγραμμένης ἐν Μήλῳ τῇ 17 Μαΐου 1748, σωζομένης δ' ἐν τοῖς οικογενειακοῖς ἐγγράφοις τοῦ παραδόντος μοι τὸ ἀντίγραφον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ διαθήκη αὕτη εἶνε περίεργος ὑπὸ τε γλωσσικὴν καὶ πραγματικὴν ἔποψιν, ἐκδίδω αὐτὴν ἐνταῦθα ἀπαραλλάκτως. Παρατηρῶ δὲ συμφώνως πρὸς τὰ ὀλίγα σημειώματα τοῦ μακαρίτου Ἀριστείδου Ταταράκη, ὅτι ἡ μὲν ἐν τῇ διαθήκῃ ἀναφερομένη νῆσος Ἰππόλειβος κεῖται ἀνατολικῶς τῆς Μήλου καὶ εἶνε ἢ ἄλλως λεγομένη Πολύαιγος, Ἐρημόμηλος δ' εἶνε ἢ ἄλλως καλουμένη Ἀντίμηλος. Τὰ δὲ χωράφια τοῦ Βασιλάκη κεῖνται ἐντὸς τῆς περιοχῆς τοῦ Ἐμπουργιοῦ παρὰ τὴν παραλίαν ἐν δεξιᾷ τῆς εἰσόδου τοῦ λιμένος. Παρ' αὐτοῖς δ' ὑπάρχει ὀρμίσκος, εἰς ὃν προσορμίζονται ἀλιευτικὰ πλοιάρια· διὸ συχνάκις ἀκούεται λεγόμενον ὑπὸ τῶν ἀλιέων τὸ καῖκι ἄραξε 'ς τοῦ Βασιλάκη. Δὲν εἶνε δὲ ἀπίθανον νὰ συνδέηται ἡ ὀνομασία τῶν χωραφίων τούτων πρὸς τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον Μήλιον οἶκον Βασιλάκη, ἐξ οὗ κατήγετο ὁ γνωστότατος ζωγράφος Ἀντώνιος Βασιλάκης ὁ διαπρέψας ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα ὑπὸ τὸ ὄνομα Aliense, περὶ οὗ ἴδε τὰ γραφέντα ὑπὸ τοῦ Μουστοξύδου ἐν τῷ Ἑλληνομνήμονι σ. 160 κ. ε.

Ἐπειδὴ κατὰ τὸ τοῦ Κυρίου ἐν Εὐαγγελίοις σωτήριοι πρόσταγμα ἄδηλον ἐστὶ τὸ τῆς ζωῆς ἡμῶν τέλος, λέγει γὰρ ὁ Σωτὴρ, γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν, οὐδὲ τὴν ὥραν, διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ ὁ εὐγενὴς αὐθέντης Ἰωαννάκης Ταταράκης υἱὸς τοῦ μακαρίτου αὐθέντη Μιχαλάκη Ταταράκη, ἀναλογισάμενος τοῦτο τὸ ἄωρον καὶ αἰφνίδιον τοῦ θανάτου, ἠθέλησε μὲ ἰδίαν του γνώμην καὶ ἀγαθὴν προαίρεσιν πρωτοῦ νὰ ἔλθῃ ὁ φοβερός ἐκείνος κίνδυνος, ὅτι πολλοὶ καὶ τῶν φρενῶν ἐκπίπτουσι καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς γλώττης χάνουσι καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ καὶ διάφορα συμβεβηκότα ἔρχονται· ὅθεν ὡς εὐσεβὴς καὶ ὀρθόδοξος Χριστιανὸς φοβούμενος αὐτὸ τὸ ἀπαραίτητον χρέος ἔστειλε καὶ ἐκάλεσεν ἐμένα τὸν κάτωθεν ὑπογεγραμμένον παρακαλῶντας νὰ τοῦ γράψω τὴν ὑστερὴν του διαθήκην εἰς ὅσα ὁ πολυεύσπλαγχνος Θεὸς κατὰ τὴν ἀγαθότητά του ἐχάρισε, τὴν ὁποίαν θέλει νὰ εἶναι στερεὰ καὶ ἄκοπτη εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ ἀνίσως ἤθελε εὐρεθῆ καμμία ἄλλη πρωτύτερη, νὰ εἶναι κομμένη καὶ ἀνωφελὴς ὡς ἂν νὰ μὴ ἤθελε γίνῃ ποτέ.

Κατ' ἀρχὰς λοιπὸν ἐπικαλούμενος τὴν βοήθειαν τῆς Τρικυποστάτου καὶ Ἐνιαίας Θεότητος, ἀφίνει εἰς ὅλους τοὺς Χριστιανούς τὴν ἐν Χριστῷ ἀγάπην καὶ συγχώρησιν, παρακαλῶντας νὰ κάμουν καὶ αὐτοὶ τὰ ὅμοια εἰς ὅσα καὶ αὐτὸς ὡς ἄνθρωπος ἔπαισεν εἰς κανένα ἐκουσίως ἢ μὴ βουλόμενος. Εἶτα λέγει ὅτι μετὰ τὸν θάνατόν του θέλει νὰ ἐνταφιασθῆ τὸ ταπεινὸν του σῶμα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, μετόχιον τῆς Πάτμου. Καὶ πρῶτον μὲν ἀφίνει διὰ κανονικὸν τοῦ ἀρχιερέως βεράλια 20 ἤτοι εἴκοσι, καὶ οἱ ἐπίτροποι του νὰ ἔχουν φροντίδα νὰ καλοῦν τὸν ἀρχιερέα νὰ κἀνῃ τρεῖς λειτουργίας διὰ τὰ αὐτὰ ἀργύρια, εἰς τὰ ἔννατα, εἰς τὰ σαράντα καὶ εἰς τὰ χρόνια. Ἀφίνει εἰς τὸ μετόχιον ὅπου θέλει νὰ ἐνταφιασθῆ, τοῦ Οἰκονόμου λέγω τοῦ κατὰ καιρὸν ἐνταφιάζοντος βεράλια 20 ἤτοι εἴκοσι διὰ πρόθεσιν καὶ σαρανταλείτουργον, καὶ εἰς τὸ μετόχιον τὸ ἀμπέλι ὅπου ἔχει εἰς τὸν

Ἁγίον Ἰωάννην τῆς Πέτρας, νὰ τελεῖ ὁ κατὰ καιρὸν Οἰκονόμος μίαν λειτουργίαν τὸν κάθε μῆνα ἀκατάπαυστα εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν καὶ ἂν δὲν κἀνῆ οὕτως, οἱ ἐπίτροποι τῆς Κυρίας Πορτιανῆς νὰ πέρνουν τὸ αὐτὸ ἀμπέλι, νὰ γίνεταί τὸ αὐτὸ χρέος. Ἀφίνει εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας τὰς ἐνοριακάς τῆς Χώρας, πέντε γρόσια εἰς κάθε μίαν, διὰ ἕνα ἱερὸν σαρανταλείουργον. Ἀφίνει εἰς κάθε μοναστήρι γρόσια δέκα· εἰς τὸν Ἁγίον Γεώργιον, λέγω, εἰς τὴν Ἁγίαν Μαρίναν, εἰς τὴν Παναγίαν Καστριανήν καὶ εἰς τὸν Ἁγίον Γεώργιον τοῦ Καντζιλζέρη, καὶ εἰς τὰ Μοναστήρια τῆς Σίφνου, εἰς τὴν Βρύσιν, εἰς τὸν προφήτην Ἡλίαν καὶ εἰς τὰ δύο γυναίκια μοναστήρια δέκα γρόσια εἰς τὸ καθένα. Ἀφίνει εἰς τὴν Κυρίαν Πορτιανὴν διὰ σκέπην καὶ φυλακτῆριον τῆς ψυχῆς του, τὰ χωράφια ὅπου ἔχει εἰς τὸ Κάστρον, ξεχωρίζοντας τὸ ἕνα ὅπου ἀγόρασε τώρα, κατάγεται ἀπὸ τοῦ Ῥαβέννα, τὰ δ' ἐπίλοιπα τόσον πατρικὰ ὡς ἂν καὶ ἀγοραστὰ τὰ ἀφίνει εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν, νὰ κάνουν ὅμως οἱ ἐπίτροποι δύο ἑορτάς τὸν κάθε χρόνον εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν, τὸ γενέσιον τῆς Θεοτόκου, καὶ τὸ γενέσιον τοῦ Τιμίου Προδρόμου, καὶ τὸ εἰσόδημα ὅπου ἤθελε πέμψη ὁ θεὸς ἀπὸ τὰ ρηθέντα χωράφια τὸν κάθε χρόνον, νὰ γίνεταί τρία μερτικὰ, τὸ ἕνα νὰ μοιράζεται εἰς τοὺς ἱερεῖς τῆς ἐφημερίας τοῦ αὐτοῦ ναοῦ, τὸ ἄλλο νὰ μένη διὰ χρεῖαν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὸ τρίτον νὰ τὸ μοιράζουσι εἰς τοὺς πτωχοὺς τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἀκόμη ἀφίνει εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν δύο καντυλιέρια ἀσημένια καὶ δύο σωτόκουπες ὅπου ἠγόρασεν ἀπὸ τῆς Σεντίνας, διὰ ὑπηρεσίαν τοῦ αὐτοῦ ναοῦ, ἔτι ἀφίνει εἰς κάθε ἱερέα τῆς αὐτῆς ἐφημερίας ἕνα χρυσόν, νὰ λέγη τόσας λειτουργίας εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν. Ἀφίνει εἰς τὴν κοινότητα τὸ μέρος τῆς Ἰπολείθου καὶ ἄς τὸν μακαρίσουν ὅλοι διατὶ ὑπέμεινε πολλοὺς κόπους διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κοινοῦ. Ἀφίνει τοῦ αὐθέντη Πιερᾶκη Δανασῆ τὰ ἐπταήμιου ρεάλια ὅπου τοῦ χρεωστεῖ. Ὁ Πιερᾶκης Χαμάρτος τοῦ χρεωστεῖ ρεάλια 50· ἀφίνει του τὰ εἰκοσιπέντε καὶ τ' ἄλλα εἰκοσιπέντε νὰ δώσῃ. Ὁ Νικολάκης Ῥεσιθῆς τοῦ χρεωστεῖ ρεάλια εἰκοσιπέντε· ἀφίνει του τὰ ἥμισυ καὶ τ' ἄλλα νὰ δώσῃ χωρὶς διάφορον. Τῆς θυγατρὸς τοῦ Ῥάλη πλησία ἀφίνει δύο χρυσᾶ νὰ τὸν συγχωρῆ. Ἀφίνει τοῦ βοσκῆ τοῦ Γεωργίου Ἰζιριγῶτη γρόσια δεκαπέντε. Ἀφίνει τοῦ κοπελλιῶ τοῦ Ἰωάννη Κυριλλάκη γρόσια δεκαπέντε καὶ τῶν ἐπιλοίπων βοσκῶν τε καὶ βογατόρων του ἀφί-

νει ρεάλια 100 ἤτοι ἑκατὸν, νὰ τὰ μοιράζωνται· καὶ ὁ τι ἔχει νὰ λάβῃ κάθε ἕνας διὰ τὸν κόπον του νὰ τὸ λαμβάνῃ ἀπὸ τοὺς ἐπίτροπους του, ἂν ἔχη νὰ λάβῃ. Τῆς Κυράνας γυνῆς τοῦ Κατσαμπῆ ρεάλια πέντε μὲ ἐκεῖνα ὅπου τοῦ χρεωστεῖ. Ἀφίνει τῆς κυρᾶ Μιχουλακιοῦ θυγατρὸς τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Παυλάκη Στάη χρυσᾶ 18 ἤτοι δεκαοκτῶ, νὰ κἀνῃ μίαν λειτουργίαν τὸν κάθε μῆνα εἰς τὴν Ἁγίαν Εἰρήνην, ἀκόμη καὶ τὸ ἄλωνάκι τοῦ Βεντούρη πλησίον τοῦ αὐτοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης. Εἰς τὴν ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης γενομένην λειτουργίαν νὰ μνημονεύῃ Ἰωάννου, Μαργαρίτας καὶ Φλωρέντζας. Ἀφίνει τῆς ἀδελφῆς τῆς Κερανακιοῦ χρυσᾶ 18 ἤτοι δεκαοκτῶ καὶ τὸ χωράφι τῆς Ἐπταστόμου. Ἀφίνει τοῦ αὐθέντη Ἰωαννάκη Στάη ὁμοῦ μὲ τὸν ἀδελφόν του Μιχελᾶκη ρεάλια 50 ἤτοι πενήντα. Τοῦ αὐθέντη Φραγκουλάκη Ἰαταράκη χαρίζει ἕνα δακτυλίδι ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπου τοῦ εὑρίσκονται. Τὸ χωράφι ὅπου κρατεῖ τοῦ αὐθέντη Φρατζεσκᾶκη Φραγκουλάκη εἰς τὸν Ἐμπουργιῶ θέλει ὅτι μετὰ τὸν θάνατόν του, ὁ αὐτὸς Φρατζεσκᾶκης, νὰ πέρνῃ ὀπίσω τὸ χωράφι του, καὶ τὸ χωράφι τοῦ Καπετᾶν Μάρκου ὅπου τοῦ εἶχε δρασμένο, νὰ δίδεται εἰς τὴν Πιναγίαν Καστριανήν διὰ μνημόσυρόν του. Ἀφίνει εἰς τὸν Ἁγίον Γεώργιον τοῦ Καπούλη τὴν ἀμουδᾶρα τῶν πηγαδιῶν νὰ τοῦ κάνουν μίαν λειτουργίαν τὸν κάθε μῆνα εἰς τὸν Ἁγίον Βλάσιον, ἀκόμη καὶ τὰ χωράφια τῶν Ἰριάδων νὰ κάνουν μίαν λειτουργίαν τὸν κάθε μῆνα εἰς τὸν Ἁγίον Νικόλαον καὶ νὰ ἑορτάζουσι τὸν Ἁγίον εἰς τὴν μνήμην του, καὶ ἀνίσως ἤθελαν λείψῃ ἀπὸ αὐτὰ νὰ σηκώνωνται οἱ ἐπίτροποι τῆς Κυρίας Πορτιανῆς νὰ τὰ πέρνουν.

Ταῦτα πάντα θέλει νὰ γίνουσι ἀπαραβάτως καὶ ἀμεταβλήτως, εἰδὲ νὰ δίδουσι ἀπολογίαν εἰς τὸν ζῶντα θεὸν οἱ ἐπίτροποι του. Ἀφίνει τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ αὐθέντη Ἰωαννάκη Ἰαταράκη υἱοῦ τοῦ ποτέ μακαρίτου Πιερᾶκη, τὰ χωράφια τῆς Κώμζας ὅλα ὡς καθὼς εὑρίσκονται, τὸ χωράφι εἰς τὴν ἀλικὴν ἀπὸ τοῦ Καστανιέ, αἰγίδια πεντάκόσια ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ, τὴν βοσκὴν τῶν Ἰριάδων, τοῦ Μαύρου Βουνοῦ καὶ τοῦ Ἐμπουργιοῦ ὡς καὶ τὰ χωράφια τὰ καταγόμενα ἀπὸ τοῦ Βασιλάκη καὶ ρεάλια μετρητὰ τριακόσια ἤτοι 300. Ἀφίνει τοῦ Πιερᾶκη υἱοῦ τοῦ ἀνωθεν αὐθέντη Ἰωαννάκη, τὰ σπήτια του ὅπου κάθεται, ἀνώγεα καὶ κατώγεα μὲ περιβόλι ἐλαιόφυτον καὶ κάθε τους δικαίωμα· ὅμως τὰ νοικοκεργιά ὅπου εὑρίσκονται εἰς τὰ αὐτὰ σπήτια

καὶ εἰς τοὺς μαγαζάδες, νὰ τὰ μοιράζουσι μὲ τὸν ἀδελφόν του Μιχέλη. Τὰ τρία χωράφια εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τῶν Καλογεράδων, ὁμοῦ καὶ τὸ ἄλωνάκι ὅπου ἀγόρασεν ἀπὸ τὸν Ἰωάννην Καστριανὸν μὲ κατοικιᾶς καὶ κάθε τους δικαίωμα· τὰ χωράφια εἰς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους τὰ γονικά του, ἀγορὰ ἀπὸ τοῦ Παυλάκη Στάη, νὰ εἶναι χρεώστης νὰ δίδῃ βεάλια πέντε τὸν κάθε χρόνον εἰς τὸν ναὸν τῆς Κυριακῆς Πορτιανῆς, τὸ χωράφι Ἀχλαδάκι ὀνομαζόμενον, εἶναι ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς του, νὰ δίδῃ τὸν κάθε χρόνον ἓνα ἡμισυ γρόσι νὰ γίνωνται τόσαις λειτουργίαις, νὰ μνημονεύωνται ἡ μακαρίτισσα ἀδελφή του ὁ σύζυγός της Γεώργιος καὶ ὁποῖος ἄλλος ἤθελε προστεθῆ· τὸ χωράφι τῆς Μπούδενας· τὸ ἀμπέλι, ὅποιο θέλει νὰ διαλέξῃ ἢ τῶν Βουνῶν ἢ τῶν Βουβάδων, τὸν μῦλον εἰς τοὺς Καπουταίνους καὶ πεντακόσια πρόβατα ἀρσενικά καὶ θηλυκά· τὰς βοσκὰς εἰς ταῖς Πέτραις, Ἀμυδαλιαῖς, Πυρωμένην Φυρῆ Σπηλιᾶ, καὶ Παρασπόρον, ὅλαις νὰ εἶναι τοῦ αὐτοῦ Πετράκη, ὅμως μέσα εἰς αὐταῖς νὰ βόσκωνται καὶ τὰ πρόβατα ὅπου ἀφίνει τοῦ ἀδελφοῦ του Μιχέλη καὶ νὰ μὴν εἰμπορῆ νὰ τὰ ἐμποδίσῃ ποτέ· ἀκόμη τοῦ ἀφίνει καὶ βεάλια μετρητὰ 1500 ἢτοι χίλια πεντακόσια. Ἀφίνει τοῦ ἀδελφοῦ του Μιχέλη τὰ σπήτια ὅπου εἶναι ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Φραντζεσκάκη εἰς τὸν ἀνεμόμυλον μὲ τὸν μαγαζὲ τοῦ παπαῦ Δανιὴλ μὲ περιβόλι καὶ κάθε τους δικαίωμα. Τὰ χωράφια εἰς τὸν Ἐμποργιὸν τόσον ἐκεῖνα ὅπου ἀγόρασεν ἀπὸ τὴν Κυρὰ Μαργαριταράκη ὅσον καὶ εἰς τὰ Καταλύματα καὶ εἰς τοῦ Λιζκή. Τὰ χωράφια τοῦ Κοντάρου ὅλα καὶ ἐκεῖνα ὅπου εἶναι ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς του καὶ ἐκεῖνα ὅπου ἀγόρασεν ἀπὸ τοῦ Κοτάκη μὲ βοσκὴν καὶ κάθε τους δικαίωμα. Τὸ χωράφι τοῦ Κάστρου, εἶναι ἀπὸ τοῦ Ῥαβίνα, τὰ χωράφια τῆς Λαγκάδας νὰ κἀνῃ τὸν Ἐπιτάφιον εἰς τὸν Σωτῆρα Χριστὸν ἐκεῖνος καὶ οἱ κληρονόμοι του ἀλληλοδιαδόχως εἰς ὅποιον ἤθελαν δοθῆ τὰ αὐτὰ χωράφια κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ μακαρίτου ἀδελφοῦ του Φραντζεσκάκη. Τὸ ἀμπέλι ὅποιον ἤθελεν ἀφίση ὁ ἀδελφός του Πετράκης ἢ τῶν Βουνῶν ἢ τῶν Βουβάδων, καὶ ὅποιος ἀπὸ τοὺς δύο ἤθελε πάρει τὸ ἀμπέλι τῶν Βουνῶν νὰ δίδῃ εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον μίαν λειτουργίαν τὸν κάθε μῆνα· ἀκόμη τοῦ ἀφίνει πρόβατα διακόσια ν^ο. 200. Ἀκόμη λέγει ὅτι πέρνοντας ὁ ἀνεψιός του αὐθέντης Ἰωαννάκης τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο ὅπου τοῦ ἀφίνει νὰ δίδῃ εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον τοῦ Καντζιλζέρη τὸ ἄλω-

νάκι ὅπου ἔχει εἰς τὸν Σωτῆρα νὰ μνημονεύωνται καὶ τῶν δύο οἱ γονεῖς των· ἀκόμη ἀφίνει εἰς τὸν αὐτὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τὸν μελισσοουργὸν ὅπου ἔχει εἰς ταῖς Πλάκαις νὰ δίδῃ μίαν ὀκτὰ κερὶ τὸν κάθε χρόνον εἰς τὴν Κυρίαν Πορτιανῆν. Τοῦ μακαρίτου Μιχλάκη τῶν παιδιῶν, τοῦ Πετράκη ἀφίνει τὸ χωράφι τῆς Ἀλικῆς ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς του καὶ τὸ ἀμπέλι εἰς τὰ Ἀγιάσματα καὶ βεάλια ἐκατὸν ν^ο 100. νὰ τοῦ κἀνῃ μίαν λειτουργίαν τὸν κάθε μῆνα. Ἀφίνει τοῦ Φραντζεσκάκη τὸν μῦλον τῆς ἀδελφῆς του μὲ τὸ ἄλωνάκι καὶ τὸ λειβάδι τοῦ Ἐτάρη πλησίον τοῦ Γιακουμάκη Ἀρμένη καὶ βεάλια 100. ἢτοι ἐκατὸν, νὰ τοῦ κἀνῃ καὶ αὐτὸς μίαν λειτουργίαν τὸν κάθε μῆνα. Ἀφίνει καὶ τοῦ αὐθέντη Πετράκη Στάη χρυσᾶ ἔξη. Ἀκόμη λέγει ὅτι τὸ πρᾶγμα ὅπου ἀφίνει τοῦ Πετράκη θέλει ὅτι ἂν κἀμῃ ἀρσενικὸν παιδί νὰ δίδῃ τὸ μισὸν ζῶντας καὶ μετὰ θάνατον τὸ ἄλλο μισὸν τόσον ὑποστατικὰ ὅσον καὶ ἄσπρα καὶ πάλιν τὸ παιδί του εἰς τὸ ἀρσενικὸν μέρος νὰ κἀνῃ τὰ ὅμοια καὶ νὰ μὴν εἰμπορῆ ὄντας ἀρσενικὸν μέρος ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ Πετράκη νὰ ὑπάγῃ τίποτες ἀπὸ αὐτὰ τὰ πρᾶγματα εἰς θηλυκὸν, ἀμῆ πάντοτε εἰς ἀρσενικά ἀλληλοδιαδόχως νὰ δίδωνται· ὁμοίως καὶ κάθε ἄλλη κοντετζιὸ καὶ παραγγελία ὅπου τοῦ ἀφίνει· εἰδὲ καὶ ἀπὸ τὸν ῤηθέντα Πετράκη δὲν ἤθελεν εὐρίσκειται ἀρσενικὸν μέρος, τὸ πρᾶγμα ὅπου τοῦ ἀφίνει μετὰ τὴν ἀποθίωσίν του νὰ δίδεται εἰς τὸν ἀδελφόν του, ἢ γουν εἰς τὸ παιδί τοῦ αὐθέντη Ἰωαννάκη, εἰδὲ καὶ ἀπὸ αὐτὸν δὲν ἤθελεν εἶσται ἀρσενικὸν μέρος, ὅπου ὁ θεὸς νὰ μὴν τὸ δώσῃ, τὸ πρᾶγμα τόσον ἐκεῖνο ὅπου ἀφίνει τοῦ Πετράκη ὅσον καὶ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἀφίνει τοῦ αὐθέντη Ἰωαννάκη νὰ πηγαίνῃ εἰς τὰ παιδιὰ τοῦ ἀνεψιοῦ του Μιχαλάκη καὶ πάλιν αὐτὰ νὰ κἀνουν τὰ ὅμοια εἰς τὰ ἀρσενικά μὲ κάθε κοντετζιὸ καὶ παραγγελίαν, ὡς καθὼς φαίνεται εἰς τὸ παρόν. Ἀκόμη θέλει καὶ παραγγέλλει, ὅτι τόσον ἐλεημοσύνας ὅσον καὶ ἀφιερῶματα καὶ κάθε ἄλλο ὅπου χαρίζει νὰ δοθοῦν μὲ κοινήν γνώμην τῶν ἐπιτρόπων του καὶ νὰ μὴ ζητῆ κανένας ἀπὸ τὸ μέσον τους νὰ ἔχῃ περισσοτέραν δύναμιν, παρὰ ὅλον ἐκεῖνο ὅπου θέλουν κἀμῃ νὰ εἶναι ὁμόγνωμοι καὶ νὰ μὴ λείψῃ τίποτε ἀπὸ εἰ τι ἐδιώρισεν. Ἀκόμη θέλει καὶ οὕτω λέγει, ὅτι νὰ μὴν εἶναι τινὰς τρομαζάμενος τόσον ἀπὸ τὸ μέρος τῆς ἀδελφῆς του, ὅσον καὶ ἀπὸ τοὺς κληρονόμους του νὰ ζητῆ τίποτε περισσότερον ἀπὸ ἐκεῖνο ὅπου ἐδιώρισεν, εἰδὲ καὶ ἤθελεν ἐνοχλήσει τινὰς ἀπὸ αὐτοὺς τὴν διαθήκην του, νὰ εἶναι ἐστερημένος καὶ ἀπὸ ἐκεῖνο ὅπου τοῦ ἀφισεν. Ἀκόμη ἀφίνει εἰς τὸν Γαξιάρχην τῆς Σέρφου βεάλια δέκα ν^ο 10

καὶ εἰς τὰ μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὄρους βεάλια 120 ἤτοι ἑκατὸν εἴκοσιν. Ἀκόμη ἀφίνει τοῦ Πετράκη τὸ ἥμισυ τῆς Ἐρημομήλου ἤγουν τὴν μισὴν καὶ τὴν ἄλλην τοῦ ἀδελφοῦ του Μιχέλη. Ἀκόμη λέγει, ὅτι γνωρίζοντας πῶς εἶναι τὸ κοινὸν εἰς χρεῖαν θέλει νὰ δοθοῦν εἰς τὴν Κοινότητα βεάλια 1000 ἤτοι χίλια. Ἐπάνω εἰς τὰ χίλια αὐτὰ γρόσια νὰ ἀκούωνται τὰ ἑκατὸν γρόσια ὅπου ἔδωσε ταῖς ἀπερασμέναις τοῦ Φιλιππάκη Τζαρουχᾶ καὶ τὰ ἑκατὸν γρόσια τῆς ὁμολογίας ὅπου τοῦ χρεωστεῖ τὸ Κοινὸν καὶ ἡ ἀγορὰ τῆς Ἱπολείβου καὶ τὰ ἑναπολειφθέντα νὰ δοθοῦν εἰς τὸ χρεὸς τῆς κοινότητος ὅπου χρεωστεῖ τοῦ Σταύρου καὶ ἄς τὸν μακαρίσουν ὅλοι διατὶ ὑπέμεινε πολλοὺς κόπους διὰ τὸ Κοινόν.

Οὕτω βουλόμενος καὶ προαιρούμενος μὲ ἰδίαν του γνώμην παραγγέλλει νὰ εἶναι τὸ παρὸν γράμμα ἀπαράβατον καὶ ἀμετάθετον διὰ παντὸς, ὡς καθὼς θέλει βεβαιωθῆ ἀπὸ τοὺς τιμιωτάτους καὶ παρακαλετοὺς μάρτυρας, ἐπιτρόπους τῆς παρουσίας του.

Παρακαλεῖ δὲ τοὺς κατὰ καιρὸν εὐρισκομένους ἐπιτρόπους τῆς Κυρίας Πορτιανῆς, εἰς κάθε χρεῖαν ὅπου ἤθελε σταθῆ εἰς διαφέντευσιν τῆς διαθήκης του, νὰ γίνωνται βοηθοὶ καὶ ὑπερασπισταὶ τῶν ἐπιτρόπων του τοὺς ὁποίους παρακαλεῖ καὶ θέλει νὰ εἶναι ὁ αὐθέντης Μανωλάκης Ἀρμένης, Πιερᾶκης Μπρουέ, Ἰωαννάκης Στάης καὶ ὁ Φραγκουλάκης Ταταράκης οἱ ὅποιοι νὰ ἐπιμεληθοῦν καὶ ἐνώπιον Θεοῦ νὰ τελειώσουν ὅλα τὰ παραγγελλόμενα μὲ δύναμιν τῶν ἰδικῶν του καὶ θέλει τοὺς πληρώσει τὸν κόπον ὁ μισθαποδότης θεός, καὶ ἡ παροῦσα του νὰ βάνεται κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου μας εἰς τὴν κοινὴν καντζιλαρίαν πρὶν τῶν τριῶν ἡμερῶν. Πρὸς τοῦτοις λέγει, ὅτι θέλει εἰ τι ἄλλο πρᾶγμα τοῦ ἀπόμεινεν ἀδιόριστον νὰ εἶναι τοῦ ἀνεψιοῦ του Ἰωαννάκη καὶ αὐτὸς νὰ διδῆ ὅλα τ' ἄνωθεν χωρὶς καμμίαν ἐναντιότητα, καὶ νὰ ὑπογράψῃ ἰδιοχειρῶς του.

Ἰωάννης Ταταράκης βεβαιόνω τὰ ἄνωθεν.

Ἀθανάσιος ἱερομόναχος καὶ πνευματικὸς αὐτοῦ πατὴρ μάρτυρας.

Μανώλης Ἀρμένης καὶ ἐπίτροπος.

Πιέρος Μπρουέ καὶ ἐπίτροπος.

Ἰωάννης Στάης καὶ ἐπίτροπος.

Δωρόθεος ἱερομόναχος ἔγραψα τὸ παρὸν καὶ μαρτυρῶ.

Ἰωάννης Πέτρος Ταταράκης καὶ αὐτοῦ ἀνεψιὸς στέργω.

(Ἀντιγραφὴ ἰδιοχειρῶς μου εἰς τὸ παρὸν βιβλίον διὰ τὸ βέβαιον.

Δωρόθεος ἱερομόναχος).

ΠΕΡΙ ΤΙΝΩΝ ΒΑΡΒΕΡΙΝΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ

Τὸ παρελθὸν ἔτος ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Seymour Ricci σύντομον, ἀλλὰ χρήσιμον εὐρετήριον τῶν Βαρβερινῶν ἑλληνικῶν κωδικῶν, ἀποτελούντων ἐν τῶν ἀξιολογωτάτων τμημάτων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ¹. Περὶ τινῶν τῶν κωδικῶν τούτων, αὐτὸς ἠδυνήθη νὰ μελετήσω κατὰ τὴν παρελθόντα Ὀκτώβριον ἐν Ῥώμῃ, ἐκθέτω ἐνταῦθα πλείονός τινος διασαφήσεις καὶ λεπτομερείας.

Ὁ κώδιξ 29

περιγράφεται ὑπὸ τοῦ κ. Ricci ὡδε²: *Lexicon graecum, Dictiones sacrae scripturae a Stephano Theodorito et aliis lexicographis Cassiano et Longino philosopho expositae, Dictiones medicae et botanicae expositae, Dictiones psalmodum expositae, Iohannis Philoponi de uariis significationibus uerborum, Anastasii Sinaitae definitio quorundam uerborum, Athanasii episcopi Athenarum dictiones uariae* 109 ff. (a 1295), membr.

Ὁ κώδιξ εἶνε πράγματι περγαμηνῶς, ἡ δὲ χρονολογία 1295 ἢ σημειουμένη ἐν ταύτῃ τῇ περιγραφῇ ἔχει ὀρθῶς στηρίζεται δ' εἰς σημεῖωμα γεγραμμένον ἐν φ. 76^b τοῦ κώδικος, ἐν ᾧ καὶ τὰ ἐξῆς: . . . Βαρνάβας δεῖται, ὡ καὶ κτήμα πέφυκεν ἡ τῆδε βίβλος, ἣν καὶ πέρας ειλῆφει ἐν τῷ ζωγ ἔτει . . . Ἐκ τῶν ἐν τῇ περιγραφῇ μνημονευομένων εἶχον ἐλκύσει ἰδίως τὴν ἐμὴν

¹ Liste sommaire des ms. grecs de la Bibliotheca Barberina ἐν τῇ *Revue des Bibliothèques* ἔτος 12' (1907) σ. 81-125 καὶ ἐν χωριστῷ τεύχει (παρὰ τῷ ἐκδότῃ Honoré Champion, Ἐν Παρισίοις 1907), εἰς οὗ τὰς σελίδας παραπέμπω κατωτέρω.

² Ἐνθ. ἀν. σ. 5 κ. ε.

προσοχήν αἱ Dictiones variae . . . τοῦ Ἀθανασίου Ἀθηνῶν. Καὶ δὴ πράγματι ἐν φ. 98^b-101^a περιλαμβάνεται « Λεξικὸν καταστιχίον τῶν εκφερομένων λέξεων ἐν τῇ βίβλῳ τοῦ αγίου αθανασίου επισκοπου αθηνων ». Καὶ ἄρχεται μὲν τοῦτο διὰ τῶν λέξεων Ἀγάμενος θαυμάσας ἐκπλαγῆς. Ἄγαν πάνυ. Ἀγεννώως ασθενῶς ἀνάνδρως, τελευτᾷ δὲ ὧδε· φρουρητικὸν φυλακτικόν. Ὡλέναι χεῖρες· βραχίονες· πίχεις. Τοιαῦται συναγωγαὶ λέξεων ἐκ τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης καὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων δὲν εἶνε, ὡς γνωστὸν, σπάνια ἐν τοῖς κώδιξι τῶν βυζαντιακῶν χρόνων. Ἀλλὰ πρωτοφανῆς εἶνε ἐν τῷ κώδικι τούτῳ ἡ μνεία Ἀθανασίου επισκόπου Ἀθηνῶν. Τίς οὗτος καὶ τίς ἢ ὑπ' αὐτοῦ συγγεγραμμένη βίβλος, ἐξ ἧς αἱ λέξεις αἱ ἀναγραφόμεναι ἐν τῷ Βαρβερινῷ κώδικι: Ἀθανάσιον επισκοπον Ἀθηνῶν ἔχομεν μόνον ἓνα πρὸ τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος, καθ' ὃν ἐγράφη ὁ κώδιξ, Ἀθανάσιον τὸν Α' κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα μεσοῦντα, ἀλλ' οὗτος οὐδὲν μνημονεύεται συγγράψας, ὥστε δυσκόλως δύναται εἰς αὐτὸν νάποδοθῆ τὸ ἐν τῷ Βαρβερινῷ κώδικι λεξικόν.

Προφανὲς εἶνε λοιπὸν, ὅτι τὸ ὄνομα Ἀθανάσιος δὲν φέρεται ὁρθῶς ἐν τῷ κώδικι ἢ τὸ ὄνομα τῶν Ἀθηνῶν ἐγράφη κατὰ λάθος ἀντὶ ἄλλης ἐπισκοπῆς. Τοῦτο δὲ τὸ δεύτερον εἶνε καὶ τὸ πιθανώτερον. Καὶ δὴ γνωστὸν εἶνε, ὅτι ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀθανασίου επισκόπου (πατριάρχου) Ἀλεξανδρείας φέρεται ἢ συνήθως τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίλλου φέρουσα Συναγωγὴ λέξεων κατὰ στοιχείον ἐν τῷ κώδικι 2617 τῆς Παρισιακῆς βιβλιοθήκης ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας λέξεις ἐρμηνευμέναι ». Καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ τοῦ λεξικοῦ τούτου, ἣν ἐξέδωκεν ὁ Cramer¹, δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν ἐν τῷ Βαρβερινῷ κώδικι, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀπίθανον, ὡς ἐν τῷ κώ-

¹ Anecdota Parisiensia. Ἐν Ὁξωνίῳ Τόμ. Δ' σ. 201 κ. ε.—"Ἄλλα ἀποσπάσματα ἐκ τῆς αὐτῆς συναγωγῆς εἶδε παρὰ τῷ M. Schmidt ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰουλίου Τόμ. Δ' σ. XLVII κ.ε.

δικι τῶν Παρισίων ψευδεπιγράφως μνημονεύεται τὸ ὄνομα Ἀθανασίου Ἀλεξανδρείας, τὸ αὐτὸ τοῦτο νὰ συνέβαινε καὶ ἐν ἄλλοις κώδιξι, διάφορον περιέχουσι λεξικόν. Ὅτι δὲ καὶ ἐν τῷ ἀντιβολαίῳ τοῦ Βαρβερινοῦ κώδικος δὲν ἦτο γεγραμμένον τὸ ὄνομα Ἀθηνῶν δυνάμεθα νὰ εικάσωμεν εὐλόγως κρίνοντες ἐκ τούτου, ὅτι ἐν αὐτῷ ἀντὶ τοῦ θ' τῆς λέξεως αθηνῶν ἦτο γεγραμμένον πρότερον ἄλλο γράμμα δυσδιάγνωστον, ἴσως φ. Εἶχε λοιπὸν ὁ βιβλιογράφος τοῦ Βαρβερινοῦ πιθανῶς πρὸ αὐτοῦ κώδικα ἐν ᾧ ἢ λέξις Ἀλεξανδρείας ἦτο γεγραμμένη βραχυγραφικῶς ἀλ, τοῦ δὲ λ ὄντος ἀμυδροῦ, ὁ βιβλιογράφος ἤρχισεν ἀναλύων τὴν λέξιν διὰ τοῦ αφ, εἶτα δ' ἐνθυμηθεὶς προχείρως τὰς Ἀθήνας, ἔγραψεν ἀνεπιστάτως αθηνῶν.

Ὁ κώδιξ 51

περιγράφεται ὑπὸ τοῦ κ. Ricci ὧδε· Anonymi de avibus amphibiis piscibus et de venatione, 88 ff (s. XVI)¹.

Ὁ κώδιξ, συγκείμενος ἐκ φύλλων 87 εἰς μικρὸν 8^{ον}, ἐγράφη τὸν δέκατον ἑβδόμον αἰῶνα, εἶνε δὲ λίαν ἐφθαρμένος, τοῦ μέλανος ἔνεκεν ὀξέων διαβρώσαντος πολλαχοῦ τὸν χάρτην. Εἶνε δὲ ἀκέφαλος.

Ἡ μαρτυρία τοῦ κ. Ricci, καθ' ἣν ὁ κώδιξ περιλαμβάνει συγγραφὴν περὶ πτηνῶν τε καὶ τετραπόδων καὶ ἰχθύων καὶ θήρας, δὲν ἔχει ὁρθῶς. Μόνον περὶ πτηνῶν γίνεται λόγος ἐν αὐτῇ. Καὶ λείπει μὲν ἐκ τοῦ κώδικος μικρὸν μέρος τοῦ πρώτου βιβλίου, τὸ δὲ δεύτερον ἄρχεται ἐν φ. 28^a διὰ τῶν λέξεων Βιβλίον β'. [Δ]εκτέον δὲ καὶ περὶ τῶν ἀμφιβίων ὀρνίθων ὅσαι τῇ θαλάσῃ χαίρουσι. Τελευτᾷ δ' ὁ κώδιξ ἐν φ. 87^b ὧδε· ὁ δὲ μακρὸν αὐτοῖς κηρύττει(;) λίνον ἀπλώσας καὶ πολλοὺς καλύψας ἐξέλκει. Τοσαῦτά μοι, κράτιστε βασιλεῦ, περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς ἄγρας τῶν ὀρνίθων ἐστὶν εἰπεῖν. Διονύσιος δὲ παρὰ

¹ Liste sommaire des manuscrits grecs de la Bibliotheca Barberina σ. 6.

της λητοῦς ἀλίμονος(;) διδαχθῆναι φησίν. Τέλος.

Ἐκ τούτων γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ κώδιξ περιλαμβάνει τὴν τοῦ σοφιστοῦ Εὐτεκνίου παράφρασιν εἰς τὰ Ἰξευτικά τοῦ Ὀππιανοῦ, ἐκδοθεῖσαν ἐν Κοπενάγη τῷ 1702 ὑπὸ τοῦ Ἑράσμου Winding, ἔπειτα δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Bandini ἐν Φλωρεντίᾳ τῷ 1764 καὶ τοῦ Belin de Ballu ἐν Στρασβούργῳ τῷ 1786¹.

Μόνην τὴν ἔκδοσιν τοῦ Winding ἔχων πρόχειρον ὑπ' ὄψιν, βλέπω ἐξ αὐτῆς, ὅτι ἡ ἀντιβολὴ τοῦ Βαρβερινοῦ κώδικος δὲν θὰ ἦτο ἀχρηστος, ἄτε παρέχοντός τινος ἀξίας λόγου διαφόρους γραφάς. Οὕτως ἐν σ. 86

Ἐκδ. Winding

Βαρβερινός κώδιξ

οἱ ταχεῖς ἀστραγαλλῖνοι, οἷτε ἀμπελιῶνες οἱ κουφώτατοι, καὶ οἱ ἀσθενεῖς βουδύται, οἷτε βαρίται, καὶ αἱ σῶδες, καὶ σπῖνοι, καὶ τρυγόνες

οἱ παχεῖς ἀστραγαλλῖνοι, οἱ τε ἀμπελιῶνες οἱ κουφώτατοι καὶ οἱ ἀσθενεῖς βουδύται αἱ τε βαρεῖται καὶ αἰσάδες, οἱ σπῖνοι, αἱ τρυγόνες

Ἐκδ. Winding

Βαρβερινός κώδιξ

Ἄλλ' οὐδὲ οἱ καλούμενοι Θράκες ὄρνεις, οὐδὲ οἱ Δύτινοι

Ἄλλ' οὐδὲ οἱ καλούμενοι θράκες ὄρνεις, οὐδὲ οἱ δυκτίνοι

Ἐν τέλει δὲ παρατηρῶ, ὅτι ἡ παράφρασις τοῦ Εὐτεκνίου δὲν ἠνθολογήθη μέχρι τοῦδε ἐπαρκῶς ὑπὸ τῶν λεξικογράφων.

Ἄλλ' οὐδὲ οἱ καλούμενοι Θράκες ὄρνεις, οὐδὲ οἱ Δύτινοι

περιγράφεται ὡς ἐξῆς ὑπὸ τοῦ κ. Ricci: *Imperatorum Turcarum historia (1373 - 1513)*, 86 ff².

Εἶνε δὲ κώδιξ φύλλων 97, γεγραμμένος τὸν δέκατον ἕκτον

¹ Πρὸς καὶ περὶ τοῦ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἐσκουριάλου κώδικος Y-I-9 *Ruelle* Rapport sur une mission littéraire et philologique en Espagne ἐν τοῖς Archives des missions scientifiques et littéraires, 3 Série Τόμ. Β' (1875) σ. 497 κ. ε. § 14.

² Ἐνθ. ἀν. σ. 11.

αἰῶνα, ἀκέφαλος δὲ καὶ κολοβός. Καὶ ἡ μὲν ἀρχὴ τοῦ λίαν ἀνορθογράφου τούτου κώδικος ἔχει ὧδε· (ἄνωθεν ἐν τῇ ᾠγ. μουράτ) ἐξεύνης ἐδιάβη ὁποῦ δὲν τὸ ὀλπίζαναι καὶ δὲν εἶχαν τί κάμι καὶ ἐπαρადώθησαν καὶ ἐκὶ ἤβρε τὸν υἱὸν του τὸν Σαοῦς καὶ τὸν ἔπιασε ζοντανὸ καὶ ἔπηάσε τα παληκαρόπουλα ὁποῦ εἴταναι σηντροφήα του... τότε ὁ βασιλεὺς ἔπηάσε καὶ αὐτὸς τὸν υἱὸν του τὸν Ανδρόνικον καὶ ἐξεμάτησε ξύδι...

Ἐν δὲ φ. 13^a ἀναγινώσκωμεν· Τέλος τοῦ βασιλέος σουλιτάν Μουράτι βασιλέος τῶν Τουρκῶν.

Ἐν δὲ φ. 14^a Μπαγιαζήτης. Ὅσαν ἀπόθανε ὁ σουλιτάν Μουράτης ἐκάθησε ὑστὴν βασιλείαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Μπαγιαζήτης.

Ἐν δὲ φ. 95^a Ὑζοῦ τοῦ σουλιτάν Σαϊλήμι. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σουλιτάν Μπαγιαζήτι ἐκάθησαι ὑστὴν βασιλίαν ὁ υἱὸς του ὁ σουλιτάν Σαϊλήμις ὑστὸς 1512... Τελευτᾷ δὲ ὁ κώδιξ κολοβός ἐν φ. 97^b διὰ τῶν ἐξῆς· ἀμι ὁ Σαϊλήμις ἐγρήκισαι τὴν ἐπήβουλήαν τον πασαδον τον εδικό του καὶ ἐγιορ[ψαι]...

Ἐκ τῶν ἀποσπασμάτων τούτων γίνεται δῆλον, ὅτι οὔτε πρὸς τὴν Ἐκθεσιν χρονικὴν οὔτε πρὸς τὸν Ψευδοδωρόθεον ἀνταποκρίνεται ὁ κώδιξ οὗτος, καὶ κατὰ ταῦτα εἶνε ἀξίος ἰδίας μελέτης.

Ἄλλ' οὐδὲ οἱ καλούμενοι Θράκες ὄρνεις, οὐδὲ οἱ Δύτινοι

περιγράφεται ὑπὸ τοῦ κ. Ricci ὧδε· *Romanorum et Graecorum Imperatorum chronicon a Caio ad Balduinum uersibus politicis, Constantinopolitanorum Patriarcharum chronicon uersibus politicis*, 214 ff.

Γεγραμμένος τὸν δέκατον ἑβδόμον αἰῶνα, σύγκειται ἐκ φύλλων 193. Καὶ ἀρχεται μὲν ὧδε·

εἶτα κατέσχε τὸ κράτος τῶν Αὐσόνων
Γάτος ἐπίκουρος ἢ σατάν τρόπον
ὑπὲρ φύσιν βρότειον αὐτὸν σεμνύων,

τελευτᾷ δὲ ὧδε ἐν φ. 193^α.

τῷ πανσθενουργῷ θαυματουργῷ δεσπότη
μετὰ προπομπῆς βασιλικῆς καὶ κρότων
εἰσῆλθε χαίρων εἰς ἀνάκτορον μέγα.

Κατὰ ταῦτα ὁ κώδιξ περιέχει τὸ ἔμμετρον Χρονικὸν τοῦ Ἐφραιμίου, ἀρχόμενόν ἀκέφαλον ὅπου καὶ ὁ Vaticanus Graecus 1003, ὁ μόνος μέχρι τοῦδε γνωστός, ἐξ οὗ καὶ ἐξεδόθη ἐν τῇ Βυζαντίδι. Δὲν εἶνε δὲ ἀπίθανον νὰ εἶνε ὁ Βαρβερινὸς κώδιξ ἀντίγραφον τοῦ Βατικανικοῦ, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἠύκαίρησα νὰ ἐξετάσω.

Ὁ κώδιξ 219

περιγράφεται ὑπὸ τοῦ κ. Ricci διὰ τῶν ἐξῆς: Manuelis Palaeologi opuseula XIII, 180 ff².

Εἶνε δὲ ὁ κώδιξ οὗτος γεγραμμένος τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα καὶ περιέχει ἀναλυτικώτερον τὰς ἐξῆς συγγραφὰς Μανουὴλ Παλαιολόγου, ἐξεταστῆς ἐν παραβολῇ πρὸς τὴν εἰδικὴν περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ αὐτοκράτορος τούτου συγγραφὴν τοῦ Berger de Xivrey³.

1 (φ. 1^α). «Τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου στίχοι πολιτικοί . . . »

Ἄρχ. Ἵποληπιέον ἀναρχον φύσιν τοῖς εἴ φρονοῦσι.

2 (φ. 9^α). «Τοῦ αὐτοῦ συμβουλευτικὸς πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἠνίκα ἐπολιορκεῖντο».

3 (φ. 14^α). «Μελέτη πρὸς μέθυσον».

Ἄρχ. Ἀνὴρ τίς οἴνω χάριν.

4 (φ. 29^β). «Τοῦ αὐτοῦ πανηγυρικὸς περὶ τῆς τοῦ βασιλέως καὶ πατρὸς υγείας».

¹ Ἐνθ. ἀν. σ. 13.

² Ἐνθ' ἀν. σ. 17.

³ Mémoire sur la vie et les ouvrages de l'empereur Manuel Paléologue ἐν τοῖς Mémoires de l'Institut de France. Académie des inscriptions et belles lettres Τόμ. 10^ο (1853) μέρ. β' σ. 1-201.

Ἄρχ. Χαίρων χαίρουσιν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ῥωμαῖοι.
5 (φ. 36^β). «Τοῦ αὐτοῦ κῆρ Ἀλεξίῳ τῷ Ἰαούπῃ».
6 (φ. 50^β). «Τῷ Ἀσάνῃ κῆρ Ἀνδρέα».

Ἄρχ. Τὸ ἐξαπίνης ψύχος προσβαλόν.

7 (φ. 53^β). «Ἐπιστολαὶ τοῦ αὐτοῦ».

Εἶνε τὸ ὄλον ξς', ὧν α' «Τῇ ἀγίᾳ δεσποίνῃ καὶ μητρί».

Ἄρχ. Αἴρεσιν πάλιν διὰ χρησιμοῦ. ξδ' ἀνεπίγραφος. Ἄρχ. Ἐγὼ καὶ ὄει σου τὰ πρῖν.

Κατὰ ταῦτα ὁ κώδιξ οὗτος εἶνε κατὰ δύο ἐπιστολάς πλουσιώτερος τῆς ἐκδόσεως τοῦ Legrand¹, ἐν ἧ δὲν εὐρίσκεται ἡ τελευταία τῶν ἐν τῷ Βαρβερινῷ. Δὲν εἶνε δ' ὅμως ὁ κώδιξ οὗτος ὁ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Montfaucon² ἐν τῷ Βατικανῷ εὐρισκόμενος καὶ περιέχων τὰς ἐπιστολάς τοῦ αὐτοκράτορος. Τοιοῦτος κώδιξ δὲν εὐρέθη ἐν ταῖς διαφόροις συλλογαῖς ἐλληνικῶν κωδίκων τοῦ Βατικανοῦ³, ἡ δὲ συλλογὴ τῶν Βαρβερινῶν κωδίκων μόλις πρὸ τριετίας περιῆλθεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἐκείνην.

8 (φ. 90^β). «Τοῦ αὐτοῦ ἄτινα συντομίαν ἄγει καὶ εἰρήνην ἐν ταῖς βουλαῖς».

9 (φ. 91^α). «Τοῦ αὐτοῦ προοίμιον Ἀντήνορος πρὸς Ὀδυσσεῖα πρεσβεύοντα μετὰ Μενελάου ὑπὲρ τῆς Ἑλένης».

Ἄρχ. Τὸ μὲν πρὸς Μενέλεων.

10 (φ. 91^β). «Δέησις κλυδωνιζομένων ἢ καὶ ἀπλῶς θαλαττευόντων συντεθεῖσα ἐκ τῶν τῆς δαυιτικῆς βίβλου ψαλμῶν».

11 (φ. 92^α). «Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τινὰ πάνυ ἀμαθῆ καὶ πλεῖστα φληναφουσιντα».

Ἄρχ. Ἀκριτόμυθε Θεοσίτα

ὅς βοᾷς μὲν μάλιστα γε

σιωπᾷς δὲ ἤκιστα γε.

¹ Lettres de l'empereur Manuel Paléologue. Ἐν Παρισίοις. 1893.

² Bibliotheca bibliothecarum Τόμ. Α' σ. 11.

³ Legrand ἐνθ' ἀν. σ. VIII.

12 (φ. 93^α). « Προθεωρία συντομωτάτη ».

Ἄρχ. Τόδε τὸ σύγγραμμα οὐκ ἀντικρως κατὰ Λατίνων ὑφάνθη.

13 (φ. 93^β). « Λατίνου τινὲς οἰκοῦντος ἐν τοῖς προαστείοις τοῦ Παρυσίου... »

14 (φ. 94^α). « Τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Ῥωμαίων Μανουήλ τοῦ Παλαιολόγου πρὸς ταῦτα λόγος ἀπολογητικός ».

Τελευτᾷ κολοβὸν ἐν φ. 180^β ἐν τῷ κεφαλαίῳ « Ὅτι ὑπὲρ τάξιν ἢ Τριάς καὶ τὸ θεῖον ἀσχημάτιστον » διὰ τῶν λέξεων· λέγω δὴ τὸ διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα...

Ὁ κώδιξ 279

περιγράφεται ὡδε ὑπὸ τοῦ κ. Ricci: Carmina graeca anonymi, Ioannis Geometrae, Urbani VIII. Leontis Allatii, eiusdem, eiusdem, eiusdem, anonymi, P. et F. Arcudii, Iosephi Bonfadii, Iohannis Matthaei Bustronii, Iohannis Matthaei Cario-phylī, Iosephi Carpani, Henrici Dormalii, Panteleemonis Ligaridi, Nicodemi Thessalonicensis, Fabii Oliuadisii, Dionysii Petauii, Simonis Porcii, Gregorii Porcii, Neophyti Rhodini (pleraque manu Allatii), 312 ff¹.

Ὁ κώδιξ, συνιστάμενος ἐξ ἐπιστολῶν αὐτογράφων ὡς τὸ πλεῖστον καὶ χωριστῶν χαρτίων σχήματος 4^{ον}, συνερραμμένων ἐπὶ τὸ αὐτὸ, περιέχει πλὴν ἐπιστολῶν τινῶν τοῦ Λέοντος Ἀλλατίου, πλειόνων δὲ τοῦ Φραγκίσκου Ἀρκουδίου καὶ ἄλλων ἐπιγράμματα εἰς τὸν πάπαν Οὐρβανὸν καὶ Φραγκίσκον τὸν Βαρβερινόν. Ἐν δὲ φ. 150^α-152^α περιέχεται ἡ τοῦ Ματθαίου Καρυοφύλλη « Μονωδία ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς τῆς δυστυχούς Ἑλλάδος »², ἀρχομένη διὰ τῶν στίχων

¹ Ἐνθ' ἀν. σ. 21 κ. ε.

² Ἰδε περὶ αὐτῆς Νέον Ἑλληνομνήμονα Τόμ. Ε' σ. 195, 226.

Ὡ γένος δυστυχέστατον καὶ τεταπεινωμένον
γένος τὸ πρὶν ὑπέρλαμπρον καὶ νῦν ἐξοφωμένον
καὶ τελευτῶσα ὧδε:

Νεστόριος, Διόσκρος, Ἄρειος καὶ Καλβίνος,
ἀνάθεμα, καὶ ὁ Γραικῶν νῦν ἀληθῆς καρκίνος.

Ἡ αὐτὴ δὲ μονωδία, δι' ἄλλης χειρὸς γεγραμμένη, ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐν φ. 153^α-156^α. Ἐπονται δ' ἐπιγράμματα τοῦ αὐτοῦ Καρυοφύλλη εἰς Μαφαῖον Βαρβερινόν, πρὸς δὲ τούτοις ἐπιγράμματα Παντελεήμονος Λιγαρίδου τοῦ Χίου (φ. 211^α-214^β) ὡς καὶ στιχοῦργημα Νικοδήμου Θεσσαλονίκης τοῦ Παρίου περὶ Ἱερουσαλήμ καὶ τῶν σταυροφοριῶν ἐκ στίχων πολιτικῶν 168, ὧν ἡ ἀρχὴ

Ἐκ τῶν πραγμάτων γίνονται τῶν πόλεων αἱ δόξαι
καὶ ἐξ αὐτῶν τ' ἀνάπαλιν γεννᾶται τὸ οἰμῶξαι.

Τὸ αὐτὸ δὲ στιχοῦργημα ἐπαναλαμβάνεται καὶ ἐν φ. 215^α-219^α δι' ἄλλης χειρὸς. Ἐπεταὶ δ' ἐν φ. 221^α-229^β τοῦ αὐτοῦ πραγματεία ἐντῆι δημῶδει γλώσση γεγραμμένη « Περὶ τοῦ θανάτου Τιμοθέου τοῦ Πατριάρχου ». Τὰ δὲ φ. 311^α καὶ 312^α περιλαμβάνουσι δύο αὐτόγραφα ἐπιγράμματα τοῦ Νεοφύτου Ῥαδινῶ α') « Εἰς εἰκόνα τοῦ σοφωτάτου καὶ παναρίστου ἀνδρὸς κυρίου Λουκᾶ τοῦ Ὀλσθενίου » β') « Εἰς τὴν κομψοτάτην τοῦ παναρίστου καὶ σοφωτάτου κυρίου Λουκᾶ τοῦ Ὀλσθενίου βιβλιοθήκην ἐπίγραμμα ». Ὀλσθένιος δὲ εἶνε ὁ γνωστὸς Γερμανὸς φιλόλογος Holstein (Holstenius) 1596-1661.

Ὁ κώδιξ 280

περιγράφεται ὡς ἐξῆς ὑπὸ τοῦ κ. Ricci: Epistolae graecae XXVI saec. XV-XVII P. Bembi (autogr.), Antonii Eparchi (autogr.), Prosperi Martinengi (autogr.), Maphaei Barberini, Clementis XI et aliorum, 55 ff¹,

¹ Ἐνθ' ἀν. σ. 22.

Περιλαμβάνει δ' αὐτογράφους ἐπιστολάς τοῦ δεκάτου πέμπτου καὶ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος ἀξίας ἐν γένει προσοχῆς καὶ τινὰς συμβαλλούσας εἰς τὴν μὴ γραφείσαν μέχρι τοῦδε ἱστορίαν τῆς Βαρβερινῆς βιβλιοθήκης. Διὸ ἔκριν' αὐτὸν ἄξιον ἀναλυτικῆς περιγραφῆς.

1 (φ. 1^α). Πέτρου Βέμβου ἐπιστολὴ Δημητρίῳ Μόσχῳ, ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1493, ἐκδεδομένη ἐκ τοῦ αὐτοῦ τούτου κώδικος ὑπὸ τοῦ κ. Piccolomini¹. Ἄρχ. *Περὶ μὲν τῆς ἐμῆς ἀποδημίας.*

2 (φ. 3^α). Ἀντωνίου Ἐπάρχου Πέτρῳ Βέμβῳ Ποσειδεῶνος 9^{οῦ} Ἰσταμένου ἀφλζ^{οῦ}. Ἐνετίηθεν. Ἄρχ. *Ὡσπερ αἱ μέλιται.*

3 (φ. 4^α). Τοῦ αὐτοῦ τῷ αὐτῷ. Ποσειδεῶνος εἰκάδι ἀφλζ^{οῦ} Ἐνετίηθεν. Ἄρχ. *Ὀναιο τῆς φιλανθρωπίας.*

4 (φ. 7^α). «Τῷ θεοφιλεστάτῳ καὶ μεγαλοπρεπεστάτῳ Ἀντωνίῳ καρδινάλιῳ τῷ τῶν Καράφων χαίρειν... Πρόσπερος Μαρτινέγγιος ὁ τῆς ἁγίας Ἰουστίνης τῆς ἐν Παταβίῳ μοναχός. Ἄρχ. *Ἡ σου ἐπιείκειά τε καὶ πραότης.*

Ἄνευ χρονολογίας. Ὅπισθεν σημεῖωμα τοῦ λαβόντος. 1569. *D. Prospero Martinengo.*

5 (φ. 9^α). Ἄνευ διευθύνσεως. Ἄρχ. *Φίλτατε καὶ ἔλλογιμώτατε κύριε. Ἐν τῇ ἀπολογία σου κᾶν περιττὴ τὴν σὴν πρὸς ἐμὲ μεγάλην εὐνοίαν ὁρῶ. Ὑπογραφή «Ὡς ἀδελφός Μ. καρδινάλις Βαρβέρινος». Ὅπισθεν Exemplar epistolae graecae scriptae a M. Barbo Alamano.*

6 (φ. 11^α). Γράμμασι κεφαλαίοις ἄνευ τόνων καὶ πνευμάτων ἢ ἐπιγραφῆ· «Ἐξοχωτάτῳ καὶ αἰδεσιμωτάτῳ ἄρχοντι, Φραγκίσκῳ καρδινάλι Βαρβερινῷ τῆς ἁγίας ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας μεγάλῳ χαρτοφύλακι Ἰωάννης Φραγκίσκος Ἄλβανός χαίρειν καὶ εὖ πράττειν». Ἄρχ. *Ὡσπερ τοὺς περὶ τὴν τῶν σωμάτων ἐπιμέλειαν ἤσκημένους. Ἄνευ χρονολογίας καὶ ὑπογραφῆς. Οὐδὲ ὄπισθεν διεύθυνσις. Ἐγράφη τὸν 15^ο αἰῶνα.*

7 (φ. 13^α). «Τῷ πολυμαθεστάτῳ καὶ ἔλλογιμωτάτῳ κυρίῳ Λουκᾷ τῷ Ὀλστενίῳ Μ^{οῦ} ἱερομόναχος ὁ Κριτόπουλος... Ἐν Ἀμβούργῳ ἀχκζ^{οῦ} τῆς ἡμῶν σωτηρίας ἔτει Βοηδρομιῶνος δευτέρᾳ Ἰσταμένου». Ἄρχ. *Ἡκομεν εἰς τὴν καλὴν σου πατρίδα.*

8 (φ. 15^α). «Ἐξοχώτατε κύριε». Ἄρχ. *Ὀλίγον ὕδωρ ἀντὶ δώρου. Ὑπογραφή «Ταπεινὸς δοῦλος διδάσκαλος Νικηφόρος Μελισσηνὸς ὁ Κομνηνὸς τοῦ τάγματος τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου. Ἐκ Νεαπόλεως εἰκοστῆ τοῦ Δεκεμβρίου ἀχμδ^{οῦ}». Ἄνευ διευθύνσεως. Οὐδὲ ὄπισθεν.*

9 (φ. 17^α). «Ἀλεξ. ὁ Πολλ. Λουκ. Ὀλστεν[ίῳ] εὖ πράττειν». Ἄρχ. *Πολλὴ μὲν χάρις παρ' ἐμοῦ γε. Ἄνευ χρονολογίας.*

10 (φ. 19^α). «Τῷ... ἐμῷ αὐθέντι... Λουκᾷ Λουσθενίῳ † ὁ ταπεινὸς Καλλίνικος ἱεροδιάκονος». Ἄρχ. *Τὴν μὲν βίβλον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Σωκράτους ἤδη κατὰ τὸ πρωτότυπον ἐπηνώρθωκα. Ἄνευ χρονολογίας. Ὅπισθεν ἢ διεύθυνσις All' illustrmo signor Luca lustenio Roma in cancellaria. Περιέχει καὶ ἄλλα περὶ βιβλίων. Ἀγγέλλει δὲ ὁ γράφων, ὅτι ἔμελλε νάποδημήσῃ εἰς γαλλίας.*

11 (φ. 21^α). «Τῷ ἐκλαμπροτάτῳ καὶ τιμιωτάτῳ κυρίῳ Λουκᾷ Λουσθενίῳ χαίρειν». Ἄρχ. *Τῇ τετράδι χάριν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαθητῶν ἦλθεν ὁ θεοφιλὴς Ἰγκουλis... Ἰουλίου 15^{οῦ}. . . . † Ὁ ταπεινὸς Καλλίνικος ἱεροδιάκονος. Ὅπισθεν σφραγὶς χαρτίνη ἐπικεκολλημένη διὰ λαγανίου (μπολινίου) κοκκίνου.*

12 (φ. 23^α). Σημεῖωμα ἰταλικὸν Καλλινίκου μοναχοῦ κατὰ τοῦ Collegio Romano, τῶν Ἰησοιτῶν, δυσφημησάντων αὐτὸν, καὶ περὶ τῶν ἐν τῷ Κολλεγίῳ, ἐν ᾧ συνήθως ἱερούργει, κατ' αὐτοῦ συμβάντων.

13 (φ. 25^α). Ἀντίγραφον αἰτήσεως τοῦ ὑπογεγραμμένου ταπεινοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀχριδῶν τῷ πάπᾳ Οὐρβανῷ ὀγδόῳ

¹ Archivio Storico Italiano. Σειρὰ Ε' Τόμ. Δ' (1890) σ. 307-309.

« τῷ ἀχλ' Φευρουαρίου β' », δι' ἧς ἀγγέλλει, ὅτι πιεζόμενοι οἱ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν χάριν ἀπελευθερώσεως ἀπὸ τῆς δουλείας αὐτῶν τόσον ἐκκλησιαστικῆ ὡς καὶ λαϊκοὶ... ἤλθαμε εἰς τὰ ποδάρια τοῦ ἁγιωτάτου αὐτοκράτορος τῶν Γερμανῶν καὶ ἀνταμοῦναι τῶν ἐκλαμπρότατων καὶ ἐνδοξότατων κύριον κύριον κοντε Ἀβαλτάμς τῶν ἀρχηγῶν καὶ προσιατην τῆς ἱεραρχίας τοῦ Ἰησοῦ διὰ βοήθειαν καὶ ἐλευθερίαν τῶν ἐδικῶν μας δυστυχισμένων ἀνθρώπων. Διὸ ἀπευθύνεται καὶ πρὸς τὸν πάπαν, παρακαλῶν νὰ μεσολαβῆσῃ παρὰ τῷ Ἀβαλτάμς.

Τὸ ἀντίγραφον τοῦτο εἶνε γεγραμμένον προφανῶς ὑπὸ Φράγκου, ὅστις ἐνθα τὸ ἀντίγραφον τῆς ὑπογραφῆς ἐσημείωσε τάδε· μονοκογχίλα διὰ πρασίονου καὶ χρύσκα ἄμμου.

14 (φ. 27^a). Μετάφρασις λατινικῆ τῆς ἀνωτέρω αἰτήσεως ἐν σχεδίῳ.

15 (φ. 29^a). Αἰτησις πρὸς τὸν πάπαν Οὐρβανὸν ΙΙ' Ἰωσήφ Αἰγυπτίου ἐλθόντος εἰς Ῥώμην καὶ ζητούντος νάνατεθῇ αὐτῷ ἡ γραφὴ τῶν ἀραβικῶν βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης. Γεγραμμένη ἑλληνιστὶ καλλιγραφικῶς μὲν, ἀλλ' ἀνορθογράφως. Ἄρχ. Μακαριώτατε καὶ παναγιώτατε πατήρ καὶ δεσπότης ἡμῶν Οὐρβανὸς η'. Ἄνευ χρονολογίας.

16 (φ. 31^a) Αἰτησις πρὸς τὸν καρδινάλιον Βαρβερινὸν βουλγαριστὶ γεγραμμένη τῇ 30 Αὐγούστου 1622, φέρουσα ὀπισθεν τὴν ἐξῆς περίληψιν· *Petro Chiprovatio Zilisna, Copilanatio e Clisura ed li catholici di Bulgaria supplicano S. S. à dar il titolo d'Archivescono al Vescovo Loro frà Petro vescovo di Sardi o di Soffia...* Ἐπεγράφη ἐπ' αὐτῆς ὀπισθεν Ἀ. Monsignor Vescovo di Soffia che si contenti di interpretarla. Φέρει δὲ ὀπισθεν καὶ σφραγίδα χαρτίνην ἐπὶ λαγανίου.

17 (φ. 33^a). « Καρδινάλιῳ Βαρβερινῷ Γαβριήλ ἀρχιεπίσκοπος Μηθύμνης » ἐκ τῆς ἁγίας Σοφίας ἕκτη ἐπὶ δέκα μηνὸς Ἰανουαρίου τοῦ σωτηρίου ἔτους ἀχλέ. Ἄρχ. Ἐπειδὴ ἡ δο-

κιμῇ θεοῦ ἢ συνεργίᾳ τοῦ ἀντικειμένου... Γράφει δὲ κατωτέρω, ὅτι ἀντικρὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν νήσῳ τιῇ καλουμένῃ Χάλκη ἔστι τις μονὴ τῆς ἁγίας Παρθένου ἐν ἣ ὑάπτονται οἱ Πατριάρχαι· ἐν αὐτῇ τῇ μονῇ εὐρίσκειται βίβλος μέμβρανος ἔχουσα τριάκοντα ὀμλίαις ἁγίων Πατέρων εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς ἁγίας Θεοτόκου· ἦντινα βίβλον ἀντέγραψα ἐγὼ μετεπιμελείας διὰ χρυσοῦ καὶ λαζούρου τοὺς τίτλους καὶ κεφάλαια, φιλία φερόμενος τοῦ πρέσβεως τῶν Κελτῶν κυρίου Σαλλινιάκ· ἐν ἣ γράφω τὸ ἔτος τῆς παλαιότητος τῆς βίβλου καὶ τὸ ἔτος ὃ ἀντέγραψα· ἐκείνου δ' ἀποθανόντος, ἔμεινεν ἡ βίβλος εἰς τοὺς Πατέρας Ἰησοῦτας· ἦν εἰ βούλεται ἡ ἐξοχότης σου, γράψαι προστακτικῶς ἀγαγεῖν ἢ πέμψαι αὐτὴν ἐν Ῥώμῃ, ἔστιν ἀξία διὰ τὴν σὴν βιβλιοθήκην· οὐ γὰρ εὐρίσκονται πᾶσαι αἱ ὀμλίαι ἐκεῖναι ἐν τῷ τύπῳ· ἐν τῷ μεταξὺ τούτων, ἔστι μία ὀμλία τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας, ἣν εἶπεν ἐν τῇ ἐν Ἐφέσῳ οἰκουμεικῇ ἁγίᾳ συνόδῳ· εἰς ἀπάντησιν τῶν ἁγίων Πατέρων, εἰς ἐγκώμιον τῆς ἁγίας Παρθένου, καὶ εἰς κατάκρισιν τοῦ Νεστορίου· ἄρχεται οὖν οὕτως· Φαιδρὸς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ χάριτος ἐμπεπλησμένος...

18 (φ. 34^a). Λατινικὴ μετάφρασις τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς.

19 (φ. 37^a). Ἐπιστολὴ « Καρδινάλιῳ Παρμπερίνῳ » τῶν μοναχῶν τῆς Πάτμου. Στέλλουσιν εἰς Ῥώμην τὸν ἱερομόναχον Ἰάκωβον Πάγκαλον καὶ τὸν δσιώτατον ἐν μοναχοῖς Ἱερόθεον Βιτάλην, ἐν' ἀναφέρωσι πρὸς τὴν μακαριότητα τοῦ ἀκροῦ ἀρχιερέως τὰς ἐπηρείας τὰς πᾶσαν ὑπερβολὴν νικώσας ἅς τῷ ἐνεστῶτι χρόνῳ ἐν τοῖς τῆς Μελλίτης πλοίοις πεπόνθαμεν· λήψεσθαι δὲ καὶ ἐξουσίαν ὡς δυνηθῆναι πωλῆσαι τοὺς οἴκους οὓς ἐν Σικελίᾳ παρὰ τοῦ παρελθόντος (τῆς προσκαίρου ζωῆς) Γεωργίου τοῦ Γεφελίνου κεκτήμεθα καὶ γράμμα τὴν τῆς ἐπιτροπικῆς ἐξουσίας ἔχον σοι κομίζοντας· δέξαι τοιγαροῦν αὐτοὺς εὐμενῶς, καὶ ἀξιόσεως χεῖρα βοηθείας δοῦναι αὐτοῖς· τοῦτο μὲν διὰ γραμμάτων τῆς αὐτοῦ παναγιώτητος, τοῖς ὀνόμασι τῶν

νανάρχων (κομίζουσι γὰρ καὶ ταῦτα πρὸς ὑμᾶς) ἐπιφερομέ-
νους, ἐφ' ᾧ μὴ τὸν ἱερὸν χώρον τοῦτον ἔρημον καταληφθῆναι,
καὶ τοῖς ἀλάστοροι καὶ ἐχθροῖς τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως
καταπάτημα γενέσθαι συγχωρηθῆναι· τοῦτο δὲ καὶ διὰ γραμ-
μάτων αὐτῆς πρὸς τοὺς Χριστιανούς προιτροπικῶν... τέλος
πάντων καὶ γραμμάτων ἀποφασιστικῶν τοῦ πωλῆσαι τοὺς ῥη-
θέντας οἴκους... ἀχλγ' Μαρτίου ιε'.

Ἰπογεγραμμένος «Ἰάκωβος ἱερομόναχος καὶ καθηγούμενος
μονῆς Πάτμου». Ὅπισθεν σφραγίς κοκκίνου βούλλοκηρίου ἐν-
τελῶς ἐφθαρμένη καὶ ἀδιάγνωστος.

20 (φ. 38²). Λατινικὴ μετάφρασις τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς.

21 (φ. 41^a). «Γαβριήλ τοῦ Μηθύμνης» τῷ ἐξοχωτάτῳ
καὶ αἰδεσιμωτάτῳ μοι κυρίῳ κυρίῳ καρδινά¹ Βαρβερίνῳ.
Ἄρχ. Ἐπειδὴ τῇ ἐνδεκάτῃ τοῦ ἐνεσιῶτος ἔγραψα τῷ μακα-
ριωτάτῳ πατρὶ περὶ τῶν διγᾶμων καὶ τῇ σῇ ἐξοχότητι περὶ
τῆς τῶν κληρικῶν ἀγνοίας, ἐπελαθόμεν ἕτερά τινα... Ἀπὸ
τῆς ἁγίας Σοφίας τῆς τῶν Βισυανῶν· Δεκεμβρίου τετάρτη
φθίνοντος τοῦ σωτηρίου ἔτους ἀχλδ'.» Ἄνωθεν τῆς χρονολο-
γίας δι' ἄλλης χειρὸς 1634.

Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ καὶ τάδε· διὰ τὴν κάθαρσιν τῶν
βιβλίων καὶ διόρθωσιν ὁ μακαριώτατος εἰ βούλεται προστάξαι
τινὶ Λατίνῳ εἰδότε ἑλληνιστὶ, καὶ οὐ Γραικοῦς μόνους εἰ καὶ
εἰσὶ καθολικοὶ· ἐγὼ οὐκ εἶδον ἀληθεῖς τροφίμους καὶ μαχη-
τάς περὶ τῆς ἁγίας Ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ἐν Ρώμῃ τὸν
Καρυόφυλλον καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸν Φραγκίσκον Κόκ-
κον, μαθητὴν τοῦ Καρυοφύλλου· οἱ δὲ, εἰ καὶ εἰσὶ καθολικοὶ
ὁμῶς πάντοτε θέλουσιν ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τοῦ γένους αὐτῶν·
καὶ γὰρ ἐγὼ οὐδ' ἄλλο τι ἐξῆλθον τῆς Ρώμης, εἰ μὴ διὰ τὴν
διχόνοιαν ταύτην· θελόντων τινῶν λέγεσθαι (ἐν τῇ ᾧα: ἐν τῷ
γυμνασίῳ) μετ' ἐμοῦ, καὶ βεβαιοῦν τὰ ἀβέβαια...

22 (φ. 43^a). Μελετίου ἐπισκόπου τῆς ἐν Μακεδονίᾳ Γαλα-
τίτζης «Τῷ ἐκλαμπροτάτῳ καὶ πανιερωτάτῳ κυρίῳ κυρίῳ

καρδειαλίῳ τῷ Βαρβερίνῳ προσκυνητῶς καὶ εὐλαβῶς γράφω
καὶ κομίζω».

Ἐχει δὲ ὅλη ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ὡδε·

Ἡ ἐμὴ ἐπαρχία ἐκλαμπρότατε καρδινάλιε, ἐπειδὴ καὶ ποθεῖς
τοῦτο μαθεῖν, ὑπάρχει ἔξωθεν τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης, μίλια δε-
καπέντε, πρὸς τὸ Ἅγιον ὄρος· ἡ δὲ χώρα ὅπου ἐστὶν ἡ ἐπίσκοπὴ
ὑπάρχει ὡραία εἰς πλάγιον τῶν ὀρέων· διαρρύτος συχνοῖς ὑδάτων
νάμασι κήπους τ' ἔχουσα περισσοῦς καὶ ὁπώρας ποικίλας· ὄνομα δὲ
ἐστὶ Γαλάτζητα· περιέχει δὲ αὕτη καὶ χωρία μερικὰ ἕως δεκαέννέα
ἀλλ' ὀλιγάνθρωπα καὶ ἀπόλησμένα ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν, διὰ τὸ δύσφο-
ρον τῆς τυραννίδος· ἱερεῖς δὲ ὑπ' ἐμὲ διατελοῦσι εἴκοσι, δέκα μὲν ἐν
τῇ Γαλάτζητα, οἱ δὲ ἄλλοι ἐν τοῖς χωρίοις· μοναστήριον δὲ ἐστὶν ἐν
ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἡ Ἅγία Ἀναστασία, πλούσιον κατὰ πολλὰ, ἔχον
μοναχοὺς πεντακοσίους καὶ ἐπέκεινα ἐνδοθεν καὶ ἔξωθεν· διότι ἔχει
κτῆματα πολλὰ, ἀγροὺς, ἀμπελῶνας, καὶ ἑτέρας μονὰς μικρὰς εἰς
ἀποδοχὴν τῶν μοναχῶν· ζεύγη βοβαλικά καὶ βοῖδια διακόσια πεν-
τήκοντα καὶ ἐπέκεινα· ἵππους τε οραιοτάτους καὶ ἡμιόνους προβά-
των τε καὶ ἐρηφίων χιλιάδας τέσσαρας καὶ ἐπέκεινα· ἐνδοθεν δὲ τὸ
μοναστήριον πάνυ καλῶς κατεσκευασμένον· ὁ ναὸς ἐνδοθεν εὐτρεπι-
σμένος ὡραιώτατα· ἔχων διάφορον κόσμον ἐκκλησιαστικόν, βιβλία
παλαιὰ τῶν ἁγίων Πατέρων, λείψανα ἁγίων διαφόρων, τοῦ μεγάλου
Βασιλείου, τοῦ ἁγίου Χρυσοστόμου, καὶ ἄλλων· τὴν κάραν τῆς ἁγίας
Ἀναστασίας· ἡ ἀκολουθεῖα τῶν ἱερῶν ἀκατάπαυστος, ποιούντων (ἐκ
τοῦ ποιοῦντων) ἔλου τοῦ ἱνιαυτοῦ ἀγρυπνίας παννυχίους ἐν τῇ ἐκ-
κλησίᾳ εἰς τὰς δεσποτικὰς ἑορτάς καὶ θεομητερικὰς καὶ ἄλλων ἑορ-
ταζομένων ἁγίων· ἡ τροφή αὐτῶν μέτριας, Σαββάτῳ δὲ καὶ Κυριακῇ
ἑστιῶσι τυρὸν καὶ ὡᾶ, πίνωσιν δὲ καὶ οἶνον κατὰ τὰς ἡμέρας· κρεο-
φαγίας παντελῶς ἀπέχουσι· κακοπαθοῦσι δὲ πλεῖστα ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν
ἀενάως, διότι ἡ αὐτῶν μονὴ ἐμπροσθεν αὐτῶν ὑπάρχει· καὶ ταῦτα
μὲν ἴσθι περὶ τῆς ἐπαρχίας μου τῆς Γαλάτζητας.

Μελέτιος ἐπίσκοπος τῆς Γαλάτζητας μικρὸς δούλος τῆς ἐκλαμπρό-
τητός σου.

¹ Ἐκεῖται ἦν διαγεγραμμένον.

Εἶνε γεγραμμένη τὸν δέκατον ἑβδομον αἰῶνα, ἀλλὰ δὲν φέρει χρονολογίαν. "Ὅπισθεν δ' ἀναγινώσκεται ἡ ἐξῆς διεύθυνσις: «† Τῷ ἐκλαμπροτάτῳ καὶ πάνιερωτάτῳ κυρίῳ καρδιναλίῳ Βαρβερίνῳ».

23 (φ. 45^a). Φερδινάνδος Ῥίτζιος Φραγκίσκῳ τῷ Βαρβερίνῳ.

"Ἄνευ χρονολογίας. "Ἀρχ. Φερδινάνδος ὁ Ῥίτζιος Ἱερεὺς τῆς ἐξοχότητος τῆς ὑμετέρας.

24 (φ. 47^a). Καρδιναλίῳ Φραγκίσκῳ Βαρβερίνῳ «ὁ ταπεινότατος·δοῦλος σωτήρ Τρυγόνας τοῦ οὐρανοφάντορος καὶ μεγάλου Βασιλείου μοναχός». "Ὅπισθεν: «Τῷ ἐξοχωτάτῳ καὶ αἰδεσιμωτάτῳ καρδιναλίῳ Φραγκίσκῳ τῷ Βαρβερίνῳ διὰ τοῦ μοναστηρίου καὶ μοναχῶν τῆς Κρυπτοφέρρας». "Ἀρχ. Οὕτως πᾶσιν ἀφθόγου τῆς ὠφελείας σου.

Ἐγράφη τὸν δέκατον ἑβδομον αἰῶνα, ἀλλὰ δὲν φέρει χρονολογίαν.

25 (φ. 49^a). Φραγκίσκῳ τῷ Βαρβερίνῳ «Θεοδώσιος ὁ ἐν τῇ μοναχικῇ τάξει τοῦ μεγάλου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου ἐλάχιστος μοναχός...» "Ἀρχ. Ταύτη τῇ ἱερᾷ καὶ περιωνύμῳ πόλει τῆς Ῥώμης πολὺν ἤδη χρόνον ἐνδιατρίβων δεινῇ νόσῳ τῆς πενίας πιέζομαι.

26 (φ. 51^a). Φραγκίσκῳ Βαρβερίνῳ «Ταπεινός τῆς σῆς ἐξοχότητος οἰκέτης Γεώργιος Πιέρρος ὁ Χίος σὺν πᾶσι τοῖς ἐν τῷ ἑλληνικῷ φροντιστηρίῳ» "Ἀρχ. Τῆς σῆς αἰδεσιμότητος ταπεινός τε καὶ θεραπευτικός οἰκέτης.

Ἰκετικὴ ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐν Ῥώμῃ φροντιστηρίου (Collegio greco) ἄνευ χρονολογίας.

27. (φ. 53^a). Ἀγράμματος ἀναφορὰ τῷ καρδιναλίῳ Βαρβερίνῳ. "Ἀρχ. Ἐκλαμπρότατε καὶ τιμιώτατε αὐθέντι ἐγὼ ὁ Νικηφόρος Εἰροβανῆς. Μνημονεύεται ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ὡς μεταβαίνων εἰς Ῥώμην ὁ φράξ πάτρι Φιτζέτζο τελιαπὸ στιαττεσάν Βενέριτο Ἀνάπολη... Ἀκόμι παρακαλοῦμεν τὴν ἐκλαμπροτιαν σου· να μας ἔστελις καμπόσον μάλαμαν καὶ

καμπόσαις βαφαῖς διὰ τι αρχίσαμεν τόρα να ζουγραφήσωμεν το μοναστήριον καὶ θελή σε ζωγραφήσωμεν καὶ μέσα καὶ δσαν το ακοῦσουν καὶ οἱ αὐθενταδες μας θελοι ευχαριστίσουν τὴν αὐθεντήαν σου:— Κάτωθι· μινι δὲκέβριω εἰς τας ζ καὶ don nicoforo... καὶ τινὰ σλαβικὰ σημειώματα.

Πλεῖστα φύλλα τοῦ κώδικος ἐν μέσῳ ἄγραφα, διότι εἶνε τὰ ὀπισθεν λευκὰ φύλλα τῶν ἐπιστολῶν, ὧν ἐκάστη καταλαμβάνει συνήθως μίαν μόνην σελίδα.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ
ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

ΠΛΗΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ

Α

ΚΩΔΙΚΕΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ¹

151.

Χαρτ. 0,192×0,29. Αἰὼνος XVIII (φ. 287).

Ἰωάννου Βαλθέρδου τοῦ ἱατροῦ Ἀνατομία τοῦ ἀνθρώ-
πινου σώματος.

Προτάσσεται Πίναξ τῶν περιεχομένων ἀκέφαλος.

Τὰ φ. 1 καὶ 2 ἐσχισμένα κατὰ τὸ ἄνω ἥμισυ.

Κώδιξ ἀστάχτος καὶ τιφώδρωτος.

152.

Χαρτ. 0,21×0,15. Αἰὼνος XIX (φ. 63).

α Φθογγολογία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς νεω-
τέρας γλωσσολογίας ὑπὸ **Κ. Ν. Σταματέλου**. Ἐκδοσις δευτέρα
ἐπιτηχημένη καὶ βελτιωμένη. 1879 ».

Ἐν φ. 566-60α Πίναξ ἀναλυτικός. Ἐν φ. 61α-63α Προσθήκαι. Τὰ φ. 606 626
ἄγραφα.

Κώδιξ ἀστάχτος.

153.

Χαρτ. 0,315×0,215. Αἰὼνος XIX (φ. 101).

Ἐφημερίς τῆς Κυβερνήσεως τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος 1 Μαρ-
τίου 1834 μετὰ φύλλων παρεντεθειμένων, ἐν οἷς αὐτόγραφοι σημει-
ώσεις **Κωνσταντίνου Δοσίου**.

¹ Συνέχεια ἐκ τοῦ Τόμου. Ε' σ. 326.

Ἐν φ. 1α σφραγίς : Βιβλιοθήκη Ἀριστείδου Δοσίου. Ἐδωρήσαντο Ἀ-
λέξιος Δοσίος, Ἑλένη Γρίβα, Αἰκατερίνη Λύδερς.
Στάχωσις νεωτάτη.

154.

Χαρτ. 0,20×0,15. Αἰὼνος XVIII

α Ἐγχειρίδιον συντεθὲν εἰς φράσιν πεζὴν παρὰ τοῦ σοφωτάτου ἱε-
ρομονάχου **Μαξίμου τοῦ Μελοπονησίου**, μαθητοῦ δὲ τοῦ
ἀοιδίμου πάπα Ἀλεξανδρείας Μελετίου τοῦ Πηγᾶ, περὶ τῆς νεωτε-
ρισθείσης ἀρχῆς τοῦ πάπα, περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύ-
ματος, περὶ ἀζύμων, περὶ μεταβολῆς ἤτοι μετουσιώσεως τῶν μυ-
στηρίων, περὶ τοῦ καθαρτηρίου πυρός, περὶ ἀπολαύσεως τῶν δικαίων
τουτέστιν ἂν ἔλαβον τὴν ἐπαγγελίαν ».

Ἐν τέλει τῆς ἐπιγραφῆς προσετέθησαν χειρὶ νεωτέρα τάδε· καὶ ἐκδοθὲν Ἐνε-
τίησι 1698.

Ἐτετράφυλλον χειρόγραφον, περιλαμβάνον καὶ τὸν ἄνω τίτλον, προηγουμένου ἐντύ-
που βιβλίου, στερουμένου τῆς διὰ τῶν χειρογράφων τούτων φύλλων συμπληρουμένης
ἀρχῆς καὶ σωζόμενον μόνον ἀπὸ σ. 3-168 καὶ 177-210. Αἱ λείπουσαι σελίδες τοῦ
ἐντύπου 168-186 ἀνεπληρώθησαν ὁμοίως ὑπὸ χειρογράφων.

Στάχωσις ἀπλῆ βυρσίνη.

155.

Χαρτ. 0,33×0,22. Αἰὼνος XVIII (φ. 250).

α Ἰωσήφ μοναχὸς ἢ **Ἰβρυέννεος** τὸ ἐπώνυμον Ὁμιλίας διά-
φοροι [μδ'] ῥηθεῖσαι ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐπὶ τῆς βασιλείας **Μα-
νουήλ** τοῦ Παλαιολόγου καὶ σοφωτάτου καὶ τῆς πατριαρχείας Ἰω-
σήφ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου περὶ τῆς ὑπερθίου Τριάδος ».

Ἐν φ. 1α-6 Πίναξ τῶν περιεχομένων, ἀντιστοιχῶν πρὸς τὴν κατὰ σελίδας ἀρ-
χαῖαν ἀρίθμησην τοῦ κώδικος, ἀτελής καὶ φθάνων μόνον μέχρι τῆς ἐν σ. 236 ἀρχομέ-
νης ὀμιλίας.

Ἐν φ. 248α κύκλος λογικῆς. Ἐν δὲ φ. 250 τεμάχιον λόγου, ἴσως τοῦ αὐτοῦ,
ἀκέφαλον καὶ κολοβόν.

Τὰ φ. 2, 3, 2476, 2486 καὶ 249 ἄγραφα.

Κώδιξ ἀστάχτος καὶ τιφώδρωτος.

156.

Χαρτ. 0,298×0,21. Αἰῶνος XVI (φ. 46).

Νομοκάνων.

Ἐν φ. 3α Κεφ. α' «Περὶ ἀρχιερίων καὶ πῶς ἔναι πρέπει νὰ εἶναι». — Ἐν φ. 46α Κεφ. υμδ' «Τάξις πρωτοκαθεδρίας τῶν ὁσιωτάτων πατριαρχῶν». Ἐν φ. 46β κεφ. υμγ' «Ἐκθεσις τῶν ὑποκειμένων τῇ βασιλίδι Κωνσταντινουπόλει μητροπόλεων ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου Β' τῶν Παλαιολόγων». — Ἐπιτεταί κεφ. υμδ' «Ποταὶ ἐπισκοπαὶ προεβιβάσθησαν εἰς μητροπόλεις καὶ ποταὶ μητροπόλεις προεβιβάσθησαν κατὰ λόγον τοῦ βαθμοῦ».

Προτάσσεται Πίναξ τῶν περιεχομένων ἀκέφαλος, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ κεφαλαίου τδ' «Ὅτι ἡ γυνὴ προτιμᾶται παντὸς δανειστοῦ».

Κώδιξ κολοβός, ἀστάχως καὶ ἐν μέρει τιφιδόρωτος.

157.

Χαρτ. 0 23×0,17. Αἰῶνος XVIII (φ. 69).

1 (φ. 1α). Ἰστορία τοῦ σχίσματος τῶν ἐκκλησιῶν μέχρι τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ συνόδου καὶ τῶν μετ' αὐτήν.

Ἀρχ. (ἀκέφ.) ἐν τοῖς περὶ Μιχαὴλ Γ' ... πῶν νὰ ἔχωσι μέρος εἰς τοιαύτην ὑπόθεσιν.

2 (φ. 40α). «Βιβλίον δεύτερον. Περὶ τῶν πέντε διαφορῶν» [τῆς ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς ἐκκλησίας].

Κώδιξ ἀστάχως.

158.

Χαρτ. 0,22×0,17. Αἰῶνος XVIII (φ. 16).

α' Ἐπιστολαὶ κριτικαὶ τοῦ ἀοιδίμου Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκου ἐκ Μόσχας ἀποσταλείσαι κατὰ καιροὺς πρὸς τε τὸν ἐν Ἱερομονάχοις Θεοδώριτον καὶ τὸν ἐν πραγματευταῖς Θεόδωρον, ἑξάδελφον αὐτοῦ, διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοδορίτου γενομένην ἑρμηνείαν εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Περιέπεσον δὲ τῶν ἐπιστολῶν τούτων τὰ αὐτόγραφα εἰς χεῖρας τοῦ ἐν τῇ μεγίστῃ Λαύρᾳ Παπᾶ Νεοφύτου Σκόρτου.»

Ἐπιστολαὶ δεκαέντε ἀπὸ τοῦ 1795 μέχρι τοῦ 1798. Ἡ α' (φ. 2α) «Πρὸς Θεό-

δώρον τῇ 16 Μαΐου 1795, ἡ β' (φ. 2α) «Πρὸς Θεοδώρητον τῇ 30 Νοεμβρίου 1795.

Τὰ φ. 15 καὶ 16 ἄγραφα.

Κώδιξ ἀστάχως.

159.

Χαρτ. 0,185×0,25. Αἰῶνος XIX (φ. 36).

Ἀθανασίου Χριστοπούλου Πολιτικὰ Σοφίσματα.

Ἐν φ. 1α χειρὶ νεωτέρα: Ἀνέκδοτον Κ. Ζαΐμη. — Ζήτη βίον Α. Χριστοπούλου ἐν προλόγῳ Ἀρχαιολογίας.

Κώδιξ ἀστάχως.

160.

Χαρτ. 0,29×0,195. Αἰῶνος XIX (σ. 148).

α Στοιχειώδης πραγματεία τῆς ἀριθμητικῆς.»

Μετὰ διορθώσεων καὶ διασβεισμάτων.

Κώδιξ ἀστάχως.

161.

Χαρτ. 0,30×0,20. Αἰῶνος XIX (φ. 1α' † 323).

[Πέτρου Παπαρρηγοπούλου] Ῥωμαϊκὸν δίκαιον.

Τὰ φ. α'-1α', 55-61, 1686-172 ἄγραφα.

Στάχωσις νεωτάτη.

162.

Χαρτ. 0,215×0,32. Αἰῶνος XIX (φ. 346).

Πέτρου Παπαρρηγοπούλου Ῥωμαϊκὸν δίκαιον.

Ἐν φ. 3. Ὁ γράψας Τ. Α. Καψόπουλος.

Στάχωσις νεωτάτη.

163.

Ῥωμαϊκὸν δίκαιον.

Κατὰ τὰ φ. 34α, 127α, 257α ἑγράφη ὑπὸ Γ. Δ. Καψοπούλου.

Τὰ φ. 1-10, 32-34, 376-38α, 124-127, 2016, 226α, 2626-263, 288, 289, 338-354 ἄγραφα.

Στάχωσις νεωτάτη.

164.

Χαρτ. 0,32×0,22 (φ. η' † 235).

Ῥωμαϊκοῦ δικαίου Βιβλίον Β'. Οἰκογενειακὸν δίκαιον.
Διαφόρως καταγεγραμμένον ἢ ἐν τῷ κώδικι 161.
Ἐν τῷ πρώτῳ παραφύλλῳ Α. Παπαθανασίου.
Τὰ φ. α'-η', 29-31, 125-127, 182-1836, 212-213, 218-235 ἄγραφα.
Στάχσις νεωτάτη.

165.

Χαρτ. 0,31×0,21. Αἰῶνος XIX (φ. 372).

Ἰωάννου Σούτσου Κοινωνικὴ οἰκονομία.
Ἐν φ. 8α τὸ ὄνομα τοῦ γράφαντος Γ. Α. Κάφφας.
Τὰ φ. 2216, 222, 223α, 264, 3216, 322, 330α, 3226, 333, 361-372 ἄγραφα.
Στάχσις νεωτάτη.

166.

Χαρτ. 0,30×0 21. Αἰῶνος XIX (φ. 276).

1 (φ. 3^α). α Εἰσαγωγή τοῦ ποινικοῦ νόμου ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ
Σ. Πήληκα.»
2 (φ. 143^α). Διοικητικὸν δίκαιον.
Ἐν φ. 466 καὶ 966 τὸ ὄνομα τοῦ γράφαντος Γ. Α. Καφοπούλου. Ἐν δὲ φ. 3α
Ἐν Ἀθήναις τὴν 11 Μαρτίου 1851.
Τὰ φ. 1, 2, 142, 191-203, 265-276 ἄγραφα.
Στάχσις νεωτάτη.

167.

Χαρτ. 0,32×0,22. Αἰῶνος XIX (σ. 329.)

Ἀντίγραφα ἐγγράφων τῆς διοικήσεως Σάμου.
Ἀπὸ ἀριθμοῦ 1218 (13 Σεπτεμβρίου 1829) μέχρι ἀριθμοῦ 2264 (ἄνευ ἡμερομηνίας). Τὸ προηγούμενον ὑπ' ἀρ. 2263 εἶνε τῆς 19 Μαρτίου 1830.
Τὰ φ. 49-51, 97-99, 121α, 145-147, 158α, 193-195, 236-238, 286-238, 320-329 ἄγραφα.
Στάχσις νεωτάτη.

168.

Χαρτ. 0,27×0,19. Αἰῶνος XIX (φ. 98).

« Πολιτικά πρὸς τοὺς υἱοὺς μου καὶ ἠθικὰ παραγγέλματα χρήσιμα εἰς τὸ νὰ ἀποτελέσουν ἀγαθοὺς πολίτας εἰς κάθε εἶδος πολιτεύματος».
Ἄρχ. Μὲ τὸ νὰ ἐφθάσετε, παιδιά μου, εἰς τὴν ἡλικίαν ἐκείνην κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ νοῦς ἠμπορεῖ νὰ συλλάβῃ (προηγείται ἐννοῦν διαγεγραμμένον) ὀρθὰς ἰδέας.
Πρωτόγραφον μετὰ μεταβολῶν καὶ διορθώσεων. Διαιρεῖται εἰς κεφάλαια ε'.— Ἐν φ. 13α « Δεύτερος μερισμὸς τῶν ἐκ τῶν πρώτων πηγαζόντων χρεῶν καὶ δικαιωμάτων ». Ἄλλ' οὐδὲν ἔπεται κείμενον εἰς ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν, μόνον τῶν φύλλων 2-13α τοῦ κώδικος γεγραμμένων.
Στάχσις νεωτάτη.

169.

Χαρτ. 0,227×0,175. Αἰῶνος XIX (φ. 111).

1 (φ. 1^α). Βασιλέως Ὁθωνος Διάταγμα περὶ ἐπαρχιακῶν συμβουλίων.
Ἐντυπον, οὗ τὰ μέχρι τοῦ φ. 446 φύλλα ἔχουσι παρεμβεβλημένα φύλλα χάρτου χάριν ἐγγραφῆς παρατηρήσεων, μείναντα ἄγραφα.
2 (φ. 54^α). Μικρὸν Γαλλογερμανικὸν λεξιλόγιον χειρόγραφον.
3 (φ. 55⁶). Μικρὸν Γαλλοελληνικὸν λεξιλόγιον χειρόγραφον.
Ἐπιτελεῖται ἐν φ. 606. Τὰ δὲ φ. 61α-1096 ἄγραφα, πλήρ. τοῦ φ. 826-83α, ἐν ᾧ ἄρθρον τοῦ Journal des Debats, δι' οὗ σχολιάζονται συλλυπητήρια τηλεγραφήματα σταλέντα παρὰ τῶν ἐπαρχιακῶν συμβουλίων τοῦ κράτους παρὰ τὸ ἐν φ. 32 ἄρθρον 7.
4 (φ. 100^α - 103^α). Μέτρα καὶ σταθμὰ διαφόρων κρατῶν γερμανιστί.
Τὰ φ. 1036-1076 ἄγραφα.
5 (φ. 107^α). Γαλλογερμανικὸν λεξιλόγιον.
Τὰ φ. 1106 καὶ 111 ἄγραφα.
Ἐν φ. 4α ἡ αὐτὴ σφραγὶς καὶ ἐν τῷ κώδικι 153.
Στάχσις νεωτάτη.

170.

Χαρτ. Αἰῶνος XIX (φ. 170).

Διάφορα ἀντίγραφα ἐκ χειρογράφων τῶν μονῶν τοῦ Ἁγίου ὄρους ὑπὸ Μανουὴλ Γεωδεῶν.

1 (φ. 1) «Λαυριωτικὸς κουβαρᾶς». Ἐν φ. 2α «Γενναδίου Σχολαρίου κώδιξ». — 2 (φ. 19). «Ἐκ τῶν χειρογράφων τῆς ἱερᾶς μονῆς Καρακάλλου Παναγιώτου Γεωργίου Σκορδιλίου Ἱστορικὸν ποίημα». — 3 (φ. 46). «Σίμωνος Πέτρας μονή». Ἐν φ. 47 «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν δόσις πατρὸς ἡμῶν Σίμωνος». — 4 (φ. 62). Ἰωάννου Σποντῆ Διήγησις περὶ τοῦ βοσκαῦ ὁποῦ ἐφανερῶθη εἰς τὸν Μωρέα τοῦ 1767. — 5 (φ. 70). «Τὰ Πάτρια τῆς τοῦ Καρακάλλου μονῆς. — 6 (φ. 74). «Ἐσφιγμένου χρυσόβουλλα πέντε. — 7 (φ. 78). «Ἰβηρικὰ χειρόγραφα». — 8 (φ. 88). «Ἀνέκδοτος Σταυρονικητικὸς Γεωγράφος». — 9 (φ. 94). «Ἐκ τοῦ Δοχειαρίου Στ(χοι Διονυσίου Ἱεροδιακόνου περὶ τῆς ἀγίας εἰκόνας τῆς Θεοτόκου Γοργουπηκόου». — 10 (φ. 98), «Παντοκρατορικὰ ἀποσημειώματα». — 11 (φ. 104). «Ἐηροποταμηνὰ χειρόγραφα». — 12 (φ. 119). «Βατοπεδίου Χρονικὸν ἀνέκδοτον». — 13 (φ. 133). «Ἀγιοδημητριακὰ ἀπόκρυφα». — 14 (φ. 137). «Λαυριωτικὰ παληόχαρτα». — 15 (φ. 147). «Ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ προσκυνηταρίου τῆς Μ. Λαύρας».

Τὰ φ. 196, 146-46, 61-626, 73, 75, 776-79, 86-89, 956, 97-99, 104, 105, 117-120, 1306-133, 136-138, 1456-149 ἄγραφα.

Τετράδια ἀστάχωτα.

171.

Χαρτ. 0,17×0,11. Αἰῶνος XVIII (φ. 288).

«Ἀνθολογία σὺν θεῷ ἁγίῳ, περιέχουσα πολλὰ τινὰ ἀναγκαῖα τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἀκολουθίᾳ ποιήματα διαφόρων ποιητῶν, παλαιῶν ται καὶ νέων, συλεχθέντα, καὶ μετὰ πλείστης ἐπιμελείας συγγραφέντα παρ' ἐμοῦ τοῦ εὐτελοῦς, Ἀποστόλη Ζαφυροπούλου Πελοποννησίου καὶ Ἱεροψάλτου τῆς τῶν Σμυρναίων Ἐκκλησίας».

Ἐν φ. 1α-116 προτάσσεται Ἑρμηνεία τῶν σημαδίων τῆς μουσικῆς τέχνης.

Ἐν φ. 288α. Ἐπληθε τέλος ἡ παροῦσα ἄσηματομελήρητος βίβλος ἐν εἴδει ἀπὸ Χριστοῦ ἀψιζῶ μινδὸς Δεκεμβρίου : κγη : — διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ τε καὶ ἁμαθοῦς, Ἀποστόλη Ζαφυροπούλου τοῦ Πελοποννησίου, καὶ Ἱεροψάλτου, τανῦν ἐν Σμύρνῃ ὑπάρχοντος, διὰ δαπάνης δὲ τοῦ τιμιοτάτου κυροῦ Ἀναγνώστου Πατριναίου, υἱοῦ τοῦ ποτὲ παπά κύρ Ἰωάννου Νηπερόπουλου...

Ἐν φ. 3036 Ἰδοῦ σημειῶνω τὰ ἔξοδα τῆς ψαλτικῆς :

37 : τέτραδα πρὸς μδ :	100 :	τὸ τέτραδ :	εἰς :	92. = 20
τοῦ Καραδά διὰ τὸ δέσιμον	»	12.	25	
τοῦ χρυσοχοῦ διὰ τα θυλίκια	»	8.	35	
		114	= 00	

Ἐν φ. 1α χαιρὶ νεωτάτῃ Ἀριθ. πρωτ. 10.

Στάχωσις ἐκ πορφύρας βύρσου μετὰ πλουσίων χρυσῶν ἐπιτυπωμάτων.

172.

Χαρτ. 0,36×0,24. Αἰῶνος XIX (φ. 24).

« Πρακτικὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ τοῦ παρόντος ἔτους 1824 ἀπὸ Ἰουνίου 2 μέχρι τῶν 13 Νοεμβρίου. Ναυαρχούντων τῶν Κ. Ἀνδρέα Μιζούλη, Κωνσταντίνου Μπουκουβάλα πρὸς καιρὸν, ἔπειτα δὲ Γεωργίου Ἀνδρούτζου καὶ Νικολῆ Ἀποστόλη καὶ ὑπὸ ναυαρχούντων τοῦ Γεωργίου Σαχτούρη καὶ Γιάννη Ἀναστάση Κυργιᾶκου».

Τὰ φ. 196-24 ἄγραφα.

Κώδιξ ἀστάχωτος.

173.

Χαρτ. 0,29×0,21. Αἰῶνος XIX (φ. 38).

«Τριγωνομετρία εὐθύγραμμος».

Ἐν τῷ πρώτῳ φύλλῳ κατ' ἐπανάληψιν Λ. Ζαφειρόπουλος καὶ δις Α: 56.

Κώδιξ ἀστάχωτος.

174.

Χαρτ. Αἰῶνος XIX.

Κώδιξ συγκείμενος ἐκ διαφόρων τετραδίων ἐν οἷς περιλαμβάνονται

1. « Πρακτικὰ τοῦ συμβουλίου τῶν ἐν Χαλκίδι Πλημμυσειοδικῶν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως Νικ. Κριζώτη, ὑποστρατήγου, ἀποδράντος τῶν φυλακῶν Χαλκίδος καὶ μελετῶντος ἐπίθεσιν κατὰ τῶν ἀρχῶν ». Λιθόγραφον.

2. « Ἐγγραφα ἀποδεικνύοντα ὅτι αἱ συγκράτεια καὶ τὰ κανίσκια δὲν εἶναι δῶρα, καὶ ποῖα τὰ δῶρα ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ».

3. Περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς διοικήσεως.

4. « Ὀδηγία διὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν δήμων τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ».

Κώδιξ ἀσημασμένος διὰ σφραγίδος ὁμοίας πρὸς τὴν τῶν ἀρ. 153 καὶ 169.

Κώδιξ ἀστάχωτος.

175.

Χαρτ. 0,325×0,225. Αἰῶνος XIX (σ. 80).

«*B. Bosco de Doubnitz* Revierbeschreibung der Cycladen, resp. der Inseln Syra, Micono, Delos, Tinos, Andros, Naxos, Heraclia, Paros, Despotika, Antiparos, Santorin».

Περιέχονται καὶ ἀρχαῖαι ἐπιγραφαί.

Κώδιξ λιθόγραφος ἀστάχωτος, οὗ τὸ κάτω μέρος ὀλίγον κεκαυμένον. Ἀστάχωτος καὶ σσημασμένος διὰ τῆς αὐτῆς σφραγίδος καὶ ὁ προηγούμενος κώδιξ.

176.

Χαρτ. 0,31×0,11. Αἰῶνος XVIII (φ. 7).

«Ὡδὴ ἐπινίκιος τῶν Ῥώσων».

Ἄρχ. Πέδιλα χρυσᾶ φοροῦσα
κ' ἐν Ὀλύμπῳ προχωροῦσα
ἢ γλαυκῶπις Ἀθηνᾶ
βλέπει Ἄρην μαιφόνον
νὰ ὀπλίζηται μὲ τόνον
καὶ πρὸς Δύσιν ν' ἀπερνᾶ.

Λείπει ἐν φύλλον, περιλαμβάνον τὰς στροφάς 19-25. Τοῦ δὲ φ. 7 λείπει τὸ ἔνω ἡμισυ, περιλαμβάνον μέρος τῆς στροφῆς 74 καὶ τὰς στροφάς 75-77. Τὸ δὲ φ. 76 ἔγραφο.

Κώδιξ ἀστάχωτος.

177.

Χαρτ. 0,22×0,14. Αἰῶνος XIX (φ. 86).

«Διάταγμα περὶ τῶν ἐπαρχιακῶν συμβουλιῶν» ἔντυπον ἐκ σ. 22.

Συμπληροῦται διὰ παρενθέτων φύλλων χάρτου, ἐν οἷς σημειώματα τοῦ *Κωνσταντίνου Δοσίου*. Ἀλλὰ τῶν φύλλων τούτων τὰ κλειστά εἶνε ἔγραφα.

Τὸ φ. 1 σσημασμένον διὰ τῆς αὐτῆς σφραγίδος καὶ οἱ κώδικες 153, 169, 174.

Στάχωσις νεωτάτη.

178.

Χαρτ. 0,32×0,22. Αἰῶνος XIX (σ. 26).

«Ἑρμηνεῖα τῶν ἀντικρῶ Σενιάλων».

Ἐντυπος ἄνευ τίτλου μετὰ συμπληρώσεων χειρογράφων καὶ ἐγχρώμου ἐν ἀρχῇ πίνακος παριστάνοντος τὰς σημαίας καὶ τὰ φλάμουλα.

Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φύλλῳ Κᾶπ δημητρίου Θεοφάνους Βόκου. -Ν^ο 27.- Ἀπὸ τὴν Ναυαρχίδα 29 Ἀπριλλίου 1826.

179.

Χαρτ. 0,235×0,18. Αἰῶνος XIX (φ. 127).

1. «Νόμος περὶ συστάσεως τῶν δήμων. Ἐν Ναυπλίῳ. Ἐκ τῆς Βασιλικῆς τυπογραφίας. 1834».

2. «Διάταγμα περὶ ἐκλογῆς τῶν δημοτικῶν ἀρχῶν».

Τὸ μὲν πρῶτον ἔντυπον ἐκ σ. 34, τὸ δὲ δεύτερον ἔντυπον ἐκ σ. 23. Ἀμφότερα δὲ μετὰ παρενθετικῶν φύλλων, ἐν οἷς αὐτῶν γραφοὶ σημειώσεις *Κωνσταντίνου Δοσίου*.

Τὸ πρῶτον φύλλον σσημασμένον διὰ τῆς αὐτῆς σφραγίδος καὶ οἱ κώδικες 153, 169, 174, 177.

Στάχωσις νεωτάτη.

180.

Περγ. 0,18×0,14. Αἰῶνος XII (φ. 41).

«Ἡ θεία λειτουργία τοῦ μακαρίου καὶ σοφοῦ *Χρυσοστόμου*».

Κώδιξ ἐλλιπῆς φύλλων ἐν τῷ μεταξὺ οὕτως, ὥστε τὰ σωζόμενα πέντε τετράδια καὶ τὸ ἀπ' αὐτῶν ἀπεσπασμένον ἐν τέλει φύλλον δὲν εἶνε συνεχῆ πρὸς ἄλληλα.

Κώδιξ ἀστάχωτος.

181.

Χαρτ. 0,24×0,195. Αἰῶνος XII (φ. 2).

Ἀπόκομμα ἐκκλησιαστικῆς συγγραφῆς, ἧς ἡ ἀκέφαλος ἀρχὴ . . . γήσης· οὐδὲν γὰρ γινώσκουσιν ἀφ' ἑαυτῶν· ἀλλ' ὡς κλαίπται ἃ παρ' ἄλλοις ὀρῶσι ταῦτα διαβάλλουσι καὶ μᾶλλον στοχασταὶ εἰσιν ἢ προγνώσται.

182

Περγ. 0,225×0,169. Αἰῶνος XI (φ. 4).

Τετράδιον Εὐαγγελίου κατὰ Ἰωάννην ἑλλιπές τοῦ πρώτου καὶ τελευταίου καὶ τῶν δύο μέσων φύλλων.

Τὸ σωζόμενον μέρος ἄρχεται (ἀκέφ.) ἐν Ἰωάννου 5' 45 ... [ἡ]μέρα· ἔστι γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις καὶ ἔδονται πάντες διδακτοὶ Θεοῦ. Τελ. (κολ.)· ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν ..

Κωδιξ ἀσάχωτος.

183.

Χαρτ. 0,385×0,305. Αἰῶνος (φ. 111).

α Γενικοὶ λογαριασμοὶ τῆς Οἰκονομικῆς Διαχειρίσεως τοῦ Κράτους ἀπὸ 20 Ἰανουαρίου 1833 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1843, συνταχθέντες καὶ καταστρωθέντες κατὰ πρόσκλησιν τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργείου ὑπὸ **Δ. Ν. Λεβίδου**, ἐλεγκτοῦ παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ. Ἀθήνησιν. 1845».

Στάχσις νεωτάτη. Ἐπὶ δὲ τῆς σταχώσεως ἔπισθεν ἔντυπα τὰδε· Βιβλιοδετεῖον Θεοδώρου Μαστραποστόλη. Ἐν Ἀθήναις Ὀδὸς Μητροπόλεως 12.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

— Δύο ἑλληνικὰ ἔγγραφα ἐκ τῶν ἀρχείων τῆς Βενετίας. Τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1478 ὁ Σκιπίων Βιουνο, Βενετὸς πλοίαρχος, εἶχε προξενήσει ζημίας εἰς πλοιάρχους ὑπὸ τουρκικὴν σημαίαν ἐν τῷ λιμένι τῆς Θάσου, περὶ ὧν ἴδε *Predelli Regesti dei Commemoriali* Τόμ. Ε' σ. 229 ἀρ. 128 καὶ 129. Ἐξετασθεῖσης δὲ τῆς ὑποθέσεως, ἐδόθη ὑπὸ τῆς βενετικῆς κυβερνήσεως διαταγὴ εἰς τὸν ἀπεσταλμένον τῆς Βενετίας Νικόλαον Κόκον, καταστάσης εἰρήνης μεταξὺ Βενετῶν καὶ Τούρκων, νὰ καταβάλῃ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1480 ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς τοὺς ζημιωθέντας τὴν ζημίαν, ἧτοι ἑκατὸν ἑβδομήκοντα πέντε βενετικὰ φλωρία εἰς τὸν ἐκ Καλλιπόλεως Χατζῆ Ἰουσοῦφην καὶ τετρακόσια ἑβδομήκοντα πέντε δουκάτα εἰς τὸν ζωγράφον τοῦ Μωάμεθ Β' Συνάνμπην καὶ τὸν Παντολέοντα Ἀρφαρᾶν. Αἱ δὲ ὑπὸ τῶν οὕτως ἀποζημιωθέντων δοθεῖσαι εἰς τὸν Κόκον ἀποδείξεις, συνταχθεῖσαι ἑλληνιστί, ἀντεγράφησαν εἰς τὰ βιβλία τῶν *Commemoriali* τὰποκείμενα νῦν ἐν τῷ Δημοσίῳ ἀρχείῳ τῆς Βενετίας, ἐν βιβλίῳ XVI ἐν φ. 174 ὑπ' ἀρ. 158 καὶ 160, καταχωρηθεῖσης καὶ μεταφράσεως αὐτῶν, τοῦ μὲν πρώτου εἰς ἰταλικὴν γλῶσσαν, τοῦ δὲ δευτέρου εἰς ἰταλικὴν διάλεκτον. Πρβλ. *Predelli* ἐνθ' ἀν. σ. 237 ἀρ. 160, 161, 163. Ἔστωσαν δὲ καὶ τὰ ἑλληνικὰ ταῦτα ἔγγραφα Τούρκων ἰδιωτῶν εἰς συμπλήρωσιν τῶν γραφέντων ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Ε' σ. 40 κ. ἑ. καὶ σ. 155 κ. ἑ. περὶ τῆς ἑλληνικῆς ὡς ἐπισήμου γλώσσης τῶν σουλτάνων.

Ἔχουσι δὲ τὰ δύο ταῦτα ἔγγραφα ὡς ἐξῆς, ἐκδιδόμεν' ἀπαραλλάκτως ὡς ἔχουσιν ἐν τοῖς *Commemoriali*.

Α'

Καθολογοῦν ἐγὼ ὁ Χατζῆ Ἰουσοῦφης ἀπετὴν Καλίπολιν ὅτι ἐπερίλαβα ἀπὸ τὸν μεγαλοπρεπέστατον ἀρχόντα κύρ Νικόλαον Κόκον

τετιμημένον ἀποκρισιάριον τῆς ἐκλαμπροτάτης αὐθεντίας τῶν Βενετιῶν διὰ πᾶσαν ζημίαν ὅπου με ἔποιικεν ὁ μισέρ Σιπιὸν Μπὸν ὁ κατεργούρις εἰς τὰ νερά τῆς Θιάσου την ἡμέραν ὅπου ἐγένετον ἡ ἀγάπη φλουρία βενέτικα ροε τὰ ὅποια εἰσι διὰ τὰ ἄσπρα καὶ ἄλλα ρούχα ὅπου μου ἐπήραν καὶ διὰ τὴν ἀγοράν μου· διὰ τοῦτο λέγω καὶ ὁμολογῶ ὅτι ἦμαι Ικανομένος καὶ πληρομένος ἀπ' αὐτοῦ ἀπὸ πάντων τῶν ζητημάτων καὶ ζημιῶν ὅπου τοὺς ἐγύρεθα· καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔμπροσθεν οὐ δύναμαι ζητεῖν ἢ γυρέθειν ἀπ' αὐτοῦ διὰ καμίαν αἰτίαν καὶ ζημίαν ὅπου νὰ εἶχα ἕως τὴν σήμερον· καὶ διὰ βεβαίωσιν

να
τοῦ πράγματος ἐπαρακάλεσα τὸν συμπέγην τὸν δραγουμάνον τοῦ μεγάλου αὐθεντός, ὅστις ἐβρέθη μεσέως εἰς τὸ πρᾶγμα¹ νὰ γράψῃ τὴν παροῦσαν ὁμολογίαν κατὰ μῆναν Ἰουλίον αὐπ' ἐν Κωνσταντινούπολι. Ἐγὼ Κασίμης δραγουμάνος τοῦ μεγάλου αὐθεντός τὰ ἀνοθεν εἰρημένα ἔγραψα διὰ παρακλήσεως τοῦ Χατζῆ Ἰουσοῦφη· ἤμουν δὲ μεσέως καὶ εἰς τὸ πρᾶγμα καὶ εἶδα καὶ τὰ φλουρία τὸ πῶς ἐδόθησαν πρὸς αὐτὸν τὸν εἰρημένον Ἰουσοῦφην ἤγουν φλουρία ἑκατὸν εβδομήντα πέντε :

Β'

αὐπ' ² Ἰουλίου κε'. Ὁμολογῶ ἐγὼ Συνάμπτης ζωγράφος τοῦ μεγάλου αὐθεντός καὶ Παντελεὸς Ἀρφαρας διὰ τῆς παρούσης ἀποδείξεως πῶς ἔλαβα ἀπὸ μισέρ Νικολὸν Κοκον τὸν ἀποκρισιάριον τῆς ἐκλαμπροτάτης αὐθεντίας Βενετίας διὰ ζημίαν ὅπου μὰς ἤθελεν κάμην ὁ μισέρ Σιπιὸν Μπὸν εἰς δύο γριπαρίαις Φωτινοῦ καὶ Βαρσάμα τὰ ἤθελεν κουρσέψειν εἰς τὸ πόρτον τῆς Θιάσου· ἔλαβα γοῦν μετρίτᾳ ἀπὸ τὸν ρηθέντα μισέρ Νικολὸν δουκάτα βενέτικα τετρακόσια ἑβδομήντα πέντε καὶ ἦμαι κοντέντος καὶ ἀπεξιθαλμένος καὶ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ἐκλαμπροτάτην αὐθεντίαν τῆς Βενετίας καὶ διὰ τὸ βέβαιον ἐγγόνη καὶ ἡ παροῦσα μας ὁμολογία ἔγγραφος.

+ Ἀπογράφω ἐγὼ Συνάμπτης ζωγράφος τοῦ μεγάλου αὐθεντός εὐχαριστημένος καὶ κοντέντος εἰς τὰ ἄνωθε γεγραμμένα.

¹ Ἐν τῇ ἰταλικῇ μεταφράσει mediante de questa cosa.

² Ἐπιτετα διαγεγραμμένη ἡ ἀρχὴ τῆς ὀλίγον κατόπιν λέξεως ὁμολογῶ.

Καὶ ὁ μὲν ζωγράφος Συνάμπτης, ὅστις ἐν τῇ εἰς τὴν βενετικὴν διάλεκτον μεταφράσει λέγεται Sinan-bei depentor del sultano dei turchi περιλαμβάνεται εἰς τοὺς ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Μωάμεθ Β' ζωγράφους, περὶ ὧν διέλαθεν ὁ κ. Karabacek ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν Ἀνατολιστῶν ἐν Κοπενάγη κατὰ τὸ θέρος τοῦ λήγοντος ἔτους. Ὁ δὲ Παντολέων Ἀρφαρᾶς (Pantaleone Arfarà) ἦτο πιθανώτατα Ἑλλην. Τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ ὑπομιμνήσκει τὰ χωρία Ἀρφαρᾶ τῶν δήμων Αἰγείρας καὶ Ἀμφείας ἐν Πελοποννήσῳ. Ἀξιολογωτάτη δὲ εἶνε ἡ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἀνωτέρω ἐκδομένων ἐγγράφων μνεῖα τοῦ Τούρκου διερμηνέως Κασίμη τοῦ παραστάντος μὲν ὡς μεσίτου καὶ μάρτυρος κατὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ Χατζῆ Ἰουσοῦφη, συντάξαντος δὲ καὶ τὴν οἰκείαν ὁμολογίαν ἑλληνιστί.

— Ἑλληνικὸν πωλητήριον ἔγγραφον ἐν Βενετίᾳ.

Ἐν τῷ ἐτέρῳ τῶν φακέλων τοῦ Archivio di Stato τῆς Βενετίας τῶν περιεχόντων ἑλληνικὰ ἔγγραφα, περὶ ὧν ἐποιήσαμην λόγον ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας Τόμ. Δ' σ. 634 κ. ἑ. (Πρὸς P. Marc Plan eines Corpus der griechischen Urkunden des Mittelalters und der neueren Zeit. Ἐν Μονάχῳ. 1903 σ. 119, s. 76 *Mylopotamon*) τῷ φέροντι τὴν ἐπιγραφὴν Documenti greci varii καὶ ἀριθμὸν XIII, σώζεται καὶ πωλητήριον ἐπὶ περγαμνηνῆς τοῦ ἔτους 1520, οὐ ἀνεκοίνωσ' αὐτόθι μόνον τὰς πρώτας λέξεις τῆς ἀρχῆς. Τοῦ ἔγγραφου τούτου παραθέτω ἐνταῦθα πλεῖόν τι μέρος χάριν τῶν ἐνδιαφερομένων περὶ τῆς Κρήτης, εἰς ἣν ἀναφέρεται τὸ ἔγγραφον.

Ἐν ὀνόματι τοῦ αἰωνίου θεοῦ ἀμήν. Ἐτι ἀπο τῆς Χριστοῦ γεννήσεως εἰς ἀφκ ἡμέρα τοῦ Ἰανουαρίου μεινὸς κθ ἰνδικτιῶνος 0' ἐν τῇ τοῦμα τοῦ Μιλοποτάμου ἐν τῇ μονῇ τῆς Ἀγίας Μαρίνας ἔμπροστας τὸν κατω γεγραμμένων μαρτύρων καθομολογο ἐγὼ Μιχελέτο Κῆριακόπουλος υἱὸς ποτὲ κύρ Αντονίου κατοικοῦμενος ἐν το χωριο ναήμονα μετὰ μητρὸς μου ὅτι δῆδω καὶ πουλὸ σὺ τοῦ παπα κύρ Κωνσταντίνου τοῦ Καφάτου....

— Ζητούνιος ἀνύπαρκτον ὄνομα. Ἐν τῷ Πίνακι τοῦ καταλόγου τῶν κωδίκων τῆς ἐν Ὁξωνίῳ Βοδληϊανῆς βιβλιοθήκης τῷ ὑπὸ τοῦ *Coxe* συντεταγμένῳ (Catalogi codicum manuscriptorum

bibliothecae Bodleianae pars prima recensioem codicum graecorum continens. Ἐν Ὁξωνίῳ. 1853 σ. 961) φέρονται τὰδε· ZETUNII filius. Epistola ad eum. Παραπέμπεται δ' ὁ ἀναγνώστης εἰς τὸ φ. 323⁶ τοῦ Βαρκεκικοῦ κώδικος CXXXI. Ἄλλ' ἐν τῷ οἰκείῳ μέρει τῆς περιγραφῆς τοῦ κώδικος τούτου ἐν σ. 224 εὕρισκεται ἀναγεγραμμένη ἢ ἐπιγραφὴ ἐπιστολῆς τινος τοῦ Ἰωάννου Μητροπολίτου Ναυπάκτου πρὸς τὸν Ζητουνίου· ὁ δὲ συντάξας τὸν κώδικα ἐξέλαβε τὸ ὄνομα τῆς ἐπισκοπῆς Ζητουνίου ὡς ὄνομ' ἀνδρὸς οὕτω καλουμένου, πρὸς οὗ τὸν υἱὸν (τὸν μετὰ γενικῆς) ἐπέστελλε δῆθεν ὁ μητροπολίτης Ναυπάκτου.

— **Νομοκάνων τοῦ Ματθαίου Βλαστάρεως ἐν Νεαπόλει.** Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Brancacciana τῆς Νεαπόλεως, ἧς δὲν ἐξεδόθη ὁ κατάλογος τῶν κωδίκων, ὄντων σχεδὸν ἀπάντων ἰταλικῶν καὶ λατινικῶν, ἀπόκειται ὑπ' ἀρ. IV-A-13 καὶ ἑλληνικὸς Νομοκάνων τοῦ Ματθαίου Βλαστάρεως. Σύγκειται δ' ἐκ φύλλων 308, ὧν τὰ μὲν φ. 25-303 εἶνε γεγραμμένα ὑπὸ Ἑλληνοσ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα, τὰ δὲ φ. 304-308 δι' ἄλλης χειρὸς, ὁμοίως ἑλληνικῆς. Τὰ δὲ φ. 1-24 ἐγράφησαν ἑλληνιστὶ διὰ χειρὸς Ἰταλοῦ, ὅστις εἶνε πιθανώτατα ὁ ἐν φ. 1^α σημειώσας τὰδε· Εἰω Ἰωαννις Βαπτίστα Δι Δαλίβο μάνω Ἀρωπία.

— **Ὁ ἐν Λούκκᾳ κώδιξ 2502 καὶ αἰ ἐν αὐτῷ ἀγγλικαὶ λέξεις καὶ φράσεις.** Ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 5 ἑλληνικῷ κώδικι τῆς ἐν Λούκκᾳ τῆς Ἰταλίας Δημοσίας βιβλιοθήκης (Biblioteca pubblica), φέροντι ἀρχαῖον ἀριθμὸν 2502 καὶ προερχόμενον ἐκ τοῦ Ἁγίου Ῥωμανοῦ (S. Romano) κατὰ τὰ γραφέντα ὑπὸ τοῦ περιγράψαντος τὸν κώδικα κ. Festa (Studi Italiani di filologia classica Τόμ. Ε', 1897, σ. 221) φέρονται καὶ αἰ ἐξῆς ὑπ' αὐτοῦ μὴ σημειωθεῖσαι ἀγγλικαὶ λέξεις καὶ φράσεις, γεγραμμέναι διὰ χαρακτήρων ἑλληνικῶν τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος τελευτῶντος ἢ τοῦ δεκάτου ἕκτου ἀρχομένου. Ἐν μὲν φ. 3⁶· ἀήκνετ σπέκοινο ἠνγλοισ δι' ὧν προφανῶς ἀποδίδονται τὰγγλικά I can't speak english. Ἐν δὲ φ. 103⁶· οὔνο· τοῦ· τρί· φὸρ· φῆñ· σῆξ· σῆβν· [έ]χτε· νέιν· τέν· ἀλέβεν τουἔλφου· θῆρτι· φῆρτι· φῆφτι· σῆξτι· σεύτι· ἔχτι· νῆντι· τόντι ἀνταποκρινόμενα πρὸς τὰγγλικά one, two, three, four, five, six, seven, eight, nine, ten, eleven, twelve,

thirty, forty, fifty, sixty, seventy, eighty, ninty, twenty. Τέλος δ' ἐν φ. 104^α ἀή κάνετ· σπέκ οἰνο ἠνγλοισ χῶου ντουγίου-ουήλ-γωντῆγγια (= I can't speak english; how do you will. want?...), ἐπομένων ἀγγλιστὶ τῶν λέξεων how doo (sic) you father καὶ τῶν λατινικῶν Quomodo valetis pater. Ἀξία δὲ προσοχῆς εἶνε ἢ ἐν τῇ περιέργῳ ταύτῃ ἀναγραφῇ τῶν ἀγγλικῶν λέξεων καὶ φράσεων δι' ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐνδεικνυομένη περὶ τινὰ διαφορὰ περὶ τὴν προφορὰν ἢ τὴν ἀντίληψιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ἀναγράψαντος τάνωτέρω.

Ἐπ' ἰσης δὲ παρέλειψεν ὁ κ. Festa ἀναγράψῃ τὰ ἐξῆς ἐν τῷ κώδικι σημειώματα. Ἐν φ. 100⁶ χειρὶ τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος· + καθομολόγῳ εἰω πατᾶ ἰωαννης (βραχυγραφικῶς) ο θεοδοριτζισ το πῶς εχο παραλαπαισμεν υπέρπυρα (βραχυγραφικῶς) ἰθ'. Μάρτιρας ἰωάννης (βραχυγραφικῶς) ο σαλβαρας. Ἐν δὲ φ. 101^α φέρονται τὰδε·

+ φῆραοῦνα + βεχευμοῦ +
βέχευμοῦ + βαλ καροφην +^{αι}

σ̄	ο	Δ	Γ	μ̄
σρε				θυ
σ̄	ο	χ̄ε	ο	μ̄

Τούτων κατανοοῦνται μόνον τὰ σ̄ μ̄ (=σταυρέ μου), σρε (=σωτήρος), θυ (=θεοῦ), χ̄ε (=Χριστός), ἰσως δὲ καὶ τὸ αγ = ἅγιος; τὰ δὲ λοιπὰ οὐδεμίαν παρέχουσιν ἔννοιαν, ἀλλ' εἶνε πιθανώτατα μαγικά λόγια.

Τέλος ἀνατυπῶν ἐνταῦθα τὸ ἐν φ. 104^α σημείωμα, ἐκδοθὲν καὶ ὑπὸ τοῦ Festa μετὰ τινῶν παραναγνώσεων· το μοναστήριων ἐνε ἦς τι Γαςήντζα σο Χελμῶν (=Χελμὸν) ὁποῦ τονε ὁ κῦρ πόα-σαφος (=Ἰωάσαφος) ὁ γερωντᾶς μου καὶ γῶ ἡμου ἡποτα-κτικός σοῦ μαλαχίας ὁ μδ (ἔπεται μικρὰ ὀπῆ ἐν ἧ τὸ τέλος τῆς

νῦν ἀδιαγνώστου λέξεως) ἀπο τοὺς Κορφοῦς· καὶ βρίσκομε τόρα ης τιγ κρίτι (= τὴν Κρήτη)· ἥς μονασίριων:— Ὁρθῶς δ' ἔχει ἐκδοθῆ παρὰ τῷ κ. *Festa* τὸ ἐν φ. 36 σημεῖωμα τόδε· θυ τὸ δῶρον· νέοφίτου δὲ πόνοσ.

— **Χειρόγραφοι ἐφημερίδες τοῦ ἀγῶνος.** Παρὰ τῇ ἐν Ἀθήναις δισποινίδι Μαρία Χαλκιοπούλου εὑρηται δύο φύλλα τῆς χειρογράφου ἐφημερίδος τοῦ ἀγῶνος Ἀχελῷος τῆς ἐκδιδομένης ἐν Βραχωρίῳ (Ἀγρινίῳ), περὶ ἧς ἴδε Νέον Ἑλληνομνήμονα Τόμ. Α' σ. 451 κ. ἑ. Ἔινε δὲ τὰ φύλλα ταῦτ' ἀμφότερ' ἀνευ ἀριθμοῦ καὶ φέρουσιν ἡμερομηνίαν 24 Φεβρουαρίου καὶ 25 Φεβρουαρίου. Κατὰ ταῦτα τὸ μὲν πρῶτον εἶνε ὁ πρῶτος ἀριθμὸς τῆς χειρογράφου ἐφημερίδος τοῦ Ν. Λουριώτη, ὃν ἀνετύπωσα ἐνθ' ἀν. σ. 474 κ. ἑ. ἐξ ἑτέρου ἀντιγράφου ἀποκειμένου παρὰ τῷ νομάρχῃ Κυκλάδων κ. Νικολάῳ Λουριώτῃ, ἐγγόνῳ τοῦ ἐκδότου τοῦ Ἀχελῷου, τὸ δ' ἕτερον φύλλον, τὸ τῆς 25 Φεβρουαρίου, εἶνε μέχρι τοῦδε ἄγνωστον.

— **Ἀνέκδοτος ἐπιγραφή Ἑρμιόνης.** Ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. Suppl. 77 ἑλληνικῷ κώδικι τῆς ἐν Βιέννῃ Αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης, περιέχοντι Χρονικὸν κατὰ Γεώργιον Μοναχὸν ἐν τῇ καθωμιλημένῃ καὶ ἄλλα τινὰ, εὔρον ἐν φ. 257⁶ ἀντιγεγραμμένην κεφαλαίοις γράμμασι τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν ἐξ Ἑρμιόνης, μὴ εὑρισκομένην μεταξὺ τῶν ἐκδεδομένων ἐν ταῖς τοῦ Μαξιμιλιανοῦ *Fränkel* Inscriptio- nes Aeginae, Pityonesi, Ceeryphaliae, Argolidis, ἐν αἰς καὶ αἰ ἐρμιονικαί·

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΑΙΣΑΡΑ : Λ :
 ΣΕΠΤΙΜΙΟΝ ΣΕΟΥΗΡΟΝ
 ΠΕΡΤΙΝΑΚΑ ΣΕΒΑΣΤΟΝ
 Η ΠΟΛΙΣ Η ΕΡΗΙΟΝΕΩΝ ΤΟΝ
 ΑΝΕΙΚΗΤΟΝ

— **Οἱ ὕμνοι τῶν δῆμων εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην Κομνηνόν,** οὓς ἐξέδωκα ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Β' σ. 385 κ. ἑ. ἐκ τοῦ Λαυρεντιακοῦ κώδικος Plut. 31 Cod. 2 διέλαθέ με, ὅτι ἦσαν ἤδη πρότερον ἐκδεδομένοι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Πατρολογία τοῦ Migne, Τόμῳ ΡΛΓ' σ. 1387 κ. ἑ. μεταξὺ τῶν ἔργων τοῦ Θεοδώρου Προδρόμου. Ἀλλ' οὐχ ἤττον χρησιμεύει ἡ ἐμὴ ἐκδο-

σις ἔνεκα τῆς ἀπὸ ἄλλου κώδικος ἐκδόσεως χάριν ἀντιβολῆς πρὸς τὸ παρὰ τῷ Migne κείμενον καὶ ἔνεκα τοῦ ἐπισυναφθέντος ὑπομνήματος.

— **Ἡ Ἄννα Νοταρᾶ ὡς κυρία κώδικος.** Τὸ ἐν τῷ κώδικι Valicanus graecus 1231 σημεῖωμα περὶ τῆς Ἄννης Νοταρᾶ, θυγατρὸς τοῦ Λουκᾶ, ὅπερ ἐξέδωκα ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Δ' σ. 460 μετ' ἀντιβολῆν ἐκ φωτογραφίας, ἐν μέρει ἀμυδρᾶς, ἄτε γεγραμμένον ἐπὶ ἄλλων γραμμάτων διεξεσμένων, ἀντίβαλον τὸν Ἰούνιον τοῦ λήγοντος ἔτους ἐξ αὐτοῦ τοῦ χειρογράφου, εὔραν δὲ τινὰς διαφορὰς ἀπὸ τῆς προτέρας ἐκδόσεως. Διὸ ἐκδίδω αὐτὸ καὶ πάλιν ἐνταῦθα, ἔχον ἀκριθέστερον ὡδε· Ἐνέ^τ (= Ἐν ἔτει) τῆς ἐνσάρ-^{ωω}κου οἰκονομίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνομνηνὶ Μαρτίῳ ἡμέραν α^η. ἡ ὑπερηφανεστατὶ καὶ ἐκλαμπροτάτι κυρία Ἄνα θυγάτηρ ποτὲ τοῦ ὑπερῖφανεστάτου, ἐκλαμπρωτάτου καὶ ἐνδοξοτάτου κυ^ω κυ^ω Λουκᾶ Νοταρᾶ ποτὲ μεγάλου δουκὸς τῆς Κωνσταντίνου πόλεως ἐγώρασεν τὸν παρόντα βίβλον:— Προηγούνται δὲ τοῦ σημειώματος τούτου δι' ἄλλης χειρὸς ἀρχαιοτέρας τὰ ἐξῆς·

Δόξα σοι ὁ θεὸς ἡμῶν δόξα σοι :

Τὸν ἐκ πόθου κτήσαντα τὴν βίβλον ταύτην·

τοῖς ἀναγινόσκουσι συμ προθυμία :

Φύλαττε Τριάς ἀβλαβῆς εἰς αἰῶνας :—

Διὰ τῆς αὐτῆς δὲ ταύτης χειρὸς μετὰ τὰ διαξέσματα, ἐφ' ὧν ἐγράφη τὸ σημεῖωμα περὶ τῆς ἐξαγοράσεως τοῦ κώδικος ὑπὸ τῆς Ἄννης Νοταρᾶ, ἐγράφησαν τὰ ἐξῆς· Ἐγράφη ἡ ἱερὰ βίβλος ταύτη δια χειρὸς Ἰωάννου τοῦ εὐτ^τ (= εὐτελοῦς) ἱερέως καὶ Ταρσί^τ (= Ταρσίτου) τῇ προστάξει τοῦ μεγάλῃφιφανεστάτου ἀνοβελισίμου (= πρωτονωβελισσίμου) καὶ μεγάλου δουκὸς καὶ ἀναγραφῆως Κύπρου κυροῦ Λέοντος τοῦ Νικερίτου καὶ ἐμοῦ αὐθεν^τ (= αὐθέντου) καὶ οἱ ἐνταῦθα ἀναγινώσκοντες, παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τὸν Κύριον εὐχεσθε αὐτόν· ὁ θεὸς σώσει πάντας :— Καὶ δὲν μνημονεύεται μὲν ἐν τῷ σημειώματι τούτῳ τὸ ἔτος καθ' ὃ ὁ Ταρσίτης ἔγραψε τὸν κώδικα, ἀλλ' ὡς ἔξεστιν ἰδεῖν ἐκ τῆς γραφῆς, οὗτος ἐγράφη τὸν δωδέκατον πιθανῶς αἰῶνα. Ὑπομνηστικῶ δ' ἐνταῦθα, ὅτι ἔχομεν καὶ Κωνσταντίνον Ταρσίτην,

βιβλιογράφον Ἀθηναῖον τοῦ 1129 (Σπυρ. Π. Λάμπρου Ἀθηναῖοι βιβλιογράφοι καὶ κτήτορες κωδίκων ἐν τῇ Ἐπιτηρίδι τοῦ Παρνασσού, Ἔτ. 5', 1902, σ. 169 καὶ σ. 13 χωριστοῦ τεύχους).

— Δύο ἑμμετροὶ Θρήνοι ἐπὶ τῇ ἀλώσει. Εἰς τοὺς ἐν σ. 193 κ. ἐ. τοῦ Ε' Τόμου τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμωνος ἀπαριθμουμένους ἑμμέτρους θρήνους ἐπὶ τῇ ἀλώσει τῆς Κωνσταντινουπόλεως προσθετός καὶ ὁ ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. (ΛΘ' 229) κώδικι τῆς ἐν Καίρῳ Πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης ἀνέκδοτος, περὶ οὗ ἴδε Ἀθανάσιον Παπαδόπουλον Κεραμεύα (Θρήνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ Byzantinische Zeitschrift Τόμ. IB', 1903, σ. 268). Ὁ αὐτὸς δὲ κ. Κεραμεύς ἐξέδωκεν αὐτόθι (σ. 269 κ. ἐ.) ὁλόκληρον τὸν ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 160 κώδικι τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις βιβλιοθήκης Θρήνον, περὶ οὗ ἴδε Νέον Ἑλληνομνήμονα Τόμ. Ε' σ. 267 κ. ἐ. Καθ' ἃ δέ μοι ἔγραψεν ὁ κ. Σ. Πετρίδης, ἐκ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Αὐγουστίνων πατέρων τῆς Ἀναλήψεως, εἰς τὸν Θρήνον τοῦτον ἐπήνεγκε μίαν διόρθωσιν δημοσιευθεῖσαν ἐν τῷ περιοδικῷ Echos d'Orient Τόμ. 5' (1903). Ἀλλὰ καὶ ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ κ. Δ. Ροῦσος ἐξέδωκεν ἐν τῇ Πατρίδι τοῦ Βουκουρεστίου τῆς 29 Μαΐου τὸν αὐτὸν Θρήνον κατὰ τὸν ὑπ' ἀρ. 279 κώδικα τοῦ μουσείου τοῦ Βουκουρεστίου. Ὁ δὲ κ. Πετρίδης παρέσχεν ἐν ταῖς Echos d'Orient Τόμ. Ζ' (1904) σ. 149 δύο διορθώσεις τῆς ἐκδόσεως ταύτης.

— Οἱ μετξωτοὶ ἄρτοι. Ὁ ἐν Σωζοπόλει ἡμέτερος συνδρομητὴς κ. Κωνστ. Δ. Παπαϊωαννίδης ἔγραψεν ἡμῖν τάδε· α' Ἐκ τῆς δηλώσεως τῆς ἐν σ. 337 κ. ἐ. τοῦ τελευταίου τεύχους τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμωνος ὀρμώμενος, ὑποβάλλω τὴν ταπεινὴν μου γνώμην περὶ τῶν μεταξωτῶν ἄρτων, ἐλπίζων, ὅτι θέλω συμβάλλει πρὸς λύσιν τῆς ὑμετέρας ἀπορίας.

α Πρὸ τοῦ ζυμώματος γνωστὸν ὅτι καὶ νῦν ἔτι, μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῶν ἀτμομύλων καὶ τῶν ἄλλων μηχανημάτων πρὸς καθαρισμὸν καὶ ἄλεσμα τοῦ σίτου, τὸ ἄλευρον κοσκινίζεται διὰ τῆς σήττας, ἥτοι τοῦ κοσκίνου (ποῦ δὲ θέλει νὰ ζυμώσῃ πέντε ἡμέρας κοσκινίζεται), ὅπερ ἀναλόγως τῆς πυκνότητος αὐτοῦ ἀποδίδει ἄλευρον λεπτότερον ἢ μὴ· ἐπομένως πυκνότερα εἶνε ἐκείνη ἢ σήττα δι' ἧς διέρχεται τὸ λεπτότερον ἄλευρον, ἀπηλλαγμένον καὶ τοῦ ἐλαχίστου ἴχνους πτύρων. Ἡ πυκνὴ δὲ αὕτη σήττα (διὰ τί ὄχι σίτα;) ἄτε κατεσκευ-

ασμένη ἐκ μεταξωτοῦ ὑφάσματος, λέγεται παρ' ἡμῖν μεταξωτὸ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀραιότεραν, ἐκ τριχῶν (ἀλογοσυρᾶς) κατεσκευασμένην, ἣτις λέγεται ἀπλῶς τρίχινο. Ἐκ τούτου αἱ λκικαὶ φράσεις τρώγει ψωμὶ πὲρ τὸ μεταξωτὸ — τρώγει πὲρ τὸ μεταξωτὸ — τρώγει μεταξωτὸ, δηλοῦσαι εὐμάριαν βίου.

α Ὅμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ δημῳδῷ ᾠσματι Ἡ βασιλοπούλα καὶ τὸ πουλάκι, καθ' ὃ ἡ βασιλοπούλα ποθεῖ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ πτεροῦ τοῦ πτηνοῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ σουργοῦτσι νὰ το κάνῃ εἰς αὐτὴν, δ' ἀπαντᾷ τὸ πουλάκι·

Ἀκούεις τί μ' ἐζούλεψεν αὐτ' ἡ βασιλοπούλα
νὰ εἶχε δὴ φωνίτσα μου καὶ δὴ γκελαγδισμό μου
καὶ τὸ χρυσό μου τὸ φτερό σουργοῦτσι νὰ το κάνῃ.
Κεῖνη τρώγει μεταξωτὸ κ' ἐγὼ τρώγω σκουλήκια,
κεῖνη πίνει Μονοβασιὰ κ' ἐγὼ πίνω δὴ βοῦρκο,
κεῖνη κοιμάται πάπλωμα καὶ σανταλένια στρῶσι,
κ' ἐγὼ κοιμοῦμαι ἐστὸ κλαδί ὅσῳ νὰ ἔξημερώσῃ.
κεῖνη φυλάγει ἄγουρο νάρτη νὰ τὴν φιλήσῃ,
κ' ἐγὼ φυλάγω σταυραχτὸ νὰ ἔρτη νὰ με φάγῃ.

Ἐπάρχει λοιπὸν μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω φράσεων καὶ τῶν μεταξωτῶν ἄρτων τοῦ Μοναχείου κώδικος οὐσιώδης διαφορά; »

Πρὸς ταῦτα δὲ συμπίπτουσιν ὅσα περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἀπέστειλεν ἡμῖν κατόπιν ἐκ Τεργέστης ὁ κ. Μαργαρίτης Κωνσταντινίδης, γράψας τάδε· α' Ἐν τῇ γενετείρῳ μου πόλει Μεσημβρίας τῆς Θράκης καὶ ἐν τοῖς πέριξ χωρίοις ὁ λαὸς καλεῖ τὸ λίαν πυκνὸν κόσκινον, οὐ τὸ πλέγμα εἶνε κατεσκευασμένον ἐκ λεπτοτάτων ἰνῶν μετάξης ἀκατεργάστου, μεταξιτὸν ἢ μεταξωτὸν, ἄνευ τοῦ ὀνόματος, ὑπονοουμένου. Ἐκ τοῦ καθαιρομένου ἀχνοειδοῦς ἀλεύρου διὰ τοῦ κοσκίνου τούτου ὁ ἄρτος γίνεται φυσικῶς τῷ λόγῳ λευκός, σπογγοειδῆς καὶ λίαν εὐγεστός καὶ εὐπεπτός, πάντως δ' ἐλέγτο μεταξωτὸς καθὸ κατεσκευασμένος ἐξ ἀλεύρου κοσκινισθέντος διὰ μεταξιτοῦ-κοσκίνου.

Ἐίλος δὲ καὶ ὁ ἐν Βουκουρεστίῳ διδάκτωρ κ. Δ. Ροῦσος, παλαιὸς ἡμῶν μαθητὴς, ἔγραψε τάδε· α' Τὸ ἀπὸ μεταξωτῶν ὑφάσμα κατεσκευασμένον κόσκινον λέγεται μεταξωτὸ (οὕτως ἐν Γανοχώροις τῆς Θράκης καὶ ἀλλαχοῦ), ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπὸ τοιοῦτον κόσκινον περασμέ-

νον ἄλευρον λέγεται ἐπίσης μεταξωτό. Μεταξωτός λοιπὸν ἄρτος θὰ εἶναι ὁ κατασκευασμένος μὲ μεταξωτὸν ἄλευρον». Ὑπεσχέθη δὲ ὁ κ. Ροῦσσοσ νὰ στείλῃ ἡμῖν καὶ πλείονά τινα πρὸς διευκρίνησιν τοῦ ζητήματος μὲ χωρία ἐκ τῆς βυζαντινῆς γραμματείας καὶ τῆς δημόδους γλώσσης ὑποστηρίζοντα τὴν ἐρμηνείαν ταύτην.

Ἀξία δὲ προσοχῆς εἶνε καὶ ἐν ταῖς τρισὶ ταύταις ἀνακοινώσεσιν ἢ εἰς Θρακικὰς προελεύσεις ἀναφερομένη ἐρμηνεία.

Ἀλλὰ καὶ ὁ γυμνασιάρχης Κυπαρισσίας κ. Κωνστ. Λάσκαρης ὑπεσχέθη νὰ ποστειλῇ εἰς τὸν Νέον Ἑλληνομνήμονα σημεῖωμα πρὸς ἐρμηνείαν τῶν μεταξωτῶν ἄρτων τοῦ Νικήτα Χωνιάτου.

— **Τὰ Ἄρμενα τῆς Εὐβοίας.** Ὁ Βενετὸς χρονογράφος Μαρῖνος Σκνοῦδος ἐν τῇ *Istoria del Regno di Romania* ἐν ταῖς τοῦ *Hopf Chroniques Gréco-Romanes* σ. 126, ποιούμενος λόγον περὶ τῆς μεσαιωνικῆς Εὐβοίας, μεταξὺ ἄλλων χωρίων ἄτινα ἐταύτισα πρὸς σημερινὰ χωρία τῆς νήσου ἐν τῇ ἐμῇ μεταφράσει τῆς τοῦ **Γρηγοροβίου** Ἱστορίας τῆς πόλεως Ἀθηνῶν κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας Τόμ. Β' σ. 514 ἐν τῇ σημειώσει, ἀναγράφει καὶ τὸ *Armena*, ὅπερ ἄλλως *Larmena* γράφουσιν αἱ φραγκικαὶ μεσαιωνικαὶ πηγαί. Περὶ τοῦ χωρίου δὲ τούτου ἔγραψε καὶ ὁ Mas-Latrie τὰ ἐξῆς ἐν τῇ μελέτῃ περὶ τῶν τριάρχων τῆς Εὐβοίας (*Les seigneurs tercioiers de Négrepont*) τῇ δημοσιευθείσῃ ἐν τῇ *Revue de l'Orient Latin* Τόμ. Α' σ. 413: «Εἰς τὴν αὐθεντείαν τῆς Καρύστου πολλάκις προσηρτήθησαν τὰ *Larmena* ἢ *L'Armeni*, ὧν ἡ ἀκριβὴς θέσις δὲν εἶνε γνωστὴ. Ἐγὼ δὲ ὑπολαμβάνω τὸ χωρίον τοῦτο τοποθετητέον ἐν τῇ θέσει τῇ σημειουμένη ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἄρμενα ἐν τῷ χάρτῃ τοῦ συνταγματάρχου Latrie κατὰ τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Καρύστου, σχεδὸν ἀπέναντι τῆς πεδιάδος τοῦ Μαραθῶνος, καίτοι ὁ χάρτης τοῦ Darper σημειώνει θέσιν *Armonia* ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς τῆς νήσου κατὰ τὰ ανατολικά τῆς Καρυστίας. Ἡ δ' ἔλλειψις οἰουδήποτε ὀνόματος ἀνταποκρινομένου πρὸς τὸ *Larmena* ἐν τῷ χάρτῃ τοῦ γαλλικοῦ ἐπιτελείου φαίνεται ἐνδεικνύουσα, ὅτι οὐδὲν πλέον λείψανον ὑπάρχει τοῦ ὁμωνύμου χωρίου καὶ κάστρου». Ἀλλὰ ταῦτα δὲν εἶνε ὀρθά. Ὡς δ' ἀνέγραψα ἐνθ' ἀν., ἤδη ὁ **Γάσσοσ Νεροῦτσοσ** (Χριστιανικαὶ Ἀθῆναι ἐν τῷ Δελτίῳ Ἱστορικῆς καὶ ἔθνολογικῆς ἑταιρείας Τόμ. Δ' σ. 143) ἐταύτισε τὰ *Larmena* πρὸς τὴν μεταξὺ Στύρων καὶ Κα-

ρύστου θέσιν Ἄρμενα. Τὸν ταῦτισμὸν δὲ τοῦτον εὖρον καὶ γὰρ ὀρθόν, ἐξακριβώσας δι' ἐξετάσεως ἐπιχωρίων ἀνδρῶν, ὅτι Ἄρμενα καλεῖται κορυφὴ κρημνώδους βουνοῦ, ὑπερκειμένου ΒΛ τῶν Στύρων.

— **Τὸ τέλοςμα τοῦ νεραντζίου.** Ἐν τῷ ἐγγράφῳ τοῦ δουκὸς Νάξου Ἰακώβου Κρίσπου τῷ ἐκδοθέντι ὑπ' ἐμοῦ ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Δ' σ. 467 κ. ἐ. ἀναγράφεται σὺν τοῖς ἄλλοις ἢ ὑποχρέωσι τοῦ εἰς ὃν παρέχει κτήματα Μαρθῆ Ἀργίτην καὶ τῷ διαδόχῳ αὐτοῦ νὰ δίδωσι καθ' ἕκαστον ἔτος τὰ Χριστοῦγεννα ἕνα νεραντζι ἐμᾶς καὶ τῶν διαδόχῳ μας εἰς πᾶσά μας γύρεψιν χάριν βεβαιώσεως τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς δουκικῆς κυριαρχίας. Τὸ αὐτὸ δὲ τέλοςμα ἀναφέρεται καὶ ἐν τισὶ τῶν ἄλλων δουκικῶν ἐγγράφων τῆς Νάξου τῶν ἐκδοθέντων ὑπὸ τοῦ κ. **Περ. Ζερλέντη** ἐν τῇ *Byzantinische Zeitschrift* Τόμ. ΙΓ' (1904) σ. 145, 150 ἀρ. 5, σ. 153 ἀρ. 6, σ. 156 ἀρ. 9. Ἀλλὰ τὸ ἔθος τοῦτο ὑπῆρχε κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας καὶ ἀλλαχοῦ τῶν Κυκλάδων, ὡς διδασκόμεθα ἐκ δωρητηρίου ἐγγράφου τοῦ δουκὸς τῆς Ἀνδρου Ἰωάννου Φραγκίσκου Σουμμαρίπα καὶ τῆς συζύγου αὐτῆς Θαδδαίας πρὸς τὸν Λατῖνον ἀρχιεπίσκοπον τῆς Μήλου Στέφανον Γατελοῦζον, λείποντα παρὰ τῷ *Lequien* ἐν *Oriens christianus* Τόμ. Γ' σ. 1058. Καὶ δὴ ὁ δούξ δωρεῖται εἰς τὸν ἀρχιεπίσκοπον οἰκίαν τινὰς κειμένας ἐν τῇ πόλει Νάξου καὶ καλουμένας *Le Case Brusate* ἐπὶ τῇ ὑποχρέωσει νὰ δίδῃ καθ' ἕκαστον ἔτος τὴν ἡμέραν τῶν Χριστοῦγέννων ἕν νεραντζιον. Τὸ λατινικὸν τοῦτο ἐγγράφον τῆς 1 Ἀπριλίου 1563 ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. *Omont* ἐκ τῆς Ἑθνικῆς βιβλιοθήκης Παρισίων, ὅπου ἀπόκειται ἐν τῷ Ms. Latin Nouvelles Acquisitions 2363 φ. 9 ἐν τῇ *Revue de l'Orient Latin*. Τόμ. Α' σ. 537 κ. ἐ. Ἄγνωστον δὲ εἶνε κατὰ πόσον δύναται νὰ ταῦτισθῇ ἢ τοποθεσίᾳ *Case Brusate* πρὸς τινὰ τῶν σημερινῶν τῆς Νάξου συνοικιῶν ἢ τοποθεσιῶν. Ἐρωτηθεὶς περὶ τούτου ὑπ' ἐμοῦ ὁ ἐμὸς ἐκ Νάξου μαθητῆς, ἑλληνοδιδάσκαλος δ' ἐν Ἀθήναις κ. Ἰω. Κατσουρὸς, ὅστις ἀσχολεῖται ἀφ' ἱκανοῦ χρόνου περὶ τὰς ἐν Νάξῳ τοπωνυμίας, ἔγραψέ μοι τῇ 24 Δεκεμβρίου τὰ ἐξῆς: «Δὲν ἔχω σημειώσει ὄνομα Καρμμένα σπιτία ἢ τι ὅμοιον οὔτε ὡς τοπωνυμίαν οὔτε ὡς συνοικίαν. Αἱ συνοικίαι τῆς πόλεως Νάξου κυρίως εἶνε αἱ ἐξῆς: Κάστρο, Μποῦργος, Νιὸ χωριὸ καὶ Ἑβραϊκὴ. Ἄλλ' ὑπάρχουσι καὶ ὀνόματα μικροτέρων τμημάτων, τὰ ἐξῆς: Κοπριές,

Φάραγγας, Φουντάνα, Καραβέλλα, Παραπόρτι, Ἁγία Θεοδοσία, Μούδα, Χωράφι, Πηγαδάκια, Ἅγιοι Ἀπόστολοι, Ἅγιος Δημήτριος, Παλάτια, Σαρμπουταλαμιό (προφανῶς = Ἅγιος Βαρθολομαῖος) καὶ εἶ τι ἄλλο». Μετὰ τινος δ' ἡμέρας προσέθηκεν· «Ἐκ Νάξου μοι ἔγραψαν, ὅτι ὑπάρχει τοπωνυμία τις πλησίον τοῦ μικροῦ χωρίου, ὅπερ καλεῖται Μέση, φέρουσα τὸ ὄνομα Καμένος μιτᾶτος. Εἶνε δὲ τὸ μιτᾶτος λατινογενῆς λέξις (metatus) καὶ σημαίνει ἀγροικίαν ἢ ἀγροτικὴν ἐπικυλίαν. Ἐν ταῖς σημειώσεσί μου δ' ἐγὼ εὔρον τὴν τοπωνυμίαν Ἐξημμένη».

— **Ἀρχαῖα καὶ νέα ὀνόματα ζώων.** Ἐν τῷ κώδικι Vaticanus graecus 949, γεγραμμένῳ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα, εὑρηται ἐν φ. 158^α ἐρυθροῖς γράμμασι γεγραμμένον τὸ ἐξῆς σημείωμα· Γαλῆ λέγεται ἢ κάτα· μῦς ὁ ποντικός· θῶς ὁ λυκοπάνθαρος· πίθηκος ὁ ἀρκουβουζιανός· νύμφη ἢ ποντικονυφίτζα· ἄρκος ἢ ἀρκούδα· δορκὰς ἢ ἔλαφος· κάπρος ὁ χοῖρος· ψιττακὸς τὸ λεγόμενον παπαγάζον· γλαῦξ ἢ κοραζίνα· ἰέραξ τὸ γεράκι· τέττιξ ὁ ζίζικας· ἰξευτὴς ὁ κυνηγός·

— **Ἀρχικὸν Ω.** Ἐπειδὴ τὰ ἀρχικὰ διάκοσμα κεφαλαῖα Ω εἶνε λίαν σπάνια ἐν τοῖς βυζαντιακοῖς κώδιξι, σημειόνω, ὅτι ἐν τοιοῦτον εὑρίσκεται ἐν φ. 29^α τοῦ ὑπ' ἀρ. 210 κώδικος τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν, γεγραμμένου ἐπὶ περγαμηνῆς ἀρχομένου τοῦ δεκάτου αἰῶνος καὶ περιλαμβάνοντος λόγους Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

— **Ῥέλινα ἄγγη μέλανος.** Ἐν τινι τῶν πρὸς Τζουκανδήλην ἐπιστολῶν, ὧν ἀπόσπασμα ἐξέδωκα ἐν τῷ Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Δ' σ. 172, μνημονεύονται μέλανος ἐξ ὑέλου ἄγγη. Γνωστά δὲ καὶ ἐκ τῆς παλαιογραφίας τὰ μελανδόχα ἢ μελανδοχεῖα, ἅτινα καὶ μελανδόχον ἢ μελαμβρόχον καὶ βροχίς ὠνομάζοντο. Ἴδε Ἐγχειρίδιον Ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς παλαιογραφίας ὑπὸ **Ἐδουάρδου Θόμψωνος** κατὰ μετάφρασιν **Σπυρ. Π. Λάμπρου** σ. 97. Κατὰ δὲ τὴν αὐτόθι προστεθεῖσαν ὑπ' ἐμοῦ σημ. 1 α Μελανοδοχεῖα βλέπομεν πολλάκις ἀπεικονιζόμενα καὶ ἐν ταῖς εἰκόσιν Εὐαγγελιστῶν ἐν τοῖς βυζαντιακοῖς χειρογράφοις, ἐν οἷς παραστάνται ἔχοντες πρὸ αὐτῶν μικρὰν βιβλιοθήκην καὶ τἀναγκαῖα πρὸς γραφήν». Τοιαῦτα δὲ ἄγγη μέλανος ἀναμφισβητήτως ἐξ ὑέλου παραστάνονται ἔχοντες πρὸ αὐτῶν οἱ Εὐαγγελισταὶ ἐν τοῖς ἐξῆς κώδιξι τῆς

Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν, ἐν τῷ κώδικι 57 ἐν φ. 263 ὁ Ἰωάννης, ἐν τῷ κώδικι 76 ἐν μὲν φ. 17 ὁ Ματθαῖος, ἐν δὲ φ. 189 ὁ Λουκάς, ἐν τῷ κώδικι 163 ἐν φ. 8 ὁ Ἰωάννης, ἐν δὲ τῷ κώδικι 93 φ. 86 ὁ Λουκάς.

— **Μιχαὴλ Πατρικίος.** Ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν Ἀρουνδελιανῶν κωδίκων τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Λονδίῳ Βρεττανικοῦ μουσείου ([Forshall] Catalogue of manuscripts in the British Museum. New Series. Ἐν Λονδίῳ. 1834 Τόμ. Α' The Arundel manuscripts σ. 167) ἀναγράφεται τὸ ἐξῆς σημείωμα ὡς περιλαμβανόμενον ἐν τῷ κώδικι 549· Θεότοκε, βοήθει τῷ σῷ δούλῳ Μιχαὴλ Πρικίῳ βασιλικῷ νοταρίῳ ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν τῷ υἱοῦ ἐκλάμπρου Πρικίου ἀνθυπάτου καὶ ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν τῷ τῆνδε τὴν βίβλον γεγραφότι. Ἀλλὰ ταῦτ' ἀνέγνω ἐν τῷ κώδικι ὡδε· Θεοτόκε, βοήθει τῷ σῷ δούλῳ Μιχαὴλ Πρικίῳ (= Πατρικίῳ), βασιλικῷ νοταρίῳ ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν, τῷ υἱῷ τοῦ ἐκλάμπρου Πρικίου ἀνθυπάτου καὶ ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν τῷ τῆνδε τὴν βίβλον γεγραφότι. Περιλαμβάνεται δ' ἐν τῷ κώδικι κατὰ τὸν κατάλογον καὶ Notitia brevis de rebus gestis a Johanne Duca anno mundi 6755. Ἄν δ' ἡ σημείωσις αὕτη εἶνε τῆς αὐτῆς χειρὸς καὶ ὁ λοιπὸς κώδιξ, οὗτος εἶνε γεγραμμένος τῷ 1217 ἄρα δὲν εἶνε fortassis XII αἰῶνος, καθ' ἃ λέγει ὁ συντάξας τὸν Κατάλογον, ἀλλὰ τοῦ δεκάτου τρίτου.

— **Τὸ τυπικὸν Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ.** Εἰς τὰ περὶ τοῦ τυπικοῦ τούτου λεχθέντα ἀνωτέρω ἐν σ. 392 κ. ἐ. προστεθήτω, ὅτι ὁ μὲν Ζακύνθιος κώδιξ ἀπόκειται νῦν ἐν τῇ Φωσκολιανῇ βιβλιοθήκῃ καὶ φέρει ἀριθμὸν 3 [67] κατὰ τὸν κ. **Νέκρον Βέην** ἐν Παναθηναίοις Τόμ. ΙΔ', 1907, σ. 161. Περὶ δὲ τοῦ ἐν τῷ Μεγάλῳ Σπηλαίῳ πρωτοτύπου, φέροντος νῦν τὸν ἀρ. 26, ἴδε καὶ τὰ κατόπιν τῆς ἐμῆς ἐπισκέψεως γραφέντα ὑπὸ τοῦ κ. **Νέκου Βέην** αὐτόθι Τόμ. Θ', 1904-1905 σ. 139, ἐνθα ἐξεδόθη καὶ πανομοιότυπον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ αὐτοκράτορος.

— **Παραράματα.** Ἐν σ. 202, στ. 5 τοῦ Ε' Τόμου ἀντὶ V F H διόρθου V F 4, ἐν δὲ σ. 266 στ. 6 τὸ τοῦ κώδικος δυσπραγέοντος διόρθου δυσπραγέοντος.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Αί υπό τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐπιχειρήσεως ἐν Μυστρᾷ διὰ τοῦ κ. Ἀδ. Ἀδαμαντίου ἐκτελούμεναι ἐργασίαι συντηρήσεως τῶν μνημείων ἐξηκολούθησαν μέχρι τοῦ τέλους Ὀκτωβρίου, διακοπεῖσαι ἵνα συνεχισθῶσι τὸ προσεχὲς ἔτος.

Κατὰ τὸν τελευταῖον μῆνα τῶν ἐργασιῶν ἐπέπευσεν ὁ κ. Ἀδαμαντίου τὴν φροντίδα περὶ προφυλάξεως ἀπὸ τῆς περαιοτέρω ἐρειπιώσεως τοῦ μεγαλοπρεποῦς ναοῦ τῆς Θεοτόκου τῆς Ὀδηγητρίας τοῦ Βροντοχίου (Ἀφεντικῆ).

Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ ναοῦ τούτου εἶνε κάλλιστον δείγμα γνησίου βυζαντιανοῦ βυθμοῦ ἐν τῇ τελείᾳ αὐτοῦ ἀναπτύξει. Οἱ πολυάριθμοι τροῦλλοι τοῦ ναοῦ, οἱ πολυποικίλοι τὸ σχῆμα θόλοι αὐτοῦ, τὰ παρατετειχασμένα παρεκκλήσια, αἱ στοαί, νῦν ἠρειπιωμένοι, καὶ τὸ ὠραῖον κωιδωνοστάσιον, κατὰ τὸ πλεῖστον σωζόμενον, ἀναδεικνύουσι τὸν ναὸν ἐν τῶν πολυτιμοτάτων βυζαντιανῶν μνημείων.

Τὸ μέγιστον μέρος τῆς στέγης τῆς ὑπαρχούσης, διότι ὁ κεντρικὸς τροῦλλος ἔχει καταπίσει, ἐκαθαρίσθη ἀπὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων κατὰ καιροῦς βαναύσων ἐν μεταγενετέροις χρόνοις προσκτισμάτων. καὶ ἐπεχρίσθη στεγανῶς διὰ μίγματος κορασανίου. Τὸ ἐπίχρισμα τοῦτο εἶνε ἀσφαλέστερον καὶ αὐτοῦ ἀκύμη τοῦ τσιμέντου εἰς τὸ κλίμα τοῦ Μυστρᾷ, δι' αὐτοῦ δὲ καὶ οἱ Βυζαντινοὶ ἐπέχρισον τὰς στέγας τῶν ναῶν καὶ οἰκημάτων τοῦ Μυστρᾷ. Κατὰ τὴν ἐργασίαν τοῦ καθαρισμοῦ τῆς στέγης ἀνεκαλύφθη τὸ ἀρχαῖον σχῆμα τῶν τροῦλλων καὶ τῶν καινοφανῶν θόλων τοῦ Παρεκκλησίου τῆς Θεοτόκου, τοῦ παρατετειχασμένου εἰς τὴν Ν. πλευρὰν τοῦ ναοῦ. Διότι, ὅταν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ μεταγενετέρου ἢ στέγη εἶχεν ἀνάγκην ἐπισκευῆς, προσετίθεντο ἀπλῶς κεραμίδες ἀντὶ τῶν παλαιότερων· πολλάκις εὐρέθησαν, πλὴν ἄλλων προσκτισμάτων, τέσσαρα καὶ πέντε ἐνδοτε στρώματα κεραμίδων, ἅτινα εἶχον τελείως παραμορφώσει τὴν ποικίλην μορφήν τῆς στέγης τοῦ πολυσπουδάστου ναοῦ. Ὑπὸ δὲ τὰς κεραμίδας τῆς στέγης ἐπιλοτεχνήθησαν αἱ ἐλλείπουσαι ὕδαντωταὶ διὰ πλίνθων διακοσμήσεις, αἵτινες προσέλετον τὴν χάριν αὐτῶν εἰς τὴν ποικίλην τῆς στέγης.

Διάφορος, ἀλλ' ὄχι καὶ ὀλιγώτερον ὠραῖος, εἶνε ὁ ναὸς τῆς Παντανάσσης. Καὶ τὸ μὲν Ἀφεντικὸν παρέχει εἰς ἡμᾶς τύπον γνησίου βυζαντιανοῦ βυθμοῦ, ἡ δὲ Παντανάσσα εἶνε γραικωτέρα καὶ φαίνεται παρέχουσα τεκμήρια, ἰδίως εἰς τὸ κωιδωνοστάσιον, φραγκικῆς ἐπιδράσεως.

Εἰς τὸ κωιδωνοστάσιον τοῦτο ἔγεινεν ἐργασία συντηρήσεως. Τοῦ ἐπικαλύπτοντος αὐτὸ ὤσειδοῦς ἐπιστεγάσματος εἶχεν ἀποτριβῆ τὸ ἐπίχρισμα, καὶ τὰ ὕδατα τῶν βροχῶν ἐπότιζον τοὺς τοίχους τοῦ κωιδωνοστασίου. Διὰ μίγματος κορασανίου ἐπεχρίσθη καὶ τοῦτο στεγανῶς. Ἐκ δὲ τῶν κατασκευασθέντων χάριν τῆς ἐργασίας ταύτης ἰκνωμάτων ἔλαβεν ὁ κ. Ἀδαμαντίου τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐξακριβώσῃ δι' ἐπιμελοῦς ἐξετάσεως τῆς τοιχοδομίας, ὅτι τὸ ἐπιστέγασμα τοῦτο τὸ τροῦλλοειδὲς μόνον κατὰ τὴν κορυφήν ἐπισκευάσθη εἰς μεταγενετέρους χρόνους, καὶ ὅτι κατ' ἀκολουθίαν, ὅπως εἶχεν ἄλλοτε ὑποστηρίξει, παλαιὸν ὄν, διὰ τῆς ὤσειδοῦς αὐτοῦ μορφῆς δεικνύει καὶ τοῦτο ἐπίδρασιν φραγκικὴν.

Πλὴν τῆς στερεώσεως καὶ πάλιν τῶν ἀποτριβαμένων τοιχογραφιῶν, καθαρισθὲν ἐπεχρίσθη μέρος τῆς στέγης τῆς Ἀγίας Σοφίας, τοῦ κορυφῶν τούτου παρεκκλήσιου τῶν Παλατιῶν τῶν δεσποτῶν τοῦ Μυστρᾷ.

— Ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 280 φύλλῳ τῆς 8 Νοεμβρίου τοῦ Α' Τεύχους τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐξεδόθη Β. Διάταγμα, φέρον ἡμερομηνίαν 4 Νοεμβρίου, περὶ συντάξεως μεγάλου ἱστορικοῦ λεξικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, συνυπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Σπυρ. Στάη.

Συμφώνως δὲ πρὸς τὸ Β. Διάταγμα τοῦτο «Ἐναρξίς τῆς ἐκδόσεως τοῦ λεξικοῦ γενήσεται τῇ 25 Μαρτίου 1821». Διὰ δὲ συγχρόνου Β. Δ. τῆς 4 Νοεμβρίου διωρίσθη πρόεδρος μὲν τῆς ἐπιτροπείας πρὸς σύνταξιν τοῦ λεξικοῦ ὁ κ. Κ. Κόντος, ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Γ'. Χατζιδάκις καὶ γραμματεὺς ὁ ἐν Ὁξωνίῳ καθηγητῆς κ. Σ. Μενάρδος. Ἡ εἰσηγητικὴ ἐκθεσις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἢ συνοδούσα τὸ Β. Διάταγμα ἔχει ὧδε:

Μεγαλειότατε,

«Ἐν πολλῶν καὶ σπουδαίων χαρακτηριστικῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων οὐδὲν διεσώθη ἡμῖν μέχρι σήμερον οὕτω σαφὲς καὶ ἀναντίλεκτον ὅσον ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα. Πάντες ἄρα ἡμεῖς οἱ ἐναδρονόμενοι ἐπὶ τῇ ἐξ ἐκείνων καταγωγῇ καὶ τῇ κληρονομίᾳ τούτῃ ὀφείλομεν νὰ φροντίζωμεν πάσῃ δυνάμει περὶ τῆς γλώσσης ταύτης, ἥτοι ὀφείλομεν νὰ μελετῶμεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῆς ἐμφανίσεως ἐν τῇ ἱστορίᾳ μέχρι σήμερον, ἵνα οὕτω καταστῇ πᾶσι σαφὲς καὶ ἀνεπίδεκτον ἀντιρρήσεως οὐ μόνον ὅτι συνεχῶς καὶ ἀδιάκοπῶς κατὰ πάντας τοὺς αἰῶνας διεσώζετο καὶ ἐλαλεῖτο καὶ μετ' αὐτῆς τὸ λαλοῦν αὐτὴν ἑλληνικὸν ἔθνος, ἀλλὰ καὶ ὅτι πᾶσαι αἱ μεταβολαὶ καὶ ἀλλοιώσεις ὅσας ὁ μακρὸς χρόνος ἐπήνεγκεν εἰς αὐτὴν, δὲν ἐλέγχουσι διαφθορὰν καὶ ἐκβαρβαρώσιν αὐτῆς, ἀλλ' ἐξέλιξιν φυσικὴν καὶ ἀναγκαίαν, ἅτε γενόμεναι κατὰ νόμους ἀναγκαίους καὶ ἀποσπαστούς ἀπὸ πάσης ζωῆς καὶ λαλούμενης γλώσσης.

«Ἐπειδὴ δὲ προδήλως καὶ ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς γλώσσης, ὅπως καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ ἐξελίξει, τὰ παλαιότερα φαινόμενα εἶνε συχνότατα αἷτια τῶν νεωτέρων, δῆλον ὅτι τὴν νέαν ἡμῶν γλῶσσαν καὶ τὰ πολυειδῆ αὐτῆς φαινόμενα ἀδύνατον νὰ νοήσωμεν ἐπιστημονικῶς, ἂν μὴ ἐξετάζωμεν ἱστορικῶς, ἥτοι ἂν μὴ συνεξετάζωμεν καὶ τὰς ἀρχαιοτέρας αὐτῆς φάσεις καὶ τὴν μεσαιωνικὴν καὶ τὴν μεταγενεστέραν.

«Ἐπειδὴ δὲ πάλιν οὐδέποτε οὐδαμοῦ γράφονται πάντα τὰ στοιχεῖα λαλούμενης τινὸς γλώσσης, καὶ διὰ τοῦτο τὰ γραπτὰ μνημεῖα πάσης γλώσσης πάντοτε μόνον αὐτῆς περιέχουσι, τὰ δὲ λοιπὰ φέρονται ἀνά τὰ στόματα τοῦ λαοῦ· διὰ τοῦτο οὐχὶ σπανίως τὰ τῆς λαλούμενης ἀπείριος πλουσιώτερα στοιχεῖα χρησιμεύουσιν εἰς συμπλήρωσιν καὶ ἀφθονωτέραν κατανόησιν τῶν γραπτῶν. Ἀνάγκη ἄρα σύμπασα ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, λαλούμενη καὶ γραφομένη, ἀρχαία, μέση καὶ νεωτέρα νὰ συνεξετάζηται, οὐδενὸς οὔτε τοπικοῦ, οὔτε χρονικοῦ, οὔτε ἄλλου τινὸς ὁρίου παρεμβαλλομένου.

«Ἄλλως δὲ οὐδὲ ἡ βαθεῖα καὶ ἰσχυρὰ συναίσθησις τῆς ἰθνηκῆς ἡμῶν ἐνότητος πρὸς τοὺς ἀρχαίους καὶ πρὸς ἀλλήλους θὰ ἐπέτριπε τοιαῦτα ὄρια καὶ τοιοῦτους χωρισμούς. Ἡμεῖς ἀξιοῦμεν, ὅτι ἀπὸ τοῦ ἀνακτοῦ Ἀγαμέμνονος μέχρι τῆς Βασιλείας τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος καὶ ἀπὸ τοῦ Καυκάσου μέχρι τῆς Ἰταλίας ἐν ἔθνος ἀπαρτιζόμεν, ἕνα θεὸν πρεσβεύομεν, μίαν πατρίδα, τὴν Ἑλλάδα, ἔχομεν, καὶ μίαν γλῶσσαν, τὴν ἑλληνικὴν, λαλοῦμεν, ἥτις ἀπαρτιζοῖ τὸν κράτιστον καὶ ἀντικρὺς αὐτόδηλον χαρακτήρα ἡμῶν ὡς Ἑλλήνων.

«Πρὸς δὲ τούτοις, ἐπειδὴ κατὰ ταῦτα οὐχὶ σπανίως τὰ νῦν ἔτι λαλούμενα χρησιμεύουσιν εἰς διαφώτισιν τῶν πρότερον γεγραμμένων, διὰ τοῦτο παρατηρεῖται, ὅτι ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, ἅτε γινώσκοντες καὶ αἰσθανόμενοι τὴν νέαν ἡμῶν γλῶσσαν πολὺ βαθέστερον καὶ πληρέστερον παντὸς ἀλλογλώστου, δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν καὶ αἰσθανώμεθα τοὺς μεταγενετέρους καὶ μεσαιωνικοὺς συγγραφεῖς μᾶλλον τῶν ἄλλων.

«Ἄλλ' ἀκριβῶς ἕνεκα τούτου ἔχομεν καθῆκον ἀπαραίτητον πρὸς πάντα τὸν πεπολι-

λιτισμένον κόσμον νὰ βοηθήσωμεν αὐτῷ πάση δυνάμει, ἵνα νοήσῃ προσηκόντως τὰ τε ἄλλα βιβλία τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν γλώσσης καὶ ἱστορίας καὶ οὐχ ἥκιστα τὰ ἱερά τὰ περιέχοντα πᾶσαν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος. Τοῦ καθήκοντος ἡμῶν τούτου τὴν ἐκπλήρωσιν ἀξιοῦσι παρ' ἡμῶν ἐπιμόνως ἄλλοι τε λόγιοι τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς καὶ μάλιστα οἱ θεολόγοι· δίκαιον δὲ εἶνε νὰ φιλοτιμηθῶμεν νὰ ἐκτελέσωμεν αὐτὸ, ἀποδίδοντες οὕτω μικρὰν εὐγνωμοσύνην ἀνθ' ὧν πολλῶν καὶ καλῶν ἐδίδαξαν καὶ καθ' ἑκάστην διδάσκουσιν ἡμᾶς.

«Τὴν ἐπιείγουσαν ἀνάγκην τοῦ καταρτισμοῦ τοιοῦτου Ἑλληνικοῦ λεξικοῦ κατενόησαν ἤδη πρὸ ἐνός αἰῶνος ὁ ἀοίδιμος Κοραΐς. Διὸ πρῶτον μὲν προέτρεπε πάση δυνάμει εἰς σύνταξιν αὐτοῦ, εἰπὼν ἄλλα τε πολλὰ καὶ τάδε: «Τὸ πρῶτον βιβλίον ἐκάστου ἔθνους εἶνε τῆς γλώσσης του τὸ λεξικόν», ἔπειτα δὲ καὶ ἐπεχείρησεν αὐτὸς οὗτος νὰ θεραπεύσῃ τὴν ἀνάγκην ταύτην, συναγαγὼν καὶ δημοσιεύσας τὰ περιώνυμα αὐτοῦ ἜΛΑΚΤΑ, πρῶτην καὶ ἀτυχῶς μόνην μέχρι τοῦδε λόγου ἀξίαν ἀπόπειραν συντάξεως ἱστορικοῦ λεξικοῦ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς.

«Ἄν δὲ πρὸ ἐκατὸν εἰῶν ἦτο, ὅπως ἐδίδασκεν ὁ ἀοίδιμος Χίτος, ἡ περιουλογοῦ καὶ ἐπιστημονικῆ ἐξέτασις τῆς νέας ἡμῶν γλώσσης καθῆκον ἡμῶν ἔθνικόν ἄμα καὶ ἐκπαιδευτικόν, νῦν τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε καθῆκον ἡμῶν πολὺ μᾶλλον ἐπιτακτικώτερον καὶ ἔθνικώτερον, καθόσον καὶ ἐλεύθερον κράτος σὺν θεῷ ἔχομεν, ὥστε δυνάμεθα μετὰ πάσης ἐλευθερίας νὰ ἐργαζώμεθα, καὶ χρηματικούς πόρους καὶ λογίους ἄνδρας πολὺ περισσοτέρους ἔχομεν, καὶ καθόσον διὰ τοῦ τύπου, διὰ τῶν σχολείων καὶ διὰ τῆς ἐπικοινωνίας καθ' ἑκάστην ἐξαπλοῦται μία νεωτέρα κοινὴ ἑλληνικὴ, οὕτω δὲ ἐκβάλλονται ἐκ τῆς χρήσεως καὶ περιπίπτουσιν εἰς λήθη τὰ ἰδιώματα τῶν διαφόρων χωρῶν, ἐν ἄλλοις λόγοις ἀπλόωνται πλεῖστα γνήσια στοιχεῖα τῆς λαλουμένης ἑλληνικῆς, ἥτοι λέξεις, τύποι, συντάξεις, σημασίαι κλπ.

«Οὕτω πᾶν γλωσσικὸν στοιχεῖον, οἷον πᾶσαν λέξιν, πάντα τύπον, φθόγγον, πᾶσαν σημασίαν κλπ. πρέπει νὰ παρακολουθῶμεν κατερχόμενοι μέχρι τῆς ἐξαφανίσεως αὐτοῦ, ἂν ἐξέλιπε, καὶ μέχρι σήμερον, ἂν σώζεται που (καὶ ἀληθῶς τοῦλάχιστον τῶν λέξεων σώζονται αἱ πλεῖσται) καὶ τάνάπαλιν πᾶν νέον γλωσσικὸν στοιχεῖον, εἴτε λέξις εἶνε εἴτε τύπος, εἴτε φθόγγος εἴτε σημασία εἴτε φράσις κλπ., ὀφείλομεν νὰ παρακολουθῶμεν, ἀνερχόμενοι μέχρι τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐμφανίσεως, οὕτω δὲ νὰ καταρτίσωμεν τὴν ἱστορίαν πάσης τῆς γλώσσης, ὅπως αὕτη ἐξήρχετο ἐκάστοτε ἀπὸ τοῦ στόματος Ἑλλήνων τινῶν πολλῶν ἢ ὀλίγων πρὸς συνεννόησιν πρὸς ἀλλήλους.

«Ὁμολογουμένης δὲ οὕτως ὑπὸ πάντων τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπιστημονικῆς ἐξετάσεως τῆς ὅλης ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τοῦ ἔθνικοῦ καθήκοντος ἡμῶν πρὸς τε τὴν γλώσσαν ταύτην καὶ πρὸς τὸν χριστιανικὸν καὶ πεπολιτισμένον κόσμον, ἐπικαιρότατον καὶ τιμιώτατον ἔσται, ἂν, ὅταν μετ' ὀλίγα ἔτη τὸ ἔθνος ἡμῶν σὺν θεῷ θά ἑορτάσῃ τὴν ἐκατονταετηρίδα τῆς παλιγγενεσίας αὐτοῦ, ἔχη ἑτοιμον τὸ λεξικὸν τοῦτο, κάλλιστον καὶ πληρουμένον τῆς ὑμετέρας Βασιλείας καὶ μεγαλοφρονότατον κήρυκα τῆς ἔθνικῆς ἡμῶν ἐνότητος πρὸς πάσας τὰς παρελθούσας ἑλληνικὰς γενεάς».

— Ὁ ἀείμνηστος ἐξ Ὑδρας ἱατρός Πέτρος Κοσκοροζῆς διὰ τῆς διαθήκης αὐτοῦ, δημοσιευθείσης κατὰ Μάιον τοῦ 1908, ἐκληροδότησεν εἰς τὸ Ἑθνικὸν Πανεπιστήμιον πέντε μετοχὰς τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς, ἵνα τελεῖται ἀνά πᾶσαν πενταετίαν διαγωνισμὸς ἱστορικός. Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην πενταετίαν ὀρίζει ὁ διαθέτης ὡς θέμα τοῦ διαγωνίσματος τοὺς ναυτικούς ἀγῶνας καὶ ἐν γένει τὰς θυσίας τῆς νήσου Ὑδρας καὶ τὸν ἱερὸν ἀγῶνα τοῦ 1821 μετὰ συντόμου ἱστορίας τῆς νήσου ἀπὸ τοῦ συνοικισμοῦ αὐτῆς μέχρι τῆς ὥρας τῆς συντάξεως τῆς συγγραφῆς. Κατὰ δὲ τὰς τέσσαρας ἄλλας πενταε-

τίας ὀρίζει θέμα οἰονδήποτε ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας, τῆς ἀρχαίας μέσης ἢ νεωτέρας. Παρελθόντος δὲ τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος εἶνε ἐλεύθερα ἢ Σύγκλητος τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου νὰ ὀρίσῃ θέμα ἐξ οἰαςδήποτε ἐπιστήμης ἢ καὶ καλῆς τέχνης, ὃ ἤθελεν ἐγκρίνει καταλληλότερον.

Ἡ δὲ Σύγκλητος ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 17 Ἰουνίου 1908, ἀποδεξαμένη τὸ κληροδοτήμα, ὤρισε μὲν κριτὰς αὐτοῦ τοὺς τρεῖς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητὰς τῆς ἱστορίας, κ. κ. Παῦλον Καρολίδην, Δημ. Πατσόπουλον καὶ τὸν ἐκδότην τοῦ Νέου Ἑλληνομνημονος, ἀνέθηκε δ' εἰς αὐτοὺς νὰ καθορίσωσι τὰ περὶ τοῦ τρόπου τῆς διακανονίσεως τοῦ Κοσκοροζέου διαγωνίσματος.

Οἱ δὲ καθηγηταὶ τῆς ἱστορίας συνελθόντες διέτύπωσαν μὲν τὰ τῆς προκηρύξεως τοῦ περὶ τῆς Ὑδρας διαγωνισμοῦ, προέτειναν δ' εἰς τὴν Σύγκλητον γνώμην ὅπως ἀπὸ τοῦδε προκηρυχθῶσι καὶ σπουδαῖα θέματα, ἀπαιτοῦντα πολλοῦ χρόνου μελέτην, χάριν τῆς δευτέρας καὶ τρίτης πενταετίας. Ἡ δὲ Σύγκλητος, ἀποδεχθεῖσα τὴν πρότασιν ταύτην, ἐπέτρεψεν αὐτοῖς νὰ προτείνωσι τὰ θέματα ταῦτα, ὧν ἡ προκήρυξις θέλει δημοσιευθῆ ἴαν προσεχῶς μετὰ καὶ τῆς περὶ τοῦ διαγωνισμοῦ τῆς ἱστορίας τῆς Ὑδρας.

— Τῇ 2 Νοεμβρίου λήγοντος ἔτους ἐτελέσθη ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ διαγωνισμὸς χάριν πληρώσεως τῆς διὰ τοῦ Β. Διατάγματος τῆς 7 Ὀκτωβρίου 1908 ὀρισθείσης θέσεως ἐφόρου τῶν χριστιανικῶν καὶ μεσαιωνικῶν ἀρχαιοτήτων. Προσηλθὼν δ' εἰς τὸν διαγωνισμὸν τοῦτον, καθ' ὃν ἐξετασθαὶ διωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὁ γενικὸς ἑφορος τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Παν. Καββαδίας, ὁ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ν. Γ. Πολίτης καὶ ὁ ἐκδότης τοῦ Νέου Ἑλληνομνημονος, δύο ὑποψήφιοι, οἱ διδάκτορες τῆς φιλολογίας κ. κ. Ἀδαμάντιος Ἀδαμαντίου καὶ Νίκος Βέης. Τούτων ἐπιτυχῶν προεκρίθη ὁ κ. Ἀδαμαντίου, τοῦ δὲ κ. Νίκου Βέη συνεστάθη ὑπὸ τῶν ἐξεταστῶν ἡ χρησιμοποίησις ἢ ἡ χάριν συμπληρώσεως τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ἀποστολῆ εἰς τὴν Ἑσπερίαν. Ὁ κ. Ἀδαμαντίου διωρίσθη ἐπὶ τούτοις ἑφορος, ὠρίσθησαν δὲ ὡς μόνιμος ἔδρα αὐτοῦ αἱ Ἀθῆναι, τῆς χάριν τῶν ἐπαρχιακῶν μνημείων ἀποδημίας ὀρισθησομένης ἐκάστοτε δι' εἰδικῶν διαταγῶν.

— Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ λήξαντος ἔτους ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις διώρισε προσωρινὴν ἐπιτροπέαν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ τότε ἀντιπροέδρου τῆς Βουλῆς κ. Θάνου Τυπάλλου Μπασιά, ὅπως σχεφθῆ, ἂν οὐκ ἦτο δυνατὴ ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἑλλάδος, καλουμένης εἰς ἔκθεσιν ἱστορικὴν, ἀρχαιολογικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν, ὀργανωθησομένην ἐν Ῥώμῃ τῷ 1911 χάριν ἑορτασμοῦ τῆς πεντηκονταετηρίδος τῆς ἐνώσεως τῆς Ἰταλίας. Ἡ δ' ἐπιτροπέα αὕτη, διαπραγματευθεῖσα τὸ ζήτημα κατ' ἀρχὴν, ἀνέθηκεν εἰς τὸν ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς ἐκδότην τοῦ Νέου Ἑλληνομνημονος, μεταβαίνοντα τελευτῶντος τοῦ Μαλου εἰς Ῥώμην, νὰ μελετήσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰ πράγματα καὶ ὑποβάλλῃ ἐπανερχόμενος εἰς τὴν ἐν Ἀθῆναις ἐπιτροπέαν τὸ πόρισμα τῶν μελετῶν αὐτοῦ. Καὶ πάλιν δὲ ἀρχομένου τοῦ Ὀκτωβρίου ὁ ἐκδότης τοῦ Νέου Ἑλληνομνημονος προέβη ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰς νέας συνεννοήσεις μετὰ τῆς ἐν Ῥώμῃ οἰκείας ἐπιτροπέας. Λαβοῦσα δὲ ἡ ἐν Ἀθῆναις ἐπιτροπέα γνώσιν τῶν συνεννοήσεων τούτων καὶ ἐπιδοκιμάσασα τὰ κατ' αὐτὰς ὑπέβαλεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις ἀπεδέχθη μὲν καὶ ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν ἰταλικὴν Κυβέρνησιν τὴν συμμετοχὴν τῆς Ἑλλάδος, διώρισε δὲ διὰ Β. Διατάγματος ὀριστικὴν ἐπιτροπέαν ἐν Ἀθῆναις, ἀποτελεσθεῖσαν ἐκ τοῦ κ. Θάνου Μπασιά ὡς προέδρου, Σπυρ. Π. Λάμπρου ὡς ἀντιπροέδρου, Περ. Μαζαράκη ὡς γραμματέως καὶ τῶν κ. κ. Ἐπ. Ἐμπειρίκου, Παν. Καββαδία, Π. Καρολίδου, Ἰω. Βαλαωρίτου, Δημ. Καμπούρογλου, Ἀγαμ. Σχλιέμαν, Π. Μερλοπούλου, Β. Δούσανη, Κ. Ράδου καὶ Ἀλεξ. Φιλαδελφείως.

— Ὁ ἐκδότης τοῦ Νέου Ἑλληνομνημονος ἐποίησατο τῆς 15, 20 καὶ 30 τοῦ Δεκεμβρίου ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ τρεῖς διαλέξεις περὶ τοῦ δεσποτάτου τῆς Πελοποννήσου ἐπὶ τῶν Παλαιολόγων, ἐκθεῖς τὰ κυριώτατα τῶν πορισμάτων τῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου μακροχρονίων αὐτοῦ ἐρευνῶν. Αἱ βιβλιοθηκαὶ καὶ τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, ἐξ ὧν συνειλέχθη ἡ περὶ τοῦ δεσποτάτου ὕλη αὐτοῦ, ἀνέρχονται περίπου εἰς ἑκατόν.

— Ὁ κ. Γουσταῦος Schlumberger ἀσχολεῖται εἰς συγγραφὴν περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων.

— Ὁ τελεόφοιτος τῆς Ecole des Chartes κ. Ἰωάννης Longnon, υἱὸς τοῦ διασήμου ἱστορικοῦ γεωγράφου, ἔχει ἤδη ἐτοιμὴν νέαν ἐκδοσὶν τοῦ γαλλικοῦ κειμένου τοῦ Χρονικοῦ τοῦ Μορέως τοῦ τὸ πρῶτον ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ Buchon.

— Ὁ ἐν τῇ Σοφοβόνη καθηγητῆς τῆς βυζαντιακῆς ἱστορίας κ. Κάρολος Diehl περατῶναι μετ' οὐ πολὺ τὴν συγγραφὴν Ἑγχειριδίου τῶν βυζαντιακῶν ἀρχαιοτήτων.

— Ἐπ' εὐκαιρίᾳ καλλιπιστικῶν τῆς Ῥώμης ἔργων καὶ τῆς πῆξεως νέας σιδηρᾶς γεφύρας ἐπὶ τοῦ Τιβέρεως παρέστη ἀνάγκη τῆς κατεδαφίσεως μεγάλου μέρους τῆς ἀρχαίας μονῆς S. Spirito in Sassia, μεταβεβλημένης ἀπὸ μακροῦ εἰς νοσοκομεῖον. Ἐπὶ δὲ τῇ διαδόσει, ὅτι ἔμελλε νὰ κατεδαφισθῇ καὶ τὸ ὑπολειπόμενον μέρος τοῦ οἰκοδομηματος, ἐν ᾧ περιέχονται ἀρχαῖαι ἱστορικαὶ εἰκόνες, ἐν αἷς καὶ ἡ τοῦ τελευταίου τῶν Παλαιολόγων Ἀνδρέου, τοῦ υἱοῦ τοῦ δεσποῦ Πελοποννήσου Θωμᾶ, καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Σοφίας τῆς γενομένης συζύγου τοῦ τσάρου τῆς Ῥωσίας Ἰβάν τοῦ Βασιλεῖδος, ἠκούσθησαν δίκαιαι κραυγαὶ διαμαρτυρίας ἐν Ῥώμῃ, ἰδίως παρὰ τοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διαμένοντος γνωστοῦ μεσαιωνοδίφου κ. William Miller. Καὶ ἡ ἐνταῦθα δὲ ἱστορικὴ καὶ ἐθνολογικὴ ἑταιρεία καὶ ὁ ἐκδότης τοῦ Νέου Ἑλληνομνημονος ἐθεώρησαν καθήκον νὰ ἐπιστήσωσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν προσοχὴν τῆς ἐν Ῥώμῃ γενικῆς ἐφορείας τῶν ἀρχαιοτήτων. Ἐὐτυχῶς ὁ γενικὸς ἔφορος κ. Κορράδος Ricci δι' ἐπιστολῶν αὐτοῦ πρὸς τε τὴν ἱστορικὴν ἑταιρείαν καὶ ἡμᾶς ἀνήγγειλεν, ὅτι «ὀλόκληρον τὸ εὐρὸν καὶ ἀρχαῖον νοσοκομεῖον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἔμεινεν ἀκέραιον, κατεδαφισθέντος μόνον τοῦ μέρους τοῦ οἰκοδομηθέντος τὸν δέκατον ὄγδοον αἰῶνα. Αἱ δὲ τοιχογραφίαι τῶν Παλαιολόγων δετηρήθησαν καὶ θὰ διατηρηθῶσιν ὁμοῦ μετὰ τοῦ κτιρίου».

— Μετὰ χαρᾶς χαιρετίζομεν τὴν σύστασιν Λαογραφικῆς ἑταιρείας, ἧς ἀπὸ μακροῦ ἦτο αἰσθητὴ ἡ ἀνάγκη. Τὸ Διοικητικὸν συμβούλιον αὐτῆς ἀπαρτίζεται ὑπὸ τῶν κ. κ. Νικολάου Γ. Πολίτου, προέδρου, Δημ. Καμπούρογλου, Γ. Νάζου καὶ Π. Νιρβάνου (Ἀποστολίδου), ἀντιπροέδρων, Ἀδ. Ἀδαμαντίου γραμματέως, Μιχ. Δέφνερ ταμίου καὶ Γρ. Βερναρδάκη, Δημ. Αἰγινήτου, Δημ. Λάμπρα, Ἰωάννου Λαμπρίδου, Ἰω. Βλαχογιάννη καὶ Ἰω. Ψαρούδα συμβούλων.

— Εἰς τὸν ἐν ἔτει 1906 προκηρυχθέντα ὑπὸ τῆς ἐν Καίρῳ Ἑπειρωτικῆς ἀδελφότητος διαγωνισμὸν περὶ συγγραφῆς ἱστορίας τῆς Ἑπείρου, περὶ οὗ ἴδε Νέον Ἑλληνομνημονα Τόμ. Γ' σ. 502 κ. ἐ., ὑπεβλήθη ἐν καὶ μόνον χειρόγραφον. Ἡ δὲ πρὸς κρίσιν αὐτοῦ καταστάσα ἐπιτροπία ἐκ τῶν κ. κ. Νικολάου Γ. Πολίτου, Ἰω. Λαμπρίδου καὶ τοῦ ἐκδότη τοῦ Νέου Ἑλληνομνημονος, μελετήσασα τὸ ἔργον τοῦτο, ἐνέκρινε τὴν βράβεισιν καὶ τύπωσιν αὐτοῦ ὡς ἐγχειριδίου τῆς Ἑπειρωτικῆς ἱστορίας. Συνεγράφη δὲ τὸ ἔργον τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἑπειρωτοῦ κ. Κωνστ. Μέχιου, ἀκολούθου ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν.

Εἰς δὲ τὸν γεωγραφικὸν περὶ Ἑπείρου διαγωνισμὸν τῆς αὐτῆς Ἑπειρωτικῆς ἀδελφότητος οὐδὲν ὑπεβλήθη ἔργον.

BIBLIA STALLANTA

Εἰς τὴν Διευθύνσιν τοῦ Νέου Ἑλληνομνημονος

Διακόνου Κλήμεντος Καρναπᾶ Ἰάκωβος ὁ Πάτριος ὡς διδάσκαλος ἐν τῷ Ἀντιοχικῷ καὶ Ἱεροσολυμιτικῷ θρόνῳ κατὰ τὸν 17^{ον} αἰῶνα. Ἐπὶ τῇ βάσει ἀνεκδότων πηγῶν. Ἐν Ἱεροσολύμοις. 1907.

D. Rouso Studii Bizantino-Romine. Bucuresti. 1907.

Simos Menardos Where did Aphrodite find the body of Adonis? Reprinted from the Journal of Hellenic Studies Vol. XXVIII. 1908.

Σίμωνος Δ. Κατακουζηνοῦ Τὸ ἐμπόριον, ἡ ναυτιλία καὶ αἱ μεταναστεύσεις τῶν Ἑλλήνων. Τὸ νέον σύστημα τοῦ ἐμπορεύεσθαι. Ἐκδοσις δευτέρα ἐπισημημένη καὶ μετερρυθμισμένη. Ἐν Ἀθήναις (Σμύρνη). 1908.

Wilhelm Weinberger Beiträge zur Handschriftenkunde I. Die Bibliotheca Corvina (Sitzungsberichte der Kais. Akademie der Wissenschaften in Wien. Philosophisch-Historische Klasse. 159 Band, 6 Abhandlung. Wien. 1908. In Kommission bei Alfred Holder.

William Miller Two letters of Giovanni IV, Duke of the Archipelago. Sonderabdruck aus Byzantinischer Zeitschrift XVII, 3 u. 4).

Skevos Zervos Détermination des noms des auteurs de deux anciens textes médicaux. Athènes (Σμύρνη) 1908.

Σκεύου Ζερβοῦ Παρατηρήσεις εἰς τὸν τριεκαίδεκατον λόγον, ἧτοι περὶ δακνόντων ζώων καὶ ἰσθόλων ὄφειων, Ἀετίου τοῦ Ἀμιδηνοῦ (Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς Ἐπιτηρίδος τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου). Ἐν Ἀθήναις. Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου. 1908.

Στεφ. Ξανθουδίδου Ἐκ τῆς ἐνετοκρατουμένης Κρήτης. Οἱ ἄρχοντες Βαρϋχαι ὡς φευδάρχαι. Ἀνατύπωσις ἐκ τῶν «Παναθηναίων». Ἐν Ἀθήναις. 1908.

» » Συμβολαὶ εἰς τὸν Weiberspiegel (ἐκ τῆς Byzantinische Zeitschrift).

Σπ. Μυλιαράκη Ἀνθρωπολογικὸς καὶ βιολογικὸς ἐρασιστῆς. Ἀ' Περὶ τῶν ἡμετέρων προγόνων. Ἐν Ἀθήναις. Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου. 1908.

Ι. Π. Χρυσανθοπούλου Τὰ ἱστορικὰ Καλαβρυτά. Μελέτη περὶ τῆς ἐπαρχίας Καλαβρύτων ὑπὸ ἱστορικὴν, γεωγραφικὴν καὶ ἀρχαιολογικὴν ἐποψιν, ἀναγνωσθεῖσα τὴν 30 Νοεμβρίου 1903 ἐν τῇ «Ἐταιρείᾳ τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ» εἰς τὰ μέλη τοῦ ἐν Ἀθήναις Συλλόγου Καλαβρυτινῶν. Ἐν Ἀθήναις. Τύποις «Πανελλ. Κράτους». 1907.

Ἄντ. Δ. Κεραμοπούλου Ὁδηγὸς τῶν Δελφῶν. Ἐν Ἀθήναις. Ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις Μπέκ καὶ Μπάρτ, Κ. Ἐλευθεροδάκη. 1908.

Sokrates Kugéas Herkunft und Bedeutung von neugriech. Νικλιῖνοι und Φαμέγιοι. Sonderabdruck aus der Glotta Zeitschrift für griechische und lateinische Sprache. I Band. Nicht im Buchhandel.

Μακεδονικὸς Σύλλογος «Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος». Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον. Ἐπετηρὶς τῶν Μακεδόνων. 1908. Ἔτος Α'. Ἐν Ἀθήναις. Τύποις «Αὐγῆς Ἀθηνῶν» Ἀποστολοπούλου.

Jean C. Boyatzidès Le poète Cratès et la parabase des Chevaliers d'Aristophane. Paris. Ernest Leroux éditeur. 1907 (Revue des études grecques Tome XX, N° 88).

Nicolas Wecklein Über die Methode der Textkritik und die handschriftliche Überlieferung des Homer vorgelesen am 4 Januar 1908. München. 1908 (Sitzungsberichte der königlich Bayerischen Akademie der Wissenschaften).

Hans Prutz Die Anfänge der Hospitaliter auf Rhodos 1310-

1355 vorgetragen am 4 Januar 1908. München. 1908 (Sitzungsberichte der königlich Bayerischen Akademie der Wissenschaften).

Ἰεζεκιήλ Βελανιδιώτου Ὁ πολύφημος καὶ πολύσοφος Κύριλλος ὁ Λούκαρις, οἰκουμενικὸς πατριάρχης. Ἐν Ἀθήναις. Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου. 1907.

Wilhelm Dörfeld Vierter Brief über Leukas-Ithaka: Die Ergebnisse der Ausgrabungen von 1907. Ἐν Ἀθήναις. 1908.

In memoria di Monsignore Antonio Maria Ceriani prefetto della Biblioteca Ambrosiana nel primo Anniversario della sua morte. (Con cinque Illustrazioni e due Tavole). Milano. Biblioteca Ambrosiana. 2 marzo 1908.

Beiträge zur Zuckungslitteratur des Okzidents und Orients. I. Die griechischen Zuckungsbücher (Melampus Περὶ παλμῶν) herausgegeben von *Hermann Diels*. Aus den Abhandlungen der königl. Preuss. Akademie der Wissenschaften vom Jahre 1907. Berlin. 1908. In Kommission bei Georg Reimer.

Pol Arcas (Πολυβίου Δημητρακοπούλου) Les deux testaments. Athènes-Paris. Editions du Monde Hellénique.

Δημητρίου Παπαγεωργίου Πρόδρομος ἀνακοίνωσις περὶ τῶν φραστικῶν τοῦ Ἀττικοῦ λόγου εἰδῶν καὶ τῆς τούτων ἐρμηνείας. Ἐν Ἀθήναις. Τυπογραφεῖον «Ἐστία». 1908.

Σ. Βάση Κριτικά (Ἀνατύπωσις ἐκ τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Ἑθν. Πανεπιστημίου). Ἐν Ἀθήναις 1908.

Ἰακώβου Ι. Θωμοπούλου Ἰθάκη καὶ Ὀμηρος. Συμβολὴ εἰς τὴν ὀμηρικὴν γεωγραφίαν καὶ τὸ ὀμηρικὸν ζήτημα εἰς μέρη τρία. Μέρος πρῶτον. Ἡ ὀμηρικὴ Ἰθάκη. Ἐν Ἀθήναις. 1908.

Comtesse Eugénie Capnist L'Acropole. Poèmes. Paris. Alphonse Lemerre, éditeur. 1908.

Ι. Βλαχογιάννη Προπύλαια. Φιλολογικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ ἔκδο-

- σι. Τόμος Α'. Φυλλάδιο ἕκτο. Ἀθήνα. Τυπογραφεῖο Σ. Κ. Βλαστοῦ. 1908.
- Γ. Π. Παρασκευοπούλου Οἱ δῆμαρχοι τῶν Ἀθηνῶν (1833-1907) μετὰ προεισαγωγῆς περὶ δημογεροντίας. Ἐν Ἀθήναις. Βασιλικὴ τυπογραφία Ῥαφτάνη-Παπαγεωργίου. 1907.
- Giuseppe Gerola* Luoghi e persone di alcune lettere del Petrarca. Roma. 1908. (Ἐκ τῆς Nuova Antologia τῆς 1 Ἰουλίου 1908).
- Giannino Ferrari* Tre papiri inediti grecoegizii dell'età bizantina. Venezia. Premiate officine grafiche di Carlo Ferrari. 1908.
- Nikolaus Saripolos* Griechenlands Gesetzgebung im Jahre 1906 und 1907 (Separatabdruck aus dem Jahrbuch des öffentlichen Rechts Band II. 1908). Tübingen. 1908.
- Νικ. Ιω. Γιαννοπούλου Μολυβδόβουλλα προερχόμενα ἐκ τοῦ Νοτίου Μεσαιωνικοῦ Ἀλμυροῦ mit 1 Tafel (Sonderabdruck aus Byzantinischer Zeitschrift XVII 1 u. 2).
- Emil Jacobs* Francesco Patricio und seine Sammlung griechischer Handschriften in der Bibliothek des Escorial. Leipzig 1908 (Sonderabdruck aus dem « Zentralblatt für Bibliothekswesen » XXV, 1908, Heft 1/2).
- Θ. Α. Θωμᾶ Ἡ Ἀραινὴ, τραγωδία εἰς πέντε πράξεις τυχοῦσα τοῦ ἀ' βραβείου τοῦ Παντελίδειου δραματικοῦ ἀγῶνος τῆς 8 Ἰουνίου 1908. Ἐν Ἀθήναις. 1908.
- Κωνστ. Β. Δεμερτζῆ Περὶ τῆς ἀναγκαστικῆς διαδοχῆς παρὰ Ῥωμαίοις καὶ ταῖς νεωτέραις νομοθεσίαις. Μέρος τρίτον. Τεῦχος πρῶτον. Ἐν Ἀθήναις. 1908.
- A. E. H. Goekoop* Ithaque, la Grande. Athènes Beck et Barth. 1908.
- Sp. Parageorges* Les Koutsovalaques. Athènes. Imprimeur-editeur Paraskevas Léonis. 1908.
- Ἀλεξάνδρου Ν. Διομήδους Ἡ ἐν Χάγῃ Β' συνδιάσκεψις τῆς εἰρήνης τοῦ 1907. Ἐν Ἀθήναις. Βασιλικὴ τυπογραφία Ῥαφτάνη-Παπαγεωργίου. 1908.
- Ν. Λιβαδά Θεοκρίτου καὶ Βιργιλίου σύγκρισις (Ἐκ τοῦ Παρρητήματος τῶν « Ἀθηνῶν »). 1908.
- Adolf Trendelenburg* Die Anfangsstrecke der Heiligen-Strasse in Delphi. Mit 10 Abbildungen (Wissenschaftliche Beilage zum Jahresbericht des Friedrichs-Gymnasium zu Berlin. Ostersh. 1908). Berlin. 1908.
- M. Wellmann* Philumenos. Berlin 1908 (Sonderabdruck aus Hermes XLIII Band).
- » » Pseudodemocritea Vaticana (Sitzungsberichte der königlich Preussischen Akademie der Wissenschaften. Sitzung der philosophisch-historischen Classe vom 18 Juni. 1908, XXXI).
- » » Aelius Promotus Ἱατρικὰ φυσικὰ καὶ ἀντιπαθητικὰ (Sitzungsberichte der königlich Preussischen Akademie der Wissenschaften. Sitzung der philosophisch-historischen Classe vom 23 Juli). 1908, XXXVII.
- Γ. Μαζαράκη Ἰπόμνημα πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων περὶ τῶν χειρογράφων καὶ ἄλλων ἀρχαιολογικῶν κειμηλίων Ζακύνθου. Ἐν Ζακύνθῳ. 1907.
- Γ. Π. Βεγλερῆ Τὸ μολυβδόβουλλον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος Δαβίδ τοῦ Κομνηνοῦ (Ἐκ τῆς Διεθνoῦς ἡμερηίδος τῆς Νομισματικῆς ἀρχαιολογίας τοῦ 1907).
- Giovanni Setti* Ancora del Leopardi Ellenista (Ἐκ τῆς Rivista di Filologia τοῦ 1907).
- William Miller* The Catalans at Athens. Ἐν Ῥώμῃ 1907.
- Σκεῦδου Ζερβοῦ Μαρκέλλου Σιδῆτου περὶ σφυγμῶν νῦν τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ἀντιγράφων ἐκδιδόμενον. Ἐν Ἀθήναις. 1907.
- Dem. Georgiades* Les associations coopératives helléniques à la fin du XVIII siècle et les sociétés par actions en Grèce. Paris. 1907. (Ἐκ τοῦ Monde Économique).
- Ἰωάννου Ν. Βορτσέλα Φθιώτις ἡ πρὸς νότον τῆς Θεσσαλίας ἦτοι ἀπάνθισμα ἱστορικῶν καὶ γεωγραφικῶν εἰδήσεων ἀπὸ τῶν

ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς. Ἐν Ἀθήναις. 1907.

Ant. Rubió Y Lluch La Acrópolis de Atenas en la época Catalana discurso . . . en la sesión pública (Academia provincial de bellas artes de Barcelona) celebrada el día 24 de Mayo de 1908. Barcelona. 1908.

Γρηγορίου Βερναρδάκη Λεξικὸν ἐρμηνευτικὸν τῶν ἐνδοξοτάτων Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων ἐν ᾧ περιέχεται ἐρμηνεία μὲν πάσης δυσκόλου λέξεως καὶ φράσεως, πάσης δυσερμηνεύτου συντάξεως, καὶ δὴ πάντων τῶν δυσκολωτάτων χωρίων, διασάφεις δὲ δυσχεροτάτων γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν ζητημάτων, ἐπὶ δὲ τούτοις πάντες οἱ τύποι τῶν ἀνωμάλων ῥημάτων καὶ ὀνομάτων. Ἐν Ἀθήναις. Τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου. 1908.

Hiller von Gaertringen Briefwechsel über eine attische Inschrift zwischen A. Boeckh und K. O. Mueller aus dem Jahre 1835. Leipzig und Berlin. Druck und Verlag von B. G. Teubner. 1908.

Φαίδωνος Κουκουλέ Βασιλείου τοῦ μεγάλου δόξαι παιδαγωγικά. Ἐναίσιμος διατριβὴ βραβευθεῖσα ἐν τῷ Ῥαλλεῖφ φιλολογικῷ διαγωνισμῷ. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Π. Α. Πετράκου. 1907.

» » Ἱστορία τῆς Βαμβακοῦς. Ἐν Ἀθήναις. 1907.

» » Οἰνουντιακὰ ἢ μελέτη περὶ τῆς ἱστορίας, τῶν ἠθῶν καὶ ἰθίμων καὶ τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τοῦ δήμου Οἰνοῦντος τῆς ἐπαρχίας Λακεδαιμόνος. Ἐν Χανίοις. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Μιχαήλ Ι. Σαλιβέρου. 1908.

[Σ. Ι. Θεοδωροπούλου] Σπαρτιατικὸν Ἡμερολόγιον. Ἔτος Ι'. 1909. Ἀθήναι. Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας. 1909.

ΠΙΝΑΞ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ

(Τὸ ΒΒ σημαίνει κώδικα ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς.)

Ἄβδισιῦ χωρίον Κρήτης σ. 284.

Ἄβραῆμ Ἀρμενίου Θρήνος ἐπὶ τῇ ἐλώσει σ. 197.

Ἄβρααμίου ἀρχιεπισκόπου Κεφαλληνίας Ζακύνθου καὶ Ἰθάκης ἐγκύκλιος ἐν ΒΒ σ. 314.

Ἄδουχοι (?) σ. 268.

Ἄγαπτιοῦ διακόνου Ἐκθεσις κεφαλαίων ἐν ΒΒ σ. 307.

Ἄγγελοκάστρου φλαμπουράριος Χουσηναμπείς σ. 74.

Ἄγγλικαὶ φράσεις ἐν κώδικι Λούκας σ. 482 κ. ἐ.

Ἄγια Μαῦρα. Ἴδε Μαύρας ἁγίας.

Ἄγια Σοφία. Ἴδε Σοφίας ἁγίας.

Ἄγιογεωργάτα νομίσματα σ. 399.

Ἄγιου Δημητρίου Σκήτης ἐν Ἄγιω Ὅρει ἀπόκρυφα ἐν ΒΒ σ. 474.

Ἄγχιάλου Ἄγάπιος σ. 89. — Εὐγένιος σ. 99. — Ἰωακείμ σ. 310.

Ἄδαμαντίου Ἄδ. διορισμός ὡς ἐφόρου μεσαιωνικῶν ἀρχαιοτήτων σ. 495. ἐργασίαι ἐν Μυστρᾷ σ. 362, 492 κ. ἐ.

Ἄζαντῆς Καϊκασούσης σουλτάνος Ἰκονίου σ. 44 κ. ἐ., 48 κ. ἐ., 51 κ. ἐ.

Ἄθανασίου Ἀθηνῶν Λεξικὸν σ. 452.

Ἄθανασίου Ἀλεξανδρείας Λεξικὸν σ. 452.

Ἄθῆναι ἔδρα συνεδρίου Ἀνατολιστῶν σ. 364.

Ἄθηναϊκὸν ἀρχεῖον Βλαχογιάννη σ. 338.

Ἄθηναῖοι βιβλιογράφοι. Ἴδε Ἄνδρίστος.

Ἄθηνῶν Ἀθανάσιος σ. 152.

Αἰγύπτου Μαμελούκος σουλτάνος γραφαὶ ἑλληνιστὶ πρὸς Ἰωάννην Κατακουζηνόν σ. 55 κ. ἐ.

Αἰκατερίνη αὐτοκράτειρα Ῥωσίας σ. 76. Αἰσχύλου Προμηθέως σχόλια ἐν ΒΒ σ. 319.

Αἰσώπου μῦθοι ἐν ΒΒ σ. 306.

Ἄκομινάτου Μιχαήλ ἀναφορά σ. 337.

Ἄκριτα ἔπος σ. 40. οἴκου ζωγραφία σ. 11.

Ἄλβανίας στρατεία ἐπὶ Βαγιαζίτ Β' σ. 163.

Ἄλεποχώριον σ. 98.

Ἄλεξανδρείας πατριάρχης Νικόλαος Κλαροντζάνος σ. 300. πατριαρχεῖον σ. 54 κ. ἐ.

Ἄλέξανδρος Γ' Βοργίας πάπας σ. 159, 180 κ. ἐ. Δώματ' αὐτοῦ ἐν Βατικανῷ σ. 188.

Ἄλεξάνδρου μεγάλου βήτορος μεγάλης ἐκκλησίας Ἀότις ζητημάτων θεολογικῶν ἐν ΒΒ σ. 322.

Ἄλεξάνδρου μεγάλου ζωγραφία σ. 9.

Ἄλικιανοῦ χωρίον Κρήτης σ. 281.

Ἄλλατίου Λέοντος ἀντίγραφον σ. 338. ἐπιστολῆ σ. 458.

Ἄλώσεως Κωνσταντινουπόλεως μοναχῶν καὶ ὁρῆνοι σ. 190 κ. ἐ.

Ἄμαρτώδης νέα λέξις σ. 277 σημ. 4.

Ἄμβρόσιος μοναχὸς ἀγιογράφος σ. 280.

Ἄμμοχώστου Λατίνος ἐπίσκοπος Ἀλούσιος Πίκος σ. 185.

Ἄμυκλῶν Νικηφόρος σ. 93, 96.

Ἄναγνωστοπούλου Ἰωάννου ἐπι-

στολή ἐν ΒΒ σ. 307 κ. ἐ.
 Ἀνανίας ἱερομόναχος βιβλιογράφος σ. 296.
 Ἀνατωλικόν σ. 104.
 Ἀναφορῶν τύποι παρὰ Βυζαντινοῖς σ. 334 κ. ἐ.
 Ἀνδρέας Ἀρταβάσδου Βυζαντινὸς ζωγράφος σ. 10 σημ., 271.
 Ἀνδρειωμένος (;) Μάρκος ζωγράφος σ. 275.
 Ἀνδρῖνος Ἐδέσσιος ζωγράφος σ. 282.
 Ἀνδρίστος Μιχαὴλ βιβλιογράφος Ἀθηναῖος σ. 101.
 Ἀνδρονίκου χαρταφύλακος ἐκ Βυζαντίου ἐπιγραφή σ. 315.
 Ἀνδρου δούξ Ἰωάννης Φραγκίσκος Σουμμερίπας σ. 489. περιγραφή ἐν ΒΒ σ. 476. τέλειμα νεραντζίου εἰς τοὺς δοῦκας σ. 488.
 Ἀνθεμίου μονή σ. 397 κ. ἐ.
 Ἄννης ἁγίας κανὼν ἐν ΒΒ σ. 323.
 Ἀντάκος Σταμάτιος ἐκ Λίμνης Εὐβοίας βιβλιογράφος σ. 278 σημ.
 Ἀντίμηλος ἡ καὶ Ἐρημόμυλος σ. 444.
 Ἀντιπάρου περιγραφή ἐν ΒΒ σ. 476.
 Ἀντωνίου Βυζαντίου Χρηστοθήσια ἐν ΒΒ σ. 307.
 ἀξιόλεκτος νέα λέξις σ. 332.
 Ἀπόλλων Ὀλύμπιος ἀνόπαρκτος ζωγράφος σ. 11 σημ., 288.
 Ἀπολλώνιος ζωγράφος σ. 276.
 Ἀπολλωνίου Γραμματικὴ ἐν ΒΒ σ. 102.
 Ἀραβες μετεχειρίζοντο τὴν ἑλληνικὴν ὡς ἐπίσημον γλῶσσαν σ. 42 κ. ἐ.
 Ἀράτου Φαινόμενα ἐν ΒΒ σ. 107.
 Ἀργίτης Μαρκῆς σ. 488.
 Ἀργυροπόταμον ἐν Πελοποννήσῳ σ. 415.
 Ἀργυροπούλου Ἰωάννου ἀναφορὰ σ. 337.
 Ἀριστάρχη Σταυράκη ἔγγραφα περὶ Μάνων σ. 357. συμπληρώσεις ἀρχιερατικῶν ὑπογραφῶν σ. 340.

Ἀριστοτέλους Μετεωρολογικά ἐν ΒΒ σ. 313. Ὑπομνήματα Κορυδαλλέως ἐν ΒΒ σ. 308.
 Ἀριστοφάνους Πλούτου σκῆλια ἐν ΒΒ σ. 103.
 Ἀρκαδίας πάσης ἑξάρχος Δανιὴλ σ. 80.
 Ἀρκασάδες δήμου Φάριδος σ. 415.
Archasana villa ἐν Λακωνικῇ σ. 415.
 Ἀρκλᾶ Ἰωάννου κανὼν ἐν ΒΒ σ. 103.
 Ἄρκος ἡ ἀρκούδα σ. 490.
 Ἀρκουδουζιανὸς ὁ κίθηκος σ. 490.
 Ἀρκουδίου Φραγκίσκου ἐπιστολαὶ σ. 458.
 Ἄρκτοι ἐν Πελοποννήσῳ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας σ. 419.
 Ἄρμενα Εὐβοίας σ. 488.
 Ἀρσενίου Μονεμβασίας ἐπιστολὴ ἐν ΒΒ σ. 319.
 Ἄρτοι μεταξωτοὶ σ. 337, 486.
 Ἀρφαρᾶς Παντολέων σ. 479 κ. ἐ.
 Ἄς. Χρησις αὐτοῦ σ. 44.
 Ἀσδεστᾶς Γρηγόριος, ἐπίσκοπος Συρακουσῶν, γελοιογράφος σ. 10 σημ., 271.
 Αὐλωνίτης Ἀναστάσιος, μέγας πρωτοπαπᾶς Κερκύρας σ. 314.
 Αὐτοκρατόρων Βυζαντίου εἰκόνες σ. 4 κ. ἐ.
 Αὐτόξυλα δόρατα σ. 14.
 Ἀφετήρια τὰ πυροβόλα σ. 400 σημ., 405.
 Ἀφθονίου Προγυμνάσματα σ. 328.
 Ἀχαΐας πάσης προβλεπτής Πελεργήνους Πασκουαλιγὸς σ. 98.
 Ἀχελῷος ὁ ποταμὸς σ. 294. Νέον ὄνομα αὐτοῦ Λευκοπόταμον σ. 293, 294. χειρόγραφος ἡμερῆς τοῦ ἁγίου σ. 484.
 Ἀχιλλέως καὶ Ἐκτορος εἰκὼν ἐν Παρισιακῷ κώδικι σ. 9.
 Ἀχμέτ Α' σουλτάνου ἀνανέωσις συνθήκης πρὸς Γενουησίους τοῦ Πέραν σ. 71.
 Ἀχμέτ μεγάλου βεζύρη γράμματα ἑλληνικὰ σ. 73, 158.

Βαδρίου (Γαδρίου) μῦθοι ἐν ΒΒ σ. 306.
 Βιγιαζιτ Β' ἑλληνικὰ δημόσια γράμματα σ. 73, 155 κ. ἐ.
 Βαλαωρίτης Ἀριστοτέλης Βίος καὶ ἔργα αὐτοῦ σ. 118 κ. ἐ. Ἐπιστολὴ Ἰω. Σταματέλου πρὸς αὐτὸν σ. 312.
 Βαλδέρδου ἱατροῦ Ἀνατομία ἐν ΒΒ σ. 468.
 Βαλκαρᾶννα Βενεδίκτου ἐπιθάλαμιον ἐπίγραμμα σ. 430 κ. ἐ.
 Βαλσαμόνερο χωρίον Κρήτης σ. 281.
 Βαρβαδῖκος Γρηγόριος ἁγιοσθεὶς ἀρχιερεὺς Παταβίου σ. 426 κ. ἐ.
 Βάρδαροι βενετικὸς οἶκος σ. 433.
 βαρδαροφόντης νέα λέξις σ. 332.
 Βαρβερινοὶ κώδικες σ. 451 κ. ἐ.
 Βαρβερινὸς Μαφαῖος σ. 459.
 Βαρβερινὸς Φραγκίσκος σ. 458, 460, 466.
 Βαρδαλάχος Κωνσταντῖνος μετεχειρίσθη τὴν λέξιν πυρῆτις σ. 410.
 Βαρβολομαῖος Ῥόδιος ἀνόπαρκτος ζωγράφος σ. 11 σημ., 288.
 Βαρλαάμ καὶ Ἰωάννα ἱστορία σ. 327.
 Βαρνάβας κύριος κώδικος σ. 451.
 Βαρνακιώτου Γεωργίου αὐτοβιογραφία σ. 358.
 Βάρνης Χρῦσανθος σ. 99.
 Βασιλάκης Ἀντώνιος Μήλιος ζωγράφος σ. 444.
 Βασιλείου μεγάλου εἰς Βαρλαάμ σ. 307. λόγος ἀσκητικὸς ἐν ΒΒ σ. 319.
 Βασιλικᾶρης Ἅγιος Νικόλαος ἐν Χίῳ σ. 338.
 Βασσαράδας Βραγκοδάνος Γρηγόριος σ. 107.
 Βατοπεδίου μονῆς θαύματα ἐν ΒΒ σ. 318. χρονικὸν ἀνέκδοτον ἐν ΒΒ σ. 474.
 Βέη Ν. αὐταίσι πρὸς ἀποστολὴν εἰς Εὐρώπην σ. 495.
 Βελλέλη Λαζ. ἀνακαινώσεις ἐν Βερολίῳ σ. 363. ἐν Κοπενάγη σ. 364.
 Βέμβου Πέτρου ἐπιστολαὶ σ. 450, 460.

Βενέρις Μιχαὴλ Κρήτης ζωγράφος σ. 281.
 Βενετικὸν ἰνστιτούτον σ. 349.
 Βερολίνου διεθνὲς ἱστορικὸν συνέδριον σ. 363.
 Βερροίας μητροπολίτης σ. 335. γαῖς Πιναγίας Περιδλέπτου σ. 279.
 Βερσίτης Θεόδωρος σ. 396.
 Βεττούρης Ἀντώνιος ἀπεσταλμένος δόγη Μοσαβίγου σ. 450.
Bezobrasow περὶ τοῦ τυπικοῦ μονῆς Παντοκράτορος σ. 392.
 Βησσαρίων Λιπύσης ἁγιος σ. 290 κ. ἐ. Ἀκολουθία αὐτοῦ ἐν ΒΒ σ. 315. διαθήκη σ. 295.
 Βησσαρίωνος καρδιναλίου ἐπιστολαὶ ἐν τῇ δημῳδαί σ. 19 κ. ἐ.
 Βιβλιογράφοι. Ἴδε Ἀνανίας, Ἀνδρίστος, Ἀντάκος, Βουλλωτής (Μανουὴλ καὶ Νικόλαος), Βρετὸς, Γεράσιμος, Γεώργιος ἱερεὺς, Ζαχαῖος, Θεόδωρος (Ἄγιοπερῆτης καὶ Καισαρεὺς), Ἰερόθεος, Ἰερόπαις, Ἰλαρίων, Ἰωσήφ μοναχὸς, Καλομάκης, Καλόσιπος, Καλόσκεπτος, Λιμενίτης, Μαυρογιάννης, Παρθένιος, Πατρίκιος, Πέτρος, Σολομών, Σοφόπουλος, Ταρσίτης (Ἰωάννης καὶ Κωνσταντῖνος), Ὑάκινθος, Χορτασμένος, Χρυσοδιτζάνος.
 Βιζύνης Καλλίνικος σ. 340.
 Βικεντίου μεγαλομάρτυρος ἀκολουθία καὶ ἐγκώμιον ἐν ΒΒ σ. 315.
 Βίκτωρος μεγαλομάρτυρος ἀκολουθία καὶ ἐγκώμιον ἐν ΒΒ σ. 315.
 Βλαστάρεως Ματθαίου Νομοκάνων σ. 482.
 Βλαχερνῖται δύο ζωγράφοι Βατικανικοῦ Μηναολογίου σ. 272.
 Βλαχερνῶν ἱστορικὰ ψευδοεπιγράμματα σ. 5 κ. ἐ.
 Βλαχίας ἡγεμῶν Ἰωάννης Νικόλαος Ἀλέξανδρος βοεβόδας σ. 307.
 Βλαχογιάννη Ἰω. ἔκδοσις ἀρχείου Ματ

κρυγιάννη σ. 358 κ. έ.
 Βλάχου Γερασίμου εἰς Μετεωρολογικὰ Ἀριστοτέλους ἐν ΒΒ σ. 313.
 Βλεμμύδου Νικηφόρου Λογική σ. 328.
 Βλουκαδῖνος ἀθένης ἐν Μακεδονία σ. 283.
 Βολίς καὶ Βόλος ἡ σφαῖρα τυφεκίου σ. 413.
 Βονδίτζου (Βονίτσης) φλαμπουράριος Χουσεηνσάνμπεις σ. 74.
 Βοργίας Ἀλέξανδρος Γ' πάπας σ. 159 κ. έ., 180 κ. έ. Δώματ' αὐτοῦ ἐν Βατικανῶ σ. 188.
 Βοτάνη ἡ πυρῖτις σ. 403 κ. έ., 406.
 Βουκερέρου Ἰωάννου Φυσική σ. 327.
 Βουκουρεστίου ἀθηνεϊκῆ σχολή σ. 307.
 Βούλγαρις Εὐγένιος σ. 106. πρῶτος μετεχειρίσθη τὴν λέξιν πυρῖτις σ. 410. Συγγραφή αὐτοῦ Περί φιλίας σ. 313.
 Βουλγάρου ἐπισκόπου Σοφίας αἰτησις σ. 462.
 Βουλλωτῆς Μανουήλ βιβλιογράφος σ. 200.
 Βουλλωτῆς Νικόλαος βιβλιογράφος σ. 390.
 Βουμπάρδαι σ. 401.
 Βουστρωνίου Ἰωάννου Ματθαίου ἐπιγράμματα σ. 458.
 Βραγαδῖνος Δανιήλ σ. 437.
 Βραγκοδᾶνος Βασσαράδας Γρηγόριος σ. 107.
 Βρέσθονα. Ἴδε Εὐρυσθένης.
 Βρετὸς Νικόλαος ἱερομόναχος Ἰοακῆσιος βιβλιογράφος σ. 314.
 Βρυέννιος γαμβρὸς Ἰωάννου Κομνηνοῦ σ. 395.
 Βρυεννίου Ἰωσήφ Ὀμιλῖαι ἐν ΒΒ σ. 311, 469.
 Βυζάντιος. Ἴδε Ἀντωνίου.
 Βυζαντίου καὶ Περσίας συνθήκαι σ. 41.
 Γαβριήλ Δ' Κωνσταντινουπόλεως

σιγγίλιον μονῆς Σκαφιδιάς σ. 86, 96 κ. έ. σφραγίς σ. 90.
 Γαβρίου (Βαβρίου) μῦθοι ἐν ΒΒ σ. 306.
 Γαζῆς Θεόδωρος σ. 370.
 Γαλακρονῶν μονή σ. 397 κ. έ.
 Γαλατᾶ Γενουήνσιοι σ. 65 κ. έ.
 Γαλατίτσης Μακεδονίας μονή σ. 464 κ. έ.
 Γάλλων φιλλελλήνων Σύνδεσμος ἐν Παρισίοις σ. 350 κ. έ.
 Γαστήντζας μονή καὶ ἐπίσκοπος Μελέτιος σ. 483.
 Γαστούνη σ. 93, 96.
 Γαστρέας Πελοποννήσιος ἀγιογράφος σ. 10 σημ., 285.
 Γατελοῦζος Στέφανος Λατῖνος ἀρχιεπίσκοπος Μήλου σ. 489.
 Γεδεῶν Μανουήλ ἀντίγραφα ἀγιορειτικὰ ἐν ΒΒ σ. 473 κ. έ.
 Γελάσιος Νικόλαος δὲν εἶνε Ἕλληνας ζωγράφος σ. 276 σημ. 4.
 Γεμιστὸς Γεώργιος σ. 420.
 Γενναδίου Ἰωάννου συλλογὴ εἰκόνων ἀθηναϊκῶν σ. 366.
 Γενναδίου Σχολαρίου μονωδία ἐπὶ ἀλώσει σ. 269.
 Γενουήνσιοι Γαλατᾶ σ. 65 κ. έ.
 Γεράσιμος βιβλιογράφος σ. 277 σημ. 4.
 Γερασίμου Ἀλεξανδρείας Λόγοι εἰς θεοειῶτας ἐν ΒΒ σ. 321.
 Γερβασίου ἱερομονάχου Κορφιάτου σημειώσεις ἐν ΒΒ σ. 315.
 Gerland παρασκευὴ ἐκδόσεως τάξεως ἐπισκοπῶν σ. 364 κ. έ.
 Γερμανοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ὀμιλῖαι ἐν ΒΒ σ. 100.
 Γερόλα Ἰωσήφ συγγραφή περὶ Κρήτης σ. 343 κ. έ.
 Γεροντικοῦ διήγησις ἐν ΒΒ σ. 318.
 Γεωργαντᾶ Ἀντωνίου Ἀνάμνησις σ. 358.
 Γεωργιλλᾶς Ἐμμανουήλ δὲν συνέγραψε Θρῆνον Κωνσταντινουπόλεως σ. 194. μεταχειρίζεται τὰς λέξεις σκεῦη

καὶ τόμψακες σ. 406, 413.
 Γεώργιος di Salvatore ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ζωγράφος σ. 253.
 Γεώργιος ζωγράφος Βατικανικοῦ Μηνολογίου σ. 272.
 Γεώργιος ζωγράφος Κρής σ. 282.
 Γεώργιος ἱερεὺς βιβλιογράφος σ. 277 σημ. 4.
 Γεωργίου ἐπιστάτου σχολῆς Βουκουρεστίου Λόγος ἐν ΒΒ σ. 307.
 Γιάννου περὶ δημοτικὸν ἄσμα ἐν ΒΒ σ. 316.
 Γιταύρου περὶ δημοτικὸν ἄσμα ἐν ΒΒ σ. 316.
 Γοργοῦπληκίου εἰκόνας διήγησις ἐν ΒΒ σ. 474.
 Γορδίου Ἀνασταδίου βίος ἐν ΒΒ σ. 105.
 Γούρα Ἰωάννου στρατηγοῦ ἔγγραφα σ. 358.
 Γραμματικὸς Πέτρος ἐν διαθήκῃ Κρανιδίου σ. 339.
 Γρηγορίου Ε' Κωνσταντινουπόλεως σιγγίλια μονῆς Σκαφιδιάς σ. 80, 90 κ. έ., 96 κ. έ., συνοδικὴ ἐγκύκλιος σ. 99. σφραγίς σ. 90.
 Γρηγορίου Θεολόγου ἐπιστολαὶ ἐν ΒΒ σ. 307. λόγοι ἐν ΒΒ σ. 306, 307, 328. τετράστιχα σ. 307, 327.
 Γρηγορίου Κυπρίου Κωνσταντινουπόλεως Τόμος κατὰ Βέκκου ἐν ΒΒ σ. 309.
 Γριμᾶνος Πέτρος σ. 437.
 Γρίττης Ἀνδρέας δόγης Βενετίας σ. 74.
 Δαμασκηνός. Ἴδε Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ.
 Δαμασκηνοῦ Στουδίτου Λόγος ἐν ΒΒ σ. 318.
 Δαμωδοῦ Βικεντίου ῥητορικὰ συγγραφαὶ ἐν ΒΒ σ. 320.
 Δαρδάρως Παιδαγωγός σ. 328.
 Δαφνίου ναοῦ ὑποστήριξις σ. 362.
 Δέρκων Ἀνανίας σ. 340. Γρηγόριος σ.

99. Μακάριος σ. 96, 340. Μ... ἡλ σ. 89. Σαμουήλ σ. 83, 340.
 Δεσποτικῶν νήσου περιγραφή ἐν ΒΒ σ. 476.
 Δήλου περιγραφή ἐν ΒΒ σ. 476.
 Δημήτριος ἐκ Πέραν ζωγράφος σ. 282.
 Δημοσθένους Περί τοῦ στεφάνου σ. 326.
 Δημοτικά ἄσματα ἐν ΒΒ σ. 316.
 Δήμο-Τσέλιου ἀπομνημονεύματα σ. 359.
 Δημῶδες γλῶσσα ἐν ἔγγραφοις σουλτάνων σ. 73 κ. έ., 156 κ. έ. ἐν ἐπιστολαῖς Βησσαρίωνος σ. 19 κ. έ.
 Διήμων συστάσεις νόμος ἐν ΒΒ σ. 417.
 Διαθήκη ἐκ Κρανιδίου σ. 339.
 Διάκου δημοτικὸν ἄσμα ἐν ΒΒ σ. 316.
 Διονύσιος ὁ ῥήτωρ σ. 318.
 Διονυσίου ἱεροδιακόνου περὶ εἰκόνας Θεοτόκου ἐν ΒΒ σ. 474.
 Διονυσίου Στουδίτου μετάφρασις λόγων ἐν ΒΒ σ. 319.
 Διοσκούρου Ὀμιλῖαι ἐν ΒΒ σ. 309.
 Dmitrijevskij ἐκδοσις Τυπικοῦ μονῆς Παντοκράτορος σ. 392 κ. έ.
 Δομενίκου ἐπίσκοπος Βησσαρίων σ. 292.
 Δορυλαίου ἀλωσις ὑπὸ Μανουήλ Κομνηνοῦ σ. 331.
 Δοστίου Κωνσταντίνου σημειώσεις καὶ μεταφράσεις ἐν ΒΒ σ. 468, 476.
 Dotis Παύλου ἐπιστολὴ περὶ ἀλώσεως σ. 202, 268 κ. έ.
 Δούκα Νεοφύτου Τετρακτὺς καὶ αὐτόγραφος ἐπιστολὴ ἐν ΒΒ σ. 107.
 Δούκας ὡς πηγὴ ἀλώσεως Θεσσαλονίκης σ. 371.
 Δούκας Στέφανος γραμματεὺς Ἀλῆ πασσᾶ σ. 78.
 Δοχειαρίου μονῆς ἀντίγραφα ἐν ΒΒ σ. 474.
 Δράμας Γρηγόριος σ. 89, 340. Παρθένιος σ. 99. καὶ Φιλίππων Καλλίνικος σ. 83, 340.
 Δωδυσσοῦν (D'Aubusson) μέγας μάγιστρος

στρος Ῥόδου σ. 170 κ. ε., 189 κ. ε.
 δωδεκάφωνα σ. 395.
 Δωρόθεος Μονεμβασίας σ. 267. Ἴδε
 Ψευδοδωρόθεος.
 ἐγκατετάσκει(;) σ. 332.
 Ἐδέσσιος Ἀνδρῆνος ζωγράφος σ. 282.
 Εἰρηκος Κωνστῆνος Κρής ζωγράφος
 σ. 284.
 Ἐκτορος καὶ Ἀχιλλέως εἰκὼν ἐν Πα-
 ρισιακῇ κώδιξι σ. 9.
 Ἐκφράσεις παρὰ Βυζαντινοῖς σ. 3.
 Ἐλασσών. Ἴδε Ὀλοοσσώνος.
 Ἐλέβολις καὶ ἐλέπολις τὸ πυροβό-
 λον σ. 400 σημ., 408, 411.
 Ἐλεβολίσκος τὸ τυφέκιον σ. 411.
 Ἐλευθερίου ἁγίου ἀκολουθία ἐν ΒΒ
 σ. 315.
 Ἐλλάς ὁ Σπερχειός σ. 294.
 Ἐμμανουὴλ ἁγιογράφος σ. 285.
 Ἐμπαρον ἐν Κρήτῃ σ. 284.
 Ἐμπηλος τοῖχος σ. 399.
 Ἐμπόριον τοπωνυμία Χίου σ. 339.
 Ἐνδυμασία Κρήτης μεσαιωνικαὶ σ.
 347 κ. ε.
 Ἐνετίνοι = ἐν Ἰται σ. 116.
 Ἐνώσεως ἐκκλησιῶν Ἰόμος ἐν ΒΒ
 σ. 309.
 Ἐξαμιλίου ἄλωσις σ. 115.
 Ἐπάρχου Ἀντωνίου ἐπιστολαὶ σ.
 459, 460. Θρήνος σ. 195.
 Ἐπιγραφή Ἐρμιόνης ἀνέκδοτος σ.
 484.
 ἑπταμέδων νέα λέξις σ. 332.
 Ἐπιλλίων μεσαιωνικῶν περιγραφαὶ
 ζωγραφικῶν σ. 8.
 Ἐρημόμηλος ἡ καὶ Ἀντίμηλος σ. 444,
 450.
 Ἐρμηνευταὶ βασιλικοὶ ἐν Βυζαντίῳ
 σ. 42.
 Ἐρμητιανὸς διδάσκαλος τέκνων Θωμᾶ
 Παλαιολόγου σ. 20, 31 κ. ε., 39.
 Ἐρμιόνης ἐπιγραφή ἀνέκδοτος σ. 485.
 Ἐσφιγμένου μονῆς χρυσόβουλλα ἐν
 ΒΒ σ. 474.

Εὐγενικός Ἰωάννης σ. 200. Μονο-
 διά αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἀλώσει σ. 199, 219
 κ. ε., 266.
 Εὐριπίδου σχόλια ἐν ΒΒ σ. 319.
 Εὐρίπου Ἰερόθεος σ. 340.
 Εὐρυσθένης (Βρεσθένων) ἐπίσκοπος
 Παρθένιος βιβλιογράφος σ. 305.
 Εὐτεκνίου Ἰεσυτικά σ. 454.
 Ἐφέσου Διονύσιος σ. 99. Ἰωακείμ σ.
 340. Σαμουὴλ σ. 89, 340.
 Ἐφημερίς Ἰ' Ἀχελῶος χειρόγραφος σ.
 484.
 Ἐφραιμᾶς ζωγράφος ἐν Βηθλεὲμ σ. 275.
 Ἐφραιμίου χρονικόν σ. 456.
 Ζαγανὸς πασσᾶς σ. 66.
 Ζακύνθου Ἀβραάμιος σ. 394. οἶκος
 Λιαβοῦλων σ. 340. παραχώρησις εἰς
 Βαγιαζῆτ Β' ὑπὸ δόγῃ Μοτισεῖνου σ.
 456.
 Ζακχαῖος ἱερομόναχος βιβλιογράφος σ.
 314, 315.
 Ζαμπέλη Γεωργίου ἀκολουθία ἐν ΒΒ
 σ. 315. οἴκου χειρόγραφα σ. 315.
 Ζαφυροπούλου Ἀποστόλη Πελο-
 ποννησίου Ἀνθολόγιον μουσικόν ἐν ΒΒ
 σ. 475.
 Ζαχαριάνα πλησίον Φιλιατρῶν σ. 80,
 81, 85, 88, 96, 97.
 Ζαχαρίου Κρητὸς σχόλια Θεοκρίτου
 ἐν ΒΒ σ. 320.
 Ζητούνιος ἀνύπαρκτον ὄνομα σ. 481.
 Ζητούντιου ἐπίσκοπος σ. 482.
 Ζουγράφος σ. 281.
 Ζυγομαλᾶς Θεοδόσιος σ. 199.
 Ζωγραφικὴ κοσμικὴ παρὰ Βυζαντι-
 νοῖς σ. 4 κ. ε.
 Ζωγράφος ἀνύπαρκτον ἐπώνυμον σ. 287
 κ. ε.
 Ζωγράφος Ἰωάννης μητροπολίτης ἐν
 Σερβίᾳ σ. 287.
 Ζωναρά Ἰωάννου κώδιξ σ. 334.
 Ζώων ἀρχαῖα καὶ νέα ὀνόματα σ. 490.
 εἰκόνες ἐν χειρογράφοις σ. 6 σημ. 3.

Ἰλιοδώρου φιλοσόφου Μυστικὴ τέ-
 χνη ἐν ΒΒ σ. 309.
 Ἰπείρος. Ἴδε Ἰπείρωτικῆς, Ἰπ-
 πειρωτικοῦ, Ἰωάννινα, Κουδα-
 ρᾶς, Μαργαρίτιον, Μετεώρων,
 Μπαλᾶνος, Μπονιάδος, Στανί-
 τζας, Στρατηγόπουλος.
 Ἰπείρωτικῆς ἀδελφότητος Κατ-
 ρου ἱστορικὸς διαγωνισμὸς περὶ Ἰ-
 πείρου σ. 496.
 Ἰπείρωτικοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ
 Συλλόγου Κωνσταντινουπόλεως
 προκήρυξις περὶ συλλογῆς λαογραφι-
 κῆς θλῆς σ. 367.
 Ἰρακλείας νήσου περιγραφή ἐν ΒΒ σ.
 476.
 Ἰρακλείας . . . σ. 96. Γεράσιμος σ.
 340. Ἰγνάτιος σ. 324. Μεθόδιος σ. 89,
 340. Μελίτιος σ. 340.
 Ἰρακλείδης Βυζαντινὸς ζωγράφος σ.
 270.
 Ἰσιόδου σχόλια ὑπὸ Τζέτζη ἐν ΒΒ
 σ. 319.
 Ἰά. Χρήσις αὐτοῦ σ. 44.
 Ἰθακασίτης Ἅγιος Νικόλαος ἐν Χίῳ
 σ. 338.
 Θεόγνιδος σχόλια ἐν ΒΒ σ. 319.
 Θεοδόσιος μουσειωτῆς σ. 274.
 Θεοδωρίτζης Ἰωάννης σ. 483.
 Θεόδωρος Ἀγιοπετρίτης βιβλιογράφος
 σ. 277 σημ. 4.
 Θεόδωρος Καισαρεὺς βιβλιογράφος καὶ
 ζωγράφος σ. 10 σημ., 273.
 Θεοκρίτου σχόλια ἐν ΒΒ σ. 320.
 Θεόληπτος Β' Κωνσταντινουπό-
 λεως σ. 292.
 Θεόπουλος Στέφανος βάλιος Κερκύ-
 ρας σ. 74.
 Θεοτόκης Νικηφόρος ὠνόμαζε πύ-
 ριον κόνιν τὴν πυρίτιν σ. 410. Ἐπι-
 στολαὶ αὐτοῦ ἐν ΒΒ σ. 470.
 Θεοφάνης ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ζω-
 γράφος σ. 276.
 Θεοφάνους μοναχοῦ καὶ ῥήτορος δι-
 δασκαλία σ. 319.
 Θεσσαλίας γέφυραι σ. 294 κ. ε. ἱστορι-
 κὸν διάγωνισμα περὶ αὐτῆς σ. 129 κ. ε.
 Ἴδε καὶ τὰς λέξεις Θεσσαλία, Λα-
 ρίσης, Ὀλοοσσώνος, Πύλαι, Φά-
 νάριον.
 Θεσσαλονίκης ἀλώσις ἐκ τῶν Τούρκων σ.
 200, 400. Γεράσιμος σ. 96, 340. μη-
 τροπολίτης σ. 335. Μονωδαί ἐπὶ ἀλώ-
 σει αὐτῆς σ. 369 κ. ε. Ἴδε καὶ Νικο-
 δῆμου, Σεκουνητός.
 Θεσσαλία = Μακεδονία σ. 280. σημ. 8.
 Θέωνος σχόλια εἰς Ἄρατον ἐν ΒΒ σ.
 107.
 Θῆβαι. Ἴδε Σαιντομέρ.
 Θήρας (Σαντορίνης) περιγραφή ἐν ΒΒ
 σ. 476.
 Ἰάρδανος ποταμὸς σ. 79.
 Ἰάτραϊνα σ. 399.
 Ἰδῆρων μονῆς ἀπόγραφα ἐν ΒΒ σ. 474.
 Ἰδρατῶν Πάργιος μέγας βεζύρης σ. 353.
 Ἰγνατίου Ἰρακλείας ἐπιστολαὶ ἐν ΒΒ
 σ. 324.
 Ἰέρακος μεγάλου λογοθέτου ποίημα σ.
 194.
 Ἰερεμίας Β' Κωνσταντινουπόλεως
 σ. 293.
 Ἰερόθεος ἱεροδιδάκκος Σμυρναῖος βι-
 βλιογράφος σ. 107, 308, 309.
 Ἰερόπαις Ἀναγνώστης. Ἐπιστολαὶ
 αὐτοῦ ἐν ΒΒ σ. 307.
 Ἰερόπαις Σωτήριος βιβλιογράφος σ.
 320.
 Ἰθάκης Ἀβραάμιος σ. 314.
 Ἰκονίου σουλτάνος Κατκαούσης Ἀζαν-
 τῆς σ. 44 κ. ε., 48 κ. ε., 51 κ. ε.
 Ἰλαρίων ἱερομόναχος βιβλιογράφος σ.
 277 σημ. 4.
 Ἰνδριομενί Μάρκος, Ἕλληνας μου-
 σειωτῆς σ. 275.
 Ἰννοκέντιος Η' πάπας σ. 159, 166,
 κ. ε., 173 κ. ε., 175 κ. ε.
 Ἰουλιανὸς παραβάτης διατριπώμε-

- νος ὑπὸ ἀγίου Μερκουρίου σ. 287.
 Ἴπποκράτους Ἀφορισμῶν ἑρμηνεία σ. 327. Ἔργα ἐν ΒΒ σ. 322.
 Ἰσαὰκ Σύρου Λόγος πρὸς μοναχοὺς ἐν ΒΒ σ. 319.
 Ἰσομοῦ Κορίνθου τείχους ἄλωσις ὑπὸ Μουράτ σ. 115 κ. ἑ.
 Ἰσιδώρου Πηλουσιώτου ἐπιστολαὶ ἐν ΒΒ σ. 307.
 Ἰσοκράτους εἰς Εὐαγόραν σ. 328. πρὸς Δημόνικον σ. 328.
 Ἰστορία καὶ ἱστορῶ περὶ ζωγραφίας σ. 9.
 Ἰστοριογράφος ὁ ζωγράφος σ. 275, 283, 284.
 Ἰστοριστῆς ὁ ζωγράφος σ. 279.
 Ἰωάννης ἀναγνώστης πηγὴ περὶ ἀλώσεως Θεσσαλονίκης σ. 371. σκευὴν λέγει τὸ πυροβόλον σ. 400, 402.
 Ἰωάννης ἐκ Πέραν ζωγράφος σ. 282.
 Ἰωαννίκιος ζωγράφος ἐν Μακεδονίᾳ σ. 283.
 Ἰωαννίκιος Ῥόδιος ἀνύπαρκτος ζωγράφος σ. 11 σημ., 288.
 Ἰωαννίκιος Συμαίος ἀνύπαρκτος ζωγράφος σ. 11 σημ., 288.
 Ἰωαννικίου Γ' Κωνσταντινουπόλεως γράμμα ἐν ΒΒ σ. 312.
 Ἰωάννινα. Γράμμα Μουράτ Β' πρὸς κατοίκους σ. 58 κ. ἑ. Ἴδε καὶ Σταν, Στανίτζης.
 Ἰωαννῖται Ῥόδου σ. 157 κ. ἑ.
 Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ Κανόνες ἐν ΒΒ σ. 307.
 Ἰωάσαφ ἱερομονάχου ἐπιστολαὶ ἐν ΒΒ σ. 307.
 Ἰωσήφ μοναχὸς βιβλιογράφος σ. 278 σημ.
 Ἰωσήφ συγγραφεὺς Προςφωνηματικοῦ εἰς Δημήτριον Παλαιολόγον καὶ Ἰωῶς μονωδίας ἐπὶ ἀλώσει Θεσσαλονίκης σ. 369.
 Καϊκαούσης Ἀζαντῆς σουλτᾶνος Ἰκονίου σ. 44 κ. ἑ., 48 κ. ἑ., 51 κ. ἑ.
 Καινούργιου ψηφοειδήματα σ. 5.
 Καῖρη Θεοφίλου ἔργα ἐν ΒΒ σ. 325 Φυσικὴ ἐν ΒΒ σ. 106.
 Καισαρείας Μελέτιος σ. 99.
 Καΐτμπενς σουλτᾶνος Αἰγύπτου σ. 167, 169.
 Καλιέργης ζωγράφος ἐν Βερροίᾳ σ. 279.
 Καλλινίκου ἱεροδιακόνου ἐπιστολὴ σ. 461.
 Καλλίστου Ἀνδρονίκου μονωδία ἐπὶ τῆ ἀλώσει σ. 201, 206 κ. ἑ., 265.
 Καλλίστρατος Ὀλύμπιος ἀνύπαρκτος ζωγράφος σ. 11 σημ., 288.
 Καλογιάννης ζωγράφος σ. 274.
 Καλοϊωάννης [Κομνηνός] αὐτοκράτωρ Τραπεζοῦντος σ. 57.
 Καλοκαιρινοῦ Χρ. Ἰστορία Θεσσαλίας σ. 134 κ. ἑ.
 Καλομάλης Ἰάκωβος βιβλιογράφος σ. 278 σημ.
 Καλόσιπτος παρανεγνωσμένον ὄνομα βιβλιογράφου ἀντὶ τοῦ ὀρθῶς ἔχοντος Καλόσκεπτος σ. 277 σημ.
 Καμαριώτου Ματθαίου ἐλεγεια εἰς Κωνσταντινούπολιν σ. 269. μονωδία ἐπὶ τῆ ἀλώσει σ. 199.
 Καμύτζης Εὐστάθιος σ. 396.
 Κανανὸς Ἰωάννης λέγει σκευᾶς καὶ βουμπάρδας σ. 401.
 Κάνδη Βασιλείου Θεσσαλίας ἐπὶ τουρκρατίας σ. 150 κ. ἑ., 151.
 Καντακουζηνὸς Ἰωάννης αὐτοκράτωρ Βυζαντίου σ. 55 κ. ἑ.
 Καπούας καὶ Φαναρίου Ἰγνάτιος σ. 293.
 Καραϊσκάκη δημοτικὸν ἔσμα σ. 316.
 Καρακάλλου μονῆς πάτρια ἐν ΒΒ σ. 474.
 Καρατζᾶς Νικολάκης σ. 106.
 Καρλίνη Λατίνου ἀρχιεπισκόπου Ναυπλίου ἐπιστολὴ ἐν ΒΒ σ. 313.
 Κάρολος Η' Γαλλίας σ. 178, 187.
 Καρολίδου Παύλου ἀνακοινώσεις ἐν Βερολίῳ καὶ Κοπενάγη σ. 364.
 Καρπεννησιώτης Ἀναγνώστης γραμ-

- ματεὺς Ἀλῆ πασσᾶ σ. 78.
 Καρυοφύλλης Ματθαῖος σ. 464. ἐπιγράμματ' αὐτοῦ σ. 459. μονωδία ἐπὶ τῆ ἀλώσει σ. 195, 266, 458 κ. ἑ.
 Καρώρη Νικολάου ἡμερολόγιον σ. 358.
 Κασίμης Τζαοῦς ἀπεσταλμένος Βαγιαζήτ Β' σ. 161, 165, 178 κ. ἑ., 179, 180 κ. ἑ., 181 κ. ἑ., 184, 185. Παρεφθάρη εἰς Chasum καὶ Cassinen σ. 184.
 Κασίμπενς ἡγεμὼν Καραμανίας σ. 169.
 Καστορία γενέτειρα Μανουὴλ Μάνου σ. 356.
 Καστρινοῦ Δημητρίου ἀναφορὰ σ. 337.
 Κάτα ἡ γαλῆ σ. 490.
 Κατασκευαὶ αἱ πολιορκητικαὶ μηχαναὶ σ. 407.
 Κεραμέως Παπαδοπούλου ἔργον ὑπὸ Reinach σ. 352.
 Κερκύρας μέγας πρωτοπαπᾶς Ἀναστάσιος Λύλωνίτης σ. 314. Ἴδε Μανδούκιον.
 Κερπινὴ Καλαβρύτων σ. 416, 419.
 Κεφαλληνίας Ἀδραάμιος σ. 394.
 Κλαροντζάνου Νικολάου ἱερέως, εἶτα πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, Περὶ συλλογισμῶν ἐν ΒΒ σ. 305.
 Κλήμεντος ἱερομονάχου ἤχος πλάγιος 6' ἐν ΒΒ σ. 318.
 Κνύψ Μάκοπης Ἀλέξανδρος ἀρχίατρος ἐν Παταβίᾳ σ. 442.
 Κοζάνης ἑλληνικαὶ κώδικες σ. 327 κ. ἑ.
 Κόκκος Φραγκίσκος σ. 464.
 Κόκος Νικόλαος ἀπεσταλμένος δόγη Μοσαενίγου εἰς Τουρκίαν σ. 155, 479 κ. ἑ.
 Κολοβὸς Σπυριδῶν γραμματεὺς Ἀλῆ πασσᾶ σ. 78.
 Κομνηνὸς Ἰωάννης. Ἴδε Καλοϊωάννης.
 Κομνηνοῦ Ἀνδρονίκου ζωγραφίαι σ. 6.
 Κομνηνοῦ Ἰωάννου ἐπιθαλάμιος σ. 42. συγγενεὶς σ. 395 κ. ἑ. Ἰτυκὸν μονῆς Παντοκράτορος σ. 392 κ. ἑ.
 Κομνηνοῦ Μανουὴλ ζωγραφίαι σ. 7. ἱππικὸι ἀγῶνες σ. 14. σημάτα σ. 15. Ποίημα Θεοδώρου Προδρόμου εἰς αὐτὸν σ. 393. Στίχοι εἰς αὐτὸν σ. 328.
 Κόνδαρης Διονύσιος ἀρχιεπίσκοπος Λευκάδος σ. 315.
 Κόνις ἡ πυρτις παρὰ Χαλκοκονδύλη σ. 408 κ. ἑ.
 Κόνις πύριος παρὰ Θεοτόκη καὶ Κούμα ἡ πυρτις σ. 410.
 Κονταρένος Σίμων, κηδεμὼν τοῦ Ἀγίου Μάρκου σ. 435 κ. ἑ.
 Κόντος ἀρχιων συνοδὸς Μανουὴλ Παλαιολόγου υἱοῦ Θωμᾶ δεσπότη σ. 38.
 Κοντὸς Χριστόφορος σ. 313.
 Κοραζίνα ἡ γλαυξ σ. 490.
 Κοραῖ ἔργον ὑπὸ Reinach σ. 352.
 Κόρινθος. Ἴδε Ἰσομοῦ.
 Κορράδος Β' αὐτοκράτωρ Γερμανίας σ. 260 σημ.**
 Κορυθαλλέως Θεοφίλου ἐπιστολαὶ ἐν ΒΒ σ. 307. ἐπιστολὴ πρὸς ἄρχοντα Σκαρλάτον σ. 328. προδισίχσεις σ. 328. ὑπομνήματα Ἀριστοτέλους ἐν ΒΒ σ. 308.
 Κορώνης ἐπισκεψίς ὑπὸ Κυριακοῦ Ἀγκωνίτου σ. 422. συμβάντα σ. 315.
 Κοσκορόζη Πέτρου ἱστορικὸν διαγώνισμα σ. 490.
 Κοσμᾶ ἀγίου διδασκαὶ ἐν ΒΒ σ. 314, 316.
 Κοσμᾶ Ἱεροσολυμίτου Κανόνες ἐν ΒΒ σ. 103, 104, 306.
 Κοσμᾶς ἱερομόναχος σ. 104.
 Κουβαρᾶς ἠπειρωτικὸν χειρόγραφον σ. 59, 62.
 Κούμας Κωνσταντῖνος ὀνομάζει πύριον κόνιν τὴν πυρτιν σ. 410.
 Κραυδίτου διαθήκη σ. 339.
 Κρηῖτες ζωγράφοι σ. 345. Ἴδε καὶ Βενέρις, Γεώργιος ζωγράφος, Εἰρηκος, Μουσοῦρος, Παγωμένος, Παρτζάλις, Πελέργης, Προδατᾶς, Ρίκος, Φωκάς (Ἰωάννης,

Μανουήλ, Σταμάτης), Χωρικός. Κρήτης ἀνασκαφαί σ. 342. βενετικά μνημεία σ. 343 κ. έ. περί κώδικες ἐν Νεαπόλει σ. 117. πωλητήριον ἔγγραφον σ. 481. Ἴδε καὶ Ἀλκιανοῦ, Βαλσαμόνερο, Ἐμπαρον, Ἐνδυμασίαι, Ζαχαρίου, Ἡρακλείου, Μυλοποτάμου, Ριζόκαστρον, Σκαφίδια.
 Κριεζώτου Ν. δίκης πρακτικά ἐν ΒΒ σ. 475.
 Κρίσπος Ἰάκωβος δούξ Νάξου σ. 490.
 Κριτόβουλος Ἰμβριος καὶ ὄχι Λήμιος σ. 400. γραμματεὺς Μωάμεθ σ. 65.
 Κριτόπουλος ἰατρός σ. 22, 39.
 Κριτοπούλου Μ. ἱερομονάχου ἐπιστολή σ. 461.
 Κρούσιος Μαρτίνος σ. 199.
 Κυζίκου Ἀγάπιος σ. 340. Ἰωακείμ σ. 96, 340. Κωνσταντῖος σ. 99.
 Κυμνήτου Σεβαστοῦ Τραπεζούντιου Ἑρμηνεία γραμματικῆς Ἀπολλωνίου ἐν ΒΒ σ. 102.
 Κυνηγός δ ἱερεὺς σ. 400.
 Κύπρου ἀναγραφὴς Λέων Νικηρέτης σ. 185. ἐπιστολάριον σ. 43. περί κώδικε ἐν Νεαπόλει σ. 117. Ἴδε καὶ Λουσιανός.
 Κυριακός Ἀγκωνίτης γραμματεὺς Μωάμεθ σ. 65. συλλογὴ ἐπιγραφῶν σ. 414. ἐν Λακωνικῇ σ. 414. Ἴδε καὶ Κυρίτζης.
 Κύριλλος ἀδελφός Μεθοδίου δ παρὰ Σλάβοις σ. 10 σημ., 271.
 Κυρίτζης δ Κυριακός Ἀγκωνίτης σ. 65.
 Κώδικες Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὴν ἄλωσιν σ. 196 σημ.
 Κωνσταντινουπόλεως ἀλώσεως μνημῆται καὶ θρήνοι σ. 190 κ. έ., 486. ἀλώσεως ἱστορία ὑπὸ Schlumberger σ. 496. ἀλώσεως χρονικὸν σημεῖωμα σ. 315. ἄλωσις ὑπὸ Λατίνων σ. 201. κώδικες κατὰ τὴν ἄλωσιν σ. 196 σημ. ἄνωμα ἐν ὀθωμανικοῖς νομίμασι σ. 114. πολιτορχία ὑπὸ Μουράτ σ. 267, 401.

πατριάρχαι. Ἴδε Γαβριήλ Δ', Γενναδίου Σχολαρίου, Γερμανοῦ, Γρηγορίου Ε', Γρηγορίου Κυπρίου, Θεόκλητος Β', Ἱερεμίας Β', Ἰωαννικίου Γ', Μελέτιος Γ', Παΐσιου Β', Παρθενίου Δ', Σαμουήλ Χαντζερῆ, Σωφρονίου Β' Τιμοθέου Β'.
 Κωστομοίρη ἔργον ὑπὸ Reinaeh σ. 352.
 Κωττούνιος Μακεδὼν ἱδρυτὴς τοῦ ἐν Παταβίῳ φροντιστηρίου σ. 424.
 Λάγγεν Γοδοφρείδου περιγραφή ἀλώσεως Κωνσταντινουπόλεως σ. 191.
 Λαερτίου Διογένους ἐπιτομή σ. 365.
 Λάζαρος ἀγιογράφος σ. 10 σημ., 271.
 Λακεδαιμονία ἡ μεσαιωνικὴ Σπάρτη σ. 417.
 Λάμπρου Σπυρ. ἀνακοινώσεις ἐν Βερολίῳ σ. 363 κ. έ. ἐν Κοπενάγη σ. 364. διαλέξεις περί δεσποτάτου Πελοποννήσου σ. 495. ἔργον ὑπὸ Reinaeh σ. 352.
 Λαμπσαχός Ἐμμανουήλ ζωγράφος σ. 287.
 Λαογραφικῆς ἐταιρείας σύστασις σ. 496.
 Λαοδίκεια ζωγράφος σ. 281 κ. έ.
 Λαρίτης Βησσαρίων σ. 290 κ. έ. Διονύσιος σ. 340. Ἰάκωβος σ. 340. Μάρκος σ. 292 κ. έ.
 Λασκάρως Γραμματικῆ σ. 328.
 Λάσκαρις Θεόδωρος αὐτοκράτωρ Νικαίας σ. 53.
 Λάσκαρις Ἰάνος σ. 185.
 Λαστικ Ἰωάννης μέγας μάγιστρος Ῥόδου σ. 72.
 Λαύρας ἐν Ἀγίῳ ὄρει ἀντίγραφα ἐν ΒΒ σ. 474.
 Λαυρεντίου ἱερομονάχου μετάφρασις Διηγήσεως Μητροφάνους ἱερομονάχου ἐν ΒΒ σ. 318.
 Λαχοδάρης Νεόφυτος ἐπίσκοπος Παροναξίας σ. 104. Ἐπιγράμματ' αὐτοῦ ἐν ΒΒ σ. 105.

Λεβίδου Δημ. Λογαριασμοὶ διαχειρίσεως τοῦ Κράτους ἐν ΒΒ σ. 478.
 Λεΐψανα ἄγια παρὰ Τούρκους σ. 178.
 Λέξεις νέαι σ. 332.
 Λεξικὸν ἱστορικὸν σ. 493.
 Λεονάρδου Μυτιληνῆς τοῦ Χίου διηγήσεις ἀλώσεως σ. 191 σημ. 1, 192 σημ.
 Λεοντίου μηχανικοῦ Περὶ Ἀρατίας σφαίρας ἐν ΒΒ σ. 107.
 Λευκάδος δημοτικὰ ἄσματα ἐν ΒΒ σ. 316. καὶ Ἀγίας Μαύρας ἐπίσκοπος Διονύσιος Κόνδαρης σ. 315. παροιμιαί, ἤθη καὶ ἔθιμα ἐν ΒΒ σ. 312. περί ὕλη ἐν ΒΒ σ. 312, σεισμός τοῦ 1704 σ. 315. τοῦ 1825 σ. 314. φλαμπουράριος σ. 74. Ἴδε καὶ Σταϊκοπούλου, Σταματέλος, Στεφανίτου.
 Λευκοπόταμον δ Ἀχελῷος σ. 293, 294.
 Λιαβοῦλκοι ἐν Ζακύνθῳ σ. 340 κ. έ.
 Λιγαρίδου Παΐσιου ἐπιγράμματα σ. 458, 459. χρηματολόγιον σ. 268.
 Λιμενίτης Νικόλαος Λακεδαιμόνιος βιβλιογράφος σ. 278 σημ.
 Λίμνη Εὐβοίας. Ἴδε Ἀντάκος.
 Λινάρδος παπᾶς, ἀπεσταλμένος Ἀλεξάνδρου Γ' πρὸς Βαγιαζίτ σ. 166, 186 κ. έ.
 Λόγγου Δάφνης καὶ Χλόη σ. 328.
 Λόγχη ἄγια (Ξίφος) σ. 176 κ. έ., 178.
 Λοιδορτικῆς Ἀθανάσιος γραμματεὺς Ἀλῆ πασσαῖ σ. 78.
 Λορεδανός Λαυρεντίος δόγης Βενετίας σ. 74. Λεονάρδος δόγης σ. 156.
 Πέτρος δόγης σ. 75.
 Λουκάνου Νικολάου Ἰλιάς σ. 315.
 Λουκιανοῦ Ἐνόπιον ἐν ΒΒ σ. 307.
 Περὶ τῶν ἐπὶ μισθῶ συνόρων σ. 327. ἔρμηνεία σ. 328.
 Λουσιανός Οὐγών Α' βασιλεὺς Κύπρου σ. 43 κ. έ., 44 κ. έ., 48 κ. έ., 51 κ. έ. 53.
 Λυκοπάνθαρος δ θῶς σ. 490.

Μαγκαφᾶς ἄρχων συνοδός Μανουήλ

Παλαιολόγου υιοῦ Θωμά δεσπότη σ. 38.
 Μάξιν χωρίον ἐπαρχίας Χλομουζίου σ. 99.
 Μακάριος ζωγράφος σ. 10 σημ., 282.
 Μακεδονία. Ἴδε Βλουκαδῖνος, Γαλατιτσης, Δράμας, Θεσσαλονίκης, Ἰωαννίκιος, Κοζάνης, Κωττούνιος, Θετταλία, Νιδίτσα, Σερρών, Σκοπίων, Συναδηνός.
 Μάκοπης Κνύψ Ἀλέξανδρος ἀρχίατρος ἐν Παταβίῳ σ. 442.
 Μακρυγιάννη ἱστορικὸν ἀρχεῖον σ. 358 κ. έ.
 Μαλαξοῦ Μανουήλ Νομοκάνων ἐν ΒΒ σ. 305.
 Μαλωταρῶς Πανάρετος Δημήτριος σ. 112.
 Μάμαντος ἀγίου εὐχή ἐν ΒΒ σ. 317.
 Μανασσῆς Κωνσταντῖνος ζωγράφος ἐν Λακεδαιμονίᾳ σ. 278.
 Μανδούκιον Κερκώρας κατοικία Παργίων σ. 355.
 Μάνθος. Ἴδε Οἰκονόμου.
 Μαννο Ἰερώνυμος γενάρχησ οἴκου Μάνων σ. 356.
 Μάνοι ἐν Ἑλλάδι καὶ Ῥουμανίᾳ σ. 355 κ. έ. οἰκίστημον αὐτῶν σ. 356. προσωπογραφίαι αὐτῶν σ. 357.
 Μάνου Ἀλεξάνδρου Ῥαλλοῦς εἰκῶν σ. 357.
 Μάνου Κωνσταντίνου ἔγγραφα περί Μάνων σ. 355 κ. έ.
 Μαξίμου Πελοποννησίου Κυριακοδρόμιον σ. 305, 328.
 Μαξίμου Πελοποννησίου μαθητοῦ Μελετίου Πηγᾶ ἔγχειρίδιον ἐν ΒΒ σ. 469.
 Μαργαρίτιον Ἠπίρου σ. 354.
 Μαργουντίου Μαξίμου διάλογος ἐν ΒΒ σ. 313.
 Μαρία (κυρά Μάρω), θυγάτηρ Γεωργίου Βράγκοβιτς, σύζυγος Μουράτ Β' σ. 57.
 Μάρκελλος Ἀρσένιος πρωτονοτάριος πατριαρχικός σ. 201.

- Μάρκελλος Κωνσταντινουπολίτης σ. 185.
 Μάρκος ὁ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ζωγράφος σ. 279.
 Μαρτινόπουλος Ἀθανάσιος σ. 98.
 Μάρω κυρά. Ἴδε Μαρία.
 Μαρωνείας μητροπολίτης σ. 96.
 Μαύρας ἁγίας μεγαλονάριον ἐν ΒΒ σ. 315.
 Μαύρας Ἀγίας καὶ Λευκάδος ἀρχιεπίσκοπος σ. 315. φλαμπουράριος σ. 74.
 Μαυρογιάννης Εὐστάθιος βιβλιογράφος ἐν Τεργέστη σ. 101.
 Μαυρογένης Πέτρος αὐθέντης Οὐγγροβλαχίας σ. 105.
 Μαυροκορδάτου Ἰωάννου Κωνσταντίνου Νικολάου βοεβόδα Οὐγγροβλαχίας χρυσόβουλλον ἐν ΒΒ σ. 323. βιβλιοθήκη αὐτοῦ σ. 392.
 Μαχαλάς χωρίον Ἀχαρνείας σ. 320.
 Μέγα δένδρον χωρίον Αἰτωλίας σ. 105.
 Μεγάλου Σπηλαιίου Τυπικόν σ. 393.
 Μεγκλιγάρης χᾶνος Κριμαίας σ. 73.
 Μεθόδιος μοναχὸς ζωγράφος, ἀδελφὸς Κυρίλλου τοῦ παρὰ Σλάβοις σ. 10 σημ., 271.
 Μέκιου Κωνστ. Ἱστορία Ἠπείρου σ. 490.
 Μέλανος ἄγῃ βέλινά σ. 490.
 Μελέτιος Γ' Κωνσταντινουπόλεως σ. 106.
 Μελετίου Ἀθηνῶν Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία ἐν ΒΒ σ. 324.
 Μελισσηνοῦ Νικηφόρου Κομνηνοῦ ἐπιστολὴ σ. 461.
 μελιχρόφθογγος νέα λέξις σ. 332.
 Μελιχσεδέκ Συμαίος ἀνύπαρκτος ζωγράφος σ. 11 σημ., 288.
 Μέμωνων Τόκκος αὐθέντης Κερπινῆς σ. 416.
 Μερδιωτίστας Θεοτόκου ἀκολουθία ἐν ΒΒ σ. 315.
 Μερκουρίου ἁγίου εἰκὼν σ. 287.
 Μερτζάνης Νικόλαος σ. 98.
 Μερτιά χωρίον σ. 98.
 Μεδαιωνικῶν ἀρχαιοτήτων ἔφορος σ. 495.
 Μεταξωτοὶ ἄρτοι σ. 337, 486.
 Μετεώρων κώδιξ περὶ Ἠπείρου σ. 60.
 Μέτρα θαλάσσια σ. 399.
 Μηνιδάνη Χαρισίου Λύχνος Διογένης σ. 328.
 Μηδικαρίου μονὴ σ. 397 κ. ἐ.
 Μηθύμνης Ἀρσένιος σ. 340. Γαβριήλ σ. 462, 464.
 Μήλου διαθήκη, ναοὶ, οἰκογενειακὰ ὀνόματα σ. 444 κ. ἐ. Λατίνος ἀρχιεπίσκοπος Στέφανος Γατελούζος σ. 489.
 Μηνᾶ μεγαλομάρτυρος ἀκολουθία καὶ ἐγκώμιον ἐν ΒΒ σ. 315.
 Μηνᾶς ζωγράφος Βατικανικοῦ Μηνολογίου σ. 272.
 Μηνιάτου Ἠλία λόγοι σ. 296.
 Μηνωίδου Μηνᾶ ἔργον ὑπὸ Reinsch σ. 352.
 Μητροφάνους ἱερομονάχου Ἑπτανήσιου Διήγησις καὶ ὄψασια ἐν ΒΒ σ. 318.
 Μηχανὴ (πετροδόλος) τὸ πυροδόλον σ. 400 σημ., 402, 405.
 Μιχαὴλ ὁ μικρὸς ζωγράφος Βατικανικοῦ Μηνολογίου σ. 272.
 Μόδιος αἵτου θαλάσσιος σ. 399.
 Μόκιστα Αἰτωλίας σ. 111.
 Μολυβδοδόλον τὸ τυφέκιον παρὰ Δούκα σ. 411.
 Μοναστηριώτου Πάνου ἡμερολόγιον σ. 358.
 Μονεμβασιά. Ἴδε Δωρόθεος.
 Μονοκαστάνου μονὴ σ. 397 κ. ἐ.
 Mordtmann μεταφραστὴς Ἀπόστολος Βαφειάδης σ. 116.
 Μορέου βραχὸς τῷ 1767 ἐν ΒΒ σ. 474.
 Μοτσηνῆος Ἰωάννης δόγης Βενετίας σ. 72, 155, 156.
 Μουζάκης ἀγωγιάτης Κυριακοῦ Ἀγκωνίτου σ. 416, 419.
 Μουράτ Β' γράμματα ἑλληνικά σ. 56 κ. ἐ. πολιρχία Κωνσταντινουπόλεως σ. 267.

- Μουριά ἐν Ἠλείᾳ σ. 99.
 Μουσοῦρος Ἰωάννης Κρής ἀγιογράφος σ. 283.
 Μουσταφᾶς ἀπέσταλμένος Βαγιαζίτ σ. 174 κ. ἐ. 176 κ. ἐ.
 Μουσταφᾶς καπιτζίμπασης Βαγιαζίτ σ. 160.
 Μουσταφᾶς Γ' σουλτᾶνος. Ἐπιστολὴ αὐτοῦ πρὸς Αἰκατερίνην Ῥωσίας σ. 76.
 Μουστοξύδου ἔργον ὑπὸ Reinsch σ. 352.
 Μπαλᾶνος Κρημᾶς διδάσκαλος Ἰωαννίνων σ. 60, 105.
 Μπαλάνου Βασιλοπούλου ἀριθμητικῆς ἐρμηνεία σ. 328.
 Μπαλασίου ἤχος α' ἐν ΒΒ σ. 318.
 Μπονιάδης πρωτοστράτηγ ἐν Ἰωαννίνοις σ. 63.
 Μυζηθρᾶς ὁ Μυστρᾶς σ. 420, 422.
 Μυκόνου περιγραφή ἐν ΒΒ σ. 476.
 Μυλοποτάμου Κρήτης πωλητήριον ἔγγραφο σ. 481.
 Μυρτιά δήμου Αἰτωλίων σ. 79.
 Μύρων Βυζάντιος ζωγράφος σ. 10 σημ., 273.
 Μυστρᾶς παρὰ Κυριακῷ Ἀγκωνίτῃ σ. 416 κ. ἐ. Ἀνατυλώσεις ἐν αὐτῷ σ. 362, 494.
 Μωάμεθ Β' γράμματα ἑλληνικά σ. 65 κ. ἐ.
 Μωρέας. Ἴδε Μορέου.
 Νά. Χρήσις αὐτοῦ σ. 44.
 Νάνη Φλωρεντία σ. 438 κ. ἐ.
 Νάξου δουξ Ἰάκωβος Κρίσπος καὶ τέλειμα νεραντζίου σ. 489. περιγραφή ἐν ΒΒ σ. 476.
 Ναυαγῆροι (Navagero) βενετικὸς οἶκος σ. 433.
 Νικράτιος ζωγράφος σ. 271.
 Ναυπάκτου Ἰωάννης σ. 482.
 Ναυπλίου Ἰάκωβος σ. 93, 96, 340. Λατίνος ἀρχιεπίσκοπος Καρλίνης σ. 313. Μελέτιος σ. 89, 340.
 Νευτικοῦ ἑλληνικοῦ πρακτικὰ ἐν ΒΒ σ. 475.
 Νεαπόλεως ἰταλικοὶ κώδικες ἔχοντες ἑλληνικὰ ἱστορήματα σ. 117.
 Νεῖλος βιβλιογράφος σ. 277 σημ. 4.
 Νεῖλου Θεσσαλονίκης Λόγος καὶ Ἀπάντησις εἰς Λατίνους ἐν ΒΒ σ. 310.
 Νεμεσίου Ἐμέσης Περὶ φύσεως ἀνθρώπου σ. 328.
 Νεοκαισαρείας Διονόσιος σ. 340. Ἠσαίας σ. 340. μητροπολίτης σ. 96.
 Νεοφύτος Ζ' Κωνσταντινουπόλεως σ. 105.
 Νεοφύτου ἱεροδιακόνου Παράφρασις εἰς τὴν Ὀμήρου Ἰλιάδα σ. 328.
 Νεοχωρίου καὶ Φαναρίου Στραφεῖμ σ. 307.
 Νεραντζίου τέλειμα σ. 488.
 Νέστωρ ζωγράφος Βατικανικοῦ Μηνολογίου σ. 272.
 Νιδίτσα ἐν Μακεδονίᾳ σ. 283.
 Νικαίας αὐτοκρατορία σ. 53. ἐκκλησία Κοιμήσεως σ. 271. Ἰωαννίκιος σ. 99. Καλλίνικος σ. 96, 340.
 Νικανδρος Ὀλύθιος ἀνύπαρκτος ζωγράφος σ. 11 σημ., 288.
 Νικανδρος Συμαίος ἀνύπαρκτος ζωγράφος σ. 11 σημ., 288.
 Νικερίτης Λέων ἀναγραφεὺς Κόπρου σ. 487.
 Νικήτα πρεσβυτέρου συγγραφή σ. 315.
 Νικήτα τοῦ Σερρών ἐρμηνεία τετραστίχων Γρηγορίου Θεολόγου ἐν ΒΒ σ. 327.
 Νικηταρᾶ ἀπομνημονεύματα σ. 359.
 Νικόδημος Ἀγιορείτης ἐκδότης Βίου Βήσσαρίωνος Λαρίσης σ. 291.
 Νικοδήμου Θεσσαλονίκης τοῦ Παρίου ἐπιγράμματα σ. 458.
 Νικολὸς ἄρχων συνοδὸς Μανουὴλ Παλαιολόγου υἱοῦ δισπότου Θωμᾶ σ. 38.
 Νικομπειας Ἀθανάσιος σ. 96, 99, 340. Γεράσιμος σ. 340. Κύριλλος σ. 340.
 Νίκωνος Μετανοεῖτε βίος σ. 301 κ. ἐ.
 Νίτσικα δημοτικὸν ἔσμα ἐν ΒΒ σ. 316.

Νομίσματα ἀγιογεωργάτα, τραχέα, τρι-
κέφαλα, ὑπέρπυρα σ. 399.
Νομοκάνων ἐν ΒΒ σ. 470. Βλαστά-
ρειως σ. 482.
Νοσσιῶν μονὴ σ. 397 κ. ἔ.
Νοταρά Ἄννα κυρία κώδικος σ. 485.

Ξάνθης Μητροφάνης σ. 83, 340.
Ξανθοπούλου Καλλιότου Νικη-
φόρου εἰς τὴν Τιμιωτέραν ἐν ΒΒ σ.
103. Ἐξήγησις εἰς ἀναβαθμούς Ὀκτω-
ήχου σ. 327.
Ξενοφώντος συγκλητικῆς βίος ἐν
ΒΒ σ. 318.
Ξηροποτάμου μονῆς χάτι σερῖφι
σουλάνου Σελίμ σ. 75. χειρόγραφα ἐν
ΒΒ σ. 474.
Ξίφος δι' οὗ ἐκεντήθη ὁ Χριστός, ἴδε
Λόγην ἁγία.
Ξυλοκονταριῶν ἔκφρασις σ. 3 κ. ἔ.
Ξυλοσκευαὶ μηχαναὶ ἐκ ξύλου σ. 407.

Ὅθων βασιλεῖς ἐν Μοκίστη σ. 141.
Διάταγμα αὐτοῦ περὶ ἐπαρχιακῶν συμ-
βουλιῶν ἐν ΒΒ σ. 472, 476.
Οἰκονομίδου Πολιτικῆ δικονομία ἐν
ΒΒ σ. 324.
Οἰκονόμου Μάνθου γραμματεὺς Ἄλῃ
πασσᾶ σ. 78.
ὀλόκαλα νέα λέξις σ. 335.
Ὀλοσσῶνος ἐπίσκοπος Βησσαρίων σ.
292.
Ὀλσθένιος (Holstein) Λουκάς σ. 459,
461.
Ὀμήρου Βατραχομουμαχία σ. 328.
Ὀμῆδος μετάφρασις ἐν ΒΒ σ. 316.
Ὀρδανοῦ πυροβόλον σ. 400 σημ., 405,
411.
Ὀσμον τό Osimo σ. 30.
Οὐγγροβλαχία. ἴδε Μαυρογέννης,
Μαυροκορδάτου.
Οὐγών Α' Λουσινιανὸς βασιλεὺς Κό-
πρου σ. 43 κ. ἔ., 44 κ. ἔ., 48 κ. ἔ., 51
κ. ἔ., 53.
Οὐζοῦν-Χασάν, Τουρκομᾶνος σοφῆς

Περσίας σ. 167.
Οὐρδανὸς Η' πάπας. Ἐπιγράμματα
εἰς αὐτὸν σ. 458, 460.

Πάγκαλος Ἰάκωβος Πάτριος σ. 463.
Παγωμένος Ἰωάννης ζωγράφος Κρής
σ. 281.
Παιδίτου Β' Κωνσταντινουπόλεως
σιγγιλιον μονῆς Σκαφιδιάς σ. 79, 84,
86, 96. σφραγίς σ. 83.
Παλαιολογίνα Ἀγγελίνα σ. 60 σημ.
Παλαιολογίνα Ἐλένη θυγάτηρ Θωμᾶ
δεσπότη σ. 28.
Παλαιολογίνα Ζωὴ (Σοφία) θυγάτηρ
Θωμᾶ δεσπότη σ. 29, εἰκὼν αὐτῆς σ.
496.
Παλαιολόγοι ἐκράτησαν ἔτη ρηθ' σ.
267.
Παλαιολόγος Ἀνδρέας υἱὸς Θωμᾶ
δεσπότη σ. 28 κ. ἔ., 31, εἰκόνες αὐτοῦ
σ. 188, 490.
Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος ἀδελφὸς
αὐτοκράτορος Μανουήλ σ. 371.
Παλαιολόγος Ἀνδρόνικος Β' αὐ-
τοκράτωρ. Ἐπιθαλάμιον αὐτοῦ σ. 42.
Παλαιολόγος Γεώργιος συγγενὴς Ἰ-
ωάννου Κομνηνοῦ σ. 395.
Παλαιολόγος Δημήτριος δεσπότης
Πελοποννήσου. Προσφωνηματικὸς Ἰω-
σήφ εἰς αὐτὸν σ. 369.
Παλαιολόγος Θεόδωρος Β' δεσπότης
Πελοποννήσου σ. 416, 421.
Παλαιολόγος Θωμᾶς δεσπότης Πε-
λοποννήσου σ. 28 κ. ἔ., 38. τέκνα αὐ-
τοῦ σ. 28 κ. ἔ.
Παλαιολόγος Ἰωάννης συγγενὴς τοῦ
Κωνσταντίνου ἐν Πύλῳ σ. 422.
Παλαιολόγος Ἰωάννης Η' αὐτοκρά-
τωρ σ. 267.
Παλαιολόγος Κωνσταντῖνος σ. 200,
202, 248 κ. ἔ., 261, 282, 267, 421,
422.
Παλαιολόγος Μανουήλ αὐτοκράτωρ.
Συγγραφαὶ αὐτοῦ σ. 456 κ. ἔ.
Παλαιολόγος Μανουήλ υἱὸς Θωμᾶ δε-

σπότη σ. 28 κ. ἔ., 31.
Παλαιολόγος Μιχαὴλ αὐτοκράτωρ.
Νίκαι αὐτοῦ ἐν ζωγραφίαις σ. 7.
Παλαιολόγων Πελοποννήσου περὶ
διαλέξεις Σπυρ. Π. Λάμπρου σ. 496.
Πανάρετοι διάφοροι σ. 112 κ. ἔ.
Πανδέλπνοι ἀνυπαρκτοὶ Συμαῖοι ζω-
γράφοι σ. 289 σημ.
Πανδέλπνος Ἀγιορείτης ζωγράφος σ.
10 σημ., 282.
Πανταλέων ζωγράφος Βατικανικοῦ Μη-
νολογίου σ. 272.
Παντοκράτορος μονῆς Ἀγίου ὄρους
ἀποσημειώματα ἐν ΒΒ σ. 474.
Παντοκράτορος μονῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως Ὑπικτὸν σ. 392 κ. ἔ., 491.
Παπαγάζον ὁ φεττακὸς σ. 490.
Παπαγεωργίου Πέτρου ἔργον ὑπὸ
Reinach σ. 352.
Παπαγεωργίου Σπυρ. ἀνακοίνωσις
ἐν Κοπενάγη σ. 364.
Παπαγιαννοπούλου Ἀναγνώστου
ἐπιστολαὶ ἐν ΒΒ σ. 307.
Παπαρρηγόπουλος Κωνσταντῖνος
περὶ ὀνομάτων πυρρίτιδος καὶ πυροβό-
λου σ. 400, 401.
Παπαρρηγοπούλου Πέτρου Ῥω-
μαϊκὸν δίκαιον ἐν ΒΒ σ. 471.
Παρακράδδατον σ. 399.
Παραπεμπτικὸν σημεῖον σ.
309.
Παρασκευῆς ὀσιοπαρθενομάρτυ-
ρος καθίσματα ἐν ΒΒ σ. 315.
Πάργα ὑπὸ ἀρχιδουκὸς Σαλδατῶρ σ.
120 κ. ἔ., 352 κ. ἔ.
Παρθένιος ἀρχιεπίσκοπος Ἐβρουσθένης
βιβλιογράφος σ. 305.
Παρθενίου Δ' Κωνσταντινουπό-
λεως πατριαρχικὸν γράμμα ἐν ΒΒ σ.
312.
Παροιμίαι Λευκάδος ἐν ΒΒ σ. 312.
Παροναξίας Ἱερόθεος σ. 99. Νεόφυτος
Λαχοδάρης σ. 104, 105.
Παρτζάλης Γεώργιος Κρής ἱερεὺς καὶ
ζωγράφος σ. 284.

Παταβίου Κωπτοννιανὸν ἑλληνομαυ-
σειον σ. 424 κ. ἔ.
Πάτριος καθηγούμενος Ἰάκωβος σ. 464.
ἴδε καὶ Πάγκαλος.
Πατούσα Σπύρου ἔγγραφα σ. 359.
Ϡ = πατριεῖου σ. 273.
Πατρίκιος Μιχαὴλ βιβλιογράφος σ.
491.
Πατρῶν Νέων Πολύκαρπος σ. 99.
Πατρῶν Παλαιῶν Γερμανὸς σ. 99.
Παῦλος ζωγράφος Ἁγίας Σοφίας σ. 10
σημ., 270.
Παῦλος ζωγράφος ἕτερος σ. 275.
Παῦλος Συμαῖος ἀνυπαρκτος ζωγράφος
σ. 11 σημ., 288.
Πελέργης Γεώργιος Κρής ἀγιογρά-
φος σ. 282.
Πελοποννήσου δεσποτάτου περὶ
διαλέξεις σ. 495.
Περιστιανὸς Ζώσιμος Κεφκλήν μο-
ναχὸς ἐν Παταβίῳ σ. 425, 429.
Περσίας καὶ Βυζαντίου συνθήκαι σ.
41.
Πέτρος ἱερεὺς βιβλιογράφος σ. 109.
Πήληκα Σ. Ποινικὸς νόμος ἐν ΒΒ σ.
472.
Πιέρρος Γεώργιος Χίος σ. 466.
Πινδάρου ἔκδοσις καταφλεχθεῖσα σ. 443.
Πλανούδη Μαξίμου Ἀνθολογία ἐπι-
γραμμάτων σ. 185.
Πλήθων. ἴδε Γεμιστός.
Πόθος κατεπάνω σ. 109 κ. ἔ.
Πολίτης Νικόλαος ἐν ἱστορικῇ συνε-
δρίῳ Βερσαλίνου σ. 363. ἐκδότης Βιβλιο-
γραφικοῦ δελτίου σ. 365 κ. ἔ. πρόεδρος
Λαογραφικῆς ἐταιρείας σ. 496.
Ποντικονυψίτζα σ. 490.
Πορφυρίου Εἰσαγωγή σ. 328.
πορφύροπαις νέα λέξις σ. 332.
Πόσνας Καλλίνικος σ. 99.
Πούλου Παναγιῆ ἡμερολόγιον σ. 358.
Πο(υ)τζάρδος Γεώργιος παπικὸς ἀπε-
σταλμένος πρὸς Βαγιαζίτ Β' σ. 162,
164, 165, 177, 179, 180 κ. ἔ., 181,
185, 186.

Πρέσπας πλησίον ναύακος Ἀγίας Μα-
ρίνης σ. 287.
Πριουλίου Καικιλίας ἐπιθαλάμιος σ.
430 κ. έ.
Προδατῆς Παῦλος Κρής ἀγιογράφος
σ. 284.
Προδρόμου Θεοδώρου ἀνέκδοτον ποί-
ημα σ. 332. ἀρχὴ τοῦ κατὰ ἡγουμέ-
νων ποιήματος σ. 333. πιθανοὶ στί-
χοι εἰς Μανουὴλ Κομνηνόν σ. 332. τε-
τράστιχα σ. 306, 327. τολμήσας ἀ-
ναφέρω σ. 336 κ. έ. ὕμνοι τῶν δῆμων
εἰς Ἰωάννην Κομνηνόν σ. 484. Ἴδε
καὶ Πτωχοπροδρόμου.
Πρόκλου Περί ἀστέρων δυνάμεως ἐν ΒΒ
σ. 407.
Προσφάγιον σ. 399.
Προύσης Ἀνθίμος (;) σ. 96. Ἰωαννί-
κιος σ. 99.
Πτωχοπροδρόμου Θεοδώρου Ἐξή-
γησις κανόνων ἐν ΒΒ σ. 403. Ἴδε καὶ
Προδρόμου.
Πυθαγόρου Χρυσῶν ἐπῶν ἐξήγησις ἐν
ΒΒ σ. 320.
Πύλαι μεγάλαι Θεσσαλίας σ. 292.
Πύλλης Μιχαὴλ ἐξ Ἐφέσου, γραμμα-
τεὺς Μουράτ Β' σ. 56.
Πύλου διοικητῆς Ἰωάννης Παλαιολόγος
σ. 422. ἐπίσκεψις ὑπὸ Κυριακοῦ Ἀγ-
χιωνίτου σ. 422.
Πύριος κόνις ἢ πυρίτις σ. 410.
Πυρίτις. Πρώτη χρῆσις τῆς λέξεως
σ. 410. Ἴδε καὶ βοτάνη, κόνις,
σκευοδότανον.
Πυροδόλου ὀνόματα παρὰ Βυζαντινοῖς
σ. 400 κ. έ.
Πώποδις Ἐφραίμ Ἐπιστολὴ καὶ Ῥη-
τορικὴ σ. 328.
Ῥαδινοῦ Νεοφύτου ἐπιγράμματα σ.
458, 459.
Ῥακοδίτζας Μιχαὴλ σ. 105.
Ῥιζόκαστρον ἐν Κρήτῃ σ. 282.
Ῥίκος Ἀνδρέας Κρής ζωγράφος σ.
273. Βικὸν τῆς Παναγίας αὐτοῦ Πλ. Β'.

Ῥίτζιος Φερδινάνδος σ. 496.
Ῥογέρης Κωνσταντῖνος σ. 366.
Ῥόδου Ἰερεμίας σ. 340. ἱστορήματα ἐν
Ἀγκῶνι σ. 341. Ἰωαννίται σ. 157 κ. έ.
μέγας ματτωρ σ. 160. συνθῆκαι μετὰ
Σουλεϊμάν σ. 76. Ἴδε καὶ Δωδυσσῶν,
Λαστίκ.
Ῥουζίνων βενετικὸς οἶκος σ. 428 κ. έ.
Ῥουσάνου Παχωμίου βίος Βησσα-
ρίωνος Ἀσπίσης σ. 290 κ. έ.
Ῥωμανὸς μουσειωτῆς σ. 272 κ. έ.
Ῥωμανοῦ Λακαπηννοῦ ἐλληνικὴ ἐπι-
στολὴ τῷ ἀμνηρᾷ Αἰγύπτου σ. 42.
Ῥώμης ἔκθεσις τῷ 1911 σ. 495. νοσο-
κομείου S. Spirito in Sassia κατεδά-
φισις σ. 496.
Ῥώσων ἐπινίκιος ὥδη ἐν ΒΒ σ. 476.
Σαιντομέρ ἀνάκτορα ἐν Θήβαις σ. 7 κ. έ.
Σακελλαρίου Ι. Δ. Τ' ἐστὶν ἔργον ἄρ-
χοντος σ. 328.
Σακκελιωνος ἔργον ὑπὸ Reinaudi σ.
352.
Σαλαμών Κρητὸς εἰκὼν σ. 349.
Σαλδαρᾶς Ἰωάννης σ. 483.
Σαλδατῶ ἀρχιδουκὸς Πάργα σ. 120
κ. έ., 352 κ. έ.
σαλαία ἐκ τοῦ σαλῶς σ. 278 σημ.
Σάμου διοικήσεως ἔγγραφα ἐν ΒΒ σ.
472. Ἴδε καὶ Χρηστίδου.
Σαμουὴλ Χαντζερῆ Κωνσταντι-
νουπόλεως ἐπιστολαὶ ἐν ΒΒ σ. 106.
Σαντορίνης (Θήρας) περιγραφή ἐν ΒΒ
σ. 476.
Σατύρου μονὴ σ. 397 κ. έ.
Schedel Θρήνος ἐπὶ ἀλώσει σ. 258 κ. έ.
Σεισμὸς Λευκάδος σ. 314, 315. Σμύρ-
νης, Φωκαίας, Χίου σ. 338 κ. έ.
Σελίμ Α' σουλτάνου ἐλληνικὰ γράμμα-
τα σ. 74. χᾶτι σερφί σ. 75.
Σελίμ Β' σουλτάνου ἐλληνικὴ ἐπιστολὴ
σ. 75.
Σέμπροι σ. 98.
Σενιάλα. Ἴδε Σινιάλων.
Σεραφεῖμ Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου ἐπι-

στολὴ ἐν ΒΒ σ. 307. στίχοι ἐν ΒΒ σ.
308.
Σερίφου Ταξιάρχης σ. 449.
Σερρών Ματθαῖος σ. 340.
Σημαία Μανουὴλ Κομνηνοῦ σ. 15.
Σημειοφόρος (gonfaloniere) Φλωρεν-
τίας σ. 158.
Σικουντινοῦ Λέοντος οἶκτα ἐν Θεσ-
σαλονίκη σ. 7.
Σιμοκάττου Θεοφυλάκτου ἐπιστο-
λαὶ ἐν ΒΒ σ. 307.
Σιμωνίδου Κωνσταντίνου πλαστοί
ζωγράφοι σ. 288 κ. έ.
Σίμωνος ὀσίου βίος ἐν ΒΒ σ. 474.
Σίμωνος Πέτρας μονῆς ἀντίγραφα
σ. 474. βιβλίον σ. 311.
Σινάν πασσᾶ στρατηγὸς Μουράτ Β'
σ. 61 κ. έ. Ὀρισμὸς αὐτοῦ πρὸς Ἰω-
αννίτας σ. 116 κ. έ.
Σινιάλων ἐρμηνεία ἐν ΒΒ σ. 477.
Σινάνδου ζωγράφος Μωάμεθ Β' σ.
480 κ. έ.
Σιρόου βασιλέως Περσῶν ὑπομνησι-
κὸν ἐλληνιστὶ σ. 41.
Σκαρλάτος ἄρχων σ. 328.
Σκαφίδια Κρήτης σ. 281.
Σκαφιδιὰ χωρίον σ. 97. μονὴ Κοιμή-
σεως σ. 79 κ. έ.
Σκενδέρβεν βίος σερβικὸς σ. 192.
Σκευὴ τὸ πυροδόλον σ. 400 κ. έ., 402
κ. έ., 405, 406, 407.
Σκευοδότανον ἢ πυρίτις σ. 405.
Σκευοκάραβον πλοῖον μεταφέρον σκευ-
ὰς, ἤτοι πυροδόλα σ. 407.
σκιπτροκρατῆς νέα λέξις σ. 332.
Σκλώπος τὸ τυφέκιον σ. 410 κ. έ.
Σκόρτος Νεόφυτος σ. 470.
Σμύρνης σεισμὸς σ. 339.
Σολομῶν νόταριος βιβλιογράφος σ. 278
σημ.
Σόλωνος ἀπλοελληνικαὶ ἐξηγήσεις ἐν ΒΒ
σ. 320.
Σουλεϊμάν σουλτάνου ἐλληνικὰ γράμ-
ματα σ. 74.
Σουλῆνης Βασιλείος καὶ διαθήκη αὐ-

τοῦ σ. 129 κ. έ. ἱστορικὸν διαγώνισμα
περὶ Θεσσαλίας σ. 129 κ. έ.
Σουλτάνων ἐλληνικὰ ἔγγραφα σ. 116 κ. έ.
Σουτζος Νικόλαος μέγας διερμηνεὺς
σ. 106, 106.
Σούτζου Μιχαὴλ βόδα προσωπογρα-
φία σ. 357.
Σούτσου Ἰωάννου Κοινωνικὴ οἰκονο-
μία ἐν ΒΒ σ. 472.
Σοφιανὸς Δημήτριος ἀρνησέθησκος
σ. 189.
Σοφίας Θεοφάνης σ. 99. Πέτρος σ. 462.
Σοφίας Ἀγίας ζωγράφος Παῦλος σ.
270.
Σοφοκλέους σχόλια ἐν ΒΒ σ. 319.
Σοφόπουλος βιβλιογράφος σ. 278 σημ.
Σπάρθα σ. 296.
Σπάρτης ἐρείπια κατὰ τοὺς μέσους αἰ-
ῶνας σ. 416 κ. έ.
Σποντῆ Ἰωάννου Διήγησις ἐν ΒΒ
σ. 474.
Σπυριδάκι Ἀθ. Ἱστορία Θεσσαλίας σ.
134 κ. έ.
Σπυρο-Μήλιου ἀπομνημονεύματα σ.
359.
Σταγῶν ἐπισκοπὴ σ. 293.
Σταῖκοπούλου Εὐστάθιου ἱερέως
ἐπιστολὴ πρὸς ἀρχιεπίσκοπον Λευκάδος
ἐν ΒΒ σ. 315.
Σταματέλος Ἰωάννης ἐν Λευκάδι κύ-
ριος κώδικος σ. 321. Τεύχη αὐτοῦ χει-
ρόγραφα ἐν ΒΒ σ. 311 κ. έ. Φθογγολο-
γία ἐν ΒΒ σ. 468.
Στανίτζης πρωτασηκρήτις ἐν Ἰωαννί-
νοις σ. 63.
Σταυρονικήτα μονῆς γεωγράφος ἐν
ΒΒ σ. 474.
Στεφανίτου Βλασίου τραγοῦδι εἰς σει-
σμὸν Λευκάδος σ. 314.
Στέφανος μοναχὸς ἀγιογράφος σ. 10
σημ., 270.
Στεφάνου Ἀλεξανδρέως Περί ἱερᾶς
τέχνης ἐν ΒΒ σ. 308.
Στηλοῖ = ζωγραφεῖ σ. 271.
Στιδάνια κρητικὰ σ. 349.

Στιλβῆ Κωνσταντίνου ἐπιγράμματα σ. 7.
 Στουδίτης. Ἴδε Διονυσίου Στουδίτου.
 Στρατηγόπουλος καπετάνος Ἡπειρώτης καὶ υἱὸς αὐτοῦ Παῦλος σ. 63.
 Στρατηγὸς Ἀντώνιος ἐν Παταβίῳ σ. 424. Ποιήματα αὐτοῦ σ. 425 κ. ἐ.
 Στυπειώτης Μιχαλίτζης σ. 396.
 Συμεὼν ζωγράφος Βατικανικοῦ Μηνολογίου σ. 272.
 Συμεὼν Μεταφραστὴς σ. 41.
 Συναδηνοῦ παπᾶ Σερραίου Θρησκ. ἐπὶ ἀλώσει σ. 194, 201, 250 κ. ἐ.
 Συνεδίου Κυρήνης βιβλίον σ. 328. Πρὸς Διόσκουρον ἐν ΒΒ σ. 109. Φαλάκρας ἐγκώμιον ἐν ΒΒ σ. 107.
 Σύρου περιγραφή ἐν ΒΒ τ. 476.
 Σφραγιῶδες πατριαρχικαὶ πῶς ἀπεκρεμῶντο σ. 83, 89 κ. ἐ., 91. τουρκικαὶ σ. 98.
 Σχίσματος ἐκκλησιαστικοῦ ἱστορία ἐν ΒΒ σ. 470.
 Σωτιάνειρα νέα λέξεις σ. 332.
 Σωφρονίου Β' Κωνσταντινουπόλεως σιγγλιὸν Σκαφιδιάς σ. 80, 84 κ. ἐ., 86, 87, 96, 97.
 Ταβίας ἐν Ἀρκαδίᾳ ἀγιογραφαὶ σ. 285. ταγῆσεται σ. 398.
 Τανυδόστρουχος νέα λέξεις σ. 332.
 Τάξεις ἐπισκοπῶν σ. 361 κ. ἐ.
 Ταξιαρχίδος δῆμος ἐπὶ Ὀθωνος σ. 111.
 Ταούτης Τούρκος πλοίαρχος σ. 156.
 Ταρσίτης Ἰωάννης βιβλιογράφος σ. 485.
 Ταρσίτης Κωνσταντῖνος βιβλιογράφος σ. 486.
 Ταταράκης Ἀριστείδης σ. 444. Ἰωάννου διαθήκη σ. 445 κ. ἐ. Μιχαὴλ καὶ ἄλλοι σ. 445 κ. ἐ.
 Τάφος νησις παρὰ Κεφαλληνίαν σ. 312.
 Τεσσαράκοντα μαρτύρων μονὴ ἐν Λακεδαίμονι σ. 279.

Τζανφουρνάρης (ἔχει Τρανφουρνάρης) Ἐμμανουὴλ ζωγράφος σ. 288.
 Τζαούς. Ἴδε Κασίμης.
 Τζελεπῆ ἀδελφοῦ Βαγιαζίτ Β' ἑλληνικαὶ ἐπιστολαὶ σ. 188, 189.
 Τζέμ (Τζέμης, Τζητζήμης, Ζιζήμης, Ζιζιμίμης) ἀδελφὸς Βαγιαζίτ σ. 157 κ. ἐ., 164, 167 κ. ἐ., 168 κ. ἐ., 170 κ. ἐ., 184. εἰκόνες αὐτοῦ σ. 188 κ. ἐ. ἑλληνικαὶ ἐπιστολαὶ σ. 189. Θάνατος σ. 187 κ. ἐ.
 Τζέτζη Ἰωάννου σχόλια Ἡσιόδου ἐν ΒΒ σ. 319.
 Τζιγκολὸν καὶ Τζινγγούλη ἰταλικὴ πόλις σ. 27, 28, 30, 31, 32.
 Τζικάλιον ἐν Χίῳ σ. 338.
 Τζούστρα ἀγώνισμα σ. 13.
 Τζικανιστηριώτης Ἰωάννης σ. 396.
 Τηγανίτης Ἀγγελὸς Ἀργεῖος ἐν Παταβίῳ σ. 425, 440 κ. ἐ.
 Τηλεβολιστὸς τὸ τυφέκιον σ. 411.
 Τηλεβολιστὴς σ. 400 σημ.
 Τηλεβόλος καὶ τηλεβόλος τὸ πυροδύλον σ. 400 σημ., 408.
 Τήνου περιγραφή ἐν ΒΒ σ. 476.
 Τιμοθέου Β' Κωνσταντινουπόλεως θάνατος σ. 459.
 Τόκκος Μέμνων αὐθέντης Κερπινῆς σ. 416.
 Τολμῶν ἀναφέρω ἐν ἀναφοραῖς σ. 335 κ. ἐ.
 Τομψάκια τὰ τυφέκια σ. 406, 413.
 Τορνάδου Μακάριος σ. 99.
 Τουρᾶς τουρκικὸς σ. 72, 156, 159, 179.
 Τουρκικὰ ἔγγραφα σ. 98.
 Τούφακες τὰ τυφέκια σ. 412.
 Τουφακοψόροι οἱ φέροντες τυφέκια σ. 412.
 Τρανφουρνάρης. Ἴδε Τζανφουρνάρης.
 τραυματέομαι νέα λέξεις σ. 332.
 Τρουλλωτὴ ἐν Χίῳ σ. 339.
 Τρυγὸνας μοναχὸς σ. 466.
 Τρύφωνος μεγαλομάρτυρος εὐχὴ ἐν ΒΒ σ. 317.

Τσαμπ Σπύρου δημοτικὸν ζῆμα ἐν ΒΒ σ. 316.
 Τυπάλδος Μελέτιος Φιλαδελφείας σ. 314.
 Τυφεκίον ὀνόματα παρὰ Βυζαντινοὶς σ. 400 κ. ἐ.
 Ὑάκινθος βιβλιογράφος σ. 278.
 Ὑδρας ἱστορικὸν διαγώνισμα σ. 494.
 Ὑέλινά ἄγγη μέλανος σ. 490. ὑπὸρρυξ νέα λέξις σ. 332.
 Ὑψηλάντης Ἀθανάσιος μέγας σκευοφόλαξ σ. 106.
 Ὑψηλάντου Ἀλεξάνδρου δόγμα Αἰκατερίνη σ. 105.
 Ὑψηλάντου Κωνσταντίνου βόδα προσωπογραφία σ. 357.
 Φανάριον δήμου Καρδίτσας σ. 30.
 Φαναρίου καὶ Καπούνης Ἰγνάτιος σ. 293. Σεραφεῖμ σ. 317.
 Φαναριώται ἐν Ῥωμανίᾳ σ. 355, 357.
 Φανδρίον ἀντὶ Φαναρίου σ. 114.
 Φιλιατρὰ σ. 80, 81, 96. Φιλιαντρὰ σ. 85, 88. Φιλιανδρὰ σ. 97.
 Φιλῆ Μανουὴλ ἀναφορὰ σ. 337.
 Φιλίππων καὶ Δράμας Γρηγόριος σ. 340. Καλλίνικος σ. 83, 340.
 Φίλοιος Βυζάντιος ζωγράφος σ. 270.
 Φλαγγινιανὸν ἑλληνομουσεῖον σ. 314.
 Φλωρεντίας σημειοφόρος (gonfaloniere) καὶ σχέσεις μετὰ Βαγιαζίτ Β' σ. 158.
 Φουσκάρενος Μάρκος κηδεμὼν τοῦ Ἁγίου Μάρκου σ. 432.
 Φραγκοπήδημα μονὴ Ἁγίου Νικολάου σ. 93, 96, 98.
 Φράγκων ἀνάκτορα ἱστορημένα ἐν Ἑλλάδι σ. 7 κ. ἐ.
 Φραντζῆ Γεωργίου κώδικες σ. 19. χρονικὸν πηγὴ περὶ ἀλώσεως Θεσσαλονίκης σ. 371.
 Φρεαρίτου Κωνσταντίνου Εἰσηγήσεις Ῥωμαϊκοῦ δικαίου ἐν ΒΒ σ. 324.
 Φωκαίας σεισμός σ. 339.

Φωκᾶς Ἰωάννης Κρής ζωγράφος σ. 284.
 Φωκᾶς Μανουὴλ Κρής ζωγράφος σ. 284.
 Φωκᾶς Σταμάτης Κρής ζωγράφος σ. 284.
 Φωκυλίδου ἐξήγησις ἐν ΒΒ σ. 320.
 Χαλκιδόνης Γαβριήλ σ. 340. Κύριλλος σ. 83. Πανάρετος (;) σ. 89. Παρθένιος σ. 340.
 Χάλικης μονῆς τῆς ἁγίας Παρθένου κώδιξ ὁμιλιῶν πατέρων σ. 463.
 Χαλικῆς ψηφιδωτὸν σ. 4.
 Χαλκοκονδύλης Λαόνικος ὡς πηγὴ περὶ ἀλώσεως Θεσσαλονίκης σ. 371.
 Χαντζερῆς. Ἴδε Σαμουήλ.
 Χαραλάμπους θαιματοουργοῦ ἀκολουθία ἐν ΒΒ σ. 315.
 Χαρίκλητος σημειώνει Ἰωάννης σ. 413.
 Χατζηλαζάρου Δημοσθένους Μακεδονικοὶ διαγωνισμοὶ σ. 366.
 Χελμοῦ μονὴ ἐν Γαστήνιτσα σ. 483.
 Χερνιδόξεστα σ. 399.
 Χερπινία ἡ Κερπινὴ παρὰ Κυριακῶ Ἁγκονίτη σ. 416.
 Χίου Δαμιανὸς σ. 83. Διονύσιος σ. 340. σεισμός σ. 338.
 Χοιροδόνης Γεώργιος βιομαλῆος Λακεδαιμόνιος σ. 418.
 Χολομότζ τὸ Χλομοῦτζι σ. 98.
 Χορτάκης Νικόλαος Συρνατός κύριος κώδικας σ. 309.
 Χορτασμένος Ἰωάννης νοτάριος βιβλιογράφος σ. 260 σημ.
 Χουσεπνδάμπειτς φλαμπουράριος Ἀγγελουκάστρου καὶ Ἁγίας Μαύρας σ. 74.
 Χριστιδίου Δημητρίου ἔγγραφον διοικήσεως Σάμου σ. 325. ἡμερολόγιον σ. 358.
 Χριστιανουπόλεως Δανιὴλ σ. 80, 87, 340. ἱεραρχία σ. 88, 96.
 Χριστοπούλου Ἀθανασίου Πολιτικὰ σοφίσματα ἐν ΒΒ σ. 471.
 Χριστόφορος Μυτιληναῖος σ. 273.

Χριστόνυμος Μανουήλ σ. 119. Μονηδία αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἀλώσει σ. 227 κ.έ.
Χρονικὴ ἐκθεσις σ. 201, 455.
Χρονικὸν τουρκοκρατίας σ. 454 κ.έ.
Χρυσάνθος Ἀποκουρίτης σ. 105.
Χρῦσαφα χωρίον Λακεδαιμόνος σ. 305.
Χρυσοδιτζάνος Ἰωάννης ἱερεὺς βιβλιογράφος σ. 314.
Χρυσόδουλλα Ἐσφιγμένου μονῆς ἐν ΒΒ σ. 474.
Χρυσολωρᾶ ἐρωτήματα σ. 328
Χρυσόμουσα τὰ ψηφιδωτά σ. 8.
Χρυσοστόμου Ἰωάννου Εἰς Εὐτρόπιον ἐν ΒΒ σ. 306. Λειτουργία ἐν ΒΒ σ. 477. Περὶ ὄψεως τοῦ Μωσαίου σ. 328.
Χωνεῖα ὁ κλίβανος παρὰ Κριτοβούλω σ. 406. τὸ πυροδόλον παρὰ Δούκα σ. 407.
Χῶνος καὶ χῶνη τὸ πυροδόλον σ. 407.
Χωρικία ἢ περὶ τὸ γράφειν κώδικας ἀτεχνία σ. 278.

Χωρικογράφος καὶ χωρικὸς γραφεὺς ὁ ἄτεχνος περὶ τὸ γράφειν κώδικας σ. 277.
Χωρικὸς ἀνύπαρκτον ὄνομα Κρητὸς ζωγράφου σ. 277.

Ψαλιδᾶς ἢ Ψαλίδας σ. 280.
Ψαλλίδα Πέτρου Ἀθανασίου Περὶ Ἑλλήνων συγγραφέων σ. 328.
Ψελλοῦ Μιχαήλ Σύνοψις νόμων σ. 328.
Ψευδοδωρόθεος σ. 201, 455.
Ψηφογράφος σ. 11 σημ., 288.
Ψυχικαὶ διαδόσεις σ. 397.

Ω ἀρχικὸν σ. 491.
Ὡλένης ἐπικρῖα σ. 88, 97. Ἰάκωβος σ. 87, 89, 340. μητρόπολις σ. 93, 97.
Ὡρου Ἀπόλλωνος Ἱερογλυφικά σ. 328.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΑ

Οἱ ΚΡΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΓΓΡΑΦΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ ΛΟΓΟΥ
ΕΝ Τῷ Ε΄ ΤΟΜῳ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΟΝΟΣ

Ἁγίου Ὄρος. Μονῆς Βατοπεδίου ἀπόγραφα σ. 474 ἀρ. 170.
— Μονῆς Διονυσίου κώδ. 280 σ. 201.
— Μονῆς Δοχειαρίου ἀπόγραφα σ. 474 ἀρ. 170.
— Μονῆς Ἐσφιγμένου ἀπόγραφα σ. 474 ἀρ. 170.
— Μονῆς Ἰδύρων κώδ. 33 σ. 278 σημ.—κώδ. 803 σ. 278 σημ.
— Μονῆς Καρακάλλου κώδ. 64 σ. 296.
— ἀπόγραφα σ. 474 ἀρ. 170.

— Μονῆς Κουτλουμουσίου κώδ. 71 σ. 278 σημ.—κώδ. 153 σ. 191, 250 κ.έ.—κώδ. 246 σ. 333, 336.
— Μονῆς Λαύρας ἀπόγραφα σ. 474 ἀρ. 170.
— Μονῆς Ξινοφώντος κώδ. 84 σ. 75.
— Μονῆς Παντελεήμονος κώδ. 402 σ. 278 σημ.—κώδ. 701 σ. 202, 268 σημ.
— Μονῆς Παντοκράτορος ἀπόγραφα σ. 474 ἀρ. 170.
— Μονῆς Σήμωνος Πέτρας ἀπόγραφα

σ. 474 ἀρ. 170.
— Μονῆς Σταυρακίτη κώδ. 44 σ. 274 σημ. 4.—κώδ. 62 σ. 113.—ἀπόγραφα σ. 474 ἀρ. 170.
— Σκήτης Ἁγίου Δημητρίου ἀπόγραφα σ. 474 ἀρ. 170.
Ἁγκῶνος Ἀρχεῖον δημοτικόν (Archivio Comunale) Archivio Storico I, IV, 47 σ. 341.
Ἀθηνῶν Βιβλιοθήκης Βουλῆς κώδ. 113-121 σ. 100 κ.έ. κώδ. 122-150 σ. 305 κ.έ.—κώδ. 152-183 σ. 468-478 —κώδ. 77 σ. 76.—κώδ. 226 σ. 339.
— Βιβλιοθήκης Ἐθνικῆς κώδ. 57 σ. 490.—κώδ. 76 σ. 492.—κώδ. 93 σ. 491.—κώδ. 163 σ. 491.—κώδ. 176 σ. 277 σημ. 4.—κώδ. 210 σ. 490.—κώδ. 1646 σ. 354.—κώδ. 2414 (Πολλάνη 39) σ. 200, 248 κ.έ.
— Βιβλιοθήκη Λάμπρου Σπυρίδωνος κώδ. Φραντζῆ σ. 408.

Βελιγραδίου Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης κώδ. 418 σ. 192.
Βενετίας Ἀρχεῖον Φράρων Commerciali σ. 73 κ.έ., 159, 480.—Liber Secretorum XIX σ. 493.—Διάφορα ἔγγραφα σ. 72, 73, 74, 155, 156, 157, 159, 481.
— Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας Ἁγίου Γεωργίου κώδ. Βίου Ἀλεξάνδρου σ. 9.
— Μαρκανῆς βιβλιοθήκης ΟΙ. ΙΙ κώδ. 403 σ. 291.—ΟΙ. VII κώδ. 43 σ. 194.—ΟΙ. XI κώδ. 32 σ. 201.—κώδ. 524 σ. 7.
Βιέννης Αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης κώδ. Theol. gr. 304 (Nessel) σ. 201.
— Βιβλιοθήκης Rossiana κώδ. XI, 40 (34) σ. 332, 334.
Βουκουρεστίου Βιβλιοθήκης Μουσείου κώδ. 279 σ. 486.
Βρυξελλῶν Βασιλικῆς Βιβλιοθήκης κώδ. 11270 σ. 199, 227 κ.έ.

Δρέσδης Βασιλικῆς βιβλιοθήκης κώδ.

D α 33 σ. 200 κ.έ.

Ἐσκουριάλου κώδ. Σ-ΠΙ-1 σ. 34.
— Ω-IV-32 σ. 108.

Giessen Πανεπιστημιακῆς βιβλιοθήκης κώδ. Langen σ. 191 κ.έ.

Ζακύνθου Ἀρχεῖον Διαθήκη Νικολάου Διαβούλου σ. 341.
— Ἰδιωτικὸς κώδ. Τυπικοῦ μονῆς Παντοκράτορος σ. 392.
— Φωσκολιανῆς βιβλιοθήκης 3 [67] σ. 491.

Ἱεροσολύμων Πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης κώδ. 121 σ. 76.—κώδ. 160 σ. 267, 482.—κώδ. 428 σ. 75.
Ἰωαννίνων Σχολῆς κώδ. σ. 59.

Καίρου Πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης κώδ. 1 (ΛΘ' 229) σ. 482.—κώδ. 35 σ. 369 κ.έ.—κώδ. 141 σ. 334.
Κωνσταντινουπόλεως Μετοχίου Παναγίου Τάφου βιβλιοθήκης κώδ. Ἱερακος σ. 194.

Λονδίνου Βρετανικοῦ μουσείου κώδ. Additional 10362 σ. 273.—Ἀρουνδελιανὸς κώδ. 549 σ. 491.
Λούκκας Δημοσίας βιβλιοθήκης κώδ. 2502 (ἐλλ. 5) σ. 482.

Μαδρίτης Βασιλικῆς βιβλιοθήκης κώδ. Σκυλίτζη σ. 11.
Μεγάλου Σπηλαίου κώδ. 26 σ. 393 κ.έ., 491.
Μεδιολάνων Ἀμβροσιακῆς βιβλιοθήκης κώδ. L 106 sup. σ. 336.—κώδ. P 24 sup. σ. 19.—κώδ. P 123 sup. σ. 19.—κώδ. F 247 inf. σ. 159 κ.έ., 175.
Μελίτης ἀρχεῖον σ. 72, 157.
Μοδένης Ἀτεστίας βιβλιοθήκης (Biblioteca Estense) κώδ. 144 (α. T. 8. 12) σ. 278 σημ.

- Μονάχου Βασιλικῆς βιβλιοθήκης ἑλλ. κώδ. 198 σ. 114.— κώδ. 239 σ. 19, 408.— κώδ. 450 σ. 337.— λατιν. κώδ. 519 σ. 198, 202, 258 σημ., 268 σημ., — λατιν. κώδ. 3586 σ. 198.— Ἐν τοῖς ἀρχείοις αὐτῆς Ἐπιστολὴ πάπα Ἀλεξάνδρου Γ' πρὸς Παγιάζιτ Β' σ. 182 κ.έ.
- Νεαπόλεως Βιβλιοθήκης Braucaeciana κώδ. IV A 13 σ. 482.— κώδ. V F 4 σ. 205, 259 σημ.
- Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης κώδ. II-B-18 σ. 369 κ.έ. — κώδ. III-B-26 σ. 202, 260 κ.έ., 406.— κώδ. X-F-54 σ. 117.— κώδ. X-9-31 σ. 117.— κώδ. X-9-37 σ. 117.
- Γερωνυμιτῶν (Gerolamini) βιβλιοθήκης κώδ. XXII-1 σ. 336.
- Νοβάρρας Biblioteca Capitolare del Duomo κώδ. 122 (CXXIV) σ. 193.
- Ὁξωνίῳ Βοδληϊανῆς βιβλιοθήκης Βαροκικός κώδ. 131 σ. 477.— κώδ. 194 σ. 329.— Cromwell κώδ. 11 σ. 277 σημ. 4.— Miscell. κώδ. 302 σ. 194.
- Οὐψάλης Βιβλιοθήκης Ἀκαδημίας κώδ. 8 σ. 199, 227 σημ.
- Παδούνης Βιβλιοθήκης κώδ. Πολιορκίας καὶ ἀλώσεως Κωνσταντινουπόλεως σ. 193.
- Παρισίων Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης κώδ. 83 σ. 278 σημ.— κώδ. 389 σ. 393.— κώδ. 510 σ. 11.— κώδ. 1238 σ. 194, 256 κ.έ., 406.— κώδ. 1774 σ. 199, 203 σημ.— κώδ. 2005 σ. 200, 269, 390.— κώδ. 2075 σ. 199, 240 κ.έ.— κώδ. 2077 σ. 199, 227 σημ.— κώδ. 2135 σ. 199.— κώδ. 2509 σ. 335.— κώδ. 2873 σ. 193.— κώδ. 2878 σ. 9.— κώδ. 2909 σ. 194.— κώδ. 3043 σ. 31.— Suppl. grec κώδ. 80 σ. 19, 408.— κώδ. 467 σ. 200, 201, 248.— κώδ. 678 σ. 199, 219 κ.έ.— κώδ. 681 σ. 200, 242 κ.έ.— κώδ. 1308 σ. 359.— Ms. Latin Nouvelles acquisitions κώδ. 2363 σ. 489.
- Περουσίας Βιβλιοθήκης κοινοτικῆς κώδ. 271 (I, 115) σ. 191 σημ. 1.
- Πετροπόλεως Αὐτοκρατορικῆς βιβλιοθήκης κώδ. CCI.VI σ. 62, 116.
- Ῥαβέννης Βιβλιοθήκης Classense κώδ. 126 σ. 197 σημ. 2.
- Ῥώμης Βατικανοῦ βιβλιοθήκης Βαρβερινός κώδ. 29 σ. 451 κ.έ.— κώδ. 51 σ. 453 κ.έ.— κώδ. 111 σ. 454 κ.έ.— κώδ. 146 σ. 455 κ.έ.— κώδ. 219 σ. 456 κ.έ.— κώδ. 279 σ. 195, 458 κ.έ.— κώδ. 280 σ. 459 κ.έ.— κώδ. 527 σ. 285.— κώδ. 583 σ. 301 κ.έ.— κώδιξ Φραντζῆ σ. 19.— Παλατινός κώδ. 241 σ. 278 σημ.— κώδ. 428 σ. 199, 203 κ.έ.— Vaticanus graecus κώδ. 163 σ. 202, 260 σημ., 406.— κώδ. 949 σ. 490.— κώδ. 975 σ. 266.— κώδ. 1231 σ. 485.— κώδ. 1409 σ. 3.— κώδ. 1851 σ. 12.— κώδιξ Βατικανικοῦ Μηναλογίου σ. 271.— κώδ. Urbin. 123 σ. 114.
- Βιβλιοθήκης Vallicelliana κώδ. F 33 σ. 159 κ.έ., 175.— Allatiana CXXVI ἀρ. 31 σ. 333.— CXLVIII ἀρ. 28 σ. 202, 259, 261 σημ.
- Σκαψιδιῦς μονῆς σιγγλίου σ. 79 κ.έ.
- Σκοπέλου Ἑλληνικοῦ σχολείου κώδιξ σ. 115.— κώδιξ Ἰωάννου Ἐτλη σ. 116.
- Ταυρῖνου Ἀθηναίου κώδ. gr. B 138 σ. 202, 261 σημ.— κώδ. gr. B VI 20 (Pasini CCXLVI) σ. 19.
- Φλωρεντίας Λαυρεντιακῆς βιβλιοθήκης Plut. X κώδ. 22 σ. 267.— Plut. XXI κώδ. 2 σ. 480.— Plut. LXX κώδ. 15

- σ. 202, 261 σημ., 266.— Plut. LXXXVI κώδ. 8 σ. 29 σημ.— Cony. Sopr. κώδ. 2 σ. 333.— Cony. κώδ. Sopr. 30 σ. 336.— S. Marco κώδ. 356 σ. 114.— Μαρουκελλιανῆς βιβλιοθήκης κώδ. C 265 σ. 195 κ.έ.
- Ῥικκαρδιανῆς βιβλιοθήκης κώδ. 1720 σ. 197.
- Χάλκης Θεολογικῆς σχολῆς κώδιξ Τυπικοῦ μονῆς Παντοκράτορος σ. 392, 114.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ἩΔΗ ΕΚΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

ΚΩΡΙΑ ΔΙΟΡΘΟΥΜΕΝΑ ΑΝΤΙΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ἢ ΕΡΜΗΝΕΥΟΜΕΝΑ

- Ἄκριτα ἐκδ. Logrand στ. 2817 σ. 9 σημ.
- Ζωναρά Ἰωάννου ἐκδ. Βόννης Τόμ. Β' 309, 10 καὶ τέλος Χρονικοῦ σ. 334.
- Ἡσιόδου Ἔργ. Ἡμέρ. στ. 201 σ. 265.
- Κανανοῦ Ἰωάννου ἐκδ. Βόννης 460, 22 κ.έ. σ. 401 σημ. 1.
- Κιννάμου ἐκδ. Βόννης 125, 2 σ. 14.
- Προδρόμου Θεοδώρου Ποίημα κατὰ ἡγουμένων σ. 334.
- Χαλκοκονδύλη Λαονίκου ἐκδ. Βόννης 349, 11 σ. 114.
- Χωνιάτου Νικήτα ἐκδ. Βόννης 579 σ. 337, 486 κ.έ.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ἈΛΛΩΝ

- Ἀριστάρχη Σταυράκη Ἐὶς τὸ ὄνομα τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν τοῖς ὀθωμανικοῖς νομίμασι σ. 114.— Ὁ μεταφραστῆς τοῦ Mordtmann σ. 116.— Συμπληρώσεις ἀρχιερατικῶν ὑπογραφῶν σ. 340.
- Γεωργίου Ν. Ἡμέρα τῆς ἐπὶ Μουράτ ἀλώσεως τοῦ Ἐξαμιλοῦ σ. 115 κ.έ.
- Κωνσταντινίδου Μαργ. Οἱ μεταξωτοὶ ἄρτοι σ. 487.
- Παπαϊωαννίδου Κωνστ. Οἱ μεταξωτοὶ ἄρτοι σ. 486.
- Πετρίδου Σ. Περὶ δύο ἐμμέτρων θρηνητικῶν ἐπὶ τῇ ἀλώσει σ. 486.
- Ῥούσσου Δ. Οἱ μεταξωτοὶ ἄρτοι σ. 488.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Ε' ΤΟΜΟΥ

	Σελ.
Ἐκφρασις τῶν ξυλοχονταριῶν τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἰμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως.	1
Ἐπίσημοι ἐπιστολαὶ τοῦ καρδινάλιου Βησσαρίωνος ἐν τῇ δημῳδαί γλώσσῃ	19
Ἡ ἑλληνικὴ ὡς ἐπίσημος γλῶσσα τῶν σουλτάνων	40
Τὰ πατριαρχικὰ σιγίλλια καὶ ἄλλα ἔγγραφα τῆς μονῆς Σκαφιδιάς.	79
Ἐκθεσις κρίσεως περὶ τοῦ Σουλτανέου ἱστορικοῦ διαγωνίσματος Θεσσαλίας	125
Ἑλληνικὰ δημόσια γράμματα τοῦ σουλτάνου Βαγιαζίτ Β'.	159
Μονωδαὶ καὶ θρήνοι ἐπὶ τῇ ἀλώσει τῆς Κωνσταντινουπόλεως	190
Ἕλληνας ζωγράφοι πρὸ τῆς ἀλώσεως	270
Ἅγιος Βησσαρίων ὁ Λαρίσης καὶ Παχώμιος ὁ Ῥουσᾶνος	290
Ἀνωνύμου ἐπιτάφιος εἰς παρθένον σεμνὴν ἀώρως θανοῦσαν.	296
Ὁ Βαρβερινὸς κώδιξ τοῦ Βίου Νίκωνος τοῦ Μετανοεῖτε	301
Ἐπίσημοι ἀνέκδοτοι μονωδαὶ εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Ῥούρκων ἀλωσὴν τῆς Θεσσαλονίκης	369
Τὸ πρωτότυπον τοῦ Ῥυπικοῦ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μονῆς τοῦ Παντοκράτορος.	392
Ἐὰ ὀνόματα τοῦ πυροβόλου, τοῦ τυφεκίου καὶ τῆς πυρίτιδος παρὰ τοῖς Ἑλλησίνους	403
Κυριακὸς ὁ Ἀγκωνίτης ἐν τῇ Λακωνικῇ.	414
Ἀντωνίου Στρατηγοῦ ποιήματα	424
Διαθήκη ἐκ Μήλου	444
Περὶ τινῶν Βαρβερινῶν κωδικῶν.	451
Κατάλογος τῶν κωδικῶν τῶν ἐν Ἀθήναις βιβλιοθηκῶν πλὴν τῆς Ἐθνικῆς. Α' Κωδικεὶς τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς (ἀρ. 112-183).	100, 305, 468

Σύμμητα.

Πέτρος Ἰσρεὺς ὁ βιβλιογράφος	106
Ὁ βασιλεὺς Ὀθων ἐν Μοκίστῃ	111
Καὶ ἄλλοι Πανάριτοι	112
Διόρθωσις χωρίου τοῦ Χαλκοκονδύλη.	114
Τὸ ὄνομα τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν τοῖς ὀθωμανικοῖς νομίμασιν.	»
Ἡ ἀλωσις τοῦ τείχους τοῦ Ἰσθμοῦ ὑπὸ Μουράτ.	115
Ἐνετίησι = ἐν ἔτει	116
Ὁ μεταφραστὴς τοῦ Μορδίμανη	»
Προσθήκη εἰς τὰ περὶ τῆς ἑλληνικῆς ὡς ἐπίσημου γλώσσης τῶν σουλτάνων	»
Ἑλληνικὰ ἱστορήματα ἐν ἰταλικῶν κώδιξι Νεαπόλεως.	117
Οἱ ἐν Κοζάνῃ ἑλληνικοὶ κώδικες	327
Στίχοι εἰς Μανουὴλ Κομνηνόν	328

Πίναξ περιεχομένων

	Σελ.
Ἀνέκδοτον ποίημα Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου.	332
Ἡ ἀρχὴ τοῦ κατὰ ἡγουμένων ποιήματος τοῦ Θεοδώρου Προδρόμου.	333
Κώδιξ τοῦ Ἰωάννου Ζωναρᾶ	334
Τύποι ἀναφορῶν ἐν τῷ κώδιξι Κοσσιάνου XI 40.	»
Τί εἶνε οἱ μεταξωτοὶ ἄρτοι	337, 486
Σεισμός ἐν Χίῳ καὶ Σμύρνῃ τῷ 1389.	338
Διαθήκη τοῦ 13' αἰῶνος.	»
Συμπλήρωσις ἀρχιερατικῶν ὑπογραφῶν	340
Ἱστορικὰ περὶ Ῥόδου ἐν Ἀγκωνί.	341
Δύο ἑλληνικὰ ἔγγραφα ἐκ τῶν ἀρχείων τῆς Βενετίας	479
Ἑλληνικὸν πωλητήριον ἔγγραφο ἐν Βενετίᾳ	481
Ζητούσιος ἀνύπαρκτον ὄνομα	»
Νομοκάνων τοῦ Ματθαίου Βλασταρέως ἐν Νεαπόλει.	482
Ὁ ἐν Λούκκᾳ κώδιξ 2502 καὶ αἱ ἐν αὐτῷ ἀγγλικαὶ λέξεις καὶ φράσεις	»
Χειρόγραφοι ἡμερίδες τοῦ ἀγῶνος.	484
Ἀνέκδοτος ἐπιγραφή Ἐιρμιόνης	»
Οἱ ὕμνοι τῶν δῆμων εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην Κομνηνόν	»
Ἡ Ἄννα Νοταρᾶ ὡς κυρία κώδικος	485
Δύο ἡμετροὶ θρήνοι ἐπὶ τῇ ἀλώσει	486
Τὰ Ἄρμενα τῆς Εὐβοίας	488
Τὸ τέλος τοῦ νεραντζίου.	489
Ἀρχαῖα καὶ νέα ὀνόματα ζώων	490
Ἀρχικὸν Ω	»
Ἐλίνα ἄγγη μέλανος	»
Μιχαὴλ Πατρίκιος	491
Τὸ Ῥυπικὸν Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ	»
Παροράματα.	117, 341, »

Βιβλιοκρισίαι.

Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου βίος καὶ ἔργα.	118
Ἀρχιδουκὸς τῆς Αὐστρίας Λουδοβίκου Σαλβατὼρ Parga	120, 352
Gerola Monumenti Veneti nell' Isola di Creta.	342
The Homolle κτλ. La Grèce	350
Const. Mano Documente privitoare la Familia Mano	355
Ἰω. Βλαχογιάννη Ἀρχεὶον τοῦ στρατηγοῦ Μακρυγιάννη.	358

Ἐιδήσεις.

Ἀδ. Ἀδαμαντίου ἐργασίαι ἐν Μυστρᾷ σ. 362, 492. — Διεθνὲς ἱστορικὸν συνέδριον Βερολίνου σ. 363. — Διεθνὲς συνέδριον Ἀνατολιστῶν ἐν Κοπενάγῃ σ. 364. — Ἐκκλησίαι Ἐ. Gerland περὶ ἐκδόσεως τῶν εἰσφορῶν ἐπισκοπῶν σ. 364. — Ἀνακάλυψις τοῦ πρωτοτύπου τῆς Ἐπιτομῆς τοῦ Διογένους Λαερτίου ὑπὸ E. Martini σ. 365. — Προκήρυξις τῆς Πρωτανείας τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου περὶ ἐκδόσεως ἀναγραφῆς τῶν ἑλληνικῶν βιβλίων σ. 365. — Προκήρυξις Μακεδονικῶν διαγωνισμῶν Δημοσθένους Χατζηλαζάρου σ. 366. — Δω-	

ρεά εἰς τὸν Δῆμον Ἀθηναίων εἰκόνων ἀπόψεων Ἀθηναίων ὑπὸ Ἰωάννου Γενναδίου σ. 366. — Προκήρυξις τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑπειρωτικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου περὶ Ἑπειρωτικοῦ ἡμερολογίου σ. 367. — Β. Διάταγμα καὶ ἔκθεσις πρὸς τὸν Βασιλέα περὶ τοῦ Ἱστορικοῦ λεξικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης σ. 493. — Διορισμὸς Ἀδ. Ἀδαμαντίου ὡς ἐφόρου τῶν χριστιανικῶν καὶ μεσαιωνικῶν ἀρχαιοτήτων σ. 495. — Ἐπιτροπεία πρὸς συμμετοχὴν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐν Ῥώμῃ Ἱστορικὴν, ἀρχαιολογικὴν καὶ καλλιτεχνικὴν ἔκθεσιν τοῦ 1911 σ. 495. — Διαλέξεις Σπυρ. Π. Λάμπρου περὶ τοῦ δεσποτάτου τῆς Πελοποννήσου σ. 495. — Συγγραφή Schlumberger περὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως σ. 496. — Διάσωσις τῶν ἐν Ῥώμῃ εἰκόνων τῶν Παλαιολόγων σ. 496. — Σύστασις Λαογραφικῆς ἐταιρείας σ. 496. — Βράβευσις τῆς Ἑπειρωτικῆς ἱστορίας Κ. Μέκιου σ. 496.

Βιβλία σταλέντα εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Νέου Ἑλληνομνήμωνος 125, 368, 497

Εἰκόνες ἐν τῷ κειμένῳ.

Πανομοιότυποι τοῦ φ. 155^α τοῦ Ἐσκουριαλείου κώδικος 110

Πίνακες παρενθετοί.

Α' Πανομοιότυπον τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀμπερᾶ Καϊκούση πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Κύπρου Οὐγγίνα Λουσιανὸν ἐν τῷ Παλατινῷ κώδικι 367 φ. 163^β 51

Β' Ἡ Παναγία τοῦ Κρητὸς ζωγράφου Ἀνδρέου Ῥίκου ἐν τῷ μουσεῖῳ Ὑψηλίου τῆς Φλωρεντίας κατὰ φωτογραφίαν Αἰιναρί 275

Πίναξ ἀλφαβητικὸς κυρίων ὀνομάτων καὶ πραγμάτων 503

Βιβλιοθήκαι καὶ ἀρχεῖα, ὧν κώδικες καὶ ἔγγραφα γίνονται ἀντικείμενα λόγου ἐν τῷ Ε' τόμῳ 522

Συγγραφέων ἤδη ἐκδεδομένων χωρῖα διορθούμενα, ἀντιθαλλόμενα ἢ ἐρμηνευόμενα 525

Ἀνακοινώσεις ἄλλων "